ISSN: 3027-8481

วารสาร การบริหารและนิเทศการศึกษา

Journal of Educational Administration and Supervisions

ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2567 Vol.15 No.3 September-December 2024

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา

ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2567 ISSN 3027-8481 (Online)

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการสาขาวิชาทางการศึกษา การวิจัยและพัฒนาการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การพัฒนานวัตกรรมด้านการบริหารและพัฒนาและการจัดการความรู้ ตีพิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ และบทความทั่วไปทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ การตรวจสอบทางวิชาการบทความได้ผ่านการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิบทความละ 3 ท่าน

กำหนดการพิมพ์เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน
ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม
ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

สำนักงาน

ภาควิชาการบริหารการศึกษา อาคารอเนกประสงค์ ชั้น 4
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทรศัพท์ : 043-743-174, ภายใน. 6234
e-mail: edujournal.as@gmail.com เว็บไซต์: https://so20.tci-thaijo.org/index.php/JAD/

ที่ปรึกษาวารสาร

รองศาสตราจารย์ ดร.ประยุกต์ ศรีวิไล	อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแพง	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคา

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา
ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราชญ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.นิราศ จันทรจิตร	มหาวิทยาลัยนครพนม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศนานนท์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวัฒน์ เทศบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ศรีพุทธรินทร	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธ์	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
Professor Dr. Gary Price	University of Wisconsin-Madison,USA
Professor Dr. Marilyn Waring	Deakin University, Australia
Professor Dr. Dennis A. Francis	University of the Free State, South Africa
Associate Professor Dr. Tran Vui	Hue University, Vietnam

ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการ

ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทัง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวกิจ ศรีปัดถา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา สริวัฒน์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาท เนืองเฉลิม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมทรง สิทธิ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ผาระนัด	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขนบพร แสงวณิช	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพียงแข ภูผายาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2567 นี้ ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 17 เรื่อง ซึ่งครอบคลุมสาขาวิชาต่าง ๆ ทางการศึกษา โดยทุกบทความได้รับการพิจารณาทางวิชาการอย่างเข้มข้นจากผู้ทรงคุณวุฒิบทความละ 3 ท่าน เพื่อคงคุณภาพทางวิชาการและการเผยแพร่ในฐานข้อมูลวารสารทั้งระดับชาติและนานาชาติ

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นอย่างดียิ่งแก่วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ
ศุภสิทธิ์ วงศ์เทพ, ชาญวิทย์ หาญรินทร์, ไพฑูรย์ พวงยอด **1-13**

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
ภัควดี รักษ์โคตร, ชาญวิทย์ หาญรินทร์, ไพฑูรย์ พวงยอด 14-26

การพัฒนากิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่อง เพื่อส่งเสริมความคล่องแคล่ววองไว สำหรับนักกีฬาฟุตซอลระดับมัธยมศึกษา
ธีรพงศ์ พิมลี, อธิราชย์ นันขันตี , นิราศ จันทรจิตร 27-48

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
สุทธิพงศ์ เสมสูงเนิน 49-66

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี
นันทวรรณ คงสีปาน 67-86

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ)
ธีระยุทธ กิตตินภวัฒน์ 87-105

แนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
รัชฎาภรณ์ ภูกองพลอย, อำนาจ ชนะวงศ์, สายัณห์ ผาน้อย 106-125

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อรายวิชาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยเทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม
สุวีรา แซ่อึ่ง, วิทยา วรพันธุ์ 126-144

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง เคมีไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ธนภรณ์ เจนจิรโฆษิต, ฐิติวรดา พลเยี่ยม 145-160

ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
พรพิมล วงศ์บุญจันทร์, สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ 161-172

การวิเคราะห์จำแนกการรับรู้ความสามารถตามกรอบ TPACK ที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาผ่าน TCAS ของนักศึกษาครู : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
วนิดา หอมจันทร์, สุชาติ หอมจันทร์ 173-191

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
วิลัยวรรณ อินนันชัย, สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ 192-206

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2
ศักรินทร์ ถวิลผล, ธันยาภรณ์ นวลสิงห์ 207-221

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด
เพชรลดา ดอนกลาง, โกวัฒน์ เทศบุตร 222-241

การพัฒนาทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค คิด-พูด-เขียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
จักศิริวรรณ สำเภา, สมถวิล ขันเขตต์ , ปริญา ปริพุฒ 242-260

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1
วิทยา ศรีอินทร์, ศิลป์ชัย สุวรรณมณี 261-277

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ปริญา ปริพุฒ 278-297

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2567

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ

Learning Management in the 21st Century Affecting Students' Skills in Schools under Bueng Kan Primary Educational Service Area Office

ศุภสิทธิ์ วงศ์เทพ[1], ชาญวิทย์ หาญรินทร์[2], ไพฑูรย์ พวงยอด[3]
Supasit Wongthep[1], Chanwit Hanrin[2], Paitoon Puangyod[3]

(Received: 2024-03-11; Revised: 2024-08-24 ; Accepted: 2024-08-25)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา 2) ศึกษาและเปรียบเทียบทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กับทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา 4) ศึกษาอำนาจพยากรณ์ของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 31 คน และครูจำนวน 332 คน รวมทั้งสิ้น 363 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำแนกเป็น 2 ฉบับ คือ 1) แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .80 -1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .60 - .85 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .97 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .80 -1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .58 - .86 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที (t-test Independent Samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

[1]นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
Graduate Student of Educational Administration and Development Program, Faculty of Education, Nakhon Phanom University. 656150110038@npu.ac.th
[2]อาจารย์สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
Lecturer in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Nakhon Phanom University.
[3]อาจารย์สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
Lecturer in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Nakhon Phanom University, Corresponding author

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพ พบว่าโดยรวม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพพบว่า โดยรวม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3) การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กับทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับค่อนข้างสูงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (r_{xy} = 0.71) 4) ตัวแปรการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี (X_3) ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ (X_4) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (X_6) โดยร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 55 สามารถเขียนสมการ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = .49 + .34X_3 + .31 X_4 + .18X_6$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Zy' = .36Z_3 + .32Z_4 + .19Z_6$$

คำสำคัญ: (1) การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (2) ทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา
(3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ

Abstract

The purposes of this research were 1) to study and compare learning management in the 21st century classified by status and school size, 2) to study and compare students' skills in schools classified by status and school size, 3) to study the relationship between learning management in the 21st Century affecting students' skills in schools under Bueng Kan Primary Educational Service Area Office, and 4) to study the predictive power for learning management in the 21st century affecting students' skills in schools under Bueng Kan primary educational service area office. The simples consisted of 363 including 31 school administrators and 332 teachers followed the percent criterion in sample size specification, and they were selected by Stratified Random Sampling. The instruments used were 2 aspects of five-rating scale questionnaires: 1) a questionnaire about learning management in the 21st century with the Index of Item Congruence (IC) between .60-1.00, the discrimination between .56-.83, and the reliability of .98; and 2) a questionnaire about students' skills in schools with the Index of Item Congruence (IC) between .60-1.00, the discrimination between .61-.81, and the reliability of .98. The statistics employed were percentage, mean, standard deviation, t-test (Independent Samples), One-way analysis of variance, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression stepwise analysis.

The results of the research showed that (1) the overall learning management in the 21st century was at the high level. In comparison, the overall Learning management in the 21st century classified by status revealed the statistically significant not different. The overall school size revealed the statistically significant different at the .05 level. (2) The overall Students' Skills in Schools was at the high level. In comparison, the overall Students' Skills in Schools classified by status and school size revealed the statistically significant not different. (3) The learning management in the 21st century and Students' Skills in Schools revealed quite high significant positive correlation at the .01 level. (4) There were 3 variables of learning management in the 21st century that affected Students' Skills in Schools under Bueng Kan Primary Educational Service Area Office: media and technology (X_3), learning environment (X_4), and morality ethics (X_6). They could be predicted up to 55 percent. The equation can be written as follows:

Forecasting equation in raw scores

$$Y' = .49 + .34X_3 + .31 X_4 + .18X_6$$

Forecasting equation in standard scores

$$Zy' = .36Z_3 + .32Z_4 + .19Z_6$$

Keywords: (1) Learning Management in the 21st Century (2) Students' Skills in schools (3) Bueng Kan Primary Educational Service Area Office

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 มีสิ่งใหม่ปรากฏขึ้นมากมายในแต่ละวัน ซึ่งผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้จบสิ้น ดังนั้นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนท่องจำ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องนักเพราะสิ่งที่ควรนำไปสอนผู้เรียนยังมีอีกมากมาย และไม่สามารถสอนได้ทั้งหมดภายในเวลาเรียนที่กำหนดได้ การจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จึงควรมุ่งเน้นที่การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เป็นบุคคลที่มีเครื่องมือในการสร้างความรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก ได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดการความรู้เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ รวมทั้งได้เรียนรู้วิธีการวิเคราะห์แนวโน้มและสามารถคาดการณ์ความเป็นไปที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (ณิรดา เวชญาลักษณ์, 2561)

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องทำให้ครูไทยปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการคิด ทำ พูด มากขึ้น เพื่อค้นหา สร้างความรู้ด้วยตนเอง ส่วนครูต้องสอนให้น้อยลง แต่กลับไปเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากขึ้น กระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างความรู้ เพื่อสร้างเด็กยุคใหม่อันเป็นยุคเทคโนโลยีสารสนเทศแล้วก้าวเข้าสู่ยุคสังคมแห่งปัญญาได้อย่างยั่งยืน ครูเป็นบุคคลสำคัญที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดในชีวิตของการเรียนรู้ นอกจากจะเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจดีในความรู้ทั้งความรู้พื้นฐานและความรู้ทางวิชาชีพตลอดจนการเป็นผู้ที่มีทักษะศตวรรษที่ 21 ครูไทยจึงต้องมีคุณธรรมและกอปรด้วยการเป็นนักเรียนรู้ (Learner) เป็นผู้นำ (Leader) ตลอดจนเป็นนวัตกร (Innovator) ซึ่งสอดคล้องกับพิมพ์พันธุ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข (2557) ที่ได้กล่าวถึง กระบวนทัศน์ใหม่การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ว่าเป็นการศึกษาที่เน้นให้คนมีความรู้ เพราะความรู้ของคนในชาติมี

ความสำคัญยิ่งกว่าทรัพยากรอื่นใด ซึ่งเน้นการสอนที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้เอง ครูต้องสามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และยังเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child-Centered) เน้นการบูรณาการ (Integration) ดังที่สุคนธ์ สินธพานนท์ (2558) กล่าวว่า ถ้าบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้ย่อมส่งผลดีต่อตัวผู้เรียน

จากการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬที่ผ่านมาพบว่า ปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนนั้นคือ ปัญหาคุณภาพผู้เรียน รองลงมาเป็นปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน หากตรวจสอบผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการศึกษา ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จึงมีความตระหนักถึงภารกิจสำคัญในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับระบบการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และเพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้นในการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนควบคู่กับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ยังไม่มีวิธีและแนวทางการสอนที่มุ่งเน้นในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ, 2565)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ซึ่งนักเรียนยังขาดทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็น เช่น ทักษะการคิด ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการแก้ปัญหา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะช่วยให้เราสร้างแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น และส่งผลต่อทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดกับสถานศึกษายิ่งขึ้นต่อไป

2. ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กับทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
4. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาบึงกาฬ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร จำนวน 183 คน และครู จำนวน 2,160 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,343 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 363 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 31 คน และครูจำนวน 332 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ (1) แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีทั้งหมด 6 ด้าน ในแต่ละด้าน มีข้อคำถาม 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ประยุกต์ใช้ตามแบบ Likert (1976) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหารายข้อระหว่าง .80 – 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .60 – .85 และค่าความเชื่อมั่นกับ .97 (2) แบบสอบถามทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีทั้งหมด 6 ด้าน ในแต่ละด้าน มีข้อคำถาม 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ประยุกต์ใช้ตามแบบ Likert (1976) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหารายข้อระหว่าง .80 – 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.58 – 0.86 และค่าความเชื่อมั่นกับ .98

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามนำเสนอข้อมูลโดยการแสดงความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลข้อคำถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และนำเสนอข้อมูลโดยการแสดง ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลข้อคำถามเกี่ยวกับทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา โดยใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และนำเสนอข้อมูลโดยการแสดง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า

1. การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเทคนิคการสอนรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรและวิจัย	4.31	.46	มาก
2. ด้านเทคนิคการสอน	4.30	.50	มาก
3. ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี	4.34	.49	มาก
4. ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้	4.39	.48	มาก

5. ด้านการวัดและประเมินผล	4.37	.51	มาก
6. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.39	.49	มาก
รวม	4.35	.40	มาก

2. ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นสูงกว่าครูด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	สถานภาพ				t	Sig.
	ผู้บริหาร		ครู			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรและวิจัย	4.25	.35	4.31	.47	.80	.43
2. ด้านเทคนิคการสอน	4.28	.49	4.30	.50	.23	.82
3. ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี	4.31	.40	4.34	.50	.30	.76
4. ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้	4.52	.35	4.38	.49	2.07*	.05
5. ด้านการวัดและประเมินผล	4.35	.36	4.37	.52	.26	.80
6. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.44	.40	4.39	.49	.57	.57
รวม	4.36	.33	4.35	.41	.12	.91

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระหว่างขนาดเล็กขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำหลักสูตรและวิจัย ด้านเทคนิคการสอน และด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการวัดและประเมินผลและด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรและวิจัย					
ระหว่างกลุ่ม	7.93	2	3.97	21.05**	.00
ภายในกลุ่ม	67.83	360	0.19		
รวม	75.77	362			

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	SS	df	MS	F	Sig.
2. ด้านเทคนิคการสอน					
ระหว่างกลุ่ม	6.24	2	3.12	13.30**	.00
ภายในกลุ่ม	84.43	360	0.23		
รวม	90.67	362			
3. ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี					
ระหว่างกลุ่ม	4.08	2	2.04	8.71**	.00
ภายในกลุ่ม	84.29	360	0.23		
รวม	88.37	362			
4. ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้					
ระหว่างกลุ่ม	0.82	2	0.41	1.78	.17
ภายในกลุ่ม	82.69	360	0.23		
รวม	83.51	362			
5. ด้านการวัดและประเมินผล					
ระหว่างกลุ่ม	2.16	2	1.08	4.20*	.02
ภายในกลุ่ม	92.40	360	0.26		
รวม	94.55	362			
6. ด้านคุณธรรม จริยธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	1.85	2	0.93	4.00*	.02
ภายในกลุ่ม	83.32	360	0.23		
รวม	85.17	362			
โดยรวม					
ระหว่างกลุ่ม	1.15	2	0.58	3.65*	.03
ภายในกลุ่ม	56.93	360	0.16		
รวม	58.08	362			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทักษะการสื่อสารและความร่วมมือ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านทักษะดิจิทัล รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	4.15	.50	มาก
2. ด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา	4.08	.52	มาก
3. ด้านทักษะการสื่อสารและความร่วมมือ	4.20	.53	มาก
4. ด้านทักษะการเข้าใจความต่างวัฒนธรรม	4.17	.49	มาก
5. ด้านทักษะดิจิทัล	4.04	.70	มาก
6. ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ	4.13	.52	มาก
รวม	4.13	.46	มาก

5. ผลการเปรียบเทียบทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา โดยและรายด้านไม่แตกแตกต่างกัน รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา	สถานภาพ				t	Sig.
	ผู้บริหาร		ครู			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	4.25	.35	4.14	.51	1.62	.11
2. ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา	4.14	.34	4.08	.54	.84	.40
3. ด้านการสื่อสารและความร่วมมือ	4.27	.35	4.20	.54	1.08	.28
4. ด้านทักษะการเข้าใจความต่างวัฒนธรรม	4.26	.31	4.17	.50	1.51	.14
5. ด้านทักษะดิจิทัล	4.05	.54	4.04	.71	.05	.96
6. ด้านชีวิตและอาชีพ	4.13	.46	4.13	.52	.05	.96
รวม	4.18	.34	4.13	.47	.85	.40

6. ผลการเปรียบเทียบทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬจำแนกตามขนาดสถานศึกษาระหว่างขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการสื่อสารและความร่วมมือและด้านทักษะดิจิทัล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านทักษะการเข้าใจความต่างวัฒนธรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม					
ระหว่างกลุ่ม	.95	2	.47	1.88	.15
ภายในกลุ่ม	90.72	360	.25		
รวม	91.67	362			
2. ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา					
ระหว่างกลุ่ม	.51	2	.25	.93	.39
ภายในกลุ่ม	98.31	360	.27		
รวม	98.81	362			
3. ด้านการสื่อสารและความร่วมมือ					
ระหว่างกลุ่ม	5.00	2	2.50	9.41**	.00
ภายในกลุ่ม	95.60	360	.27		
รวม	100.60	362			
4. ด้านทักษะการเข้าใจความต่างวัฒนธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	1.95	2	.97	4.13*	.02
ภายในกลุ่ม	84.87	360	.24		
รวม	86.82	362			
5. ด้านทักษะดิจิทัล					
ระหว่างกลุ่ม	7.91	2	3.95	8.39**	.00
ภายในกลุ่ม	169.62	360	.47		
รวม	177.53	362			

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา	SS	df	MS	F	Sig.
6. ด้านชีวิตและอาชีพ					
ระหว่างกลุ่ม	1.37	2	.69	2.58	.08
ภายในกลุ่ม	95.62	360	.27		
รวม	96.99	362			
โดยรวม					
ระหว่างกลุ่ม	.05	2	.02	.11	.89
ภายในกลุ่ม	77.96	360	.22		
รวม	78.01	362			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กับทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r_{xy} = 0.71) กับทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา ในระดับค่อนข้างสูง

8. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า มี 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ทักษะผู้เรียนในสถานศึกษาสามารถเรียงลำดับจากตัวแปรพยากรณ์ที่มีค่า B สูงไปต่ำได้ดังนี้ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี (X_3) ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ (X_4) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (X_6) สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ด้าน ร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 55 (R^2= .55) และสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์หาอำนาจพยากรณ์ของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ตัวแปร	B	SE_b	Beta	t	Sig
1. ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี (X_3)	.34	.04	.36	8.56**	.00
2. ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ (X_4)	.31	.05	.32	6.14**	.00
3. ด้านคุณธรรม จริยธรรม(X_6)	.18	.05	.19	3.68**	.00
R = .74 R^2= .55 R^2_{adj}= .55 SE_{est}= .31 F = 147.57 a = .49					

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = .49 + .34X_3 + .31 X_4 + .18X_6$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Zy' = .36Z_3 + .32Z_4 + .19Z_6$$

6. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาบึงกาฬ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1) การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับเจริญพงษ์ ชมภูนุช (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ สะอิ้งทอง (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.1) ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามสถานภาพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทนัช สุขแก้วและคณะ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก

1.2) ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจวรรณ กลั่นศรี (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของระบบสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรอุษา วงศ์จรัสเกษม (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ผลการวิจัยพบว่า ทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญพงษ์ ชมภูนุช (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชากรณ์ เพ่งพิศ (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก

2.1) ผลการวิจัยพบว่า ทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชากรณ์ เพ่งพิศ (2563) ได้ทำวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก 2) ความสามารถทางทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล ไม่แตกต่างกัน

2.2) ผลการวิจัยพบว่า ทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทนัช สุขแก้วและคณะ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก

3) ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กับทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจริญพงษ์ ชมภูนุช (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า มีค่าความสัมพันธ์ทั้งทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กับทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา มี 3 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ทักษะผู้เรียนในสถานศึกษาได้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) อยู่ระหว่าง .47 - .73 โดยตัวแปรทั้ง 3 ด้าน ร่วมกันทำนายทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ได้ร้อยละ 54 (R^2= .54) ซึ่งเป็นไปตาม

สมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญพงษ์ ชมภูนุช (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่ส่งผลต่อทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) ผลจากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเทคนิคการสอน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงลึกมากกว่าการเรียนรู้แบบท่องจำ ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ครูต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถพัฒนาเต็มตามศักยภาพของตนเอง

2) ผลจากการศึกษาทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านทักษะดิจิทัล และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้เรียนรู้วิธีใช้ ดูแลรักษา และอัพเกรดอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ได้ ดังนั้น การศึกษาเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการเรียนรู้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด นวัตกรรมใหม่ ๆ มีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ และมีแนวโน้มในการเพิ่มขีดความสามารถมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาจึงต้องมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งข้อมูล ข่าวสาร สาระความรู้ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยบูรณาการเชื่อมโยงทั้งด้าน ศาสตร์ ศิลป์ ชีวิต และเทคโนโลยี ตอบสนองความต้องการและความถนัดของผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างสร้างสรรค์

3) ผลจากการศึกษาปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กับทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา พบว่า ด้านที่ส่งผล ได้แก่ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรพัฒนาปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาทั้ง 3 ด้านนี้ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในสถานศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยี การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น ซึ่งเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เหมาะสมเพิ่มยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมกลไกลเทคโนโลยีที่ทันสมัยในภายภาคหน้า

2) ควรมีการวิจัยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

3) ควรมีการวิจัยการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อทักษะผู้เรียนด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพในด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

เจริญพงษ์ ชมภูนุช. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์.* [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2561). *หลักการจัดการเรียนรู้.* โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นันทนัช สุขแก้ว และคณะ. (2563). ทักษะครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัย (Symposium) ระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 12 ในวันเสาร์ที่ 28 มีนาคม 2563 ณ อาคารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.* บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 70-79.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 10 (แก้ไขเพิ่มเติม). สุวีริยาสาส์น.

เบญจวรรณ กลั่นศรี. (2564). *แนวทางการพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

พิชากรณ์ เพ่งพิศ. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ลัดดาวัลย์ สะอิ้งทอง. (2564). *แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

สุคนธ์ สินธพานนท์. (2558). *การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565.* สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ.

อรอุษา วงศ์จรัสเกษม. (2562). *ทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. *Attitude Theory and Measurement.* Fishbeic, Martin, Ed: Wiley & Son. P.90-95.

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2567

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

School Administrators' Academic Leadership Affecting Teachers' Learning Management under Bueng Kan Primary Educational Service Area Office

ภัควดี รักษ์โคตร[1], ชาญวิทย์ หาญรินทร์[2], ไพฑูรย์ พวงยอด[3]
Pakkawadee Rukcotr[1], Chanwit Hanrin[2], Paitoon Puangyod[3]

(Received: 2024-03-11; Revised: 2024-08-28 ; Accepted: 2024-08-25)

บทคัดย่อ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเป็นกลไกสำคัญที่จะเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ของครูให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา 2) ศึกษาและเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนของครู จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา 3) ศึกษาและเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการจัดการเรียนรู้ของครู 4) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 57 คน และครู จำนวน 335 คน รวมทั้งสิ้น 392 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จำแนกเป็น 2 ฉบับ คือ 1) แบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำนวน 60 ข้อ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .80 - 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .60 - .85 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครู มีทั้งหมด 60 ข้อ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .80 - 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .58 - .86 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที แบบ Independent Samples การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

[1]นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
Graduate Student of Educational Administration and Development Program, Faculty of Education, Nakhon Phanom University.
[2]อาจารย์สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
Lecturer in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Nakhon Phanom University.
[3]อาจารย์สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
Lecturer in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Nakhon Phanom University, Corresponding author

ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน (2) การจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน (3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการจัดการเรียนรู้ของครู มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (4) ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ร่วมส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับครู นักเรียนและชุมชน (X_6) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (X_3) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน (X_2) สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 43 สามารถเขียนสมการ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 1.87 + .29X_6 + .19X_3 + .07X_2$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Zy' = .43Z_6 + .25Z_3 + .11Z_2$$

คำสำคัญ: (1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (2) การจัดการเรียนรู้ของครู
(3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

Abstract

Academic leadership of administrators is an important mechanism to enhance teachers' learning management for efficiency and effectiveness. The purposes of this research were (1) to study and compare the academic leadership of school administrators classified by status and size of educational institutes. (2) Study and compare teachers' learning management, (3) to study and compare the relationship between academic leadership of administrators and teachers' learning management, and (4) to study the predictive power of administrators' academic leadership affecting teachers' learning management Under the Bueng Kan primary educational service area office. The samples consisted of 392 including 57 schools' administrators and 335 teachers followed the percent criterion in simple specification, and they were selected by Stratified Random Sampling. The instruments used were 2 aspects of five-rating scale questionnaires: (1) a questionnaire about Academic leadership of administrators with the Index of Item Congruence (IC) between .80-1.00, the discrimination between .60 - .85, and the reliability of .97; and (2) a questionnaire about teachers' learning management with the Index of Item Congruence (IC) between .80-1.00, the discrimination between .58 - .86, and the reliability of .98. The statistics employed were percentage, mean, standard deviation, t-test (Independent Samples), One-way analysis of variance, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression stepwise analysis.

The results revealed that (1) the overall academic leadership administrators was at the high level. In comparison, the overall academic leadership administrators classified by status and school size revealed the statistically significant not different (2) The overall teachers' learning management was at the high level. In comparison, the overall teachers' learning management classified by status revealed the statistically significant different at the .05 level. The overall teamwork of teachers in schools classified by school size revealed the statistically significant different at the .01 level. (3) The academic leadership of administrators and teachers' learning management revealed high significant positive correlation at the .01 level. (4) There were 3 variables of academic leadership of administrators that affected teachers' learning management under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1: Establishing relationships with teachers, students and the community (X_6), Promoting academic atmosphere (X_3), Curriculum and teaching management (X_2). They could be predicted up to 43 percent. The equation can be written as follows:

Forecasting equation in raw scores

$Y' = 1.87 + .29X_6 + .19X_3 + .07X_2$

Forecasting equation in standard scores

$Zy' = .43Z_6 + .25Z_3 + .11Z_2$

Keywords: (1) Academic Leadership of Administrators (2) Teachers' Learning Management (3) Bueng Kan Primary Educational Service Area Office

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา มี 9 หมวด 78 มาตรา กล่าวโดยรวมคือให้มีการปฏิรูปมาตรฐานการศึกษาของชาติกำหนด โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะหัวหน้าหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับครูและผู้เรียนมากที่สุด ผู้บริหารนอกจากจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ คุณธรรม จริยธรรม มีทักษะในการบริหารแล้ว จำเป็นต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นความสามารถของผู้นำที่มีผลต่อความก้าวหน้าของนักเรียน มุ่งเน้นที่พฤติกรรมของครูที่จะเพิ่มพูนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน การจัดทำพันธกิจของสถานศึกษา การจัดทำเป้าหมายโดยรวมของสถานศึกษาการบริหารจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมบรรยากาศของสถานศึกษาการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การนิเทศการประเมินครู การประสานงานโครงการการพัฒนาบุคลากรรวมถึงการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้บริหารสถานศึกษาตลอดจนเพื่อนครู นักเรียน และชุมชน (แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา พ.ศ. 2561-2580, 2561)

จากการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ที่ผ่านมาพบว่า ปัญหาสำคัญนั้นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาขาดภาวะผู้นำทางวิชาการทำให้การจัดการเรียนรู้ของครูไม่ประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังโดยจะเห็นจากผลคะแนนโอเน็ตต่ำกว่ามาตรฐานของประเทศ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่

จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนครูในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อันจะเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษา 2564 ทุกกลุ่มสาระมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศน้อย ผลการประเมินคุณภาพทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2564 ซึ่งผลการทดสอบเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการศึกษา จึงมีต้องการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องมีประสิทธิภาพ มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนควบคู่กับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในปัจจุบัน ยังไม่มีวิธีและแนวทางการสอนที่มุ่งเน้นในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ, 2565)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ซึ่งจะช่วยให้เราพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

2. ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารกับการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,343 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 183 คน และครู จำนวน 2,160 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 392 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 57 คน และครู จำนวน 335 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้กลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ได้แก่ (1) แบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำนวน 60 ข้อ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ โดยข้อคำถามได้จากการทบทวนวรรณกรรม และสร้างข้อคำถามจากนิยามศัพท์ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ประยุกต์ใช้ตามแบบ Likert (1976) มีค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหารายข้อระหว่าง .80 – 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .60 – .85 และค่าความเชื่อมั่นกับ .97 (2) แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา จำนวน 60 ข้อ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ โดยข้อคำถามได้จากการทบทวนวรรณกรรม และสร้างข้อคำถามจากนิยามศัพท์ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ประยุกต์ใช้ตามแบบ Likert (1976) มีค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหารายข้อระหว่าง .80 – 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.58 – 0.86 และค่าความเชื่อมั่นกับ .98

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามนำเสนอข้อมูลโดยการแสดงความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลข้อคำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และนำเสนอข้อมูลโดยการแสดง ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลข้อคำถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และนำเสนอข้อมูลโดยการแสดง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
1. ด้านกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ	4.34	.44	มาก
2. ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	4.35	.44	มาก
3. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.44	.41	มาก
4. ด้านการนิเทศ	4.31	.42	มาก
5. ด้านการพัฒนาบุคลากร	4.24	.44	มาก
6. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับครู นักเรียนและชุมชน	4.29	.45	มาก
รวม	4.33	.31	มาก

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยภาพรวมพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นสูงกว่าครูด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้บริหารมีความคิดเห็นสูงกว่าครูด้านการพัฒนาบุคลากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	สถานภาพ				t	Sig.
	ผู้บริหาร		ครู			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ	4.38	.37	4.33	.45	.91	.36
2. ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	4.22	.37	4.37	.45	2.59**	.01
3. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.31	.46	4.47	.40	2.64**	.01
4. ด้านการนิเทศ	4.22	.54	4.32	.40	1.30	.20
5. ด้านการพัฒนาบุคลากร	4.13	.46	4.26	.43	2.04*	.04
6. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับครู นักเรียนและชุมชน	4.20	.46	4.30	.45	1.58	.12
รวม	4.25	.31	4.34	.31	2.15*	.04

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระหว่างขนาดเล็กขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ					
ระหว่างกลุ่ม	.14	2	.07	.36	.70
ภายในกลุ่ม	73.99	389	.19		
รวม	74.13	391			
2. ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน					
ระหว่างกลุ่ม	.44	2	.22	1.15	.32
ภายในกลุ่ม	74.99	389	.19		
รวม	75.43	391			
3. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ					
ระหว่างกลุ่ม	.14	2	.07	.41	.66
ภายในกลุ่ม	65.67	389	.17		
รวม	65.81	391			
4. ด้านการนิเทศ					
ระหว่างกลุ่ม	.74	2	.37	2.10	.12
ภายในกลุ่ม	68.44	389	.18		

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	SS	df	MS	F	Sig.
รวม	69.18	391			
5. ด้านการพัฒนาบุคลากร					
ระหว่างกลุ่ม	.39	2	.19	1.03	.36
ภายในกลุ่ม	73.64	389	.19		
รวม	74.03	391			

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	SS	df	MS	F	Sig.
6. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับครู นักเรียนและชุมชน					
ระหว่างกลุ่ม	.01	2	.00	.02	.98
ภายในกลุ่ม	78.59	389	.20		
รวม	78.60	391			
โดยรวม					
ระหว่างกลุ่ม	.13	2	.06	.66	.52
ภายในกลุ่ม	37.63	389	.10		
รวม	37.76	391			

4. ผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรและวิจัย รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมและเป็นรายด้าน

การจัดการเรียนรู้ของครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรและวิจัย	4.05	.46	มาก
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.43	.43	มาก
3. ด้านสื่อและบรรยากาศการเรียนรู้	4.34	.41	มาก
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.28	.48	มาก
5. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	4.27	.53	มาก
6. ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม	4.14	.52	มาก
รวม	4.25	.30	มาก

5. ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การจัดการเรียนรู้ของครู	สถานภาพ				t	Sig.
	ผู้บริหาร		ครู			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรและวิจัย	4.06	.41	4.04	.47	.23	.82
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.25	.48	4.47	.41	3.55**	.00
3. ด้านสื่อและบรรยากาศการเรียนรู้	4.27	.33	4.35	.42	1.65	.10
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.23	.27	4.28	.50	1.23	.22
5. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	4.10	.47	4.30	.53	2.62**	.00
6. ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม	4.14	.49	4.14	.52	.01	.10
รวม	4.17	.28	4.26	.30	2.06*	.04

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษาระหว่างขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดทำหลักสูตรและวิจัย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ รายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การจัดการเรียนรู้ของครู	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรและวิจัย					
ระหว่างกลุ่ม	1.44	2	.72	3.47*	.03
ภายในกลุ่ม	80.50	389	.21		
รวม	81.94	391			
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
ระหว่างกลุ่ม	.14	2	.07	.38	.68
ภายในกลุ่ม	70.67	389	.18		
รวม	70.81	391			
3. ด้านสื่อและบรรยากาศการเรียนรู้					
ระหว่างกลุ่ม	.00	2	.00	.01	.99

การจัดการเรียนรู้ของครู	SS	df	MS	F	Sig.
ภายในกลุ่ม	65.90	389	.17		
รวม	65.91	391			
4. ด้านการวัดและประเมินผล					
ระหว่างกลุ่ม	.41	2	.21	.91	.40
ภายในกลุ่ม	87.90	389	.23		
รวม	88.32	391			
5. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี					
ระหว่างกลุ่ม	.64	2	.32	1.15	.32
ภายในกลุ่ม	107.47	389	.28		
รวม	108.11	391			
6. ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม					
ระหว่างกลุ่ม	.58	2	.29	1.10	.34
ภายในกลุ่ม	103.75	389	.27		
รวม	104.34	391			
โดยรวม					
ระหว่างกลุ่ม	.04	2	.02	.23	.80
ภายในกลุ่ม	35.69	389	.09		
รวม	35.74	391			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการจัดการเรียนรู้ของครู โดยภาพรวม พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r_{xy} = 0.63) กับการจัดการเรียนรู้ของครู ในระดับค่อนข้างสูง

8. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พบว่า มี 3 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์การจัดการเรียนรู้ของครู สามารถเรียงลำดับจากตัวแปรพยากรณ์ที่มีค่า B สูงไปต่ำได้ดังนี้ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับครู นักเรียนและชุมชน (X_6) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (X_3) สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน (X_2) สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ด้าน ร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 43 (R^2= .43) และสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์หาสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู

ตัวแปร	B	SE_b	Beta	t	Sig
1. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับครู นักเรียนและชุมชน (X_6)	.29	.03	.43	9.12**	.00
2. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (X_3)	.19	.03	.25	5.55**	.00
3. ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน (X_2)	.07	.03	.11	2.39*	.02
R = .66 R^2= .43 R^2_{adj}= .42 SE_{est}= .23	F = 97.12		a = 1.87		

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$Y' = 1.87 + .29X_6 + .19X_3 + .07X_2$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$Zy' = .43Z_6 + .25Z_3 + .11Z_2$

6. อภิปรายผล

1) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของกรองกาญจน์ อรุณเมฆ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปวีณา บุทธิจักร์ (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัย พบว่า อยู่ในระดับมาก

1.1) ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตามสถานภาพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เมื่อพิจารณาโดยรวมและรายด้าน พบว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของมะไซดี อับดุลกอเดร์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2) ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยภาพและรายด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของปวีณา บุทธิจักร์ (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัย พบว่า จำแนกตามขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมะไซดี อับดุลกอเดร์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานราธิวาส ผลการวิจัยจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2) ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของเจริญพงษ์ ชมภูนุช (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์

สะอิ้งทอง (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก

2.1) ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครู มีความคิดเห็นแตกต่างกัน และรายด้านพบว่ามี 2 ด้านที่มีความแตกต่างกัน คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรและวิจัย และด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนันทนัช สุขแก้วและคณะ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก

2.2) ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามี 1 ด้านที่มีความแตกต่างกัน คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรและวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของอรอุษา วงศ์จรัสเกษม (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับค่อนข้างสูงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎ์ น้อยแก้ว (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปวีณา บุทธิจักร์ (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัย พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

4) ผลการวิเคราะห์สมการณ์พยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู มี 3 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์การจัดการเรียนรู้ของครูได้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับครู นักเรียนและชุมชน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) อยู่ระหว่าง .21 - .57 โดยตัวแปรทั้ง 3 ด้าน ร่วมกันทำนายการจัดการเรียนรู้ของครู ได้ร้อยละ 43 (R^2= .43) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของปวีณา บุทธิจักร์ (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า สามารถสร้างสมการณ์พยากรณ์ทำนายประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) ผลจากการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้กำหนดให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปในทิศทางเดียวกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมรับรู้ ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบในสถานศึกษา รวมทั้งสนับสนุนระบบการทำงานแบบทีมให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งร่วมขับเคลื่อนองค์กรเปิดโอกาสในการ

แสดงความคิดเห็นที่หลากหลายระดมแนวความคิดร่วมกัน มาพัฒนาต่อยอดทำให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ

2) ผลจากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ของครู ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีบุคลิกภาพดีสุขภาพแข็งแรง กริยาท่าทางเรียบร้อย แต่งกายสุภาพ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ดังนั้น ผู้บริหารและครูควรประพฤติและปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเลื่อมใส ศรัทธา และถือเป็นแบบอย่างที่ดี

3) ผลจากการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า ด้านที่ส่งผล คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการนิเทศ และด้านการสร้างความสัมพันธ์กับครู นักเรียนและชุมชน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาการบริหารงานวิชาการทั้ง 3 ด้านนี้ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาระดับอื่น ๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นต้น

2) ควรมีการวิจัยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางพัฒนาพฤติกรรมทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในและเขตอื่น ๆ ต่อไป

3) ควรมีการวิจัยการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2562 (ฉบับที่ 4). บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.

กรองกาญจน์ อรุณเมฆ. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร

กฤษฎ์ น้อยแก้ว. (2566). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

เจริญพงษ์ ชมภูนุช. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์.* [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร

นันทนัช สุขแก้ว และคณะ. (2563). ทักษะครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัย (Symposium) ระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 12* (70-79), *ณ อาคารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.*

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 10 (แก้ไขเพิ่มเติม). สุวีริยาสาส์น.

ปวีณา บุทธิจักร์. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มะไซดี อับดุลกอเดร์. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานราธิวาส.* [การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ลัดดาวัลย์ สะอิ้งทอง. (2564). *แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580).* พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

อรอุษา วงศ์จรัสเกษม. (2562). *ทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. *Attitude Theory and Measurement*. Fishbeic, Martin, Ed. Wiley & Son.

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2567

การพัฒนากิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่อง เพื่อส่งเสริมความคล่องแคล่วว่องไว สำหรับนักกีฬาฟุตซอลระดับมัธยมศึกษา

The Development of Drill Activities Using the Nine-Square Training to Enhance the Agility of Futsal Players in the Secondary School

ธีรพงศ์ พิมลี*[1] อธิราชย์ นันขันตี [2] นิราศ จันทรจิตร [3]

Thiraphong Pimlee*[1] Athirach Nankhantee [2] Nirat Jantharajit [3]

(Received: 2024-05-16 ; Revised: 2024-10-30 ; Accepted: 2024-10-30)

บทคัดย่อ

การพัฒนากิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่องเพื่อส่งเสริมความคล่องแคล่วว่องไว เป็นเครื่องมือช่วยนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาบรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิผลได้ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่องและ ศึกษาระดับผลการฝึกตารางเก้าช่องที่มีผลต่อความคล่องแคล่วว่องไวในนักกีฬาฟุตซอล 2) เปรียบเทียบก่อนและหลังได้รับการฝึกด้วยตารางเก้าช่องของนักกีฬาฟุตซอล 3) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่อง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนกีฬาฟุตซอล จำนวน 24 คน โรงเรียนคำตากล้าราชประชาสงเคราะห์ อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้จัดเก็บข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน โปรแกรมการฝึกตารางเก้าช่อง จำนวน 8 โปรแกรม แบบทดสอบสมรรถภาพทางกาย และ แบบประเมินความพึงพอใจ จำนวน 5 ข้อ คุณภาพเครื่องมือ ของแบบทดสอบ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสถิติด้วย t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัย พบว่า 1) การฝึกตารางเก้าช่องมีผลต่อความคล่องแคล่วว่องไวในการเล่นกีฬาฟุตซอลโดยรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.39 วินาที (S.D. = 1.32) ก่อนใช้โปรแกรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.46 วินาที (S.D. = 1.34) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง และ หลังใช้โปรแกรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.39 วินาที (S.D. = 1.32) ซึ่งอยู่ในระดับดี 2) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกตารางเก้าช่อง มีความคล่องแคล่วว่องไวในการเล่นกีฬาฟุตซอลสูงขึ้นอย่าง

[1]หลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

[2]อาจารย์ ดร.ประจำสาขาคอมพิวเตอร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

[3]อาจารย์ ดร.ประจำสาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีเวลาเฉลี่ยความคล่องแคล่วว่องไวก่อนการฝึกเท่ากับ 21.46 วินาที (S.D. = 1.34) และ หลังการฝึกเท่ากับ 19.39 วินาที (S.D. = 1.32) ตามลำดับ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจในการฝึกตารางเก้าช่องโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.96 (S.D. = 0.12)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, ตารางเก้าช่อง, ความคล่องแคล่วว่องไว

Abstract

The development of drill activities using nine-square training to enhance agility was a tool to support and push students in secondary schools to achieve their goals and be effective. The objectives of this research were to 1) study the effects of training on a nine-square grid that affect agility in futsal players. 2) compare the results of training on agility in futsal players. 3) to evaluate the satisfaction survey when practicing the nine-square grid. The population used in this research was 24 futsal player students of Khamtakla Ratchprachasongkroh School, Kham Ta Kla District, Sakon Nakhon Province, obtained simply by random. The tools used in this research were eight learning management plans, nine grid training programs, eight physical fitness tests, and five satisfaction assessments. Statistics used in data analysis include the mean and standard deviation.

The results showed that 1) practicing the nine-square grid had a good overall effect on agility in futsal. Which had an average of 19.39 seconds (S.D. = 1.32), before using the program had an average of 21.46 seconds (S.D. = 1.34), which is at the moderate level, and after using the program had an average of 19.39 seconds (S.D. = 1.32), which was at the level of good. 2) A group of students who received training on the nine-square grid. There was a statistically significant increase in agility in playing futsal at the level of.05, with an average agility time before training equal to 21.46 seconds (S.D. = 1.34) and after training equal to 19.39 seconds (S.D. = 1.32), respectively. 3) Students were overall satisfied with practicing the nine grid tables at a high level. Which had a mean value of 4.96 (S.D. = 0.12).

Keywords: Learning Management, Nine-Square, Nine-Square, Agility

บทนำ

กีฬาฟุตซอลเป็นชนิดกีฬาอีกประเภทหนึ่งที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในหลายประเทศทั่วโลก ปัจจุบันมีการแข่งขันในระดับโลกภายใต้การรับรองการแข่งขันโดยสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ ในประเทศไทยก็ได้รับความนิยมอย่างมากตั้งแต่ระดับเยาวชนจนไปถึงประชาชนทั่วไป กีฬาฟุตซอลได้สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทยในระดับโลกมาแล้ว และได้มีโอกาสจัดการแข่งขันมาแล้วหลายรายการ ยกตัวอย่างรายการที่ใหญ่ที่สุดอย่าง FIFA Futsal World Cup 2012 ที่ประเทศไทยเป็นผู้จัดการแข่งขันกีฬาฟุตซอลเป็นอาชีพสามารถทำชื่อเสียงและรายได้ให้แก่ ตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติด้วยเห็นได้จากรายการแข่งขันกีฬาฟุตซอลได้ รับความนิยมในกลุ่มวัยรุ่นช่วงอายุ 12 – 18 ปี เป็นระดับชั้น มัธยมศึกษาทั้งตอนต้น และตอนปลาย (จาตุรนต์ ลิ่มหัน และ ภาคภูมิ รัตนโรจนากุล 2562 : 62) ทั้งประเภทชาย และประเภทหญิง เช่น รายการแข่งขันกรมพลศึกษาฟุตซอลนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เจเพรสจูเนียร์ฟุตซอล กีฬาเยาวชนแห่งชาติ และกีฬานักเรียน เป็นต้น เนื่องจากเป็นกีฬาที่ใช้ระยะเวลาในการแข่งขันไม่นานเป็นการแข่งขันที่ต้องใช้ความเร็วความคล่องตัวของผู้เล่นจึงส่งผลทำให้ผู้ชมรู้สึกสนุกตื่นเต้น โดยเฉพาะนักกีฬาประเภททีมหญิงที่จะพัฒนา และประสบความสำเร็จได้ต้องมีทักษะที่ดี และสมรรถภาพทางกลไกเป็นสิ่งสำคัญของกีฬาฟุตซอล

กีฬาฟุตซอลนั้นเป็นกีฬาที่ใช้ทักษะ และความสามารถสูงเนื่องจากมีพื้นที่สนามในการเล่นน้อย ผู้เล่นจึงต้องอาศัยสมรรถภาพทางกายที่ดี และทักษะต่างๆที่แม่นยำทั้งในการรับส่งบอลเพื่อความได้เปรียบในปัจจุบันกีฬาฟุตซอลได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายกีฬาฟุตซอลมีการแข่งขันระดับนานาชาติการเล่นโดยส่วนใหญ่จะใช้ทักษะการส่งรับบอล และการยิงประตูในการแข่งขันพื้นฐานต้องยิงประตูให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และในขณะเดียวกันก็ต้องป้องกันเพื่อให้เสียประตูให้น้อยที่สุดด้วย นอกจากนี้ต้องมีการเคลื่อนที่เพื่อรับบอล และป้องกันการรุกของฝ่ายตรงข้ามจึงต้องอาศัยสมรรถภาพทางกายที่ดีเพื่อช่วยในการเคลื่อนไหวที่รวดเร็วในเรื่องของความคล่องแคล่วว่องไวพลังและความเร็วต้องมีการเล่น และความสัมพันธ์กันในทีม และมีความสามารถเฉพาะตัวสูงอีกด้วย โดยเฉพาะการเปลี่ยนทิศทางในการเคลื่อนไหวของร่างกายเพื่อหลบหลีกคู่ต่อสู้ในการเคลื่อนที่ไปรับลูกบอล ซึ่งสมรรถภาพทางกลไกนั้นเป็นพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งในการเล่นกีฬาฟุตซอลเป็นคุณสมบัติอันดับแรกของนักกีฬาฟุตซอล และทุกตำแหน่งจึงต้องพัฒนาความสามารถของตัวกีฬา ความแข็งแรง ความคล่องแคล่วว่องไว พลังกล้ามเนื้อและความเร็ว สิ่งที่นักฟุตซอลทุกคนต้องมี คือ การมีสมรรถภาพทางกลไกทางทักษะกลไกที่ดีความสำเร็จจากการแข่งขันย่อมต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการด้วยกันซึ่งปัจจัยหรือ องค์ประกอบ

หลักสำคัญอย่างหนึ่งคือสมรรถภาพทางกลไก ซึ่งถ้านักกีฬาฟุตซอลคนใดมีอยู่ในตัวอย่างครบถ้วนจะทำให้เขาเป็นนักกีฬาที่มีความสามารถในการเล่นกีฬาฟุตซอลได้อย่างดีเยี่ยม การฝึกด้วยพลัยโอเมตริกสามารถพัฒนาความเร็ว พลังกล้ามเนื้อ และความอ่อนตัวหากในโปรแกรมมีรูปแบบของการยืดเหยียดกล้ามเนื้อที่ดีและมีส่วนช่วยในการพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไวด้วย (Racil, et al.,2020)

จากกล่าวมาข้างต้น พบว่ารูปแบบ ตารางเก้าช่อง และรูปแบบ คลวามคล่องแคล่วว่องไวในกีฬาฟุตซอลควบคู่กับตารางเก้าช่อง มีผลต่อการพัฒนาความสามารถและความคล่องแคล่วว่องไวในนักกีฬาฟุตซอลได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่องที่ส่งเสริมความคล่องแคล่วว่องไวในกีฬาฟุตซอล โดยสร้างแบบฝึกจากการประยุกต์แบบฝึกของกีฬาประเภทอื่น ซึ่งอาจจะช่วยให้นักกีฬาสามารถเล่นได้เต็มตามศักยภาพลดความเบื่อหน่ายจากการฝึกจากรูปแบบการฝึกแบบเดิม ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไวในนักกีฬา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่องและ ศึกษาระดับผลการฝึกตารางเก้าช่องที่มีผลต่อความคล่องแคล่วว่องไวในนักกีฬาฟุตซอล
2. เพื่อเปรียบเทียบก่อนและหลังได้รับการฝึกด้วยตารางเก้าช่องของนักกีฬาฟุตซอล
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่อง

สมมติฐานของการวิจัย

การพัฒนาการฝึกตารางเก้าช่องเพื่อส่งเสริมความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาฟุตซอล หลังฝึก สูงกว่าก่อนการฝึก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่อง เพื่อส่งเสริมความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาฟุตซอล ระดับมัธยมศึกษา ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้เป็นนักกีฬาฟุตซอลกลุ่มเครือข่ายกีฬาสหวิทยาเขตอากาศเบจรักษ์ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียน (1) โรงเรียนคำตากล้าราชประชาสงเคราะห์ (2) โรงเรียนอากาศอำนวยศึกษา (3) โรงเรียนโพนงามศึกษา (4) โรงเรียนศึกษาประชาสามัคคี และ (5) โรงเรียนท่าสงครามวิทยา รวมจำนวน 120 คน เป็นนักเรียนกลุ่มสนใจกีฬาฟุตซอล

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้เป็นนักกีฬาฟุตซอล ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนคำตากล้าราชประชาสงเคราะห์ รวมจำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่อง เพื่อส่งเสริมความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาฟุตซอล ระดับมัธยมศึกษา มีดังต่อไปนี้

2.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้

2.1.2 โปรแกรมกิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่อง

2.1.3 แบบทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว

2.1.4 แบบประเมินความพึงพอใจ

2.2 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือตามลำดับ ดังต่อไปนี้

2.2.1 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่อง เพื่อส่งเสริมความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาฟุตซอล ระดับมัธยมศึกษา มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

2.2.2 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับความสำคัญ ธรรมชาติ และลักษณะเฉพาะ วิสัยทัศน์ คุณภาพ ผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับมัธยมศึกษา สาระพลศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเลือกมาทำการวิจัย

2.2.3 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาและศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โรงเรียนคำตากล้าราชประชาสงเคราะห์ อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร

2.2.4 ศึกษาการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรสถานศึกษา และศึกษาการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

2.2.5 ศึกษาวิธีการ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกสาระที่เป็นองค์ความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษาวิชา ฟุตซอล (รายวิชาเพิ่มเติม) เรื่อง ความคล่องแคล่ววองไว ซึ่งจัดอยู่สาระที่ 3 สาระการเคลื่อนไหว ภาคเรียนที่ 1 ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

2.2.6 วิเคราะห์เนื้อหา โครงสร้าง สาระ จุดประสงค์ และเวลาที่ดำเนินการสอนในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่อง เพื่อส่งเสริมความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาฟุตซอล ระดับมัธยมศึกษา

2.2.7 แผนการจัดการเรียนรู้และโปรแกรมการฝึกแบบผสมผสานความคล่องแคล่วว่องไว จำนวน 8 โปรแกรม ประกอบมีการฝึก 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ โดยดำเนินการฝึกให้เสร็จสิ้น ตามโปรแกรมในแต่ละวัน

ตารางที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้และโปรแกรมกิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่อง เพื่อส่งเสริมความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาฟุตซอล สัปดาห์ที่ 1-สัปดาห์ที่ 8

แผนที่	เนื้อหา/เวลาเรียน	จุดประสงค์การเรียนรู้
1-8	โปรแกรมการฝึกความคล่องแคล่ววองไว	1. นักเรียนบอกประโยชน์และหลักการของความคล่องแคล่ววองไวได้ (K) 2. นักเรียนมีความคล่องแคล่ววองไว (P) 3. นักเรียนเห็นความสำคัญของโปรแกรมการฝึกตารางเก้าช่อง (A)

สัปดาห์	วัน	รูปแบบการฝึก
สัปดาห์ที่ 1	จันทร์ พุธ ศุกร์	การฝึกด้วยตารางเก้าช่อง 1. การอบอุ่นร่างกาย (Warm up) และการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ (Stretching) 2. การฝึกด้วยตารางเก้าช่อง จำนวน 2 เซต เซตละ 3 เที่ยว ความเร็ว 90 เปอร์เซ็นต์ เวลาพักระหว่างเที่ยว 2 นาที 3. การฝึกฟุตซอลตามโปรแกรมปกติ 4. การทำให้ร่างกายคืนสู่สภาพปกติ (Cool down) และการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ (Stretching)
สัปดาห์ที่ 2	จันทร์ พุธ ศุกร์	การฝึกวิ่งรูปแบบตัว X 1. การอบอุ่นร่างกาย (Warm up) และการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ (Stretching) 2. วิ่งรูปแบบตัว X จำนวน 2 เซต เซตละ 3 เที่ยว ความเร็ว 90 เปอร์เซ็นต์ เวลาพักระหว่างเที่ยว 2 นาที 3. การฝึกฟุตซอลตามโปรแกรมปกติ 4. การทำให้ร่างกายคืนสู่สภาพปกติ (Cool down) และการยืดเหยียด กล้ามเนื้อ (Stretching)
สัปดาห์ที่ 3	จันทร์ พุธ ศุกร์	การฝึกวิ่งรูปแบบตัว M 1. การอบอุ่นร่างกาย (Warm up) และการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ (Stretching) 2. วิ่งรูปแบบตัว M จำนวน 2 เซต เซตละ 3 เที่ยว ความเร็ว 90 เปอร์เซ็นต์ เวลาพักระหว่างเที่ยว 2 นาที 3. การฝึกฟุตซอลตามโปรแกรมปกติ 4. การทำให้ร่างกายคืนสู่สภาพปกติ (Cool down) และการยืดเหยียด กล้ามเนื้อ (Stretching)

สัปดาห์ที่ 4	จันทร์ พุธ ศุกร์	การฝึกวิ่งรูปแบบตัว H 1. การอบอุ่นร่างกาย (Warm up) และการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ (Stretching) 2. วิ่งรูปแบบตัว H จำนวน 2 เซต เซตละ 3 เที่ยว ความเร็ว 90 เปอร์เซ็นต์ เวลาพักระหว่างเที่ยว 2 นาที 3. การฝึกฟุตซอลตามโปรแกรมปกติ 4. การทำให้ร่างกายคืนสู่สภาพปกติ (Cool down) และการยืดเหยียด กล้ามเนื้อ (Stretching)
สัปดาห์ที่ 5	จันทร์ พุธ ศุกร์	การฝึกวิ่งรูปแบบตัว Z 1. การอบอุ่นร่างกาย (Warm up) และการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ (Stretching) 2. วิ่งรูปแบบตัว Z จำนวน 2 เซต เซตละ 3 เที่ยว ความเร็ว 90 เปอร์เซ็นต์ เวลาพักระหว่างเที่ยว 2 นาที 3. การฝึกฟุตซอลตามโปรแกรมปกติ 4. การทำให้ร่างกายคืนสู่สภาพปกติ (Cool down) และการยืดเหยียด กล้ามเนื้อ (Stretching)
สัปดาห์ที่ 6	จันทร์ พุธ ศุกร์	การฝึกวิ่งรูปแบบตัว S 1. การอบอุ่นร่างกาย (Warm up) และการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ (Stretching) 2. วิ่งรูปแบบตัว S จำนวน 2 เซต เซตละ 3 เที่ยว ความเร็ว 90 เปอร์เซ็นต์ เวลาพักระหว่างเที่ยว 2 นาที 3. การฝึกฟุตซอลตามโปรแกรมปกติ 4. การทำให้ร่างกายคืนสู่สภาพปกติ (Cool down) และการยืดเหยียด กล้ามเนื้อ (Stretching)

สัปดาห์ที่ 7	จันทร์ พุธ ศุกร์	การฝึกวิ่งรูปแบบตัว T 1. การอบอุ่นร่างกาย (Warm up) และการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ (Stretching) 2. วิ่งรูปแบบตัว T จำนวน 2 เซต เซตละ 3 เที่ยว ความเร็ว 90 เปอร์เซ็นต์ เวลาพักระหว่างเที่ยว 2 นาที 3. การฝึกฟุตซอลตามโปรแกรมปกติ 4. การทำให้ร่างกายคืนสู่สภาพปกติ (Cool down) และการยืดเหยียด กล้ามเนื้อ (Stretching)
สัปดาห์ที่ 8	จันทร์ พุธ ศุกร์	1. การอบอุ่นร่างกาย (Warm up) และการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ (Stretching) 2. การฝึกแบบพลัยโอเมตริก 3. การฝึกฟุตซอลตามโปรแกรมปกติ 4. การทำให้ร่างกายคืนสู่สภาพปกติ (Cool down) และการยืดเหยียด กล้ามเนื้อ (Stretching)

2.2.8 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการฝึกตาราง เก้าช่อง เพื่อส่งเสริมความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาฟุตซอล ระดับมัธยมศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน แผนละ 6 ชั่วโมง ต่อเนื่อง รวมทั้งสิ้น 48 ชั่วโมง โดยเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย ดังนี้

(1) มาตรฐานการเรียนรู้

(2) สาระการเรียนรู้

(3) สาระสำคัญ

(4) ตัวชี้วัด

(5) จุดประสงค์การเรียนรู้

(6) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

(7) สื่อและแหล่งเรียนรู้

(8) การวัดและประเมินผล

(9) กิจกรรมเสนอแนะ

(10) บันทึกผลหลังการสอน

2.2.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ ความถูกต้อง เหมาะสม ความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนและส่วนประกอบต่าง ๆ แล้วมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

2.2.10 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านภาษา ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านหลักสูตรและการสอน

เมื่อได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำมาหาค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมีเกณฑ์การประเมิน โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และเกณฑ์การให้คะแนน

2.2.11 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน จากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ซึ่งการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ด้านความปลอดภัยในการเข้าร่วมการวิจัย ด้านความคล่องแคล่วว่องไวเพิ่มขึ้น ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ คือ ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.22-4.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง .46-.55 และอยู่ในระดับเหมาะสมมากถึงมากที่สุด

2.2.12 จัดพิมพ์แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการตรวจคุณภาพแล้ว เพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องแผนการจัดการเรียนรู้ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์แล้วของแผนอีกครั้ง

2.2.13 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนโรงเรียนคำตากล้าราชประชาสงเคราะห์ อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร ชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 24 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

2.3 แบบทดสอบความความคล่องแคล่วว่องไว

การทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว โดยเริ่มต้นจากจุด Start ไปตามลูกศรกลับตัวที่เส้น Far line และกลับตัวมายังเส้น Start โดยการอ้อมกรวยแบบซิกแซกและย้อนกลับอีกรอบ หลังจากนั้นวิ่งกลับตัวไปยังเส้น Far line และจบโดยการวิ่งมาผ่านจุด Finish การบันทึกผลมีหน่วยเป็นวินาที จากการทดสอบ 2 ครั้ง เอาเวลาที่ดีที่สุด โดยใช้แบบทดสอบความความคล่องแคล่วว่องไว

2.4 การสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน

การสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนหลังการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่อง เพื่อส่งเสริมความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาฟุตซอล ระดับมัธยมศึกษา มีลำดับขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.4.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจจากหนังสือการวิจัยทางการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ

2.4.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การพัฒนา แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่อง เพื่อส่งเสริมความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาฟุตซอล ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 5 ข้อ โดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และเกณฑ์การให้คะแนน

2.4.3 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องรับฟังคำแนะนำก่อน

2.4.4 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้น จำนวน 5 ข้อ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมที่ตรวจจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามหรือรายการประเมินกับนิยามของความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่อง เพื่อส่งเสริมความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาฟุตซอล ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนความเที่ยงตรงดังนี้ ให้ +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนี้วัดตามความพึงพอใจ ให้ 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามนี้วัดตามความพึงพอใจ ให้ -1 เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามนี้วัดตามความพึงพอใจ

2.4.5 นำแบบประเมินความพึงพอใจมาวิเคราะห์หาค่าสอดคล้อง (IOC) ของรายการประเมินกับนิยามของความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนากิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่องเพื่อส่งเสริมความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาฟุตซอล ระดับมัธยมศึกษา ทั้งฉบับเท่ากับ คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .80-1.00 เพื่อนำไปเป็นเครื่องมือใช้จริง

2.4.6 จัดพิมพ์และปรับปรุงการแก้ไขตามคำชี้แนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.4.7 นำแบบประเมินความพึงพอใจไปใช้ในการวิจัยกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนคำตากล้าราชประชาสงเคราะห์ อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร จำนวน 24 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กิจกรรมการฝึกรูปแบบตารางเก้าช่อง

3.2 ศึกษาและค้นคว้าหนังสือเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการฝึกรูปแบบตารางเก้าช่องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมการฝึก

3.3 นำโปรแกรมการฝึกที่สร้างขึ้นเสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจแก้ไขและนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาเพื่อตรวจสอบ

3.4 นำกิจกรรมการฝึกแบบตารางเก้าช่องที่ผ่านการตรวจสอบจากเชี่ยวชาญไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.5 ปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่องและแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างตามแผนการฝึกต่อไป

3.6 ผู้วิจัยขอความร่วมมือดำเนินการฝึกกับนักกีฬาฟุตซอล โรงเรียนคำตากล้าราชประชาสงค์เคราะห์

3.7 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ขั้นตอนการวิจัยระยะเวลาในการวิจัยกิจกรรมการฝึกแบบตารางเก้าช่องให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบ เพื่อปฏิบัติตามคำแนะนำอย่างเคร่งครัด ตลอดจนระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

3.8 ประเมินความคล่องแคล่วว่องไวก่อนจัดก่อนการฝึก นักกีฬาฝึกตามโปรแกรมการฝึกที่ได้รับเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 2 ชั่วโมง (วันจันทร์ พุธ และศุกร์) (16.00-18.00 น.) รวม 48 ชั่วโมง ที่สนามกีฬาฟุตซอล โรงเรียนคำตากล้าราชประชาสงค์เคราะห์

3.8.1 ฝึกความคล่องแคล่วว่องไวในนักกีฬาฟุตซอล

3.8.2 ฝึกความคล่องแคล่วว่องไวในนักกีฬาฟุตซอลควบคู่ไปกับการฝึกรูปแบบตารางเก้าช่อง ประเมินความคล่องแคล่วว่องไวหลังการฝึก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง กำหนดค่าความคล่องแคล่วว่องไวของแบบทดสอบ Illinois Agility run test

2. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อศึกษาระดับความคล่องแคล่วว่องไวในนักกีฬาฟุตซอลระดับมัธยมศึกษา

3. สถิติ Dependent Samples t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคล่องแคล่วว่องไว ก่อนและหลังการฝึกโปรแกรมการฝึกแบบผสมผสาน โดยการทดสอบด้วย t-test Dependent Samples

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต โดยใช้สูตร

$$\overline{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

X แทน เวลา (วินาที)

$\sum x$ แทน ผลบวกของเวลาทั้งหมด (วินาที)

n แทน จำนวนกลุ่มประชากรเข้ารับการทดลอง (คน)

2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X_i - \overline{X})^2}{n-1}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าเฉลี่ย

X_i แทน เวลาของแต่ละคน (วินาที) ในการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว

$\overline{X}$ แทน เวลาเฉลี่ย (วินาที) ในการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว

n-1 แทน จำนวนกลุ่มประชากรที่เข้ารับการทดลอง

3. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ก่อนการฝึกและหลังฝึก (ไม่อิสระจากกัน) ใช้ Dependent Samples t-test โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\sum D}{\frac{\sqrt{N\sum D^2 - \left(\sum D\right)^2}}{N-1}} \quad ; \ df = n\text{-}1$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t – distribution

D แทน ความแตกต่างของเวลาแต่ละคู่

N แทน จำนวนคู่ของเวลาการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว

$\sum D$ แทน ผลรวมทั้งหมดของผลต่างของเวลาก่อนและหลังการทดลอง

$\sum D^2$ แทน ผลรวมของกาลังสองของผลต่างของเวลาก่อนและหลังการทดลอง

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์หาประสิทธิผลของโปรแกรมการฝึกตารางเก้าช่อง เพื่อพัฒนาผลของกิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่อง เรื่องการพัฒนากิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่อง เพื่อส่งเสริมความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาฟุตซอลระดับมัธยมศึกษา โดยใช้สูตรการหาค่า t-test ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลของการทดสอบก่อนการฝึกตารางเก้าช่อง ของนักกีฬาฟุตซอลระดับมัธยมศึกษา โดยใช้แบบทดสอบความความคล่องแคล่วว่องไว Illinois Agility run test Getchell.

ก่อนการฝึก			หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8		
ลำดับที่	ครั้งที่ 1 (s)	ระดับ	ลำดับที่	ครั้งที่ 2 (s)	ระดับ
1	23.05	ต่ำ	1	21.65	ปานกลาง
2	22.35	ต่ำ	2	20.22	ปานกลาง
3	21.82	ปานกลาง	3	19.86	ดี
4	19.92	ดี	4	17.32	ดีมาก
5	20.33	ปานกลาง	5	18.12	ดี
6	20.09	ดี	6	18.42	ดี
7	25.35	ต่ำมาก	7	22.25	ปานกลาง
8	20.50	ปานกลาง	8	18.44	ดี
9	23.19	ต่ำ	9	20.64	ปานกลาง
10	21.43	ปานกลาง	10	19.74	ดี
11	20.52	ปานกลาง	11	18.64	ดี
12	20.89	ปานกลาง	12	17.66	ดีมาก
13	21.76	ปานกลาง	13	18.93	ดี
14	21.28	ปานกลาง	14	18.89	ดี
15	22.16	ปานกลาง	15	21.22	ปานกลาง
16	22.12	ปานกลาง	16	20.47	ปานกลาง
17	21.23	ปานกลาง	17	19.75	ดี

18	20.25	ปานกลาง	18	18.61	ดี
19	20.16	ปานกลาง	19	18.86	ดี
20	19.38	ดี	20	17.19	ดีมาก
21	22.49	ต่ำ	21	19.20	ดี
22	22.38	ต่ำ	22	20.71	ปานกลาง
23	22.19	ปานกลาง	23	19.87	ดี
24	20.21	ปานกลาง	24	18.75	ดี
$\bar{x}$	21.46	ปานกลาง	$\bar{x}$	19.39	ดี
S.D.	1.34		24	1.32	

จากตารางที่ 2 พบว่าความคล่องแคล่วว่องไวในนักกีฬาฟุตซอล จากผลการทดสอบ Illinois Agility run test ก่อนใช้โปรแกรมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 21.46 วินาที ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.34 วินาที หลังใช้โปรแกรม พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.32 วินาที มีส่วนต่างของค่าเฉลี่ยทั้งสองครั้ง เท่ากับ 2.07 วินาที ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.02

ตารางที่ 3 ระดับความคล่องแคล่วว่องไวในนักกีฬาฟุตซอลโรงเรียนคำตากล้าราชประชาสงเคราะห์

โปรแกรมการฝึก	ระดับความคล่องแคล่วว่องไวในนักกีฬาฟุตซอล (คน)				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำมาก
ก่อนการฝึก		3	15	5	1
หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8	3	14	7		

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความคล่องแคล่วว่องไวในนักกีฬาฟุตซอล จากผลการทดสอบทดสอบ Illinois Agility run test ก่อนใช้โปรแกรมการฝึกตารางเก้าช่อง ความคล่องแคล่วว่องไวอยู่ในระดับ ดี จำนวน 3 คน ระดับปานกลาง จำนวน 15 คน ระดับต่ำ จำนวน 5 คน ระดับต่ำมาก จำนวน 1 คน หลังการใช้โปรแกรมการฝึกตารางเก้าช่อง พบว่า นักกีฬาฟุตซอล มีการพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไวดีขึ้น คือ ระดับดีมาก จำนวน 3 คน ระดับดี จำนวน 14 คน ระดับปานกลาง จำนวน 7 คน ผล

การทดสอบสมมุติฐาน สถิติ dependent t – test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ความคล่องแคล่วว่องไว ก่อนและหลังการฝึกโปรแกรมการฝึกแบบผสมผสาน ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลเปรียบเทียบความคล่องแคล่วว่องไว ก่อนละหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 ในนักกีฬาฟุตซอลโรงเรียนคำตากล้าราชประชาสงเคราะห์

ตัวแปร	N	$\bar{x}$	S.D.	t	df	P
ก่อนการฝึก	24	21.46	1.34	16.04	23	.000
หลังการฝึก	24	19.39	1.32			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า นักกีฬาฟุตซอล มีความคล่องแคล่วว่องไว ตามผลการทดสอบ Illinois Agility run test หลังการฝึกตามโปรแกรมการฝึกตารางเก้าช่อง โดยมีการเปรียบเทียบก่อนและหลังมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักกีฬาฟุตซอลมีความคล่องแคล่วว่องไวสูงขึ้น หลังจากได้รับการฝึกตามโปรแกรมการฝึกตารางเก้าช่อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 การประเมินความพึงพอใจของนักเรียน เรื่องการพัฒนากิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่อง เพื่อส่งเสริมความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับ นักกีฬาฟุตซอลระดับมัธยมศึกษา

รายการ	N	x	S.D.	แปรผล
1. ด้านความปลอดภัยในการเข้าร่วมการวิจัย	24	4.93	0.16	พึงพอใจมาก
2. ด้านความคล่องแคล่วว่องไวเพิ่มขึ้น	24	4.97	0.10	พึงพอใจมาก
3. ด้านการจัดการเรียนรู้	24	4.95	0.13	พึงพอใจมาก
4. ด้านบรรยากาศ	24	4.95	0.13	พึงพอใจมาก
5. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	24	4.97	0.10	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งฉบับ		4.96	0.12	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการฝึกตารางเก้าช่อง รายด้านทั้ง 5 ด้านและโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.96 (S.D. = 0.12)

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่อง เพื่อส่งเสริมความคล่องแคล่วว่องไวสำหรับนักกีฬาฟุตซอลระดับมัธยมศึกษา ก่อนการฝึกและ หลังการฝึกด้วยโปรแกรมการฝึกตารางเก้าช่อง จำนวน 8 โปรแกรม และประเมินความพึงพอใจ ซึ่งทำการทดลองเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ทำการทดสอบความคล่องแคล่วว่องไวด้วยการทดสอบ Illinois Agility run test ก่อนการฝึกและ หลังการฝึก นำผลการทดลองที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ความคล่องแคล่วว่องไวในนักกีฬาฟุตซอลก่อนการฝึกมีความคล่องแคล่วว่องไวอยู่ในระดับปานกลาง หลังจากการฝึกด้วยโปรแกรมตารางเก้าช่อง 8 สัปดาห์ ความคล่องแคล่วว่องไวอยู่ในระดับดี ตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ก่อนการฝึกและ หลังการฝึกด้วยโปรแกรมตารางเก้าช่อง 8 สัปดาห์ มีความมีความคล่องแคล่วว่องไวที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ พงศธร จันทุมา (2565) ที่กล่าวว่า การฝึกแบบผสมผสานสามารถส่งผลให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของพลังกล้ามเนื้อขา ความเร็วและความคล่องแคล่วว่องไว โดยรูปแบบการฝึกจะประกอบไปด้วย การวิ่งอ้อมหลากหลายรูปแบบ การวิ่งระยะสั้น การวิ่งข้ามรั้ว และวิ่งบันไดลิง โดยบันไดลิงนั้นถือได้ว่าเป็นการฝึกที่สามารถพัฒนาความเร็ว ความคล่องแคล่วว่องไวและปฏิกิริยาตอบสนองได้เป็นอย่างดี และยังไม่มีงานวิจัยที่นำบันไดลิงมาผสมผสานในการฝึกรูปแบบ เอส เอ คิว มากนัก ซึ่งสอดคล่องกับ Diego et al (2021) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของร่างกายกับสมรรถภาพทางกายในนักฟุตบอลอาชีพช่วง ปรีซีซั่น พบว่า ปริมาณของกล้ามเนื้อในร่างกายจะส่งผลต่อสมรรถภาพด้านความเร็ว ความคล่องแคล่วว่องไว และการสร้างแรงระเบิดเนื่องจากพลังงานหลักที่ใช้ได้มาจากพลังงานที่สะสมในกล้ามเนื้อ ดังนั้นระบบพลังงานจึงเป็นแบบไม่ใช่ออกซิเจน หรือแอนแอโรบิค ถ้าหากร่างกายมีการสะสมของไขมันมากเกินไปจะส่งผลในด้านลบต่อสมรรถภาพทางกลไกหรือการเคลื่อนไหวร่างกาย และไขมันในร่างกายที่สะสมมากเกินไปอาจเป็นอุปสรรคต่อความต้องในการผลิตพลังงานในกล้ามเนื้อเพื่อการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างรวดเร็วแต่ในขณะเดียวกันไขมันในร่างกายที่พอดีจะมีส่วนช่วยในการผ่อนกระจายแรงกระแทกในการเคลื่อนไหว ดังนั้น ผู้ที่มีค่าของ BMI ที่อยู่ในระดับพอดีหรือปกติค่าเปอร์เซ็นต์ไขมันในร่างกายที่ต่ำมีการสะสมของไขมันในช่องท้องที่น้อย และน้ำหนักของมวลกระดูกที่เหมาะสมและมีปริมาณของกล้ามเนื้อที่พอดีจะได้เปรียบทั้งทางด้านกลไกการเคลื่อนไหวร่างกาย และการผลิตพลังงานในร่างกายมาใช้เพื่อทำงาน ออกกำลังกาย หรือเล่นกีฬาได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว

2. การเปรียบเทียบผลของความคล่องแคล่วว่องไว ก่อนละหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 8 นักกีฬาฟุตซอล มีความคล่องแคล่วว่องไว ตามผลการทดสอบ Illinois Agility run test หลังการฝึกตามโปรแกรมการฝึกตารางเก้าช่อง โดยมีการเปรียบเทียบก่อนและหลัง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักกีฬาฟุตซอล มีความคล่องแคล่วว่องไวสูงขึ้น หลังจากได้รับการฝึกตามโปรแกรมการฝึกตารางเก้าช่อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05” ซึ่งสอดคล้องกับ คุณานนต์ ตันเจริญสุข (2565 : 205) การฝึกโปรแกรมพลัยโอเมตริกร่วมกับโปรแกรมตารางเก้าช่องที่มีต่อ พลัง ความเร็ว และความคล่องแคล่วว่องไว ในระยะการฝึกที่แตกต่างกันและรูปแบบการฝึกที่แตกต่างกัน ของนักกีฬาฟุตบอลชาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐกานต์ อยู่เกตุ (2563) พบว่า พฤติกรรมการพัฒนาตนเองกับ ความเป็นเลิศของนักกีฬาเปตองทีมชาติไทยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ ได้แก่ มีความอดทน ต่อความยากลำบากเพื่อความก้าวหน้าของชีวิต และสามารถต่อสู้กับแรงกดดันต่างๆ ตลอดจนความตึงเครียดได้ มีระดับความสัมพันธ์ปานกลางและนักกีฬาฟุตซอลอาชีพที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ด้านความรักในอาชีพ และ ความอดทน ซึ่งเป็นความแกร่งมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาความสำเร็จของนักกีฬาฟุตซอลอาชีพเป็นไปใน ทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากนักกีฬาฟุตซอลอาชีพมีความมุ่งมั่นตั้งใจ ความอดทน

3. การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนหลังการทดลอง ด้วยแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการฝึกตารางเก้าช่อง จำนวน 5 ด้าน ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อต้องการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล สิ่งที่นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และตอบสนองต่อกิจกรรมที่เข้าร่วม มี 5 ด้านประกอบด้วย ด้านความปลอดภัยในการเข้าร่วมการวิจัย ด้านความคล่องแคล่วว่องไวเพิ่มขึ้น ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านบรรยากาศ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ มาตรระดับคะแนนของความคิดเห็น 5 ระดับ ระหว่าง 1 – 5 คะแนน คะแนนเฉลี่ยจะอยู่ระหว่าง 1.00 – 5.00 ผลการวิเคราะห์หลังการทดลองพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการฝึก ค่าเฉลี่ยของแบบประเมินของนักเรียนมีความพึงพอใจในการฝึกตารางเก้าช่องโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ธนพจน์ โพสมัคร (2562 : 61) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบความแกร่ง มีดังนี้ 1) ความคิดที่จะมุ่งมั่นสู่เป้าหมาย ประกอบด้วย มีความรัก ความศรัทธาในสาขาวิชาที่เลือกเรียน มีความสามารถในการจดจ่อกับเป้าหมาย มีความปรารถนาอย่างแรงกล้า มีความกระตือรือร้นหมั่นฝึกฝนอยู่เสมอ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 2) ประกอบด้วย การมีความอดทน มีความพยายาม มีความตั้งใจแน่วแน่ และมีความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ตารางการฝึกความคล่องแคล่วว่องไว ในเวลา 8 สัปดาห์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกีฬาประเภทอื่นได้และ ควรที่จะเพิ่มความเข้มข้นในการฝึกด้วย จึงจะทำให้นักกีฬามีศักยภาพด้านความคล่องแคล่วว่องไวเพิ่มขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 โปรแกรมการฝึกสามารถประยุกต์และ เพิ่มแบบฝึกที่คิดว่าจะสามารถพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไวได้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาความคล่องแคล่วว่องไว (Agility) ที่ได้รับจากการฝึกคงอยู่ได้นานก็จะสามารถนำไปวางแผนการฝึกเพื่อเตรียมความพร้อมของนักกีฬาได้ และวางแผนการฝึกล่วงหน้าก่อนการแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรเพิ่มจำนวนเซต และจำนวนเที่ยว ให้มากกว่า 2 เซต เซตละ 3 เที่ยวเพื่อเปรียบเทียบ ผลการฝึกในจำนวนที่เพิ่มขึ้น เพื่อทราบวาการฝึกที่เพิ่มจำนวนเซตและเที่ยวจะมีผลต่อความคล่องแคล่วว่องไว

2.3 ควรกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม เนื่องจากจะได้มีการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มและ กลุ่มละไม่เกิน 15คน เนื่องจากหากมีผู้เข้ารับการทดลองจำนวนมากเกินไป ทำให้ยากต่อการควบคุมในการดำเนินการทดลองให้เป็นไปตามโปรแกรมที่กำหนด

เอกสารอ้างอิง

คุณานนต์ ตันเจริญสุข. (2565). การเปรียบเทียบผลการฝึกโปรแกรมพลัยโอเมตริกรวมกับโปรแกรมตารางเก้าช่องที่มีต่อ พลัง ความเร็ว และคล่องแคล่ววองไวในนักกีฬาฟุตบอลชาย. *วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการ,* 48(2), 195-205. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/tahper/article/view/259516

จาตุรนต์ ลิ่มหัน. และภาคภูมิ รัตนโรจนากุล. (2562). แรงจูงใจในการตัดสินใจเล่นกีฬาฟุตซอลอาชีพ. *วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการ,* 45(1), 12-15. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/tahper/article/view/243050

ณัฐกานต์ อยู่เกตุ. (2563). ปัจจัยที่ส่งเสริมความเป็นเลิศของนักกีฬาเปตองทีมชาติไทย. *วารสารสุขศึกษา พลศึกษาและสันทนาการ,* 46(2), 261-269. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/tahper/article/view/246877

ธนพจน์ โพสมัคร. (2562). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างกริท (Grit) ของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์กระทรวงวัฒนธรรม. *วารสารราชพฤกษ์,* 17(1), 59-65.

พงศธร จันทุมา. (2565). โปรแกรมการอบอุ่นร่างกายแบบ PAP ร่วมกับการฝึกแบบผสมผสานี ที่มีต่อพลังกล้ามเนื้อขา ความเร็วความคล่องแคล่ววองไว และความทนทานของระบบหัวใจและไหลเวียนเลือดของนักกีฬารักบี้ฟุตบอล. *วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการ,* 48(1), 350-363. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/tahper/article/view/255970

ภัสสร ธูปบุตร. (2562). *ผลการฝึกแบบผสมผสานและการฝึกแบบควบคู่ที่มีต่อพลังกล้ามเนื้อขาและความคล่องแคล่ววองไว ของนักกีฬาวอลเลย์บอลหญิง.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ] http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/590

ภาพัชร คำนึง และ พิทยา ตุลาธร. (2562). *พลศึกษา 6*. เอมพันธ์.

Diego, H. F., Diogo, H. F., Antonio, C. D., Luiz, C. R. S., & Helcio, R. G., (2021). Evaluation of body composition and its relationship with physical fitness in professional soccer players at the beginning of pre-season. *Retos,* 40, 117-125.

Racil, G., Jlid, M. C., Bouzid, M. S., Sioud, R., Khalifa, R., Amri, M., Gaied, S., & Coquart, J. (2020). Effects of flexibility combined with plyometric exercises vs isolated plyometric or flexibilitymode in adolescent male hurdlers. *The Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 60(1), 45-52. https://doi.org/10.23736/s0022-4707.19.09906-7

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2567

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษา กับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

The Relationship between Service Leadership of School Directors and Teachers' Motivation in Performing Duties under the Secondary Education Service Area Office Pathum Thani

สุทธิพงศ์ เสมสูงเนิน*[1]

Sutthipong Semsungnoen*[1]

(Received: 2024-06-18; Revised: 2024-09-09 ; Accepted: 2024-09-10)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี (2) ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี และ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 334 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane และในการเลือกตัวอย่างผู้วิจัยใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 1 ฉบับ คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 อันดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

[1] นายกสมาคมพุทธบริษัทใต้ร่มพระบรมโพธิสมภาร

[1] Association president The Association of Buddhists under the umbrella of the Buddha

* Corresponding Author: Spt.office63@gmail.com

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการ, ผู้อำนวยการสถานศึกษา, แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study the service leadership of school directors under the Secondary Education Service Area Office Pathum Thani, (2) to study teachers' motivation in performing duties under the Secondary Education Service Area Office Pathum Thani, and (3) to study the relationship between the service leadership of school directors and teachers' motivation in performing duties under the Secondary Education Service Area Office Pathum Thani. The sample used in the research consisted of 334 teachers under the Secondary Education Service Area Office Pathum Thani in the academic year 2024, calculated using Yamane's formula. The sample was selected using stratified random sampling and simple random sampling techniques. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and correlation coefficient.

The research findings revealed that: 1. The service leadership of school directors and teachers' motivation in performing duties under the Secondary Education Service Area Office Pathum Thani were at a high level overall and in each aspect. 2. The motivation of teachers in performing duties under the Secondary Education Service Area Office Pathum Thani was at a high level overall and in each aspect. 3. The relationship between the service leadership of school directors and teachers' motivation in performing duties under the Secondary Education Service Area Office

Pathum Thani had a positive correlation at a high level overall and in each aspect, with a statistical significance at a level of .01 level.

Keywords: Service Leadership, School Directors, Teachers' Motivation in Performing Duties

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542) มาตรา 6 ได้ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ซึ่งสอดคล้องกับโครงการวิจัยเรื่องการกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในหลักการและเหตุผลที่ว่าการศึกษาเป็นกลไกหลักในการพัฒนา ส่งเสริมปลูกฝัง แนวความคิด ความรู้ให้กับพลเมืองและสังคมโดยรวมของทุกประเทศ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นตัวแปรหลักของความสามารถในการแข่งขันระยะยาว (Long Term Competitiveness) การออกแบบการศึกษาจึงเป็นข้อต่อสำคัญของการพัฒนาประเทศในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมบริบทที่สำคัญในการออกแบบการศึกษาในปัจจุบันก็คือพลวัตการเปลี่ยนแปลงโลกจากการก้าวผ่านจากศตวรรษที่ 20 เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 กระแสการเปลี่ยนแปลงโลกได้ส่งผลกระทบทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมืองของทุกประเทศ กระแสการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นปัจจัยการเปลี่ยนผ่าน เช่น การปฏิวัติ Arab Spring ผ่านการใช้เทคโนโลยี Social Media การก้าวขึ้นมาทางเศรษฐกิจของเอเชีย หรือภาวะอากาศเปลี่ยนแปลง เป็นต้น คนในโลกยุคใหม่ท่ามกลางพลวัตการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงต้องมีความพร้อมที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงการเปลี่ยนผ่านเหล่านี้ หากสังคมหรือพลเมืองขาดความพร้อมในการก้าวผ่านก็จะทำให้ประเทศไม่สามารถเดินต่อได้จนเสี่ยงกับการเป็นรัฐที่ล้มเหลว ประเทศไทยก็จำเป็นต้องก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 เช่นกัน ดังนั้น การเตรียมความพร้อมคนไทย เพื่อการนำพาสังคมและประเทศไปสู่โลกที่ 1 จึงเป็นจุดหัวเลี้ยวหัวต่อ (Critical Point) ของชาติที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้นั้นเอง

นอกจากความท้าทายเชิงปริมาณแล้ว การศึกษาของประเทศไทยยังมีความท้าทายเชิงคุณภาพ ที่ยังไม่สามารถผลิตบุคลากรให้ตอบสนองต่อความต้องการของเศรษฐกิจรูปแบบใหม่

นักเรียน นักศึกษา ที่เรียนจบใหม่ไม่สามารถหางานทำที่ตรงกับสายงาน หรือจำเป็นต้องทำงานในสายงานที่มีรายได้ต่ำกว่าความสามารถทางวิชาชีพ (เศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี คำแถลงนโยบายต่อรัฐสภา, 2566)

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการในสถานศึกษาที่ดูแลรับผิดชอบ บทบาทเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาของสถานศึกษา บทบาทเป็นผู้กำกับตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของบุคลากรในสถานศึกษาให้ดำเนินงานเป็นไปตามนโยบาย คุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของกระทรวง และบทบาทเป็นผู้ระดมสรรพกำลังและทรัพยากรต่างๆ จากท้องถิ่นมาใช้ในการจัดและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา จะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีสิ่งหนึ่งที่สำคัญอันจะนำไปสู่การดำเนินงานของสถานศึกษาที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายซึ่งภาวะผู้นำนั้นมีความสำคัญต่อสถานศึกษาเป็นอย่างสูง เป็นองค์ประกอบสำคัญในการที่จะกำหนดความอยู่รอดความสำเร็จ และความเจริญเติบโตของสถานศึกษาช่วยให้เกิดการตัดสินสร้างแรงจูงใจและมีอิทธิผลอย่างมากต่อบุคลากรในสถานศึกษาซึ่งจะส่งผลความสำเร็จต่อสถานศึกษา (พรรณทิพภา จำเนียรพรม และ ณิรดา เวชญาลักษณ์, 2564)

ด้วยเหตุนี้ แรงจูงใจในการทำงาน จึงสามารถที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการทำนายหรือพยากรณ์การกระทำต่างๆ ของคนในองค์กรได้เป็นอย่างดี บุคลากรที่มีแรงจูงใจในการทำงานในระดับสูง จะตั้งใจทำงานและมีแนวโน้มที่จะจงรักภักดีต่อองค์กร ดังนั้น หากบุคลากรได้รับแรงจูงใจในการทำงานที่เหมาะสม บุคลากรก็จะทุ่มเทกำลังและสติปัญญา เสียสละกำลังกาย อุทิศเวลาให้กับการทำงาน ทำให้การปฏิบัติงานนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (นาถฤดี เดชรักษา และ สุนทรี วรรณไพเราะ, 2567)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ซึ่งเป็นหน่วยงานทางด้านการศึกษามีภารกิจในด้านจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขนั้น ได้กำหนดนโยบายองค์กรเพื่อให้สถานศึกษาภายใต้สังกัดได้นำไปปฏิบัติ ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ คือ องค์กรคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาสร้างพลเมืองดีสู่สังคมนวัตกรรมและเทคโนโลยีนวัตวิถีแห่งความสุข ผ่านพันธกิจ ข้อที่ 5 คือ พัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะ จรรยาบรรณวิชาชีพ และมาตรฐานทางวิชาชีพ และเป้าประสงค์ ข้อที่ 6 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะ จรรยาบรรณวิชาชีพ และ

มาตรฐานทางวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับกลยุทธ์ ข้อที่ 4 พัฒนาศักยภาพผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะ จรรยาบรรณวิชาชีพ และมาตรฐานทางวิชาชีพด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมนั้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี, ม.ป.ป.) ประกอบกับแผนบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2567 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในการพัฒนาครูซึ่งเป็นผู้มีบทบาทตามภารกิจของตนผ่านแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนนโยบายและจุดเน้นฯ และนโยบายเร่งด่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการมีส่วนร่วมปฏิบัติภารกิจของสถานศึกษานอกเหนือภารกิจหน้าที่หลัก คือ การเรียนการสอน จึงส่งผลให้ครูเกิดปัญหาหลายอย่างตามมา อาจเป็นสาเหตุให้ข้าราชการครูขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ได้นั้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ การมีภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษาย่อมมีผลเป็นอย่างยิ่งต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครูซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการจัดการศึกษาที่จะให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น ผู้วิจัยจึงมีสนใจใคร่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เพื่อศึกษาว่าผู้อำนวยการสถานศึกษามีภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการ และครูผู้สอนมีแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่มากน้อยเพียงใด พร้อมทั้งมีความต้องการทราบว่าภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษาส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครูในสังกัดดังกล่าวหรือไม่ ผลการวิจัยที่จะได้รับนี้สามารถเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการและคุณภาพทางการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด หรือยังประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บุคลากรทางการศึกษา นักวิชาการ นักวิจัย หรือนักศึกษา ที่สามารถนำผลจากการศึกษาในครั้งนี้ไปพัฒนาในทางวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

2. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์แนวคิดของ ธนบดี ศรีโคตร (2562) และธวัชชัย แสงแปลง (2563), ได้ตัวแปรภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษา ส่วนตัวแปรแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์แนวคิดของ ชนาพล จั่นลา (2563) และธนพรรธ อนุเวช (2564) ดังภาพต่อไปนี้

ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษา	แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู
1. การมีวิสัยทัศน์ 2. การบริการ 3. การสร้างสังคมชุมชน 4. การตระหนักรู้ 5. ความเห็นอกเห็นใจ	1. ความสำเร็จในการทำงาน 2. ลักษณะงานที่ปฏิบัติ 3. ความก้าวหน้าในตำแหน่ง 4. เงินเดือนและผลตอบแทน 5. ความสัมพันธ์ระหว่างบุลคล

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ประกอบด้วยวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Research)

2. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 2,035 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี, 2567)

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ประจำปีการศึกษา 2567 สำหรับการคำนวณขนาดตัวอย่าง (Sample size) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (1973) ด้วยความคลาดเคลื่อนที่ผู้วิจัยยอมรับได้เท่ากับ ± 5% พบว่า ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ จำนวน 334 คน และในการเลือกตัวอย่าง (Sampling technique) ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามการทำงานระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี กระบวนการสร้างแบบสอบถามมีขั้นตอนโดยสรุป ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู

2. นิยามตัวแปรเพื่อยกร่างแบบสอบถามโดยมีเนื้อหาครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบรายการ (Check Lists) จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานโรงเรียน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม คือ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 อันดับ จำนวน 25 ข้อ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม คือ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 อันดับ จำนวน 25 ข้อ

3. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย โดยการนำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence, IOC) โดยค่า IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ถือว่ามีความเหมาะสมสามารถนำไปเก็บข้อมูลได้ หากข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่าเกณฑ์สามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ หรือตัดทิ้งได้ตามดุลยพินิจ

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามมาทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha Cronbach Method) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไปถือว่าเครื่องมือวิจัยมีค่าความเชื่อมั่นเหมาะสมสามารถนำไปศึกษาได้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563) และแบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบบาคเท่ากับ 0.99 แสดงว่าเครื่องมือวิจัยมีความเชื่อมั่นดีมากสามารถนำไปเก็บข้อมูลได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและจัดทำข้อมูลมีรายละเอียดโดยสรุป ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยจากสมาคมพุทธบริษัทใต้ร่มพระบรมโพธิสมภาร เสนอไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีในฐานะหน่วยงานต้นสังกัด

2. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยเสนอไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองเพื่อทำการตอบแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทำการลงรหัส (Coding) พร้อมตรวจสอบความถูกต้องเพื่อเตรียมบันทึก และวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำหลักเกณฑ์สถิติประกอบการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานโรงเรียน และขนาดของสถานศึกษา วิเคราะห์โดยการคำนวณหาความถี่ (Frequency) เฉลี่ย (Mean) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี คือ การวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

3. วิเคราะห์ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี คือ การวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

สำหรับการแปลผลค่าเฉลี่ย (Mean) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ดังนี้ (John W. Best, 1981 อ้างใน หทัยทิพย์ เสน่ห์ดุษฎี และคณะ, 2562)

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 อยู่ในระดับ ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 อยู่ในระดับ ระดับความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 อยู่ในระดับ ระดับความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 อยู่ในระดับ ระดับความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 0.50 - 1.49 อยู่ในระดับ ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี วิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของเพียร์สัน โดยใช้หลักเกณฑ์การแปลความหมาย (บุญศรี พรหมมาพันธุ์, 2561) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในระดับ 0.60 - 1.00 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์สูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในระดับ 0.30 - 0.59 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในระดับ 0.01 -0.29 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ต่ำ

เครื่องหมาย + และ – หน้าตัวเลขสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์บอกถึงทิศทางของความสัมพันธ์ได้ ดังนี้

ค่า r มีเครื่องหมาย + หมายถึง มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

ค่า r มีเครื่องหมาย - หมายถึง มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.427, $S.D.$ = .575) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การสร้างสังคมชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.512, $S.D.$ = .501) รองลงมา คือ การตระหนักรู้ ($\bar{X}$ = 4.494, $S.D.$ = .565) ความเห็นอกเห็นใจ ($\bar{X}$ = 4.471, $S.D.$ = .546) การมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X}$ = 4.423, $S.D.$ = .532) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การบริการ ($\bar{X}$ = 4.236, $S.D.$ = .733) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย $(\bar{X})$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $(S.D.)$ ของภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษา	$\bar{X}$	$S.D.$	ระดับ
1. การมีวิสัยทัศน์	4.423	.532	มาก
2. การบริการ	4.236	.733	มาก
3. การสร้างสังคมชุมชน	4.512	.501	มากที่สุด
4. การตระหนักรู้	4.494	.565	มาก
5. ความเห็นอกเห็นใจ	4.471	.546	มาก
รวม	**4.427**	**.575**	**มาก**

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.131, $S.D.$ = .477) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความก้าวหน้าในตำแหน่ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.538, $S.D.$ = .474) รองลงมา คือ เงินเดือนและผลตอบแทน ($\bar{X}$ = 4.498, $S.D.$ = .456) ความสำเร็จในการทำงาน ($\bar{X}$ = 4.454, $S.D.$ = .453) ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ($\bar{X}$ = 4.372, $S.D.$ = .412) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($\bar{X}$ = 4.296, $S.D.$ = .592) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย $(\bar{X})$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน $(S.D.)$ ของแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู	$\bar{X}$	$S.D.$	ระดับ
1. ความสำเร็จในการทำงาน	4.454	.453	มาก
2. ลักษณะงานที่ปฏิบัติ	4.372	.412	มาก
3. ความก้าวหน้าในตำแหน่ง	4.538	.474	มากที่สุด
4. เงินเดือนและผลตอบแทน	4.498	.456	มากที่สุด
5. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.296	.592	มาก
รวม	**4.131**	**.477**	**มาก**

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริการ ด้านการสร้างสังคมชุมชน ด้านความเห็นอกเห็นใจ และด้านการมีวิสัยทัศน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ด้านความตระหนักรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 3 และภาพที่ 1

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษา	**ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู**					
	ความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน (Y_1)	ลักษณะงานที่ปฏิบัติ (Y_2)	ความก้าวหน้าในตำแหน่ง(Y_3)	เงินเดือนและผลตอบแทน (Y_4)	ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Y_5)	**รวม**
การมีวิสัยทัศน์ (X_1)	.443**	.659**	.518**	.695**	.579**	.629**
การบริการ (X_2)	.621**	.718**	.545**	.630**	.569**	.676**
การสร้างสังคมชุมชน (X_3)	.579**	.694**	.569**	.707**	.634**	.694**
การตระหนักรู้ (X_4)	.550**	.578**	.458**	.618**	.474**	.563**
ความเห็นอกเห็นใจ (X_5)	.543**	.686**	.546**	.681**	.613**	.673**
รวม	.611**	.727**	.578**	.737**	.631**	.712**

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

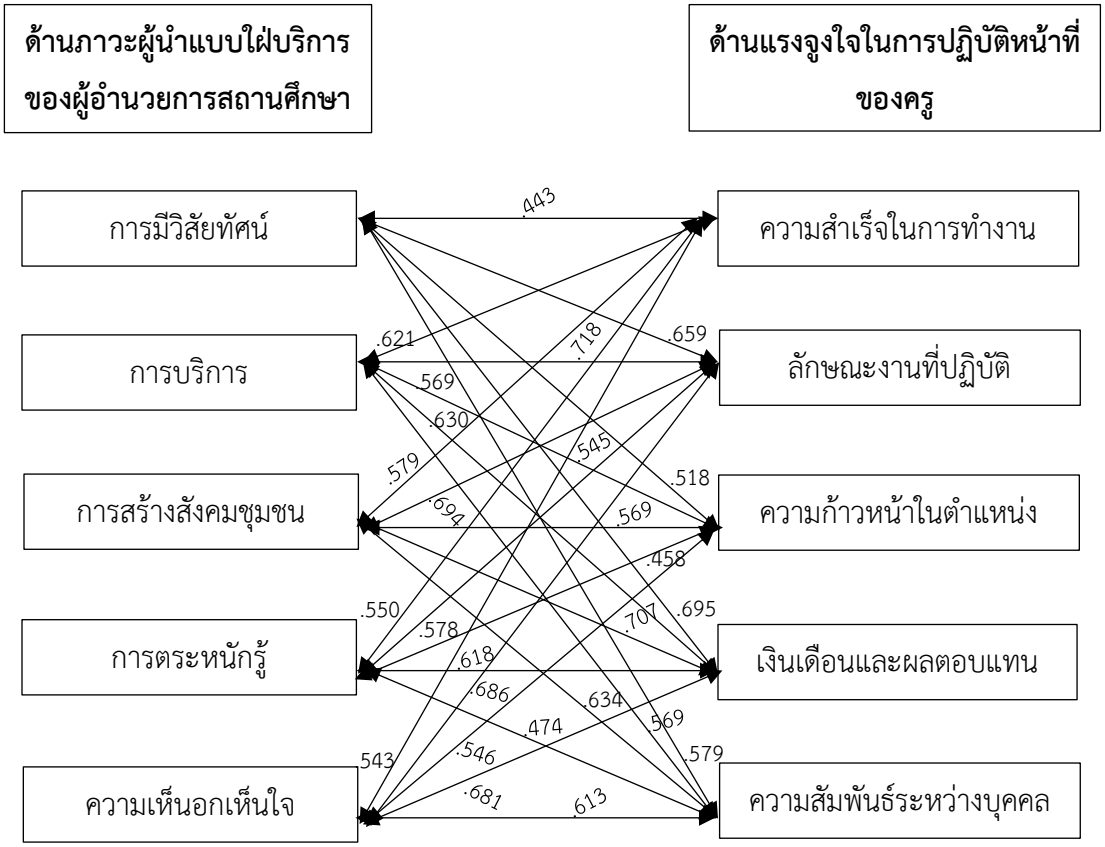

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้าน

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้อำนวยการสถานศึกษา ได้ให้ตระหนักถึงเหตุผลและความสำคัญของภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าของครู และจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ของผู้เรียน ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการจัดการศึกษาที่จะให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้อำนวยการได้ให้ความสำคัญในด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูซึ่งได้ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ คือ 1) ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) 2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) 3) ความรักและความเป็นเจ้าของ (Social belonging) 4) ความเคารพนับถือ (Self-Esteem) 5) ความสมบูรณ์ของชีวิต (Self-Actualization) (ไอยภัทร์ วันกาวิสาน, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาถฤดี เดชรักษา และ สุนทรี วรรณไพเราะ (2567) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่เป็นแรงกระตุ้นพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ความสามารถ ความเสียสละ และการอุทิศแรงกายแรงใจ และสติปัญญาของตนเองด้วยความเต็มใจ ตั้งใจ ให้ความร่วมมือ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ ความถนัดของตน และพัฒนาตัวเองในด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่เหมาะสม อีกทั้งมีบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ การมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล พร้อมทั้งบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำใฝ่บริการมีองค์ประกอบหรือคุณลักษณะที่สำคัญในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนที่สามารถทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ โดยผู้เรียนอุทิศตนเองในการบริการในความต้องการของผู้อื่น มุ่งเน้นตอบสนองความต้องการของบุคคลที่เป็นผู้ตาม แนะนำและส่งเสริมความสามารถของผู้อื่น คิดอย่างเป็นระบบ เป็นผู้รับฟังที่ดี และสร้างทีมการทำงาน ซึ่งผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็น (ปณิฎฐา เกลียวสัมพันธ์ใจ, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เธียรขวัญญ์ ทรัพย์ธนมั่น (2565) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและ

รายด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้อำนวยการสถานศึกษา ให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการซึ่งเป็นภาวะผู้นำที่อาศัยแนวคิดพื้นฐานว่าเป็นการอยู่ร่วมกันอย่างกัลยาณมิตร เน้นการทำงานเป็นทีม มีการร่วมคิด ร่วมกันทำ และร่วมวางแผน เอาใจใส่ซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อนร่วมงาน รวมถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู เพราะครูต้องปฏิบัติหน้าที่รับนโยบาย และทำงานร่วมกับผู้อำนวยการสถานศึกษา ซึ่งเห็นได้ชัดจากการปฏิบัติงานในสถานศึกษา พบว่า หากผู้อำนวยการให้การสนับสนุนครู ให้การรับฟังความคิดเห็น มีการบริการ ครูจะสามารถผลิตงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในการพัฒนาสถานศึกษา ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาที่ตั้งไว้ ซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่เป็นหัวใจหลักของการจัดการศึกษาอีกด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้อำนวยการให้ความไว้วางใจ และเชื่อถือครู ยอมรับความคิดเห็นของครูเสมอ มีการให้รางวัลตอบแทนเป็นความมั่นคงทางการทำงานให้แก่องค์กร มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ตั้งจุดประสงค์ร่วมกัน มีการประเมินความก้าวหน้า มีการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทางทั้งจากระดับบนและระดับล่างในระดับเดียวกันหรือในกลุ่มผู้ร่วมงานสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารได้ทั้งในกลุ่มผู้อำนวยการและกลุ่มผู้ร่วมงาน ตรงกับคุณลักษณะของผู้นำแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Participative – Democratic) ของ Rensis Likert และสถาบันวิจัยสังคมมหาวิทยาลัยมิชิแกน ที่จำแนกลักษณะผู้นำเป็น 4 แบบคือ 1) แบบใช้อำนาจ (Explortive – Authoritative) 2) แบบใช้อำนาจเชิงเมตตา (Benevolent – Authoritative) 3) แบบปรึกษาหารือ (Consultative – Democratic) 4) แบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Participative – Democratic) (Administrator, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คมธนู ควรประเสริฐ (2562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการทำงานของครู โรงเรียนเอกชนในเครือเซนต์มารีอา พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษาควรสนับสนุน หรือส่งเสริมด้านผลตอบแทนโดยการมอบรางวัลเป็นสิ่งจูงใจเป็นเงิน หรือสิ่งของ หรือเกียรติบัตรคำชมเชย เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู

1.2 ผู้อำนวยการสถานศึกษาควรให้ความสำคัญด้านการบริการ โดยการสร้างความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นในการบริการทางการศึกษาพร้อมทั้งอุทิศตนเป็นแบบอย่าง เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู

1.3 ผู้อำนวยการสถานศึกษาควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ หลักเกณฑ์ ด้านความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งให้ชัดเจน และเหมาะสมกับผลการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู

1.4 ผู้อำนวยการสร้างกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมวิชาการ กิจกรรมเปิดบ้านโรงเรียน กิจกรรมตามวันเทศกาลต่างๆ เป็นต้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และให้คณะครูได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ของคุณครู

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของผู้อำนวยการสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู เพื่อให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลให้เกิดประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิผล

2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้อำนวยการสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครูในด้านตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในรูปแบบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

กิตติกรรมประกาศ

บทความฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ไทยมา ผู้อำนวยการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม ที่ให้คำแนะนำเพิ่มเติมบทคัดย่อภาคภาษาอังกฤษส่งให้บทความวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์เพิ่มยิ่งขึ้น รวมทั้งเจ้าของผลงานวิจัย หนังสือ วารสาร บทความ และเอกสารต่างๆ เป็นประโยชน์อย่างมากในการศึกษาและค้นคว้าข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

คมธนู ควรประเสริฐ. (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำใฝ่บริหารของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนในเครือเซนต์มารีอา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]. http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/handle/123456789/3676

ชนาพล จั่นลา. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการทำงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. *วารสารการบรหารการศกษาและภาวะผนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 9(33), 325-334.

ธนบดี ศรีโคตร. (2562). *สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ธนพรรธ อนุเวช. (2564). *แนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ธวัชชัย แสงแปลง. (2563). *รูปแบบภาวะผู้นำใฝ่บริการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งความสุข*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยกำแพงเพชร.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS* (พิมพ์ครั้งที่ 18). สำนักพิมพ์บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.

เธียรขวัญญ์ ทรัพย์ธนมั่น. (2565). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 8(2), 330-344. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/rpu/article/view/262993

นาถฤดี เดชรักษา และสุนทรี วรรณไพเราะ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ*, 25(1), 16-31. https://ejournals.swu.ac.th/index.php/jedu/article/view/15784

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

บุญศรี พรหมมาพันธุ์. (2561, 18 พฤษภาคม). *การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย*. https://adacstou.wixsite.com

ปณิฎฐา เกลียวสัมพันธ์ใจ. (2565). ภาวะผู้นำใฝ่บริการ: ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในรูปแบบใหม่. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 4(4), 65-76.

พรรณทิพภา จำเนียรพรม และณิรดา เวชญาลักษณ์. (2564). การศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 16(2), 87-102.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1-23.

เศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี คำแถลงนโยบายต่อรัฐสภา. (2566, 11 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 140 ตอนพิเศษ 221 ง. หน้า 1-41.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. (2567). *แผนบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี*. https://drive.google.com/file/d/1FpZ9NS4IFk0_J1sUQ_F2VX2xeFilnHFb/view

_____. (ม.ป.ป.). *ข้อมูลพื้นฐาน*. https://spmpt.go.th/vission/

หทัยทิพย์ เสน่ห์ดุษฎี และคณะ. (2562). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อองค์กรของพนักงานเจนวายในโรงแรม 5 ดาว ย่านสุขุมวิท กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยและพัฒนาวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 14 (1), 205 – 217.

ไอยภัทร์ วันกาวิสาน. (2564, 17 กรกฎาคม). *MASLOW'S HIERARCHY OF NEEDS ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ คือ อะไร*. https://digitorystyle.com/what-is-maslows-hierarchy-of-needs/

Administrator. (2560, 13 กรกฎาคม). *ทฤษฎีและการพัฒนาภาวะผู้นำ* (Leadership Theories). https://km.raot.co.th/km-knowledge/detail/441

Yamane, T. (1973). *STATISTICS An Introductory Analysis*. (3rd ed). Harper and Row.

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2567

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี

The Development of Student - Centered Model of Integrative Participatory Learning Management of All Subject Areas, Tessabal 5 Tessabal Mueang Pattani School, Pattani Province

นันทวรรณ คงสีปาน*[1]

Nantawan Kongseeparn*[1]

(Received: 2024-07-17; Revised: 2024-08-22 ; Accepted: 2024-08-22)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) ออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู จำนวน 28 คน และนักเรียน จำนวน 234 คน รวมทั้งสิ้น 262 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินทักษะ แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบทีแบบไม่อิสระ และการวิเคราะห์เนื้อหา

[1] รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี

[1] Duputy Director of Educational Institutions, Tessabal 5 Tessabal Mueang Pattani School

* Corresponding Author, E-mail : nantawan4281@gmail.com

ผลการวิจัย พบว่า

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้

2. การออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า BUKAR Model นำไปดำเนินการพัฒนาครูโดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน เพื่อวัดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปรากฏว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้

3. การทดลองใช้รูปแบบ ได้มีการนำรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในไปใช้ในการดำเนินงานให้แก่ครู ครูมีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการ ได้ดังผลการทดลองก่อนดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง และหลังการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการเปรียบเทียบการทดลองก่อน - หลังการดำเนินการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การศึกษาความพึงพอใจและปรับปรุงแก้ไข ปรากฏว่าครูและนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, การเรียนรู้แบบร่วมมือ, การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ, กลุ่มสาระการเรียนรู้

Abstract

This research was aimed to 1) study the basic data necessary to develop the student-centered model of integrative participatory learning management of all Subject Areas, Tessabal 5 Tessabal Mueang Pattani School, Pattani Province 2) design and develop the model 3) try out the model in the target group 4) study the satisfaction of users toward the model and improve it to use in real practices. Based on the simple random sampling technique, the chosen groups were 28 teachers and 234 students, a total of 262 people and these were studied with the research instruments of interviewing questionnaire, skill test, satisfaction test and focus group discussion technique. The collected data was analyzed and presented in percentage, mean, standard deviation, statistical outcomes of dependent-t-test and its content analysis.

It was presented as follows

1. All of the teachers sampled from all Subject Areas wanted to develop themselves through this model.

2. The BUKAR Model was constructed and test of its primary feasibility in the practical academic conference and the internal seminar among teachers it was revealed that the model could pass the test.

3. The results were shown, pre-test at medium level, post-test at highest level and the pre-post test results yielded its significant different outcomes at $P \leq 0.01$.

4. Both of the two target groups, teachers and students had their satisfaction at the highest level.

Keywords : Student - centered learning, Cooperative learning, Integrated learning management, Subject areas

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ โดยได้กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2560) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดความมุ่งหมายในการจัดการศึกษา หมวด 1 มาตรา 6 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ หมวด 4 กำหนดแนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ดังนั้น ในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนจะต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บรรยายถ่ายทอดความรู้ ผู้ชี้นำ หรือการสอนที่ครูเป็นศูนย์กลางไปสู่การเป็นผู้ช่วยเหลือ ผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ และสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองตามศักยภาพของผู้เรียน

ปัจจัยหลักในการพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพตามที่ต้องการได้ คือ ตัวครู ซึ่งมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องเพียง 2 ส่วน คือ คุณภาพของตัวครูเอง และคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และลักษณะพื้นฐานของความเป็นครู คือ ต้องมีความรักศรัทธาในอาชีพ เมตตาและเอาใจใส่ลูกศิษย์ เป็นแบบอย่างที่ดีของลูกศิษย์ หมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับผู้ปกครองและชุมชนได้ดี แต่สิ่งสำคัญที่สุด คือ ครูต้องมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (ต่อยอดความรู้) อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับประโยชน์ที่จะเกิดกับลูกศิษย์เป็นอันดับแรก บนความเชื่อที่ว่า “เด็กทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้” การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูต้องส่งเสริมให้เด็กสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูมืออาชีพจึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์อย่างยั่งยืน พร้อมที่จะเจริญเติบโตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เป็นที่ยอมรับของสังคมและประเทศชาติในอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 5)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติเป็นการเรียนรู้ที่อาศัยความเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความคิด ประสบการณ์ ความสามารถ และทักษะต่างๆ ในเวลาเดียวกัน ทำให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจในลักษณะองค์รวม ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง เนื่องจากเป็นการเรียนรู้ที่ใกล้เคียงและสอดคล้องกับชีวิตจริง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการประกอบด้วย การกำหนดเรื่องที่จะสอน การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหาย่อย การวางแผนการสอน การปฏิบัติการสอนและการประเมิน ปรับปรุงและพัฒนา สถานศึกษาต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล องค์กร ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือเกื้อกูลในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูซึ่งเป็นผู้สอนจะต้องศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรให้เข้าใจสาระสำคัญการเรียนรู้ เลือกวิธีการที่เหมาะสมและลงมือปฏิบัติให้เกิดผลกับผู้เรียนอย่างจริงจัง และผู้สอนทุกคนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บอกความรู้ให้จบไปในแต่ละครั้งที่เข้าสอน มาเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กล่าวคือ เป็นผู้กระตุ้นส่งเสริมสนับสนุนจัดสิ่งเร้าและจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของแต่ละบุคคล การจัดกิจกรรมจึงต้องเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วิจารณ์สร้างสรรค์ ศึกษาและค้นคว้า ได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเองเป็นสาระความรู้ด้วยตนเอง รักการอ่าน รักการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Long – life Education) และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Man) ผู้สอน

จึงต้องสอนวิธีการแสวงหาความรู้ (Learn how to learn) มากกว่าสอนตัวความรู้ สอนการคิดมากกว่าสอนให้ท่องจำ สอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าเน้นที่เนื้อหาวิชา

โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองปัตตานี มีภารกิจในการจัดการเรียนการสอน 2 ระดับคือ ระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา ในปีการศึกษา 2566 มีครู จำนวน 28 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน มีนักเรียนทั้งสิ้น 600 คน จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนปีการศึกษา 2564 - 2565 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับไม่น่าพึงพอใจเกือบทุกวิชา ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาจากการประเมินภายในสถานศึกษา ด้านครูและนักเรียนดังกล่าวมาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ในที่ประชุมได้ตกลงกันวิเคราะห์หาข้อมูลที่คณะผู้ร่วมศึกษาได้รวบรวมมา เพื่อต้องการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อหาจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ในการบริหารจัดการงานต่าง ๆ พบว่า มีจุดแข็งอยู่บ้าง แต่ผู้ร่วมศึกษาได้หยิบยกขึ้นมาเฉพาะจุดอ่อนที่ควรพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาด้านการจัดสภาพแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนไม่เหมาะสมและไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนรู้ยังขาดแหล่งเรียนรู้สำหรับให้เด็กนักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า ผลสัมฤทธิ์ทางด้านการเรียนเกือบทุกรายวิชาอยู่ในระดับไม่น่าพึงพอใจ จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบให้นักเรียนท่องจำ โดยยึดครูเป็นสำคัญ ครูขาดการนำเอาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ ซึ่งทางด้านการประเมินผลนักเรียน ครูยังใช้ข้อสอบแบบปรนัยแบบเลือกตอบเป็นส่วนมาก ไม่ได้ประเมินตามสภาพที่แท้จริงหรือจากผลงานของนักเรียนที่ปฏิบัติในห้องเรียน จึงทำให้นักเรียนส่วนมากเบื่อหน่ายในการเรียนและไม่อยากมาโรงเรียน ทำให้คุณภาพทางการเรียนรู้ของนักเรียนต่ำลง (ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี ปีการศึกษา 2564 – 2565) ทำให้ผู้วิจัยได้มีความตระหนักดี จึงได้หยิบยกปัญหาเหล่านี้ขึ้นมาเพื่อพิจารณาร่วมกัน เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ต่อไป

ผู้วิจัยซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยจัดกระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ จึงสนใจที่จะพัฒนาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี ทั้งนี้จะเป็นการแก้ปัญหาของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการ อีกทั้งจะเป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการและสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และบรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี
2. เพื่อออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี ใช้ระเบียบการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีครูผู้สอนและนักเรียนโรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี ปีการศึกษา 2566 เป็นหน่วยการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ซึ่งมีขั้นตอนในการวิจัยตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 628 คน ได้แก่ ครู จำนวน 28 คน และนักเรียน จำนวน 600 คน (ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวน 262 คน ได้แก่ ครู จำนวน 28 คน นักเรียน จำนวน 234 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) (Krejcie and Morgan, 1970)

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R_1) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis : A) : การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

วิธีดำเนินการ

วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเชิงนโยบายการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 เป้าหมายการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบและทฤษฎีการสร้างความรู้ และศึกษาความต้องการของครูและผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบวิเคราะห์แบบประเมินที่ใช้ศึกษาความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี จำนวน 1 ฉบับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ศึกษาเอกสารการสร้างแบบวิเคราะห์แบบประเมินที่ใช้ศึกษาความต้องการ สร้างแบบวิเคราะห์เอกสารที่ใช้ศึกษาความต้องการ โดยข้อมูลครอบคลุมเกี่ยวกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบและทฤษฎีการสร้างความรู้ แล้วนำแบบวิเคราะห์เอกสารที่ใช้ศึกษาความต้องการกลุ่มที่สร้างขึ้นไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา ภาษา วัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวิเคราะห์เอกสาร (Index of Item Objective Congruence : IOC) แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) ของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่าระหว่าง .60 - 1.00 และปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับรายละเอียดของคำถามให้มีความชัดเจน สามารถสื่อความได้ง่าย นำแบบวิเคราะห์แบบประเมินที่ใช้ศึกษาความต้องการที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วไปวิเคราะห์เอกสาร

2. แบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี ดำเนินการดังนี้

ศึกษาเอกสารการสร้างแบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี สร้างแบบสัมภาษณ์ครู ในมุมมองปัจจุบัน แล้วนำแบบสัมภาษณ์ครูที่สร้างขึ้น ไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เกี่ยวกับเนื้อหา ภาษา วัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าระหว่าง .60 - 1.00 ทุกข้อ และปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับรายละเอียดของคำถามให้มีความชัดเจน สามารถสื่อความหมายได้ง่าย และนำแบบสัมภาษณ์ครูที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วไปสัมภาษณ์ผู้สอน 28 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D_1) เป็นการออกแบบและพัฒนา (Design and Development : D and D) : การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

วิธีการดำเนินการ

พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครู และพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครู และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี ในการวิจัยครั้งนี้ พัฒนาขึ้นโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

นำข้อมูลพื้นฐานที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์รูปแบบ ระบุเป้าหมายและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครู นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่สร้างขึ้นไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) และปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดของภาษาเกี่ยวกับหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน สาระความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน สิ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ระบบสังคม หลักการตอบสนองและสิ่งสนับสนุน

2. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) แบบประเมิน

แบบประเมินความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ใช้ประเมินหลังการดำเนินการพัฒนาตามกลยุทธ์ในการพัฒนา เป็นแบบประเมินแบบประมาณค่า (Rating Scale)

ศึกษาหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบและทฤษฎีจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สร้างแบบประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) แล้วนำแบบประเมินความรู้ความเข้าใจที่สร้างขึ้นไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ด้านเนื้อหา ภาษา วัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence : IOC) และปรับปรุงเกี่ยวกับข้อคำถามแบบประเมิน ปรับปรุงแก้ไขความบกพร่อง แล้วไปทดลองใช้กับครู (Try out) ในโรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งมีบริบทและการจัดการเรียนการสอนที่เหมือนกันและเครือข่ายเดียวกัน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ต่อไป จากนั้นนำคะแนนที่นักเรียนแต่ละคนสอบได้มาวิเคราะห์ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (r) ได้ค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และค่าความยากง่ายของข้อสอบ (P) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 นำไปปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบให้เหมาะสม (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) แล้วนำแบบประเมินไปประเมินกับครูก่อนและหลังการดำเนินการพัฒนา จำนวน 28 คน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยการสนทนากลุ่มที่เป็นครู 5 คน และวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นการสนทนากลุ่มในด้านการจัดกิจกรรมในการเรียน ได้แก่ 1) รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) สื่อ วัสดุ การจัดกิจกรรม 3) วิทยากร 4) การปฏิสัมพันธ์และกระบวนการกลุ่ม และ 5) การประยุกต์สู่การปฏิบัติ

2) แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภท คือ แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบสัมภาษณ์ครู ซึ่งมีวิธีการสร้างดังนี้

ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารตำราหลายเล่ม แล้วสร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับครูเกี่ยวกับแนวทางการสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) ได้รับความรู้จากการมอบหมายงานมากน้อยเพียงใด 2) ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ 3) ความเหมาะสมในการ

มอบหมายการปฏิบัติหน้าที่ และ 4) ได้รับประโยชน์อย่างไรกับการมอบหมายการปฏิบัติหน้าที่ และสร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เรียนเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนมีประเด็นการสัมภาษณ์ดังนี้ 1) ความเหมาะสมของสื่อการเรียนการสอน 2) ระยะเวลาของการปฏิบัติกิจกรรม 3) ความเหมาะสมของระยะเวลากับการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละขั้นตอน 4) ทัศนคติที่ผู้เรียนมีต่อกิจกรรมการเรียนการสอน 5) ปัญหาและอุปสรรคการจัดกิจกรรม และ 6) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะเชิงเนื้อหาและความเหมาะสม แล้วปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านได้เสนอแนะ และจัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R_2) เป็นการนำไปใช้ (Implementation : I) : การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา

ผู้วิจัยนำรูปแบบการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี แล้วนำแบบประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการการจัดการเรียนรู้ของครู ให้ครูทำแบบประเมินก่อนและหลังการดำเนินการพัฒนาโดยใช้ “BUKAR Model” เป็นรูปแบบในการพัฒนาตามกลยุทธ์ในการพัฒนา ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงานให้ปฏิบัติ และการนิเทศภายใน ได้นำแบบประเมินชุดเดิมให้ครูได้ทำการประเมินตนเองหลังดำเนินการแล้ว จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อสัมภาษณ์ครูหลังจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงานให้ปฏิบัติ และสัมภาษณ์หลังการนิเทศภายในให้แก่ครู และนำแบบประเมิน ไปประเมินเพื่อประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D_2) เป็นการประเมินผล (Evaluation : E) :

การประเมินความพึงพอใจและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

วิธีดำเนินการ

เปรียบเทียบความสามารถในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครู และปรับปรุงรายละเอียดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของครู โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครู และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี ในการวิจัยครั้งนี้พัฒนาขึ้นโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

นำข้อมูลพื้นฐานที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์รูปแบบและระบุเป้าหมายและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการพัฒนารูปแบบ แล้วนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) และปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดของภาษาเกี่ยวกับหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน สาระความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน สิ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

ผลการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับนโยบายการศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เป้าหมายการจัดการเรียนรู้ของครู ตามแนวคิด ทฤษฎี สาระสำคัญ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบและทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการ ด้วยการวิเคราะห์เอกสาร ตำรา งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้วิจัยได้ศึกษา ปัญหาส่วนใหญ่ครูขาดทักษะ

และเทคนิคการสอน โดยใช้การเรียนการสอนแบบครูอธิบายอย่างเดียว และไม่เข้าใจการเตรียมแผนการสอน จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผู้วิจัยได้ดำเนินการประชุมระดมความคิดกับครูกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ โดยมีการสอบถามและสรุปปัญหาเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการ พบปัญหาด้านการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนไม่เหมาะสมโดยยึดครูเป็นสำคัญ ทำให้นักเรียนไม่กล้าแสดงออก ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางด้านการเรียนต่ำ ยังมีบางรายวิชาอยู่ในระดับไม่น่าพอใจ และนักเรียนขาดระเบียบวินัย การจัดการเรียนรู้แบบให้นักเรียนท่องจำ โดยยึดครูเป็นสำคัญ ครูยังไม่ได้นำเอาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์ ซึ่งทางด้านการประเมินผลนักเรียนของครูยังใช้ข้อสอบแบบปรนัย แบบเลือกตอบเป็นส่วนมาก ไม่ได้ประเมินตามสภาพที่แท้จริง หรือจากผลงานของนักเรียนที่ปฏิบัติในห้องเรียน จึงทำให้นักเรียนส่วนมากเบื่อหน่ายในการเรียนและไม่อยากมาโรงเรียน ทำให้คุณภาพของนักเรียนต่ำลง อีกทั้งครูยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ไม่สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ แบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการได้ จึงได้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันกับครู ซึ่งที่ประชุมจึงสรุปให้มีการพัฒนาโดยใช้วิธีการจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายในให้แก่ครูในโรงเรียนเทศบาล ๕ เทศบาลเมืองปัตตานี ต่อไป

2. การออกแบบและพัฒนาเครื่องมือของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า BUKAR Model นำไปดำเนินการพัฒนาครูโดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน เพื่อวัดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ปรากฏว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบนี้

3. การทดลองใช้รูปแบบ ได้มีการนำรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในไปใช้ในการดำเนินงานให้แก่ครู ครูมีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการได้ ซึ่งผลการทดลองก่อนใช้อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.93, S.D. = 0.14) และหลังดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.62, S.D. = 0.17) และผลการเปรียบเทียบการทดลองก่อน - หลังการดำเนินการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การประเมินความพึงพอใจของของครูและนักเรียนที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.56, S.D. = 0.41) และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมในการเรียน ($\overline{X}$ = 4.58, S.D. = 0.41) ด้านบรรยากาศในการเรียน ($\overline{X}$ = 4.57, S.D. = 0.36) ด้านระยะเวลาในการเรียน ($\overline{X}$ = 4.55, S.D. = 0.46) และด้านการประเมินผลในการเรียน ($\overline{X}$ = 4.53, S.D. = 0.45) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีชื่อเรียกว่า BUKAR Model มีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สาระความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงาน สิ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และสิ่งสนับสนุน ซึ่งมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย B = Brainstorming การระดมความคิดเห็น U = Unity ความสามัคคี การร่วมมือกันของครูทุกกลุ่มสาระ K = Knowledge management การบริหารจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ A = Achievement การมุ่งผลสัมฤทธิ์ และ R = Reaction การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผลตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีค่าระหว่าง 0.60 - 1.00 ซึ่งมีประสิทธิภาพที่สามารถนำไปทดลองจัดการเรียนรู้ได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบและตามหลักการของทฤษฎีแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการ มีการดำเนินการตามขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบ โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย แผนการศึกษาแห่งชาติ ทักษะการปฏิบัติงานของครูและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ ซึ่งเป็นการวิจัยและการพัฒนา (Research and Development) โดยหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้เน้นทักษะชีวิตในปัจจุบันที่เกี่ยวกับการปฏิบัติในการดำรงชีวิตในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นี้เป็นยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวนความรู้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทุกวัน ผู้เรียนที่ท่องเก่ง เรียนเก่งอย่างเดียวไม่พอ แต่ต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ อยากเรียนรู้ของใหม่และรู้วิธีที่จะเรียนรู้ด้วย และต้องมีทักษะการใช้ชีวิตที่ดีด้วย ดังนั้นคุณลักษณะของคนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะศตวรรษที่ 21 ร่วมด้วย ได้แก่ มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านความเข้าใจความต่างของวัฒนธรรม ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ ความมีเมตตากรุณา วินัย คุณธรรมและจริยธรรม ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สอนเกี่ยวกับกระบวนการแสวงหาความรู้ ให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีเครื่องมือในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เน้นการทำงานเป็นทีม มีการบูรณาการหลาย ๆ วิชาเข้าด้วยกัน ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้สนับสนุน และเป็นพี่เลี้ยง โดยใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และสามารถนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบ

การจัดการเรียนรู้ที่ได้สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีค่าระหว่าง 0.60 - 1.00 ซึ่งมีความสอดคล้องกัน และมีการปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์ ทำให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนรู้แบบนี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกุลิสรา จิตรชญาวณิช (2562) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่เจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้คือ การจัดการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างด้วยกันจึงจะสามารถทำให้การจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย หลักสูตร จุดประสงค์ การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล ผู้สอน และผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจุรีพร คุริรัง (2560) พบว่า 1) ครูมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เรียกว่า “PAPE Model” ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การมีส่วนร่วม และการประเมินผล ซึ่งผลการประเมินมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการเปรียบเทียบการทดลองก่อน – หลังการดำเนินการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ครูและนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ดังนั้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นจึงมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ องค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ สามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลการจัดการเรียนของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพได้

2. จากผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบความสามารถในการประเมินทักษะของครูที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการ ก่อนดำเนินการจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงานให้ปฏิบัติ และการนิเทศภายใน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยคะแนนเฉลี่ยทักษะในการสร้างความรู้หลังดำเนินการสูงกว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจากเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มซึ่งมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเรียนรู้กับเพื่อน ๆ มีการวิเคราะห์งาน วางแผนการทำงาน ปฏิบัติงาน และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งสังเกตและสรุปความรู้ที่เกิดจากการได้ปฏิบัติ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งการเรียนรู้ด้วยรูปแบบดังกล่าว เป็นวิธีการเรียนที่เป็นรูปแบบใหม่ที่นักเรียนซึ่งต้องเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ที่สามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงต่อไปได้ สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการ มีกระบวนการจัดการเรียนรู้แตกต่างจาก

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปกติทั่วไป ในขั้นตอนเกี่ยวกับขั้นปฏิบัติซึ่งฝึกทักษะในการปฏิบัติงานด้วยตนเอง ขั้นสะท้อนความรู้เป็นการค้นพบวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และขั้นสร้างความรู้เป็นขั้นที่นำสิ่งที่ค้นพบนำมาปฏิบัติงานใหม่อีกครั้ง จึงทำให้นักเรียนสามารถสร้างความรู้ได้ดีกว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปกติ นอกจากนี้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการ ทำให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อน ทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ที่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติเรื่องอื่น ๆ ได้ และเมื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบนี้ไปเปรียบเทียบก่อนดำเนินการจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงานให้ปฏิบัติ และการนิเทศภายใน พบว่า ความสามารถและทักษะในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สูงกว่าก่อนดำเนินการ จึงทำให้แน่ใจได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้สามารถนำไปใช้กับกลุ่มผู้เรียนใดก็ได้ และสามารถพัฒนาความสามารถในการสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ แตกต่างจากวิธีการเรียนแบบเดิมที่ใช้การเรียนแบบท่องจำ สาธิตและเลียนแบบ ทำให้นักเรียนไม่สามารถนำไปประยุกต์ในสถานการณ์จริงได้ ซึ่งสอดคล้องกับทิศนา แขมณี (2562) ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการนำเนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกัน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม และสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และชนาธิป พรกุล (2561) ได้ให้คำนิยามของการบูรณาการว่าเป็นการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน การจัดการเรียนรู้ให้เป็นเรื่องเดียวกับวิถีชีวิตและสอดคล้องกับกุลิสรา จิตรชญาวณิช (2562) การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนที่รู้จักการคิดวิเคราะห์ มองเห็นความสัมพันธ์ ระหว่างวิชาที่เรียนและโลกแห่งความเป็นจริง จึงทำให้ต้องมีการนำการบูรณาการเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเหตุผลที่ต้องการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการนั้นสามารถสรุปได้ดังนี้ 1) ศาสตร์ทุกศาสตร์ไม่อาจแยกจากกันโดยเด็ดขาดได้ เช่นเดียวกับวิถีชีวิตของคนที่ต้องดำรงอยู่อย่างประสานกลมกลืนเป็นองค์รวม การจัดให้เด็กได้ฝึกทักษะและเรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ อย่างเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน จะทำให้การเรียนรู้มีความหมายสอดคล้องกับชีวิตจริง 2) การจัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการ จะช่วยลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชา ลดเวลาการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นการแบ่งเบาภาระในการสอนของครู 3) การเรียนแบบบูรณาการทำให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ความคิด ประสบการณ์ความสามารถ และทักษะด้านต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ก่อให้เกิดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการและเนื้อหาสาระไปพร้อม ๆ กัน 4) ไม่มีหลักสูตรวิชาใด เพียงวิชาเดียวที่สำเร็จรูปและสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาทุกอย่างที่ เกิดขึ้นในชีวิตจริงได้ 5) การเรียนการสอนแบบบูรณาการตอบสนองความสามารถของผู้เรียนซึ่งมีหลายด้าน 6) การขยายตัวของความรู้ในปัจจุบัน ขยายตัวไปอย่ารวดเร็วมาก มีเรื่องใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมากมาย จึงจำเป็นต้องเลือกสาระที่สำคัญและจำเป็นให้ผู้เรียนในเวลาที่มีเท่าเดิม 7) ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่าง ๆ เนื้อหาและกระบวนการ การที่เรียนในวิชาหนึ่งอาจช่วยให้เกิดความเข้าใจวิชาอื่นดีขึ้นได้ และ

สอดคล้องกับแนวคิดของ จิรชพรรณ ชาญช่าง (2563) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการสาระการเรียนรู้ผ่านการผสมผสานเนื้อหาสาระภายในสาขาวิชาหรือระหว่างสาขาวิชาว่าช่วยพัฒนาการคิดเชื่อมโยง การคิดวิเคราะห์ การใช้เหตุผลและการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา จันทร์พราหมณ์ (2562) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ตามแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งพบว่าผลการประเมินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรตรา วรรณมณ (2562) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับข้อมูลในท้องถิ่นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.5

3. จากผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของครูและนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาพรวมพบว่า ครูและนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อแยกเป็นรายข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมในการเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนด้วยรูปแบบนี้มุ่งเน้นให้ทุกคนได้มีโอกาสในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มกำลังความสามารถของผู้เรียน มุ่งเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการฝึกปฏิบัติ การทำงานกลุ่ม การกล้าแสดงออก การพูดนำเสนองาน การเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ใหม่ จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด รวมทั้งจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของผู้สอนที่สามารถทำให้นักเรียนมีส่วนในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตลอดเวลา มีความรับผิดชอบต่อตนเองในการเรียน คิดริเริ่มสิ่งแปลกใหม่ สามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำ ให้ข้อเพิ่มเติมในสิ่งที่เป็นความรู้ที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ รวมทั้งระยะเวลายืดหยุ่นตามความเหมาะสม ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกไม่ตึงเครียดในการเรียนมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับณัชชา ศรีเศรษฐา (2561 : 13) กล่าวว่าความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นอยู่ที่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนมีโอกาสลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ครูเป็นผู้คอยชี้แนะให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการคิด การปฏิบัติ และการตัดสินใจจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การฝึกทักษะและกระบวนการคิด โดยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สังเกต รวบรวม วิเคราะห์ สรุป เชื่อมโยงข้อมูลได้ การฝึกปฏิบัติ การสร้างองค์ความรู้ การได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การเป็นผู้สร้างเสริมบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตรและการอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสอดคล้องกับธัญลักษณ์ ประทุมสินธ์ (2561 : 27) กล่าวถึงความสำคัญของการส่งเสริมการจัดการ

เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้เรียนรู้โดยพยายามจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สื่อและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกแห่งสามารถจัดแผนการเรียนรู้และพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการเนื้อหาวิชาต่าง ๆ มาเพิ่มประสิทธิภาพ การนำไปประกอบอาชีพตามต้องการเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาวิชาชีพแบบองค์รวม มีความสามารถทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการต่าง ๆ ทักษะในการประกอบอาชีพได้ครบวงจรในแต่ละชั้นปี รวมทั้งมีคุณธรรมจริยธรรม และดังที่ คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543 อ้างถึงใน ภานุพงศ์ โสนโชติ, 2562 : 21) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า เป็นการจัดการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง กระบวนการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการพัฒนาคนทั้งในลักษณะรายบุคคลและกลุ่ม ซึ่งการเรียนรู้เป็นรากฐานความเจริญของชีวิต การมองกระบวนการเรียนรู้จึงต้องให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของชีวิตที่มีความสุข สร้างสรรค์ มีภูมิต้านทานความเสื่อมทั้งปวง นำไปบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวันและมีคุณสมบัติตรงกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดา ธนะภูมิชัย และ สมปัต ตัญตรัยรัตน์ (2564 : 110) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยหน่วยบูรณาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนผลการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวม ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ตอบสนองความสามารถในหลาย ๆ ด้านของผู้เรียน ช่วยสร้างความรู้ทักษะ เจตคติผู้เรียน ได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของบุหงา คงราช (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของไพรวรรณ ดอนกระสินธุ์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัยพบว่าสภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกับณัชชา สอนสมฤทธิ์ (2563 : บทคัดย่อ) ครูสามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษามีผลการทดสอบระดับชาติสูงกว่าระดับประเทศเกือบทุกสาระการเรียนรู้ทุกระดับชั้น และปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลให้การพัฒนาบรรลุผล คือ ความร่วมมือ ความมุ่งมั่น และความตั้งใจจริงของกลุ่มเป้าหมาย และอาศัยกระบวนการและวิธีการพัฒนาที่หลากหลาย ผลการพัฒนาสามารถพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้

แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยออกแบบและนำวิธีการสอนที่หลากหลายมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดเป็นนโยบาย สนับสนุนและส่งเสริมในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอนทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยั่งยืน

2) ผู้บริหารควรมีการวางแผนเพื่อพัฒนาบุคลากรในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีแผนการติดตามและประเมินผลและนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ

3) ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมการจัดนิทรรศการของครูในแต่ละปีการศึกษา เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการในหลากหลายกิจกรรมมากขึ้น และทำให้ครูได้เกิดความคิดที่หลากหลายในการจัดทำแผนการสอนแบบร่วมมือกันเชิงแบบบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอเชิงนำไปใช้

1) จากผลการวิจัย พบว่า ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของครูที่จัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทั้งที่พัฒนาขึ้นกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ปกติ ซึ่งแสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้วิชาที่พัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานมากกว่าความรู้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ดังนั้นการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ไปใช้ ผู้สอนควรพิจารณารายวิชาที่สามารถบูรณาการเข้าด้วยกันเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น

2) จากผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินทักษะการปฏิบัติงานของครูและนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบร่วมมือกันเชิงบูรณาการของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบการปฏิบัติงานแสดงให้เห็นว่ารูปแบบนี้สามารถพัฒนาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ได้ ดังนั้นสถานศึกษาควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ไปใช้เพื่อการฝึกให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3) จากผลการวิจัย พบว่า หลังจากการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน ครูมีทักษะสูงขึ้น ดังนั้นเมื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ไปใช้ ควรกระตุ้น ส่งเสริมและชี้แนะ

กระบวนการในการวางแผนงานให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการให้แก่ครูทุกภาคเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรวิจัยการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้สื่อโปรแกรมคอมพิวเตอร์และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเชิงบูรณาการในสาระวิชาต่าง ๆ เพื่อสนองตอบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้

2) ควรมีการวิจัยปฏิบัติการที่ดีในการร่วมมือกันเชิงบูรณาการและเปรียบเทียบในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อบูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562.* กระทรวงศึกษาธิการ.

กัลยา จันทร์พราหมณ์. (2562). *การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)ตามแนวการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.* มหาวิทยาลัยบูรพา.

กุลิสรา จิตรชญาวณิช. (2562). *การจัดการเรียนรู้.* สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิตรตรา วรรณมณ. (2562). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ที่จัดการเรียนรู้โดยบูรณาการกับข้อมูลท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังหินวิทยาคม.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

จิรชพรรณ ชาญช่าง. (2563). *การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง: การเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง.* จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จุรีพร คุริรัง. (2560). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในโรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง จังหวัดร้อยเอ็ด.* https://www.krubannok.com/board_view.php?b_id=155358.

ชนาธิป พรกุล. (2561). *กระบวนการสร้างความรู้ของครู กรณีการสอนบูรณาการ.* โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัชชา ศรีเศรษฐา. (2561). *การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ณัชชา สอนสมฤทธิ์. (2563). *กระบวนการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.* คุรุสภาวิทยาจารย์.

ทิศนา แขมมณี. (2562). *ศาสตร์การสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 23). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธัญลักษณ์ ประทุมสินธ์. (2561). *การบริหารการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.

บุหงา คงราช. (2560). *แนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีษะเกษ เขต 2.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ประวิต เอราวรรณ์. (2545). *การวิจัยปฏิบัติการ.* ดอกหญ้าวิชาการ.

ไพรวรรณ ดอนกระสินธุ์. (2561). *การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ภานุพงศ์ โสนโชติ. (2562). *การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

ลัดดา ธนะภูมิชัย และสมปัต ตัญตรัยรัตน์. (2564). *ผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยหน่วยบูรณาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้.* วารสารศึกษาศาสตร์. 8(1), 110 - 117.

สุวิทย์ มูลคำ. (2542). *แฟ้มสะสมงาน.* ทีพี พริ้นท์.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.* สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *สภาวะการศึกษาไทยปี 2559/2560 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0.* สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining sample sizes for research activities. *Educational and Psychological Measurement,* 30 : 607 – 610.

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ)

Model for Developing Teacher-Researcher Competency Using Learning in the flow of work and Professional Learning Community Concepts: A Case Study of Bangli Municipality School 1 (Phanit Uthit)

ธีระยุทธ กิตตินภวัฒน์*[1]

Teerayut Kittinapawat*[1]

(Received: 2024-07-21; Revised: 2024-10-9 ; Accepted: 2024-10-9)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยแบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1) การศึกษาความต้องการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูผู้สอน 40 คน และผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการพรรณนาวิเคราะห์ ระยะที่ 2) การพัฒนารูปแบบ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ผู้บริหาร 2 คน และครูผู้สอน 40 คน รวมทั้งสิ้น 45 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการประชุม และแบบตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 3) การทดลองใช้รูปแบบ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอน 40 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดความรู้ด้านการวิจัย แบบประเมินทักษะการวิจัย และแบบประเมินเจตคติต่อการวิจัย และ ระยะที่ 4) การประเมินความพึงพอใจ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยมีความต้องการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูนักวิจัย ได้แก่ 1) การกำหนดค่านิยมร่วมกัน 2) การวางเป้าหมายร่วมกัน 3) การสร้างความร่วมมือของครูในการทำงานร่วมกัน 4) การร่วมกันชี้แนะในการพัฒนางาน และ5) การร่วมกันสนทนาสะท้อนผลการปฏิบัติ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ

.....

[1] ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) สังกัดเทศบาลเมืองสองพี่น้อง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

* Corresponding Author: teerayutkittinapawat@gmail.com

ครูนักวิจัยมีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ทฤษฎีและหลักการพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบและกลไก 4) วิธีดำเนินงาน 5) การวัดและประเมินผล และ 6) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า โดยรวมมีความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า หลังการพัฒนา ครูมีความรู้ด้านการวิจัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.17 มีทักษะการวิจัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 29.06 และมีเจตคติต่อการวิจัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 24.75 โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของครูต่อการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัย โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: สมรรถนะครูนักวิจัย, การเรียนรู้ในระหว่างการทำงาน, ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Abstract

This research used the research and development (R&D) model, which was divided into 4 phases: Phase 1) Needs study aimed to study the needs and guidelines for developing a model for developing the competency of researcher teachers based on the concept of on-the-job learning and professional learning communities. The informants included 40 teachers and 3 experts. The research instruments were questionnaires and interviews. Data were analyzed using mean, standard deviation, and descriptive analysis. Phase 2) Model development. The workshop informants included 3 experts, 2 administrators, and 40 teachers, totaling 45 people, and the expert seminar informants included 10 people. The research instruments were meeting minutes and a model quality check form. Data were analyzed by means of standard deviations and content analysis. Phase 3) Model trial. The target group was 40 teachers. The research instruments were a research knowledge test, a research skills assessment form, and a research attitude assessment form. Phase 4) Satisfaction assessment. The informants included 40 teachers. The research instrument was a satisfaction assessment form. Data were analyzed by means and standard deviations. The research results found that the need to develop the competence of researcher teachers is at a high level overall. The guidelines for enhancing the competence of researcher teachers include 1) setting shared values, 2) setting shared goals, 3) creating cooperation among teachers in working together, 4) jointly guiding work development, and 5) jointly discussing and reflecting on the results of the practice. The researcher teacher competence development model consists of 6 components: 1) basic theory and principles, 2) objectives, 3) systems and mechanisms, 4) methods of operation, 5)

measurement and evaluation, and 6) conditions for using the model. The evaluation results from experts found that overall, it was at the highest accuracy, appropriateness, and usefulness. The results of the model trial found that after the development, teachers' research knowledge increased by 30.17 percent, research skills increased by 29.06 percent, and attitudes toward research increased by 24.75 percent, with a statistically significant difference at the .05 level. The teachers' satisfaction with implementing the researcher's teacher competence development model was high overall.

Keywords: Teacher researcher competence, Learning in the flow of work, professional learning community

บทนำ

สมรรถนะของครูถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาทุกระดับ เพราะครูเป็นผู้นำปรัชญา แนวคิด และเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ และนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้ สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข การพัฒนาคุณภาพครูเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวจำเป็นต้องส่งเสริม สนับสนุนให้ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถ ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยครูอาจเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียนจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552) จากบทบาทที่ครูถูกคาดหวังในฐานะครูนักวิจัยและใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนการสอนครูจึงจำเป็นต้องเก็บข้อมูลผู้เรียน วินิจฉัยผู้เรียน และศึกษาค้นคว้าเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับแนวคิดเห็นของ มีลส์ (Miels. 2001) ที่อธิบายว่า ในปัจจุบันมีข้อมูลเป็นจำนวนมากเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็ก แต่ยังไม่มีข้อมูลเพียงพอในเรื่องวิธีการที่เด็กมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ ในห้องเรียน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ไม่สามารถหาจากแหล่งอื่นใดมาทดแทนได้นอกจากการทำวิจัยของครู การที่ครูทำวิจัยในชั้นเรียนจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาตัวครู สติปัญญาและพฤติกรรมการสอนของครู แม้รัฐบาลจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูให้นำวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอนและมีการฝึกอบรมครูอย่างต่อเนื่องเป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนเพราะครูได้รับการพัฒนาไม่ตรงตามบริบทและความต้องการ ครูบางส่วนได้รับการพัฒนาแต่ไม่ได้ใช้ทักษะการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และไม่ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนตามแนวทางใหม่ได้ ดังรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) สรุปว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในกระบวนการวิจัย และขาดเจตคติต่อการวิจัย จึงทำให้โดยรวมแล้วสรุปได้ว่าครูส่วนใหญ่ยังขาดสมรรถนะด้านการวิจัย โดยมีปัจจัยสำคัญคือครูมีภาระ

งานสอนและงานพิเศษในปริมาณมาก ไม่มีเวลาเพียงพอในการทำงานวิจัย รวมทั้งเครื่องมือหรือวัสดุอุปกรณ์ในการวิจัยยังไม่เพียงพอ ไม่ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้ทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และส่งผลโดยตรงต่อความเชื่อมั่นของชุมชน สังคม และประชาชนที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียน จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ครูต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน อีกทั้งควรพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของครูเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญ ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต และปัจจัยสำคัญที่ทำให้ครูขาดความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัย รวมทั้งไม่เห็นคุณค่าความสำคัญและประโยชน์ของการทำวิจัย เนื่องจากไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องทำวิจัยและเป็นภาระงานที่เพิ่มมากขึ้นจนอาจกระทบกับเวลาในการเตรียมการสอนและเวลาในการปฏิบัติงานด้านอื่นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิราภรณ์ ขาวอ่อน และสาลินี มีเจริญ (2565) พบว่า การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเพิ่มคุณภาพของครูนั้น ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักถึงประโยชน์ของงานวิจัยในชั้นเรียนโดยมีการกำหนดแผนปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ครูแสวงหาความรู้ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งในและนอกเวลาราชการ ควรกระตุ้นให้ครูใช้งานวิจัยในชั้นเรียนเป็นฐานในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ควรเชิญวิทยากรครูต้นแบบด้านงานวิจัยในชั้นเรียนมาให้ความรู้แก่ครู หรือส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมครบทุกชั้นเรียน เพื่อพัฒนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน

การพัฒนาครูสู่การเป็นครูนักวิจัยนั้นก็คือ อาจมีแนวทางการพัฒนาได้หลากหลายวิธีการ ซึ่งแต่ละวิธีการล้วนมีจุดแข็งและจุดอ่อนจึงต้องเลือกนำมาใช้ในการพัฒนาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของหน่วยงาน สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรในหน่วยงาน รวมทั้งงบประมาณที่มีอยู่ หน่วยงานควรวางแผนและเลือกกิจกรรมการพัฒนาให้เหมาะสมกับองค์กรเพื่อให้ได้แนวทางที่ดีที่สุดสำหรับการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้มีความรู้ความสามารถให้เกิดสมรรถนะสูงสุด ซึ่งแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของครู ประกอบด้วย 3 แนวทางที่สำคัญ ได้แก่ 1) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้เกิดความรู้และทักษะการวิจัย 2) การเรียนรู้จากการแก้ปัญหาจริงระหว่างการทำงานเพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญในกระบวนการวิจัย และ 3) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมจากกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา และกระบวนการดังกล่าวสามารถส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญและการมีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย (นพพร โสวรรณะ, 2564) แนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงาน (Learning in the flow of work) ของ Bersin (2018) เสนอว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรเกิดขึ้นควบคู่กับการปฏิบัติงานจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพพร โสวรรณะ (2564) ที่พบว่าการเรียนรู้แบบนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานเป็นการผสานการเรียนรู้เข้ากับกิจกรรมการทำงานประจำวันและไม่จำเป็นต้องหยุดงานเพื่อไปฝึกอบรมต่างสถานที่ วิธีนี้ช่วยให้บุคลากรสามารถเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ และรับข้อมูลที่จำเป็นในเวลาที่ต้องการได้ทันที แนวคิดนี้ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเนื่องจากมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูง โดยมีแนวทางใหม่ๆ ในการสร้างการเรียนรู้ในระหว่างการทำงาน ได้แก่ 1) การเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลหรือใช้แพลตฟอร์มการ

เรียนรู้ออนไลน์ เช่น การเรียนผ่านวิดีโอ การประชุมออนไลน์ การเข้าใช้ฐานข้อมูลดิจิทัลที่สามารถเข้าถึงได้ทันที 2) การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง 3) การให้คำปรึกษาและแนะนำจากที่ปรึกษา 4) การใช้โมดูลการเรียนรู้ระยะสั้น และ 5) การสร้างชุมชนการเรียนรู้ โดยการสร้างกลุ่มหรือชุมชนสำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างครูและบุคลากร (Bersin, 2018 ; Abbas, 2024) และชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการร่วมมือรวมพลังของครูในการทำงาน เพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติ และการตรวจสอบหลักฐานที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของครูผู้สอนและผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อช่วยให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งภายในชั้นเรียนจึงเป็นแนวคิดที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (McLaughlin and Talbert, 2006)

กรณีโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ต้องการยกระดับสมรรถนะของครูผู้สอนด้านการวิจัยเนื่องจากโรงเรียนได้ส่งครูเข้ารับการอบรมในสถานที่ต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก แต่ครูก็ยังไม่สามารถปฏิบัติงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่อง โดยครูและผู้บริหารได้ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการวิจัย สรุปว่า มีปัจจัยที่เป็นปัญหาด้านการวิจัยหลายประการ ได้แก่ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีการวิจัย ครูขาดความมั่นใจในการทำวิจัยเพราะคิดว่าระเบียบวิธีวิจัยมีความซับซ้อนและมีขั้นตอนที่ละเอียด อีกทั้งครูไม่มีประสบการณ์ในการวิจัยที่ต่อเนื่องและไม่มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักวิจัยภายนอกจึงเกิดความรู้สึกกลัวว่าจะทำงานวิจัยไม่ถูกต้อง และครูส่วนใหญ่ยังขาดความมุ่งมั่นที่จะทำงานวิจัยเนื่องจากเห็นว่าเป็นงานที่มีรายละเอียดมากจนต้องสิ้นเปลืองเวลา และเป็นภาระความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นจากการปฏิบัติงานปกติ รวมทั้งยังไม่เข้าใจว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนจะส่งผลที่คุ้มค่าต่อการพัฒนานักเรียน (โรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ), (2564) จากปัญหาและความเป็นมาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นนักวิจัยให้กับครูผู้สอนตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อแสวงหาแนวทางใหม่ในการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องสำหรับโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) และให้ได้องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวิจัยของโรงเรียนอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) ดังนี้

3.1 เพื่อเปรียบเทียบความรู้ด้านการวิจัยของครูระหว่างก่อนและหลังได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

3.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการวิจัยของครูระหว่างก่อนและหลังได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

3.3 เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการวิจัยของครูระหว่างก่อนและหลังได้รับการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยแบ่งขอบเขตการวิจัยเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดำเนินการโดย 1) สำรวจความต้องการของครูด้วยแบบสอบถาม 2) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 3) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติพื้นฐานและวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

1.1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) จำนวน 40 คน 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 3 คน

1.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ 1) ความต้องการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.3.1 แบบสอบถามความต้องการการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 ความต้องการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตาม

แนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามความคิดเห็นของครูผู้สอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีการของ Likert (1967) และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะความต้องการเพิ่มเติมในการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end) โดยตอนที่ 2 ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพโดยนำแบบสอบถามที่ได้มาหา IOC จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 นำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูผู้สอนที่มีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ตามวิธีของ Item Total Correlation มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .32 - .84 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .86

1.3.2 แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Structured Interview) ตามองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ประกอบด้วยคำถาม 5 ข้อ ตามประเด็น แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัย องค์ประกอบการพัฒนา เทคนิควิธีการ วิธีดำเนินการพัฒนา และวิธีการประเมินผลการพัฒนา

1.4 วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ระยะเวลาในการวิจัย การศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดำเนินการวิจัยระหว่าง วันที่ 1 มิถุนายน ถึง 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2565

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อสร้างรูปแบบและคู่มือการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัย ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 3 คน ผู้บริหารโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) จำนวน 2 คน และครูผู้สอน จำนวน 40 คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเดิมในระยะที่ 1 รวมทั้งสิ้น 45 คน

2.1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เป็นผู้เชี่ยวชาญที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากนักวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษาหรือหน่วยงานด้านการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการ

พัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 10 คน

2.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ 1) ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) ความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 3) ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 2) แบบตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2.4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ระยะเวลาในการวิจัย การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) ดำเนินการวิจัยระหว่าง วันที่ 1 สิงหาคมม ถึง 31 ตุลาคม พ.ศ. 2565

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้

3.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนในสังกัดของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) ที่ปฏิบัติการสอนในปีการศึกษา 2565 จำนวน 40 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง โดยเป็นครูที่มีความสมัครใจเข้าร่วมโครงการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัย

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ตัวแปรอิสระ คือ การดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ สมรรถนะครูนักวิจัย ประกอบด้วย 2.1) ความรู้ด้านการวิจัยของครู 2.2) ทักษะการวิจัยของครู และ 2.3) เจตคติต่อการวิจัยของครู

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความรู้ด้านการวิจัย เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพโดยนำแบบทดสอบมาหา IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 ทดลองสอบเบื้องต้น (Tryout) กับครูผู้สอน จำนวน 20 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย นำมาวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (B) เป็นรายข้อ ปรากฏว่า แบบทดสอบที่มีค่าความยากง่ายอยู่ในช่วง 0.29 – 0.78 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.27 – 0.82 เป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพที่เหมาะสม จำนวน 30 ข้อ แล้วคำนวณค่าความเชื่อมั่นด้วยสูตรของโลเวท (Lovett) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .83 2) แบบประเมินทักษะการวิจัย มีลักษณะเป็นแบบ

ประเมินโดยใช้เกณฑ์รูบริค ดำเนินการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ การตรวจสอบคุณภาพโดยนำเกณฑ์การประเมินมาหา IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 และ 3) แบบประเมินเจตคติต่อการวิจัยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ การตรวจสอบคุณภาพโดยนำแบบประเมินมาหา IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ด้านการวิจัยและคะแนนการประเมินทักษะการวิจัยของครูโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผลข้อมูล โดยเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมิน 5 ระดับ คือ ร้อยละ 80-10 หมายถึง ดีเยี่ยม ร้อยละ 70-79 หมายถึง ดี ร้อยละ 60-69 หมายถึง พอใช้ ร้อยละ 50-59 หมายถึง ผ่าน ร้อยละ 0-49 หมายถึง ไม่ผ่าน ส่วนข้อมูลจากการประเมินเจตคติต่อการวิจัยของครู โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีเจตคติระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีเจตคติระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีเจตคติระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีเจตคติระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีเจตคติระดับน้อยที่สุด แล้วเปรียบเทียบเปรียบเทียบความรู้ด้านการวิจัย ทักษะการวิจัย และเจตคติต่อการวิจัยของครู ระหว่างก่อนและหลังได้รับการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) โดยการหาผลต่างของคะแนนก่อนและหลังดำเนินงานแล้วแปลงผลต่างให้เป็นร้อยละเพื่ออธิบายอัตราส่วนของคะแนนที่เพิ่มขึ้นและทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติ dependent sample t-test ระยะเวลาดำเนินการ การศึกษาผลการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพดำเนินการทดลองใช้รูปแบบเป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน คือภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2565 ถึง 31 มีนาคม 2566

ระยะที่ 4 การประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

4.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) ที่ปฏิบัติการสอนในปีการศึกษา 2565 จำนวน 40 คน

4.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนา

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การตรวจสอบคุณภาพโดยนำ

แบบประเมินมาหา IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 และ 2) แบบบันทึกการประชุมเป็นแบบบันทึกแบบมีโครงการตามวาระการประชุม

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยมีเกณฑ์การแปลผล ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด ระยะเวลาในการวิจัย การประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดำเนินการวิจัยระหว่าง วันที่ 3-12 เมษายน พ.ศ. 2566

สรุปผลการวิจัย

1. ความต้องการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) มีความต้องการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก (μ=4.45, σ = 0.89) และแนวทางการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของครูประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ 1) การกำหนดค่านิยมร่วมกัน 2) การวางเป้าหมายร่วมกันสู่การเรียนรู้ของนักเรียน 3) การสร้างความร่วมมือของครูในการทำงานร่วมกัน 4) การร่วมกันชี้แนะในการพัฒนางาน และ5) การร่วมกันสนทนาสะท้อนผลการปฏิบัติ

2. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) ผู้วิจัยได้นำแนวทางที่ได้จาก phase 1 มายกร่าง 8 module หรือเขียนให้เห็นความสัมพันธ์ในกระบวนการใช้รูปแบบ พบว่า ได้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ด้าน ดังนี้ 1) ทฤษฎีและหลักการพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ ประกอบด้วย 8 Modul ได้แก่ Modul 1 การสร้างอุดมการณ์ครูนักวิจัย Modul 2 การวิเคราะห์ปัญหาผู้เรียน Modul 3 การคิดค้นนวัตกรรมการเรียนรู้ Modul 4 การกำหนดหัวข้อการวิจัย Modul 5 การสร้างเครื่องมือวิจัย Modul 6 ปฏิบัติการแก้ปัญหาผู้เรียน Modul 7 การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย และ Modul 8 การเขียนรายงานผลการวิจัย 5) แนวทางการวัดและประเมินผล และ 6) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ โดยผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าโดยรวมมีความถูกต้อง (μ = 4.82, σ = 0.32) ความเหมาะสม (μ = 4.68, σ = 0.43) ความเป็นประโยชน์ (μ = 4.73, σ = 0.36) อยู่ในระดับมากที่สุด โดยวิธีการดำเนินงานการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพข้างต้น สามารถสรุปเป็นแผนภาพจำลองได้ดังต่อไปนี้

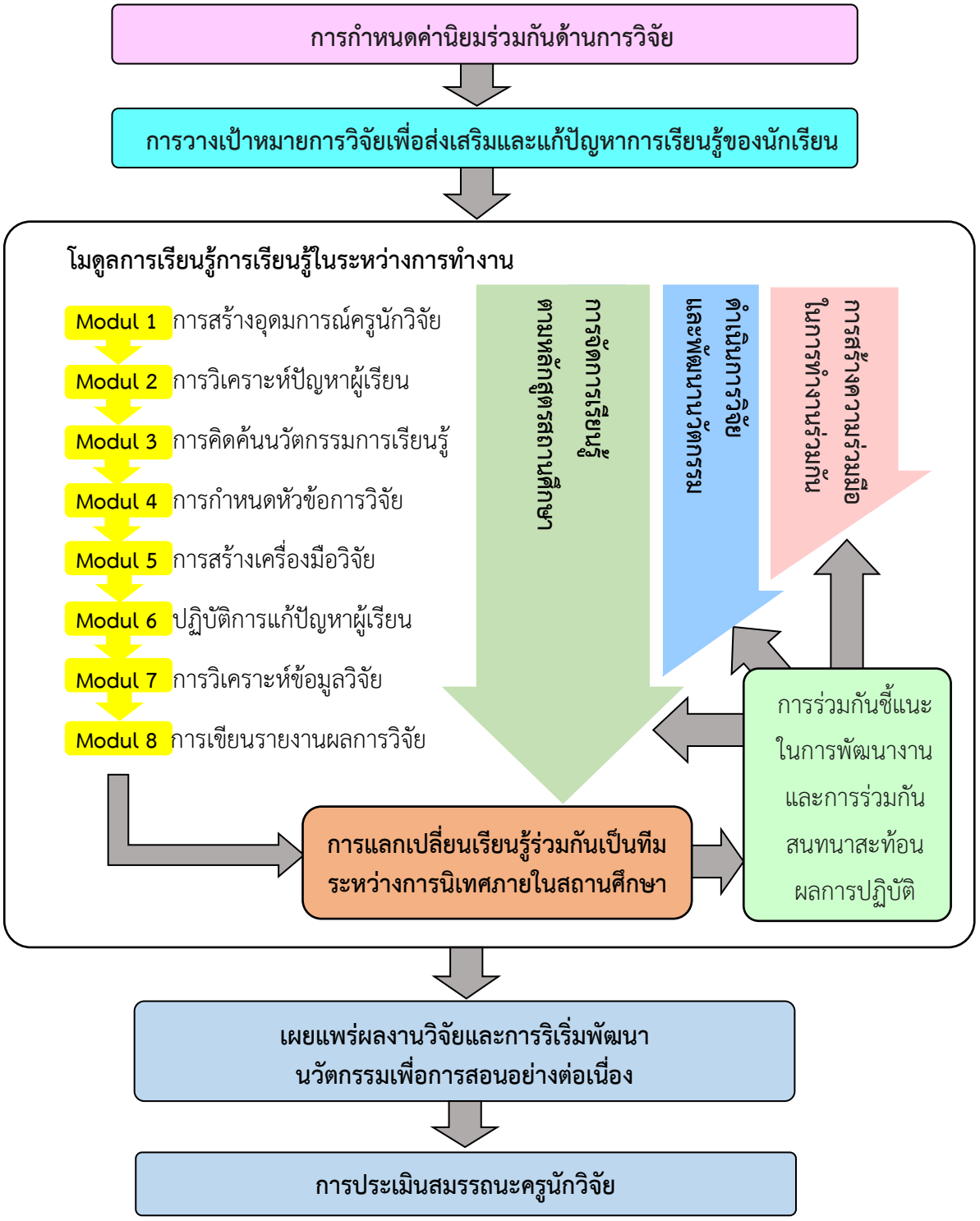

ภาพประกอบ 1 วิธีการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงาน

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) ดังนี้

3.1 การเปรียบเทียบความรู้ด้านการวิจัย หลังจากครูผู้สอนโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) ได้รับการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีคะแนนการทดสอบความรู้ด้านการวิจัย โดยเฉลี่ยสูงขึ้น (ร้อยละ 30.17) เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล ครูผู้สอนมีคะแนนการทดสอบความรู้ความเข้าใจด้านการวิจัย เพิ่มขึ้นทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 1

ตาราง 1 การเปรียบเทียบความรู้ด้านการวิจัยระหว่างก่อนและหลังการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

N = 40

คะแนน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	P-value
ความรู้ด้านการวิจัยก่อนการพัฒนา	30	16.25	3.17	39	19.620*	.000
ความรู้ด้านการวิจัยหลังการพัฒนา	30	25.30	1.60			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 การเปรียบเทียบทักษะการวิจัย หลังจากครูผู้สอนโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) ได้รับการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) มีคะแนนการประเมินทักษะการวิจัย โดยเฉลี่ยสูงขึ้น (ร้อยละ 29.06) เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล ปรากฏว่า มีคะแนนการประเมินทักษะการวิจัย เพิ่มขึ้นทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบทักษะการวิจัยระหว่างก่อนและหลังการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

N = 40

คะแนน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	P-value
ทักษะการวิจัยก่อนการพัฒนา	40	21.95	1.95	39	24.288*	.000
ทักษะการวิจัยหลังการพัฒนา	40	33.58	1.93			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 การเปรียบเทียบเจตคติต่อการวิจัย หลังจากครูผู้สอนโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) ได้รับการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) มีคะแนนการประเมินเจตคติต่อการวิจัย โดยเฉลี่ยสูงขึ้น (ร้อยละ 24.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล ปรากฏว่า มีคะแนนการประเมินเจตคติต่อการวิจัย เพิ่มขึ้นทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 3

ตาราง 3 การเปรียบเทียบเจตคติต่อการวิจัยระหว่างก่อนและหลังการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

N = 40

คะแนน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	P-value
เจตคติต่อการวิจัยก่อนการพัฒนา	50	30.55	2.73	39	22.706*	.000
เจตคติต่อการวิจัยหลังการพัฒนา	50	42.93	2.57			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) พบว่า ความพึงพอใจของบุคลากรต่อการดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัย โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

ผลจากการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ครูมีความต้องการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ กุลชาติ พันธุวรกุล และเมษา นวลศรี (2564) ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย พบว่า ความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านทักษะการวิจัยในชั้นเรียน ด้านความรู้ในการวิจัยในชั้นเรียน และด้านเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน ตามลำดับ และสอดคล้องกับ ภณิดา ชูช่วยสุวรรณ และยุวรี ญานปรีชาเศรษฐ (2563) ได้ศึกษาการสำรวจปัญหาความต้องการจำเป็นเรื่องสมรรถนะการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา พบว่า ประเด็นปัญหาที่มีความต้องการสำคัญมากที่สุดสามอันดับแรก คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการการ

วิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูล แหล่งในการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัย การกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน ส่วนด้านทักษะการวิจัยต้องการความสามารถในการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลได้เหมาะสมกับงานวิจัย ความสามารถระบุตัวแปรที่สำคัญในการวิจัย และความสามารถนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้พัฒนาและแก้ปัญหาในชั้นเรียนได้ ด้านความเจตคติคือความกระตือรือร้นในการวิจัย ส่วนแนวทางการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของครูประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ 1) การกำหนดค่านิยมร่วมกัน 2) การวางเป้าหมายร่วมกันสู่การเรียนรู้ของนักเรียน 3) การสร้างความร่วมมือของครูในการทำงานร่วมกัน 4) การร่วมกันชี้แนะในการพัฒนางาน และ5) การร่วมกันสนทนาสะท้อนผลการปฏิบัติ สอดคล้องกับ ภณิดา ชูช่วยสุวรรณ และยุวรี ญานปรีชาเศรษฐ (2563) พบว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา คือ 1) ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่ครูอย่างต่อเนื่อง 2) มีการนิเทศติดตาม 3) หลักสูตรผลิตครูควรเน้นสอนการวิจัยในชั้นเรียน และควรสอนความเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติจริง 4) ผู้บริหารควรคิดหาแนวทางสร้างแรงจูงใจ และ 5) รัฐควรพัฒนาครูให้มีความคิดสร้างสรรค์

2. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิช อุทิศ) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าโดยรวมมีความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ วิธีดำเนินงานของรูปแบบข้างต้นเป็นการออกแบบวิธีการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนตามแนวทางการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้มีความรู้ความสามารถให้เกิดสมรรถนะสูงสุดกับหน่วยงาน ซึ่งประกอบไปด้วย 3 แนวทางที่สำคัญ ได้แก่ 1) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้เกิดความรู้และทักษะ 2) การเรียนรู้จากการแก้ปัญหาจริงระหว่างการทำงานเพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญ และ 3) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมจากกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญและการมีเจตคติที่ดี โดยแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยสามารถนำวิธีการพัฒนาบุคลากรที่หลากหลายวิธีการมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมโดยประกอบด้วย 3 วิธีการ ได้แก่ 1) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้เกิดความรู้และทักษะการวิจัย 2) การเรียนรู้จากการแก้ปัญหาจริงระหว่างการทำงานเพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญในกระบวนการวิจัย และ 3) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมจากกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญและการมีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรศักดิ์ สุจริตรักษ์ และชนิตา พิลาไชย (2564) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูรองรับการศึกษายุค 4.0 พบว่า ได้รูปแบบที่ประกอบด้วย 7 ด้านดังนี้ 1) กิจกรรมเพื่อพัฒนาศาสตร์การสอน 2) การนิเทศ และติดตามผล 3) การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 4) การแสวงหาและพัฒนาตนเอง 5) การสร้างเครือข่าย ทีมงาน และความร่วมมือ 6) การเสริมแรง และ 7) การเปลี่ยนบทบาท โดยผลการยืนยันรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูรองรับการศึกษายุค 4.0 ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเป็นไปได้ ความมีประโยชน์ และความถูกต้องครอบคลุม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนกฤต อั้งน้อย และอนุชา กอนพ่วง (2564) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนา

สมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ พบว่า ผลการประเมินรูปแบบมีความเป็นไปได้มากที่สุด และมีความเป็นประโยชน์มากที่สุด

3. ผลการศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

3.1 ด้านความรู้ พบว่า ครูผู้สอนมีความรู้ในการวิจัยโดยเฉลี่ยสูงขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากกระบวนการที่สำคัญที่ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการวิจัยคือ. โมดูลการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการด้านการวิจัย โดยคณะกรรมการดำเนินงานจัดทำโครงการและกิจกรรมการฝึกอบรมตามโมดูลการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการด้านการวิจัย ประกอบด้วย 8 Modul ได้แก่ Modul 1 การสร้างอุดมการณ์ครูนักวิจัย Modul 2 การวิเคราะห์ปัญหาผู้เรียน Modul 3 การคิดค้นนวัตกรรมการเรียนรู้ Modul 4 การกำหนดหัวข้อการวิจัย Modul 5 การสร้างเครื่องมือวิจัย Modul 6 ปฏิบัติการแก้ปัญหาผู้เรียน Modul 7 การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย และ Modul 8 การเขียนรายงานผลการวิจัย สะท้อนว่าครูผู้สอนที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมเสริมพลังการทำงานด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักการและแนวคิดของการวิจัยในชั้นเรียน การวิเคราะห์ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนรู้ การตั้งคำถามการวิจัย การวางแผนการทำวิจัย การเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การเขียนรายงานการวิจัย ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Bersin (2018) ที่กล่าวถึงหลักการสำคัญของการเรียนรู้ในระหว่างการทำงาน (LFW) ได้แก่ 1) การออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นโมดูลโดยแบ่งออกเป็นส่วนเล็ก ๆ ที่สามารถเข้าถึงและเรียนรู้ได้ง่ายและรวดเร็ว 2) การทำให้ครูเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ได้ทันทีทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นในเวลาที่ครูต้องการข้อมูลหรือทักษะนั้น ๆ พอดีเมื่อเผชิญปัญหาในการทำงานและต้องการคำแนะนำหรือวิธีแก้ไข 3) การใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือดิจิทัล แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ แอปพลิเคชันมือถือ วิดีโอสอนงาน บทความ และเอกสารออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายทุกที่ทุกเวลา 4) การเรียนรู้จากประสบการณ์และการปฏิบัติจริง โดยครูได้เรียนรู้โดยตรงจากการทำงานจริงและมีกิจกรรมการสะท้อนผลผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพทำให้ครูสามารถนำทักษะและความรู้ใหม่ที่มีประสิทธิภาพไปใช้จัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับปัญหาและความต้องการของนักเรียน และ 5) การสนับสนุนและคำแนะนำจากเพื่อนร่วมงานผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพทำให้การเรียนรู้ของครูสามารถเกิดขึ้นผ่านการสื่อสารและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนร่วมงานหรือผู้เชี่ยวชาญภายในองค์กรและส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของครูทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แสงเดือน คงนาวัง แสงดาว คงนาวัง และสำเร็จ คำโมง (2562) ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้โดยชุดฝึกทักษะการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การเปรียบเทียบคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ด้านทักษะการวิจัย หลังจากครูโรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ) ได้รับการพัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีคะแนนการประเมินทักษะการวิจัย โดยเฉลี่ยสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมเสริมพลังการทำงานในด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ตระหนัก และเห็นความสำคัญของการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ต้องการใช้กระบวนการวิจัย เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวทางของการปฏิรูปการศึกษา และพัฒนากระบวนการทำงานของครูให้เป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวลละออ แสงสุข และคณะ (2564) ได้วิจัยการพัฒนาสมรรถนะด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของอาจารย์ประจำหลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ มากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านทัศนคติ ด้านความรู้ และด้านทักษะ

3.3 ด้านเจตคติต่อการวิจัยของครูที่ได้รับการพัฒนาตามรูปแบบมีเจตคติต่อการวิจัยโดยเฉลี่ยสูงขึ้น เนื่องจากรูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้เน้นสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญและต้องการที่จะพัฒนาตนเองในด้านการวิจัยแล้ว ครูผู้สอนที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมเสริมพลังการทำงานยังมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งต่างจากก่อนทำกิจกรรมเสริมพลังการทำงานด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งครูผู้สอนส่วนมากมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนหลายประเด็น ได้แก่ 1) ครูผู้สอนคิดว่าการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยาก และมีความซับซ้อน 2) ครูผู้สอนคิดว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนไม่ใช่หน้าที่ของครูแต่เป็นหน้าที่ของผู้เรียนในระดับบัณฑิตศึกษา 3) ครูผู้สอนคิดว่าการทำวิจัยต้องมีสถิติที่มีความยุ่งยากและซับซ้อน 4) ครูเข้าใจว่าการวิจัยเป็นคนละส่วนกับการจัดการเรียนการสอน แต่หลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมพลังการทำงานแล้ว ครูผู้สอนส่วนมากมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการทำวิจัยกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ การทำวิจัยปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนไม่ใช่เรื่องที่มีความยุ่งยากและซับซ้อนอย่างที่คิด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นวลละออ แสงสุข และคณะ (2564) ได้วิจัยการพัฒนาสมรรถนะด้านจริยธรรมการวิจัยของอาจารย์ประจำหลักสูตร พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของอาจารย์ประจำหลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ มากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านทัศนคติ ด้านความรู้ และด้านทักษะ

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เนื่องจากกระบวนการพัฒนาทักษะการวิจัยได้เน้นส่งเสริมการฝึกฝนเรียนรู้โดยอิสระภายใต้เป้าหมายและการวางแผนของครู จัดกระบวนการที่เน้นให้ครูผู้สอนที่มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีความ

กระตือรือร้น และมีความตั้งใจที่จะดำเนินการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาระบบการทำงานของตนเองให้ดีขึ้น ครูผู้สอนส่วนมาก สามารถพัฒนาตนเองในด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนได้ เกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดทักษะในการทำวิจัยปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน สามารถดำเนินการวิจัยในเรื่องที่ดำเนินการได้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นจึงทำให้ครูรู้สึกพึงพอใจจากการได้ฝึกฝนการแก้ปัญหาและได้วางแผนการฝึกฝนเรียนรู้ด้วยตนเองในชุดฝึกทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่ได้ออกแบบให้มีรูปเล่มที่สวยงามน่าสนใจ ทำให้อยากรู้อยากเรียนโดยครูมีความอิสระในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (ทิศนา แขมมณี, 2550) กล่าวว่า มนุษย์มีความต้องการที่จะสนองความต้องการให้กับตนเองทั้งสิ้น หากได้รับการตอบสนองก็จะช่วยให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานโดยครูผู้สอนที่สมัครใจเข้าร่วมพัฒนามีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการวิจัย มีความกระตือรือร้นที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น ได้รับกระตุ้นและเสริมแรงจากเพื่อนกลุ่มผู้ร่วมวิจัยด้วยกัน และกระบวนการในการทำงานทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำงานทุกขั้นตอนของการดำเนินการ การนิเทศให้ความช่วยเหลือจากวิทยากรและจากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่เป็นปัญหาเพิ่มมากขึ้น โดยดำเนินการให้คำปรึกษา จัดหาเอกสารมาให้ความรู้เพิ่มเติมในประเด็นที่ยังไม่เข้าใจ ทำให้ครูมีกำลังใจและแรงจูงใจที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยควรได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้ครูผู้สอนในโรงเรียนดำเนินการวิจัยโดยจัดระบบการเรียนรู้ระหว่างการทำงานทั้ง 8 โมดูลร่วมกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและจัดหาแหล่งข้อมูล เอกสาร ตำราเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน งบประมาณ วัสดุ และอุปกรณ์ อย่างเพียงพอ

1.2 การพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ควรให้ครูผู้สอนดำเนินการควบคู่ไปกับการวิจัยในชั้นเรียนและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความสำเร็จอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

1.3 การพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยตามแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ควรพัฒนาควบคู่กับการฝึกทักษะการวิจัยและมีการชี้แนะจากพี่เลี้ยงหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย จะทำให้ครูเข้าใจขั้นตอนการวิจัยในชั้นเรียนอย่างลึกซึ้ง

1.4 ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาในประเด็นการส่งเสริมสมรรถนะด้านการวิจัยควบคู่กับการเรียนรู้ระหว่างการทำงานการวิจัยและการสอนของครูที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยเป็นระยะ โดยหน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ รวมทั้งกำหนดให้การทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาวิชาชีพครู

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยพัฒนาสมรรถภาพของครูด้านการจัดการเรียนรู้ระหว่างการปฏิบัติงานและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เน้นให้บุคลากรมีส่วนร่วมและเรียนรู้ไปพร้อมกับการทำงานเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง โดยนำไปประยุกต์ใช้ในวงกว้างมากขึ้น ได้แก่ การนำรูปแบบไปใช้ในบริบทที่หลากหลายของสถานศึกษา โดยปรับใช้รูปแบบให้เหมาะสมกับข้อจำกัดด้านทรัพยากรหรือเวลาของสถานศึกษา และเชื่อมโยงประโยชน์ของรูปแบบกับนโยบายการศึกษาในระดับประเทศ

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารงานบุคลากรด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูนักวิจัยโดยมีระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของครูร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการฝึกทักษะการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูนักวิจัยอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

กุลชาติ พันธุวรกุล และเมษา นวลศรี. (2564). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี, *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*. 11(3), 1-17. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/var/article/view/252218

ทิศนา แขมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนกฤต อั้งน้อย และอนุชา กอนพ่วง. (2564). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 23(2), 169-180. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/download/221050/168014

นพพร โสวรรณะ. (2564). *การนำแนวคิดการเรียนรู้ในระหว่างการทำงาน (Learning in the flow of work) มาใช้ในองค์กร*. สมาคมการจัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทย. https://www.khonatwork.com/

นวลละออ แสงสุข, นารินี แสงสุข, กรเอก กาญจนาโภคิน และสวรรยา แสงสุข. (2564). วิจัยการพัฒนาสมรรถนะด้านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ของอาจารย์ประจำหลักสูตรมหาวิทยาลัยรามคำแหง. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 26(1), 268-276. http://www.ar.or.th/ImageData/Magazine/40053/DL_30507.pdf?t=637638494492254116.

พรศักดิ์ สุจริตรักษ์ และชนิตา พิลาไชย. (2564). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูรองรับการศึกษายุค 4.0. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ*, 10(37), 293-303. https://jeal.snru.ac.th/ArticleView?ArticleID=1030.

ภณิดา ชูช่วยสุวรรณ และยุวรี ญานปรีชาเศรษฐ. (2563). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการทาวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา :การประเมินความต้องการจำเป็นสมบูรณ์. *วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย*, 12(2), 306-323. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/suedureasearchjournal/article/view/242803

โรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดบางลี่ (พานิชอุทิศ). (2564). *รายงานการประเมินตนเอง*. สังกัดเทศบาลเมืองสองพี่น้อง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.

วชิราภรณ์ ขาวอ่อน และสาลินี มีเจริญ. (2565). แนวทางการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเพิ่มคุณภาพของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 1. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 10(1), 180-192. https://journal.bkkthon.ac.th/upload/doc/spit/56/files/Vol.10%20No.1-14.pdf

แสงเดือน คงนาวัง แสงดาว คงนาวัง และสำเร็จ คำโมง. (2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้โดยชุดฝึกทักษะการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ*. 20(2), 139-148. https://ejournals.swu.ac.th/index.php/jedu/article/view/12170

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *รายงานประจำปี 2552* (พิมพ์ครั้งที่ 1). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

Abbas, R. (2024). *The 7 Essential Steps to Cultivate a Culture of Learning at Your Business*. Continu Inc. https://www.continu.com/blog/cultivate-a-culture-of-learning

Bersin, J. (2018). *A New Paradigm for Corporate Training: Learning In The Flow of Work.* Josh Bersin Company. https://joshbersin.com/2018/06/a-new-paradigm-for-corporate-training-learning-in-the-flow-of-work/

McLaughlin M. W. and Talbert J. E. (2006). *Building school-based teacher learning communities: Professional strategies to improve student achievement*. n.p.: Teachers College Press.

Miels, J. (2001). *The Seven Faces of the Early Childhood Educator*. www.earlychildhood. com.

แนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

Guideline to Develop School Administrators' Roles Under Performance Evaluation Due to the Performance Agreements of Khon Kaen Primary Educational Service Area 1

รัชฎาภรณ์ ภูกองพลอย*[1] อำนาจ ชนะวงศ์[2] , สายัณห์ ผาน้อย[3]

Ratchadaporn Pookongploi*[1], Amnaj Chanawongse[2], Sayan Phanoi[3]

(Received: 2024-08-13; Revised: 2024-10-05; Accepted: 2024-10-15)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยใช้การวิจัยแบบผสานวิธี แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 327 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และ

[1]นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
Lecturer, Educational Administration Program, Faculty of Education and Liberal Arts, College of Asian Scholars

[2]อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
Lecturer, Educational Administration Program, Faculty of Education and Liberal Arts, College of Asian Scholars

[3]อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
Lecturer, Lecturer, Educational Administration Program, Faculty of Education and Liberal Arts, College of Asian Scholars

Corresponding author, E-mail: ultramaow13@gmail.com*

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยผู้วิจัยนำด้านที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง มากกว่า 0.30 มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและประเมินแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยใช้แบบประเมินด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิบัติการสอน ด้านการบริหารวิชาการและความเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการพัฒนางานที่เสนอเป็นประเด็นท้าทายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมและด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ตามลำดับ

2. แนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 แบ่งออกเป็น 6 แนวทาง ดังนี้ 1) ด้านการบริหารวิชาการและความเป็นผู้นำทางวิชาการ โดยพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้กำหนดวิสัยทัศน์สถานศึกษาร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำแผนปฏิบัติราชการเพื่อยกระดับการพัฒนาผู้เรียนโดยใช้การปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน 2) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้บูรณาการการบริหารงานตามภารกิจ 4 ด้าน กับการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน 3) ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม โดยพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมให้สร้างนวัตกรรมในการบริหารอย่างมีส่วนร่วม 4) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ โดยพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ ทักษะและสมรรถนะทางการบริหาร สร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิชาชีพ สร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 5) ด้านการพัฒนางานที่เสนอเป็นประเด็นท้าทายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครูและสถานศึกษา โดยพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้ใช้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องกำหนดกลยุทธ์ เพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 6) ด้านการปฏิบัติการสอน โดยพัฒนาผู้บริหารให้ตระหนักในความสำคัญของการร่วมปฏิบัติการสอนร่วมกับครู สนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าถึงครูและห้องเรียนมากขึ้น นำ

ปัญหาและความต้องการของแต่ละห้องเรียนมากำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา ผลการประเมินแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษา ในด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ส่วนผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ด้านการพัฒนางานที่เสนอเป็นประเด็นท้าทายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครูและสถานศึกษา และด้านปฏิบัติการสอนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการบริหารวิชาการและความเป็นผู้นำทางวิชาการ และด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา การประเมินผลการปฏิบัติงาน ข้อตกลงในการพัฒนางาน

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the current conditions, desired conditions, and needs of role school administrators under the performance evaluation due to the performance agreement, and 2) to study guideline to develop school administrators' roles under performance evaluation due to the performance agreements of Khon Kaen Primary Educational Service Area 1. The research employed a mixed methods research, divided into two phases. In Phase 1, to study the current conditions, desired conditions, and needs of role school administrators under the performance evaluation due to the performance agreement. The sample are teachers and school administrators of Khon Kaen Primary Educational Service Area 1 consisted of 327 persons, selected using multistage sampling. Data were collected using a questionnaire the current conditions, desired conditions of role school administrators under the performance evaluation due to the performance agreement and analyzed using the Priority Needs Index ($PNI_{modified}$). In Phase 2, to study guideline to develop school administrators' roles under performance evaluation due to the performance agreements of Khon Kaen Primary Educational Service Area 1 by focusing on aspects with a Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) greater than 0.30 and create an interview for guideline to develop school administrators' roles by 7 experts and analyzed using the content analysis. And evaluation the guideline to develop school administrators' roles under performance evaluation due to the performance agreements by 9 experts using a rating scale to assess their suitability and feasibility. Data were analyzed using mean and standard deviation. The research findings were as follows:

1. The current conditions, desired conditions, and needs of role school administrators under the performance evaluation due to the performance agreement in schools under Khon

Kaen Primary Educational Service Area Office 1 were at a moderate level overall, while the desired conditions were at a high level overall. The needs f role school administrators under the performance evaluation due to the performance agreement, ranked from highest to lowest, included instructional operations, academic management and leadership, school management, work development addressing challenges in improving student quality, strategic and innovative change management, and personal and professional development.

2. The guideline to develop school administrators' roles under performance evaluation due to the performance agreement of Khon Kaen Primary Educational Service Area 1 were categorized into 6 guidelines: 1) Academic management and leadership: development school administrators for set the vision by collaborate with teachers and educational personnel and create a government action plan to student development by performance agreement goals, 2) School management: development school administrators for integrating administrative tasks across the school's four main areas witch performance agreement implementation, 3) Strategic change and innovation management: development school administrators to be change management and promoting school administrators for create the innovation participative management, 4) personal and professional development: development school administrators with knowledge, skills, and administrative competencies, to be a learning organization in schoo, 5) work development addressing challenges in improving student, teacher, and school quality: development school administrators use participation for develop students and set the vision by participative to guide the enhancement of student quality, 6) Teaching operations: development school administrators by encouraging administrators to collaborate with teachers in classrooms to better understand and address classroom challenges, Take the problems and needs of each classroom to school development plans. The evaluation of the guideline to develop school administrators' roles under performance evaluation due to the performance agreements found that the appropriateness was at the highest level in all areas. The feasibility of school management, strategic change and innovation management, addressing key challenges in student development, and teaching operations were rated high, while academic management and leadership, as well as personal and professional development, were rated at the highest level.

Keywords: Role of School Administrators, Performance Evaluation, Performance Agreements

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) เปลี่ยนแปลงการประเมินผลการปฏิบัติราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยนำเอาการประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน (Performance Agreement: PA) มาเป็นในหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำให้การประเมินผลการปฏิบัติราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเปลี่ยนแปลงไป ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติงาน โดยทำข้อตกลงในการพัฒนากับผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับตัวชี้วัดที่จะประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยผู้ประเมินและผู้ถูกประเมินสามารถร่วมกันกำหนดเกณฑ์ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและสอดคล้องกับพันธกิจของหน่วยงาน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2565) การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานนับเป็นจุดเริ่มต้นในการปฏิรูปการศึกษาไทย เปิดโอกาสให้ครูได้พัฒนาตนเองในบริบทที่ได้จัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนได้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นคุณภาพของผู้เรียน และคืนครูสู่ห้องเรียน(สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2565) การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน จึงถือเป็นแนวปฏิบัติใหม่ที่ท้าทายการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาและใช้กำหนดเป็นแนวคิดสำคัญในการปฏิรูปวิชาชีพครู ดังที่ประวิต เอราวรรณ์ (2564) ได้ให้ความเห็นว่า กรอบแนวคิดสำคัญในการปฏิรูปวิชาชีพครู ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ กลับไปเริ่มต้นทุกอย่างที่โรงเรียน (Back to school) หัวใจสำคัญอยู่ในห้องเรียน (Focus on classroom) ครูคือกุญแจความสำเร็จ (Teacher = Key Success) และ ทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (School as Organization) ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2564) บุคคลที่มีบทบาทและเป็นกลไกสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา คือ “ผู้บริหารสถานศึกษา” ดังที่ ศุภโชค ปิยะสันต์ (2565) ให้ความเห็นว่าหากต้องพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามเจตนารมณ์ของการนำ ว. PA มาใช้ “ผู้บริหารสถานศึกษา” จะเป็นผู้กำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาให้ชัดเจน ส่งเสริมครูให้พัฒนาตนเองและพัฒนาผู้เรียน เมื่อผู้บริหารและครูผู้สอนร่วมกันขับเคลื่อนการศึกษาด้วยการเปลี่ยนมุมมองใหม่ย่อมทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา เกิดการพลิกโฉมคุณภาพการศึกษาใหม่ภายใต้การปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทตามตำแหน่ง สามารถควบคุม ดูแลการดำเนินงานให้บรรลุตามแผนและนโยบายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุกัญญา รอดระกำ, 2561) ดังนั้น “บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา” จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชา จัดการองค์การเพื่อให้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ(ทรายแก้ว จันทร์แจ่มฟ้า, 2566) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาจึงสำคัญต่อความสำเร็จของหน่วยงานทางการศึกษา (ภารดี อนันต์นาวี, 2557) ดังที่ศุภโชค ปิยะสันต์

(2565) ได้ให้ความเห็นว่าการนำการประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานไปสู่การปฏิบัติอย่างมีคุณภาพผู้บริหารถือเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญ เนื่องจากผู้บริหารถือเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญในการประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน (PA) มาพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำหน้าที่กำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาให้ชัดเจน แนะนำครูให้พัฒนาตนเองและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ได้ตามตำแหน่งวิทยฐานะและพัฒนาผู้เรียน เมื่อผู้บริหารและครูผู้สอนร่วมกันขับเคลื่อนการศึกษาไทยด้วยการเปลี่ยนมุมมองใหม่ย่อมทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Olaifa (2024) ซึ่งพบว่า บทบาทของผู้บริหารด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญกับประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ พบว่า ครูบางท่านยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานผู้บริหารบางสถานศึกษาขาดการกำหนดเป้าหมายร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ขาดการจัดการความรู้ (KM) เกี่ยวกับการจัดทำข้อตกลงในการพัฒนางานระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู ซึ่งปัญหาเหล่านี้ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถแก้ไขได้โดยอาศัยการพัฒนา“บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา” เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาข้างต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1, 2566)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อให้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานและหาแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาการประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งจะส่งผลดีต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ในการนำไปกำหนดกลยุทธ์ โครงการ เพื่อพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบบ การวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methods Research) แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

1. ประชากรและตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 2,198 คน ตัวอย่าง ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2556) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน ผู้วิจัยคำนวณสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนผู้บริหารสถานศึกษา และครูจากจำนวนประชากรในแต่ละอำเภอและขนาดโรงเรียน ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอพระยืนและอำเภอบ้านฝางและขนาดโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ/โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก ดำเนินการการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างมีเงื่อนไขว่าครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นครูที่ผู้บริหารสถานศึกษาถูกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจึงสุ่มผู้บริหารสถานศึกษาก่อน มีรายละเอียดขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

(1) ขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการสุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยให้อำเภอและขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ แบ่งเป็น 3 ชั้นภูมิ คือ อำเภอบ้านฝาง อำเภอพระยืนและอำเภอเมือง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละอำเภอและขนาดโรงเรียน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร จำนวน 22 คน

(2) ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบ่งชั้นภูมิโดยให้อำเภอและขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ พิจารณาสุ่มจากโรงเรียนที่ผู้บริหารสถานศึกษาถูกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรในแต่ละชั้นภูมิ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู จำนวน 305 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ชนิดตอบสนองคู่ (Dual-response Format) (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) วิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.60-1.00 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item total Correlation Coefficient) อยู่ระหว่าง 0.394 ถึง 0.782 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีค่าอำนาจ

จำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.385 ถึง 0.964 และแบบสอบถามสภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.951 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.964

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 และเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 327 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

4. การจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องของการตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2556) และวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง($PNI_{modified}$) ของนงลักษณ์ วิรัชชัยและสุวิมล ว่องวาณิช (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558) เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เนื่องจากการวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง($PNI_{modified}$) เป็นวิธีการที่หาค่าผลต่างของสภาพปัจจุบัน (I) และสภาพที่พึงประสงค์ (D) แล้วหารด้วยสภาพที่พึงประสงค์ (D) จะช่วยควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป มีข้อดีคือคำนวณง่ายให้ข้อสรุปที่ดีและเมื่อถ่วงน้ำหนักจะทำให้ได้ความแตกต่างที่ชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยนำข้อคำถามและด้านของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่มีค่ามากกว่า 0.30 ไปสร้างแบบสัมภาษณ์แนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ในระยะที่ 2 (สุวิมล ว่องวานิช, 2558)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

1. ผู้ให้ข้อมูล การวิจัยในระยะที่ 2 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1.1 ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 7 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง มีคุณสมบัติเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุน ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน ได้แก่ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน มีคุณสมบัติเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานภายในสำนักงานเขตพื้นที่

การประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ได้แก่ ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารงานบุคคล จำนวน 1 คน มีคุณสมบัติเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการยอมรับว่ามีแนวทางในการนำผลการประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่หรือขนาดใหญ่พิเศษขนาดกลางและขนาดเล็ก จำนวน 3 คน ซึ่งทั้งหมดมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษและเป็นบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 และผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก ซึ่งเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 1 คน

1.2 ผู้ประเมินแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นบุคลากรในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง มีรายละเอียดคือ มีคุณสมบัติเป็นครูที่ได้รับการยอมรับว่ามีแนวทางในการนำผลการประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนและมีแนวทางในการเขียนข้อตกลงในการพัฒนางานที่ชัดเจน จำนวน 3 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการยอมรับว่ามีแนวทางในการนำผลการประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา และมีแนวทางในการเขียนข้อตกลงในการพัฒนางานที่ชัดเจน ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่หรือขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก จำนวน 3 คน เป็นผู้ที่ดำเนินโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน และท้ายสุดเป็นบุคลากรในกลุ่มงานบริหารงานบุคคล ซึ่งเป็นผู้ที่ดำเนินโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์แนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน เป็นแบบประเมินแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ โดยประเมิน 2 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสมและด้านความเป็นไปได้

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 และดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 ดังนี้

3.1 ทำหนังสือของความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์แนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 กับผู้ให้ข้อมูลหลัก นัดหมายการสัมภาษณ์ ทบทวนผลการสัมภาษณ์ให้กับผู้ให้ข้อมูลหลักทราบเพื่อตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล นำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปเป็น “แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1” เพื่อนำไปประเมินด้านความเหมาะสมและด้านความเป็นไปได้ต่อไป

3.2 การประเมินแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผู้วิจัยนำ“แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1” ที่ได้จากขั้นตอนที่ 3.1 เสนอผู้ประเมินจำนวน 9 คน เพื่อประเมินด้านความเหมาะสมและด้านความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลการประเมินจากค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2556)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน (Performance Agreement) ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.05) เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการบริหารงานชุมชนและเครือข่าย($\overline{X}$ = 3.71) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 3.23) ด้านการพัฒนางานที่เสนอเป็นประเด็นท้าทายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ($\overline{X}$ = 3.22) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ($\overline{X}$ = 3.11) ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ($\overline{X}$ = 3.04) ด้านการบริหารวิชาการและความเป็นผู้นำทางวิชาการ($\overline{X}$ = 2.94) และด้านปฏิบัติการสอน ($\overline{X}$ = 2.15) ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.55) เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 4.80) ด้านการพัฒนางานที่เสนอเป็นประเด็นท้าทายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ($\overline{X}$ = 4.75) ด้านการบริหารวิชาการและความเป็นผู้นำ

ทาง ($\overline{X}$ = 4.72) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ($\overline{X}$ = 4.45) ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ($\overline{X}$ = 4.41) ด้านปฏิบัติการสอน ($\overline{X}$ = 4.49) และด้านการบริหารงานชุมชนและเครือข่าย ($\overline{X}$ = 4.21) ตามลำดับความต้องการจำเป็นบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมเท่ากับ 0.32 ด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็น $PNI_{modified}$ ต่ำกว่า 0.30 คือ ด้านการบริหารงานชุมชนและเครือข่าย $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.12 นอกนั้นมีค่าความต้องการจำเป็น $PNI_{modified}$ มากกว่า 0.30 เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการปฏิบัติการสอน ด้านการบริหารวิชาการและความเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการพัฒนางานที่เสนอเป็นประเด็นท้าทายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมและด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ มีค่า$PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.52, 0.38, 0.33, 0.32, 0.31 และ 0.30 รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{Modified}$
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	
1. ด้านการบริหารวิชาการและความเป็นผู้นำทางวิชาการ	2.94	0.44	ปานกลาง	4.72	0.37	มากที่สุด	0.38
2. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	3.23	0.44	ปานกลาง	4.80	0.34	มากที่สุด	0.33
3. ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม	3.04	0.63	ปานกลาง	4.41	0.57	มาก	0.31
4. ด้านการบริหารงานชุมชนและเครือข่าย	3.71	0.92	มาก	4.21	0.76	มาก	0.12
5. ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ	3.11	0.55	ปานกลาง	4.45	0.52	มาก	0.30
6. ด้านการพัฒนางานที่เสนอเป็นประเด็นท้าทายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	3.22	0.65	ปานกลาง	4.75	0.49	มากที่สุด	0.32
7. ด้านการปฏิบัติการสอน	2.15	0.53	น้อย	4.49	0.41	มาก	0.52
รวม	**3.05**	**0.59**	ปานกลาง	**4.55**	**0.49**	มาก	0.32

2. แนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารวิชาการและความเป็นผู้นำทางวิชาการ โดยพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้กำหนดวิสัยทัศน์สถานศึกษาร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำแผนปฏิบัติราชการเพื่อยกระดับการพัฒนาผู้เรียนโดยใช้การปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน 2) ด้านการบริหารจัดการ

สถานศึกษา โดยพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้บูรณาการการบริหารงานตามภารกิจ 4 ด้าน กับการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน 3) ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม โดยพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมให้สร้างนวัตกรรมในการบริหารอย่างมีส่วนร่วม 4) ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ โดยพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ ทักษะและสมรรถนะทางการบริหาร สร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิชาชีพ สร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 5) ด้านการพัฒนางานที่เสนอเป็นประเด็นท้าทายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครูและสถานศึกษา โดยพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้ใช้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องกำหนดกลยุทธ์ เพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 6) ด้านการปฏิบัติการสอน โดยพัฒนาผู้บริหารให้ตระหนักในความสำคัญของการร่วมปฏิบัติการสอนร่วมกับครู สนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าถึงครูและห้องเรียนมากขึ้น นำปัญหาและความต้องการของแต่ละห้องเรียนมากำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา ผลการประเมินแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษา ในด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ส่วนผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ด้านการพัฒนางานที่เสนอเป็นประเด็นท้าทายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครูและสถานศึกษา และด้านปฏิบัติการสอนอยู่ในระดับมากส่วนด้านการบริหารวิชาการและความเป็นผู้นำทางวิชาการ และด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด

ผู้วิจัยสังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 สรุปเป็นกระบวนการแนวทางพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานได้ดังภาพที่ 1

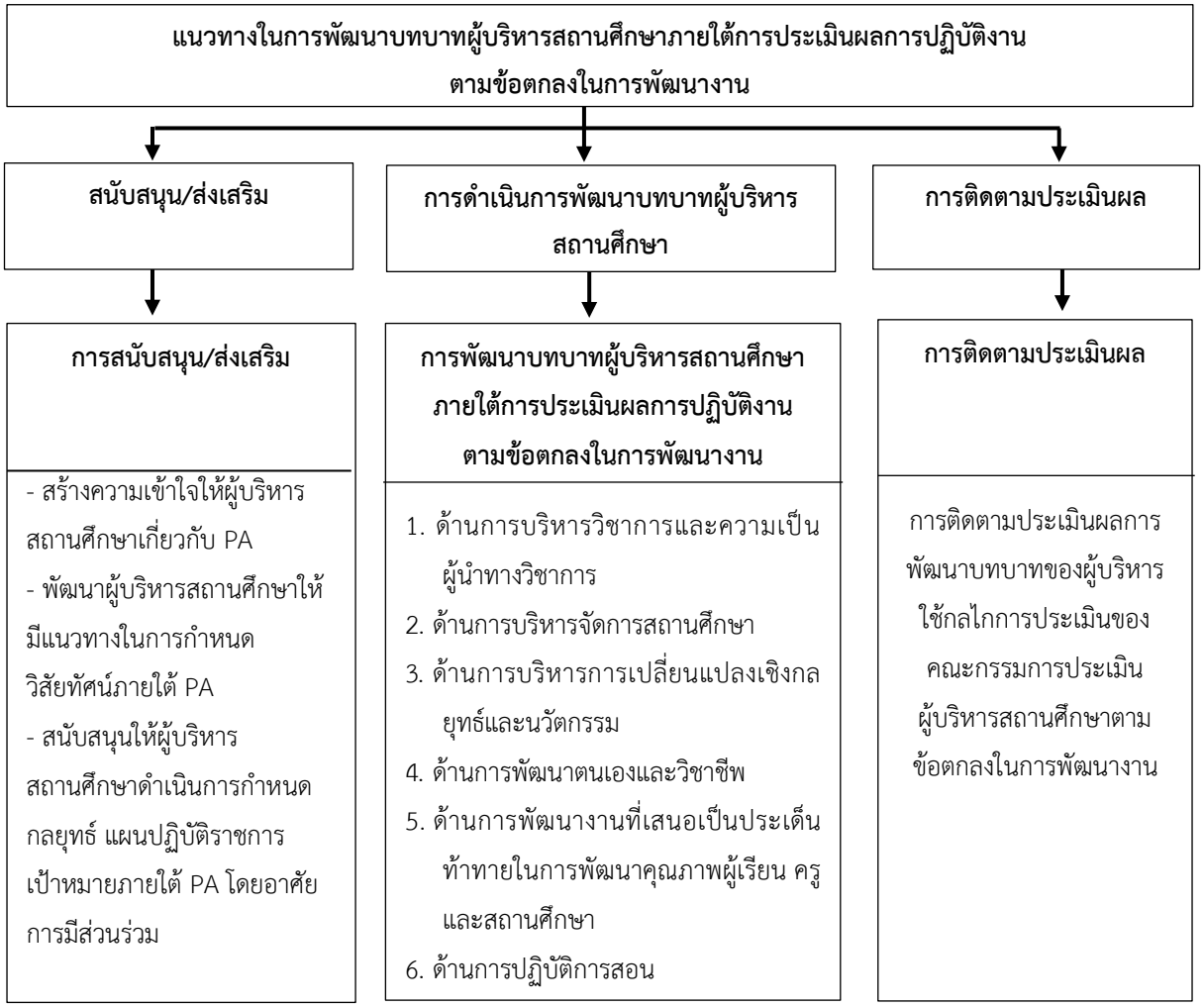

ภาพที่ 1 กระบวนการการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

จากกระบวนการแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน ของสถานศึกษาในสังกัด ได้ดังภาพประกอบที่ 2

แนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงาน ตามข้อตกลงในการพัฒนางาน (PA)

บทบาทผู้เกี่ยวข้อง	**การดำเนินการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน**
(1) สำนักงานเขตพื้นที่ - สร้างความเข้าใจให้ผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับ PA - พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดกลยุทธ์ แผนปฏิบัติราชการ เป้าหมายภายใต้ PA - จัดสรรงบประมาณ - พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับ PA **(2) ครูและบุคลากรทางการศึกษา** จัดทำข้อตกลงในการพัฒนางานของตนเองตามวิสัยทัศน์ กำหนดกลยุทธ์ แผนปฏิบัติราชการ เป้าหมายของสถานศึกษาที่กำหนดร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา **(3) คณะกรรมการสถานศึกษา** - ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดกลยุทธ์ แผนปฏิบัติราชการ เป้าหมายของสถานศึกษา - ติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามกระบวนการบริหารสถานศึกษา **(4) คณะกรรมการประเมินผู้บริหารสถานศึกษา** ประเมินครู และบุคลากรทางการศึกษาตามแนวทางการประเมินข้อตกลงในการพัฒนางาน(PA)	1. ด้านการบริหารวิชาการและความเป็นผู้นำทางวิชาการ 2. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 3. ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม 4. ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ 5. ด้านการพัฒนางานที่เสนอเป็นประเด็นท้าทายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครูและสถานศึกษา 6. ด้านการปฏิบัติการสอน

ภาพที่ 2 บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัด

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าระดับการปฏิบัติงานในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของครูและบุคลากรทางการศึกษาเริ่มถือปฏิบัติในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จึงควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเนื่องจากบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญมากต่อการบริหารสถานศึกษาในการกำหนดจุดมุ่งหมาย เป้าหมายหรือนโยบายของสถานศึกษา ดังที่วิจิตร ศรีสอ้าน (2548) ได้ให้ความเห็นไว้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนาจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย นโยบายของสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการบริหาร บทบาทการจัดวางตัวบุคลากรเพื่อให้สามารถทำหน้าที่บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้านที่มีระดับสภาพปัจจุบันบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านปฏิบัติการสอนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดและอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษายังแสดงบทบาทในการปฏิบัติการสอนร่วมกับครูประจำชั้น/ประจำวิชา เข้าร่วมสังเกตการณ์สอนและสะท้อนผลการสอนร่วมกับครูในกิจกรรมเปิดชั้นเรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนการเรียนทางวิชาชีพ (PLC) ของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

สภาพที่พึงประสงค์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า เกิดความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องพิจารณาช่องว่างนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังที่ Kaufman, Rojas & Mayer (1993 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวาณิช, 2558) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า เมื่อเกิดช่องว่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันกับสิ่งที่คาดหวังให้จัดลำดับความสำคัญและเลือกสิ่งที่สำคัญที่สุดในการดำเนินงานซึ่งสุวิมล ว่องวาณิช (2558) ให้ความเห็นไว้ว่า จะต้องพิจารณาว่าสิ่งที่ต้องการให้เกิด(สภาพที่พึงประสงค์) มีลักษณะเช่นใด และประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นจริง(สภาพในปัจจุบัน)ว่ามีลักษณะเช่นใดและนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ว่าควรเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ได้ข้อมูลที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาหรือการเปลี่ยนแปลงผลที่เกิดขึ้นปลายทาง การเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก โดยเมื่อพิจารณาผลการวิจัยซึ่ง

พบว่าความต้องการจำเป็นบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่มีระดับมากที่สุดคือ ด้านการปฏิบัติการสอน สะท้อนให้เห็นว่าจำเป็นต้องพัฒนาผู้บริหารให้แสดงบทบาทในด้านการปฏิบัติการสอน ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Daing และ Mustapha (2023) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ครูเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนแสดงบทบาทการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำด้านการสอน การแสดงบทบาทการกำหนดกลยุทธ์การสอนและการจัดการห้องเรียน บทบาทการเป็นผู้นำด้านการสอนของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับผลงานของครู จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564) ในนำเอาการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานมาใช้มุ่งเป้าหมายให้ผู้บริหารเข้าถึงครูและห้องเรียนเพื่อให้ทราบสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละห้องเรียนสอดคล้องกับประวิต เอราวรรณ์ (2564) ที่ให้ความเห็นว่าการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานใช้หลักการ “กลับไปเริ่มต้นทุกอย่างที่โรงเรียน” กล่าวคือ คุณภาพการศึกษาต้องเริ่มที่ห้องเรียน การปฏิบัติงานของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาควรกลับไปเริ่มต้นทุกอย่างที่โรงเรียนและยึดถือว่าหัวใจสำคัญอยู่ในห้องเรียนจึงจะปฏิรูปการศึกษาและสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนได้ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าหากต้องการให้การปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานประสบผลสำเร็จ สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ควรพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับด้านการปฏิบัติการสอน

เมื่อพิจารณาประเด็นของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่มีความจำเป็นน้อยที่สุดคือ ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ สะท้อนให้เห็นว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้พัฒนาตนเองและวิชาชีพตามมาตรฐานวิชาการและการปฏิบัติงานในการทำข้อตกลงในการพัฒนางานมีการอบรมในการทำข้อตกลงในการพัฒนางานซึ่งการพัฒนาตนเองและวิชาชีพนับเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ซึ่ง Aris (2023) ซึ่งทำการวิจัยและพบว่าบทบาทของการบริหารทรัพยากรบุคคลในการเสริมสร้างคุณภาพของโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางเรียนของนักเรียนความก้าวหน้าทางการศึกษาจะเกิดขึ้นหากมีการบริหารทรัพยากรบุคคลอย่างเหมาะสม โดยผู้ที่มีบทบาทในการบริหารทรัพยากรบุคคลมากที่สุดคือผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งต้องแสดงบทบาทความเป็นผู้นำที่ดี และสอดคล้องกับที่ ศุภโชค ปิยะสันต์ (2565) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การปฏิรูปการศึกษาอยู่ที่ห้องเรียนหากต้องการเปลี่ยนการเปลี่ยนแปลงให้กลับไปที่ห้องเรียนและนำเอาการประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. แนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า มีแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการและ

ความเป็นผู้นำทางวิชาการเมื่อพิจารณาโดยสรุปพบว่าจุดเด่นของแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา คือ พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้กำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาภายใต้การปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน พัฒนาหลักสูตรเพื่อความเป็นเลิศ จัดทำแผนงานปฏิบัติราชการเพื่อยกระดับการพัฒนาผู้เรียนโดยใช้การปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ควรสร้างผู้บริหารต้นแบบ สนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่สอดรับกำหนดการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานตามบริบทของสถานศึกษา พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้ใช้แนวทางการบริหารอย่างมีส่วนร่วมเหมาะสมกับบริบทและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ สร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิชาชีพกับครูภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับที่ Ismaya (2023) ได้ศึกษากลยุทธ์บทบาทผู้บริหารหลักแห่งความสำเร็จการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้บริหารนั้นมีหลายบทบาท ที่ควรดำเนินการโดยผู้บริหารสถานศึกษา เช่น บทบาทของนักการศึกษา บทบาทของนักการบริหาร บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา บทบาทของหัวหน้างาน บทบาทด้านผู้นำ บทบาทด้านนักนวัตกรและบทบาทด้านสร้างแรงจูงใจ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทได้ดีจะปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนได้เมื่อผู้บริหารสถานศึกษากำกับดูแลและกำหนดทิศทางแก่ครู แก้ไขปัญหาด้านการบริหาร การวางแผนการดำเนินการ และการประเมินผลการสอนและการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงกระบวนการสอนและการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพยายามเสนอแนวที่สร้างสรรค์วิธีการในรูปแบบใหม่ สร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้ออำนวยให้ครูปฏิบัติหน้าที่ในการสอน ซึ่งจะทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน

การประเมินแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินในด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ส่วนผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม ด้านการพัฒนางานที่เสนอเป็นประเด็นท้าทายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครูและสถานศึกษาและด้านปฏิบัติการสอนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการบริหารวิชาการและความเป็นผู้นำทางวิชาการ และด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินด้านความเหมาะสมสูงกว่าด้านการนำไปใช้ สะท้อนให้เห็นว่าในมุมมองของผู้ประเมินแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษามีความเหมาะสมที่จะใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา แต่ในแง่ของความเป็นไปได้นั้นในมุมมองของผู้ประเมินมีระดับผลการประเมินน้อยกว่าเหตุผลอาจเกิดจากในการดำเนินกิจกรรม/โครงการตามแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษามีปัจจัยหลายประการที่จำเป็นต้องคำนึงถึง เช่น งบประมาณ คน ระบบระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ โดยมีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินงานเข้าไปช่วยให้มีประสิทธิภาพ การทำงานเป็นไปตามแผน สามารถนำมาพัฒนาความสามารถของกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของแนวทาง (ทิศนา แขมณี, 2555) ดังนั้นในการนำการ

ประเมินแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ไปใช้ประโยชน์จะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินกิจกรรม/โครงการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพปัจจุบันบทบาทผู้ของบริหารสถานศึกษาภายใต้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงในการพัฒนางาน (PA) ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการปฏิบัติการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการปฏิบัติการสอน ยังเป็นด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดอีกด้วย ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการแสดงบทบาทด้านการปฏิบัติการสอน สำหรับในโรงเรียนผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการสอนร่วมกับครูประจำชั้น/ประจำวิชา เข้าร่วมสังเกตการณ์สอนและสะท้อนผลการสอนร่วมกับครูในกิจกรรมเปิดชั้นเรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนการเรียนทางวิชาชีพ (PLC) ของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาโดยใช้การทำข้อตกลงในการพัฒนางานของครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นฐาน

2.2 ควรมีการศึกษาตัวชี้วัดในการวัดระดับความสำเร็จของการใช้การทำข้อตกลงในการพัฒนางานของสถานศึกษาในแต่ละประเภทหรือระดับการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

ทรายแก้ว จันทร์แจ่มฟ้า. (2566). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมความมีใจรักและพลังขับเคลื่อน (Passion)ในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม]. https://e-research.siam.edu/kb/role-of-school-administrators.

ทิศนา แขมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 15). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นฤภพ ขันทับไทย. (2565, 22 มีนาคม). *การดำเนินการขับเคลื่อนข้อตกลงในการพัฒนางาน (Performance Agreement : PA).* สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 https://www.utdone.net/polngarn/3narupon/narupob.html.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.

ประวิต เอราวรรณ์. (2564, 24 เมษายน). *ความท้าทายในการบริหารงานบุคลากรทางการศึกษาเพื่อยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน.* สำนักงานคณะกรรมการ ก.ค.ศ. https://otepc.go.th/th/pa-articles/item/3378-pa-3.html.

ภารดี อนันต์นาวี. (2557). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 5). มนตรี.

วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ. (2548). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหาร.* ไทยวัฒนาพานิช.

ศุภโชค ปิยะสันต์. (2565, 31 มีนาคม). *ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสู่การรวมพลังพลิกโฉมคุณภาพการศึกษาใหม่ภายใต้ ว PA.* สำนักงานคณะกรรมการ ก.ค.ศ. https://otepc.go.th/th/pa-video/item/4024-pa-47.html?fbclid=IwAR3fKM9Ed1SJwNVzCnNCT9Cg7wDpTI63Vbbaj7CLon9vpNGj9z_Ui9zadDQ

สุกัญญา รอดระกำ. (2561). “บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0,” ใน สุวรรณี ปุญสิริ (บ.ก.) *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ. GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2018.* (575-579). มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). วี.พริ้นท์ (1991).

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). *คู่มือการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่ง และวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา.* สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2564, 10 ตุลาคม). *หนังสือแจ้งเวียนเลขที่ ศธ 0206.4/ว9 หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู.* สำนักงานคณะกรรมการ ก.ค.ศ. https://otepc.go.th.

_____. (2565, 10 ตุลาคม). ว PA วิทยฐานะแบบใหม่:จุดเริ่มต้นปฏิรูปการศึกษาไทยให้ถูกทาง. สำนักงานคณะกรรมการ ก.ค.ศ. https://otepc.go.th/th/pa-video/item/4019-pa-42.html?fbclid=IwAR3z-k0QklHfd-elkYF0s8f32AdxJ0JWek6Ch0L-SeXomyRx7j55CBRtUo.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. (2566). *การอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำข้อตกลงในการพัฒนางาน.* สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 https://www.kkzone1.go.th/2024/home.

Olaifa, Adeseko Sunday. (2024). Administrators’ Roles and School Effectiveness in Osun State Secondary Schools, *Jurnal Imiah Pendidikan dan Pembelajaran.* 8(1). p. 101-108.

Aris, Affandy Agusman. (2023). The Role of Management of Human Resources in Enhancing The Quality of Schools. *Journal Of Social Science Research.* 3(3), 11012-11023. https://j-innovative.org

Daing, Crisanto Alao and Mustapha, Leonila Cauan. (2023). School administrators' instructional leadership roles and teachers' performance and efficacy in Elementary level schools in the national capital region. *Philippines, International Journal of Educational Policy Research and Review.* 10 (1), 1-18. https://journalissues.org.

Ismaya, Bambang. (2023). Strategy for Leadership' roles : How Principals of Successful Schools Improve Education Quality. *Jurnal Manajemen Pendidikan Islam.* 7(1), 247-259. https://ejournal.unuja.ac.id.

Yarbrough., el al. (2010, March 27). *Program Evaluation Standards.* The Joint committee on standards for educational evaluation. https://evaluationstandards.org/program.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อรายวิชาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยเทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม

The Development of Learning Achievement and Attitude towards the Mathematics Subject of Prathomsuksa 5 Students Using the TGT Technique with Multimedia

สุวีรา แซ่อึ่ง*[1], วิทยา วรพันธุ์[2]

Suveera Chaeoueng*[1], Wittaya Worapun[2]

(Received: 2024-09-19; Revised: 2024-10-10; Accepted: 2024-10-15)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 2) ศึกษาเจตคติต่อรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม กลุ่มเป้าหมายใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/7 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 26 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ แบบวัดเจตคติต่อรายวิชาคณิตศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.35 คิดเป็นร้อยละ 68.97 วงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.04 คิดเป็นร้อยละ 80.26 และวงจรปฏิบัติการที่ 3 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.12

[1] นิสิตระดับปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Graduate Student of Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Mahasarakham University

[2] อาจารย์ประจำสาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Lecturer in Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Mahasarakham University

Corresponding author, Email: tong.suveera@gmail.com*

คิดเป็นร้อยละ 87.44 ซึ่งนักเรียนทุกคนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 2) เจตคติต่อรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีเจตคติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดตามลำดับ คือ ด้านความรู้สึกต่อคณิตศาสตร์ ด้านความพร้อมที่จะกระทำหรือเรียนคณิตศาสตร์ และด้านความตระหนักในคุณค่าหรือประโยชน์ของคณิตศาสตร์ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13, 4.09 และ 4.04 ตามลำดับ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เทคนิค TGT, สื่อประสม, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์

Abstract

This study constituted action research. The objectives were: 1) develop the academic achievement of Prathomsuksa 5 students to overcome the 75 percent criteria of a full score, and 2) study the attitude towards the mathematics subject of Prathomsuksa 5 students used to the TGT Technique with the multimedia. The target group used in the research was 26 students in Prathomsuksa 5/7, semester 2, academic year 2023, Lak Muang Mahasarakham School, Mueang District, Mahasarakham Province, who were selected using a purposive sampling method. The research tools comprised lesson plans, learning achievement test measurement, post-lesson reports, and attitude tests toward mathematics subjects. The data was analyzed using the mean, percentage, and standard deviation. The research results were as follows: 1) The results of the development of academic achievement in mathematics of Prathomsuksa 5 students. The first cycle had an average score of 10.35, accounting for 68.97 percent; the second cycle had an average score of 12.04, accounting for 80.26 percent; the third cycle found an average score of 13.12, accounting for 87.44 percent. All students achieved a passing score of 75 percent in the third cycle. 2) Attitude towards the mathematics of Prathomsuksa 5 students found that the students had a high level of attitude with an average of 4.09. The highest mean values, in order, were feeling towards mathematics, readiness to do or learn mathematics, and awareness of the value or benefits of mathematics; the averages were 4.13, 4.09, and 4.04, respectively.

Keywords: Learning activities using TGT Technique, Multimedia, Learning Achievement, Attitudes towards the subject of mathematics

บทนำ

คณิตศาสตร์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์สามารถวิเคราะห์ปัญหา หรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ และถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวดที่ 4 มาตรา 23(4) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาว่า จะต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้และทักษะทางด้านคณิตศาสตร์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับมาตรา 24(1) ในเรื่องของการจัดเนื้อหาสาระและการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ มุ่งให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562)

ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษายังพัฒนาได้ไม่มากเท่าที่ควร เนื่องจากนักเรียนประสบปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (อุษา อินทร์นอก, ธัญญลักษณ์ เขจรภักดิ์ และณัฏฐชัย จันทชุม, 2565) และยังพบว่าความสามารถทางการเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ผ่านมานั้นยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จะเห็นได้จากการประเมินคุณภาพนักเรียนของสำนักทดสอบทางการศึกษาที่มีการจัดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2565 ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าผลการทดสอบโดยภาพรวมกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในระดับประเทศ มีค่าเฉลี่ย 28.06 คะแนน ระดับจังหวัดมหาสารคาม มีค่าเฉลี่ย 26.96 คะแนน และโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม มีคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียน เท่ากับ 21.61 คะแนน (กลุ่มบริหารงานวิชาการโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม, 2566) จากข้อมูลข้างต้นหนึ่งในสาระการเรียนรู้ที่โรงเรียนควรพัฒนา คือ สาระที่ 2 การวัดและเรขาคณิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เส้นขนาน เป็นหนึ่งในเนื้อหาในสาระการวัดและเรขาคณิต และเรื่อง เส้นขนาน นี้นักเรียนจะต้องใช้ความรู้เกี่ยวกับสมบัติของเส้นขนานมาอธิบายที่ไปที่มาของคำตอบ นักเรียนจะต้องใช้ทั้งความจำ และความเข้าใจอย่างแท้จริง เนื่องจากเนื้อหาค่อนข้างเป็นนามธรรม ซึ่งลักษณะที่เป็นนามธรรมนี้ ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจได้ยาก ทำให้นักเรียนไม่ชอบ และไม่อยากเรียน ส่งผลให้นักเรียนจำนวนมากมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์ที่ต่ำ ซึ่งในปัจจุบันมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่เห็นว่าวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ยาก และมีเจตคติในแง่ลบเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ (ชัชวาล จิตรขุนทด และวิทา ทองโสม, 2563)

เจตคติต่อรายวิชาคณิตศาสตร์มีความสำคัญอย่างมากต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์นั่นคือถ้านักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์จะทำให้นักเรียนสามารถเรียนคณิตศาสตร์ได้ดี เข้าใจ สนใจ และตั้งใจเรียนย่อมส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ถ้าหากนักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อรายวิชาคณิตศาสตร์นักเรียนย่อมขาดความสนใจ

ไม่ตั้งใจเรียนและจะส่งผลให้การเรียนไม่ประสบความสำเร็จ (รุ่งอรุณ ลียะวณิชย์, 2555) เจตคตินั้นเป็นความรู้สึกในลักษณะของความชอบหรือไม่ชอบ ที่เกิดจากการได้รับประสบการณ์ในการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555) ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบของนักเรียนแต่ละคนก็จะแตกต่างกันไป ซึ่งครูเป็นส่วนหนึ่งที่จะสามารถทำให้นักเรียนเปลี่ยนเจตคติที่ไม่ดีกลายเป็นเจตคติที่ดีได้ด้วยการ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดทำสื่อการสอนที่น่าสนใจ สร้างบรรยากาศให้น่าเรียน

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นสาเหตุหนึ่งของการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในปัจจุบันไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนคณิตศาสตร์ คือ นักเรียนเรียนด้วยความจำมากกว่าความเข้าใจ ครูอธิบายตัวอย่างบนหน้ากระดานแล้วให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด นักเรียนคนที่เข้าใจจะสามารถทำแบบฝึกหัดได้ ส่วนนักเรียนคนที่ไม่เข้าใจจะไม่สามารถทำแบบฝึกหัดได้จึงทำให้นักเรียนเหล่านี้เกิดความรู้สึกท้อแท้ เบื่อหน่าย และไม่สนใจที่จะเรียนคณิตศาสตร์ (สุวนันท์ ทองเจริญ และคณะ, 2566) ดังนั้น ครูผู้สอนต้องรู้จักเลือกใช้วิธีสอนเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายมากที่สุด ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และรูปแบบการสอนที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการทำงานร่วมกัน คือ การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นแนวคิดในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันให้บรรลุผลสำเร็จตามมุ่งหมาย ซึ่งสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ทักษะทางสังคม การทำงานร่วมกัน การยอมรับเพื่อนร่วมงาน และลดการแข่งขันกันเป็นรายบุคคล (วัชรา เล่าเรียนดี, ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิณ ศิริสัมพันธ์, 2560) และการจัดการเรียนรู้เทคนิค TGT เป็นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมืออีกรูปแบบหนึ่ง ที่แบ่งนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน ออกเป็นกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกัน กลุ่มละ 4 คน ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นเรียนรู้เนื้อหาใหม่ 3) ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม 4) ขั้นแข่งขันระหว่างกลุ่ม และ 5) ขั้นสรุป ในขั้นแข่งขันระหว่างกลุ่มจะเป็นในลักษณะการแข่งขันตัวต่อตัวกับกลุ่มอื่นโดยจะให้นักเรียนเข้ากลุ่มแข่งขันตามความสามารถจากนั้นคะแนนของแต่ละคนที่ได้จากการแข่งขันจะนำมาบวกเป็นคะแนนรวมของกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนรวมสูงสุดจะได้รับรางวัล (สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ, 2558) ซึ่งการจัดการเรียนเทคนิคนี้จะช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะกระบวนการคิดของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนช่วยเหลือเพื่อนในเรื่องของการเรียน และยอมรับในความสามารถที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ อีกทั้งยังทำให้เกิดความสนุกสนาน และส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น (อดิวัฒน์ เรือนรื่น, 2563) แต่เนื่องด้วยวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีเนื้อหาค่อนข้างยากครูผู้สอนควรที่จะนำสื่อมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนซึ่งสื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายและดียิ่งขึ้น เพราะสื่อช่วยให้นักเรียน

มองเห็นภาพที่ชัดเจนและช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรม (ธนศักดิ์ แสนสำราญ, พรสิน สุภวาลย์, และสมวงษ์ แปลงประสพโชค, 2564)

ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อประสม เป็นการนำเอาสื่อการสอนที่มากกว่า 2 ชนิดขึ้นไปมาสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องในเวลาเดียวกัน ซึ่งสื่อแต่ละชนิดจะส่งเสริมซึ่งกันและกัน ในขณะที่สื่อการสอนอีกชนิดหนึ่งอาจใช้เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหา สื่อการสอนอีกชนิดอาจใช้เพื่อกระตุ้นความสนใจจึงทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียนมากขึ้น การใช้สื่อประสมจะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและมีประสบการณ์จากประสาทสัมผัสที่ผสมผสาน (หริพล ธรรมมนารักษ์, 2558) ซึ่งสื่อประสมถือเป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนคณิตศาสตร์ให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสื่อจะช่วยให้นักเรียนมองเห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียน ได้รับความรู้กว้างขวางและเข้าใจบทเรียนดียิ่งขึ้น ยังทำให้ประหยัดเวลา และทำให้นักเรียนเกิดความรู้ได้รวดเร็ว (ณัฏฐา ศรีรอด และกรวิภา สรรพกิจจำนง, 2564) ซึ่งสื่อที่ผู้วิจัยได้ใช้ในการทำวิจัยประกอบด้วย สื่อวีดีทัศน์จาก Project 14 โปรแกรมคาฮูท (Kahoot) เว็บไซต์ Wordwall ใบงาน ใบความรู้ และสื่อบัตรภาพ เรื่อง เส้นขนาน

จากเหตุผลและสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และศึกษาเจตคติต่อรายวิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยเทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเป็นวิธีการหนึ่งที่น่าสนใจรวมทั้งยังคำนึงถึงแตกต่างกันของบุคคล เน้นให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับผู้ที่มีความสามารถแตกต่างกัน และสื่อประสม ถือเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม ให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75

2. เพื่อศึกษาเจตคติต่อรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม เรื่อง เส้นขนาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ อ้างอิงขั้นตอนของวีระยุทธ์ ชาตะกาญจน์ (2558) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นวางแผน (Planning) 2) ขั้นปฏิบัติการ (Action) 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) และ4) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflection)

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้วิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/7 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 26 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากนักเรียนกลุ่มนี้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์ต่ำกว่าร้อยละ 75 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เส้นขนาน โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 แผน แบ่งออกเป็น 3 วงจรปฏิบัติการ วงจรปฏิบัติการละ 4 แผน ซึ่งแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียน กระตุ้นความสนใจ ทบทวนความรู้เดิม และเตรียมความพร้อมในการเรียน ด้วยโปรแกรมคาฮูท (Kahoot) หรือเว็บไซต์ Wordwall 2) ขั้นเรียนรู้เนื้อหาใหม่ ผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหาโดยใช้สื่อร่วมในการนำเสนอและให้นักเรียนสังเกตสื่อบัตรภาพ ใบความรู้ประกอบคลิปวิดิทัศน์จาก Project 14 3) ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม จัดนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4 คนแบบคละความสามารถใน 1 กลุ่มจะประกอบไปด้วยนักเรียนเก่ง กลาง อ่อน 1:2:1 เพื่อให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันในการทำงาน 4) ขั้นแข่งขันระหว่างกลุ่ม ให้นักเรียนเข้ากลุ่มการแข่งขันตามความสามารถเมื่อแข่งเสร็จให้แต่ละคนนำคะแนนที่ได้มารวมเป็นคะแนนของกลุ่ม และ5) ขั้นสรุป ร่วมกันอภิปรายและสรุปความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรม ประกาศผลการแข่งขัน และมอบของรางวัล ซึ่งค่าเฉลี่ยคะแนนผู้เชี่ยวชาญประเมินอยู่ระหว่าง 4.75 – 4.82 ถือว่าเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีเหมาะสมมากที่สุด

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนท้ายแต่ละวงจรปฏิบัติการ เรื่อง เส้นขนาน โดยจะวัดด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 3 ชุด ประเภทปรนัย 4 ตัวเลือก ชุดละ 15 ข้อ ทั้ง 3 ชุดมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 – 1.00 ชุดที่ 1 มีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.24 – 0.79 ค่าอำนาจจำแนก

(B) อยู่ระหว่าง 0.21 – 0.79 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 ชุดที่ 2 มีค่าค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.21 – 0.73 ค่าอำนาจจำแนก (B) อยู่ระหว่าง 0.28 – 0.78 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 และชุดที่ 3 มีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.36 – 0.76 ค่าอำนาจจำแนก (B) อยู่ระหว่าง 0.36 – 0.77 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93

3. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) จำนวน 15 ข้อ โดยจะวัดเจตคติ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความตระหนักในคุณค่าหรือประโยชน์ของคณิตศาสตร์ เป็นการมองเห็นความสำคัญ คุณค่า หรือประโยชน์ของคณิตศาสตร์ ด้านความรู้สึกต่อคณิตศาสตร์ เป็นความรู้สึกของผู้เรียนที่แสดงออกว่าชอบหรือไม่ชอบ และด้านความพร้อมที่จะกระทำหรือเรียนคณิตศาสตร์ เป็นความพร้อมของผู้เรียนที่จะเรียนหรือทำงานที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ แบบวัดเจตคติมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 - 1.00 ค่าอำนาจจำแนกวิเคราะห์โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (r_{xy}) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.34 - 0.65 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับวิเคราะห์การหาสัมประสิทธิแอลฟา (α-Coefficient) โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ 0.87 มีเกณฑ์ในการกำหนดน้ำหนักคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนคำถามที่มีลักษณะในเชิงบวก (Positive Scale) เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 5 เห็นด้วยให้ 4 ไม่แน่ใจให้ 3 ไม่เห็นด้วยให้ 2 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 1 และการให้คะแนนคำถามที่มีลักษณะในเชิงลบ (Negative Scale) เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 1 เห็นด้วยให้ 2 ไม่แน่ใจให้ 3 ไม่เห็นด้วยให้ 4 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 5

เกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยโดยรวมของเจตคติเชิงบวก ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 มีเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 มีเจตคติอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 มีเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 มีเจตคติอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 มีเจตคติอยู่ในระดับน้อยที่สุด และเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยโดยรวมของเจตคติเชิงลบ ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 มีเจตคติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 มีเจตคติอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 มีเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 มีเจตคติอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 มีเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด

4. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินเก็บรวบรวมข้อมูลตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน (Planning) ขั้นปฏิบัติการ (Action) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflection) โดยได้แบ่งวงจรปฏิบัติการตามระยะเวลาที่ใช้ในการสอน ดำเนินการทั้งสิ้น 3 วงจรปฏิบัติการ ดังนี้

1.1 การวางแผน (Planning)

1.1.1 สำรวจและสังเกตสภาพปัญหาของนักเรียนรวมทั้งศึกษาความต้องการ และศักยภาพพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม

1.1.2 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายวิชาคณิตศาสตร์ของโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม

1.1.3 ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบไปด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดเจตคติ

1.1.4 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับคำแนะนำ และนำมาปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของการใช้ภาษาปรับให้เป็นทางการมากยิ่งขึ้น

1.1.5 นำเครื่องมือเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้อง ความถูกต้อง และเหมาะสม จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของข้อคำถามปรับให้มีความชัดเจนของคำถาม และปรับขนาดของสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ที่ใช้ในใบงานให้มีความเหมาะสม

1.1.6 จัดพิมพ์แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดเจตคติเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

1.2 การปฏิบัติการ (Action)

วงจรปฏิบัติการที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 – 4 ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นเรียนรู้เนื้อหาใหม่ ขั้นที่ 3 ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ขั้นที่ 4 ขั้นแข่งขันระหว่างกลุ่ม และขั้นที่ 5 ขั้นสรุป

วงจรปฏิบัติการที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาจากวงจรปฏิบัติการที่ 1 มาปรับแผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม ประกอบไปด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 – 8 โดยในขั้นที่ 3 ขั้นทำกิจกรรมกลุ่มผู้วิจัยได้นำเทคนิคเพื่อนคู่คิดสี่สหาย (Think -Pair-Square-Share) เข้ามาร่วมในขั้นกิจกรรมกลุ่มเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้ปรึกษาหารือช่วยเหลือกันในการทำงาน และแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนภายในกลุ่มและภายในห้องเรียนมากขึ้น

วงจรปฏิบัติการที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาจากวงจรปฏิบัติการที่ 2 มาปรับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม ประกอบไปด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 – 12 ในขั้นทำกิจกรรมกลุ่มผู้วิจัยยังคงใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดสี่สหาย (Think -Pair-Square-Share) โดยในวงจรปฏิบัติการนี้ได้เพิ่มการทำความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับการให้

คะแนนพิเศษ และก่อนที่จะทำใบงานในขั้นกิจกรรมกลุ่มครูจะสรุปบทเรียนทุกครั้งเพื่อเป็นการเน้นย้ำให้นักเรียนมีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น

1.3 สังเกตการณ์ (Observation)

1.3.1 สังเกตการณ์จัดเรียนรู้ของครูและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

1.3.2 บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้โดยผู้วิจัยบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้งที่เป็นส่วนดีและส่วนที่ควรปรับปรุงแก้ไขเมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง

1.3.3 ตรวจและบันทึกผลการทำใบงาน

1.3.4 ประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.4 สะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflection)

นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนท้ายวงจรปฏิบัติการ แบบบันทึกหลังแผนการจัดการเรียนรู้ มาอภิปราย วิเคราะห์หาประเด็นปัญหา เพื่อนำไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้สอนในวงจรปฏิบัติการต่อไป

2. หลังสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการผู้วิจัยได้ให้นักเรียนทำแบบวัดเจตคติต่อรายวิชาคณิตศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนท้ายแต่ละวงจรปฏิบัติการมาวิเคราะห์โดยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$), ร้อยละ (%) แล้วนำไปเทียบเกณฑ์ที่ตั้งไว้

1.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการใช้แบบวัดเจตคติต่อรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$), ร้อยละ (%) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนหลังแผนการจัดการเรียนรู้โดยนำข้อมูลที่ได้มาสรุปในรูปของการบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์หลังจากการใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม ในแต่ละวงจรปฏิบัติการเมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ในวงจรปฏิบัติการที่ 1, 2 และ 3

วงจรปฏิบัติการที่	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	ร้อยละ	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75		ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75	
				จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	15	10.35	68.97	10	38.46	16	61.54
2	15	12.04	80.26	21	80.77	5	19.23
3	15	13.12	87.44	26	100	0	0

จากตารางที่ 1 พบว่าในวงจรปฏิบัติการที่ 1 มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 38.46 และมีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 61.54 ในภาพรวมนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 10.35 คิดเป็นร้อยละ 68.97 ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 80.77 และมีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 19.23 ในภาพรวมนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 12.04 คิดเป็นร้อยละ 80.26 และในวงจรปฏิบัติการที่ 3 มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ในภาพรวมนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 13.12 คิดเป็นร้อยละ 87.44 โดยจะเห็นว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็มในวงจรปฏิบัติการที่ 3

2. ผลการศึกษาเจตคติต่อรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม มีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาเจตคติต่อรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ข้อที่	เจตคติรายวิชาคณิตศาสตร์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับเจตคติ
ด้านความตระหนักในคุณค่าหรือประโยชน์ของคณิตศาสตร์				
1	วิชาคณิตศาสตร์ทำให้นักเรียนเป็นคนกล้าตัดสินใจ	3.91	0.82	มาก
2	วิชาคณิตศาสตร์มีประโยชน์ต่อนักเรียน	4.47	0.57	มาก

3	ความรู้ที่ได้จากวิชาคณิตศาสตร์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้	4.47	0.62	มาก
4	วิชาคณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนในทุกรายวิชา	3.53	0.84	มาก
5	วิชาคณิตศาสตร์ทำให้นักเรียนเป็นคนที่มีเหตุผลมากขึ้น	3.84	0.85	มาก
เฉลี่ย		4.04	0.74	มาก
ด้านความรู้สึกต่อคณิตศาสตร์				
6	นักเรียนรู้สึกดีใจทุกครั้งเมื่อถึงชั่วโมงเรียนวิชาคณิตศาสตร์	4.28	0.63	มาก
7	นักเรียนรู้สึกหงุดหงิดหรืออึดอัดทุกครั้งเมื่อได้เรียนวิชาคณิตศาสตร์	4.50	0.72	น้อย
8	นักเรียนรู้สึกสนุกสนานเมื่อได้ทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับคณิตศาสตร์	4.38	0.66	มาก
9	นักเรียนรู้สึกว่าวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เรียนรู้และฝึกฝนได้ง่าย	3.41	0.95	มาก
10	นักเรียนรู้สึกมีความสุขทุกครั้งที่ได้เรียนวิชาคณิตศาสตร์	4.06	0.67	มาก
เฉลี่ย		4.13	0.73	มาก
ด้านความพร้อมที่จะกระทำหรือเรียนคณิตศาสตร์				
11	นักเรียนตั้งใจเรียนวิชาคณิตศาสตร์ทุกครั้ง	4.16	0.77	มาก
12	นักเรียนชอบสืบค้นข้อมูลเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมในการหาคำตอบวิชาคณิตศาสตร์	3.81	0.82	มาก
13	นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์	4.09	0.59	มาก
14	นักเรียนทำแบบฝึกหัดวิชาคณิตศาสตร์ส่งทุกครั้งที่ได้รับมอบหมาย	4.03	0.65	มาก
15	นักเรียนชอบทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับคณิตศาสตร์	4.34	0.79	มาก
เฉลี่ย		4.09	0.72	มาก
เฉลี่ยรวม 3 ด้าน		4.09	0.73	มาก

จากตารางที่ 2 เจตคติต่อรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีเจตคติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดตามลำดับ คือ ด้านความรู้สึกต่อคณิตศาสตร์ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ นักเรียนรู้สึกหงุดหงิดหรืออึดอัดทุกครั้งเมื่อได้เรียนวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนรู้สึกสนุกสนานเมื่อได้ทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับคณิตศาสตร์ และนักเรียนรู้สึกดีใจทุกครั้งเมื่อถึงชั่วโมงเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ด้านความพร้อมที่จะกระทำหรือเรียนคณิตศาสตร์ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ นักเรียนชอบทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับคณิตศาสตร์ นักเรียนตั้งใจเรียนวิชาคณิตศาสตร์ทุกครั้ง และนักเรียนมีความกระตือรือร้น

ในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และด้านความตระหนักในคุณค่าหรือประโยชน์ของคณิตศาสตร์ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ วิชาคณิตศาสตร์มีประโยชน์ต่อนักเรียน ความรู้ที่ได้จากวิชาคณิตศาสตร์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ และวิชาคณิตศาสตร์ทำให้นักเรียนเป็นคนกล้าตัดสินใจ

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้เทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม จำนวนทั้งหมด 26 คน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพัฒนาขึ้นในแต่ละวงจรตามลำดับ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ และเน้นให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยในขั้นกิจกรรมกลุ่มผู้วิจัยได้ทำการแบ่งกลุ่มให้กับนักเรียน ใน 1 กลุ่มจะประกอบไปด้วยนักเรียนที่มีความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ 1:2:1 ซึ่งนักเรียนจะได้ศึกษาเนื้อหา ฝึกฝนการทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนภายในกลุ่ม นักเรียนที่มีความสามารถสูงหรือปานกลางจะช่วยเหลือนักเรียนที่มีความสามารถต่ำในเรื่องของการเรียนให้มีความเข้าใจในเนื้อหาเพิ่มมากขึ้น เพื่อที่สมาชิกแต่ละคนจะได้ทำคะแนนกลุ่มของตนเองให้ได้มากที่สุดจากขั้นของการแข่งขันระหว่างกลุ่ม จึงนับได้ว่าเป็นการช่วยพัฒนาทั้งในด้านของความรู้ ทักษะกระบวนการคิดของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดความสนุกสนานกับการเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น (อดิวัฒน์ เรือนรื่น, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Johnson and Holubec (1994; อ้างถึงใน ทิศนา แขมมณี, 2556) กับพิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2550) ที่ว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม (Team Game Tournament) ส่งผลให้นักเรียนตั้งใจเรียน นักเรียนมีความพยายามกระตือรือร้นในการหาความรู้จึงส่งผลให้นักเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และนอกจากนี้การนำสื่อประสมเข้ามาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน ช่วยดึงดูดความสนใจ ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น เนื่องจากสื่อจะช่วยให้นักเรียนมองเห็นภาพที่ชัดเจน รวมถึงกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน (มนตรี วงษ์สะพาน, 2563) และยังสามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฏฐา ศรีรอด และกรวิภา สรรพกิจจำนง (2564) ที่ว่าสื่อประสมจะช่วยให้นักเรียนมองเห็นจากสิ่งที่เป็นนามธรรมเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียน ได้รับความรู้กว้างขวางและเข้าใจบทเรียนดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ยังทำให้ประหยัดเวลา และทำให้นักเรียนเกิดความรู้ได้รวดเร็ว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐชา พลเยี่ยม (2563) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปี

ที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิชญา สาขะจันทร์, มะลิวัลย์ ภัทรชาลีกุล และนิภาพร ชุติมันต์ (2565) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค TGT ร่วมกับสื่อ eDLTV เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทศนิยม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณิสา ชัยวัน และนิเวศน์คำรัตน์ (2566) ที่ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคทีจีทีร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และสอดคล้องกับงานวิจัยของหัตถยาภรณ์ ตุ่งยะ และรัตนา ศรีทัศน์ (2566) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการสื่อสารทางคณิตศาสตร์เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดสี่สหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดไผ่ล้อม (พูลประชาอุปถัมภ์) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งการวิจัยเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยเทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสมในครั้งนี้มีรายละเอียดแต่ละวงจรปฏิบัติการ ดังนี้

วงจรปฏิบัติการที่ 1 ใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม จำนวน 4 แผนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 26 คน พบว่ามีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 38.46 และจำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 61.54 โดยในภาพรวมนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์มีเฉลี่ยอยู่ที่ 10.35 คิดเป็นร้อยละ 68.97 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งสาเหตุที่นักเรียนส่วนใหญ่ยังทำคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนท้ายวงจรที่ 1 ได้ไม่ดีนักอาจเกิดจากนักเรียนยังไม่คุ้นชินกับวิธีการสอนจึงทำให้นักเรียนไม่เข้าใจในเนื้อหาเท่าที่ควร และจากการสังเกตขณะทำกิจกรรม ในขั้นกิจกรรมกลุ่ม พบว่านักเรียนไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่มที่ผู้วิจัยได้จัดเตรียมไว้ให้ ไม่มีการซักถามหรือปรึกษาหารือกันในเรื่องที่เรียน และไม่ได้ช่วยเหลือกันในการทำใบงาน นักเรียนที่มีความสามารถสูงหรือกลางบางคนก็จะก้มหน้าก้มตาทำงานของตนเองแล้วนำงานให้เพื่อนลอกมากกว่าที่จะอธิบายให้เพื่อนฟัง ซึ่งขัดกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ที่สมาชิกทุกคนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันคนที่เก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า (นราวดี จ้อยรุ่ง, นพมณี เชื้อวัชรินทร์ และเชษฐ์ ศิริสวัสดิ์, 2561) ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องเน้นย้ำให้นักเรียนเข้าใจในบทบาทของแต่ละคน นักเรียนที่มีความสามารถสูงหรือนักเรียนที่เข้าใจในเนื้อหาต้องให้คำปรึกษาเพื่อนในการเรียน และเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมมีการแลกเปลี่ยนความคิด และอภิปรายกับเพื่อนภายใน

กลุ่มมากยิ่งขึ้นเพราะถ้าหากนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดและอภิปรายจะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้นจนทำให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดของตนเอง (ธัญญา แนวดง, คงรัฐ นวลแปง และคมสัน ตรีไพบูลย์, 2561)

วงจรปฏิบัติการที่ 2 ใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 – 8 จำนวน 4 แผนการจัดการเรียนรู้ พบว่ามีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็มจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 80.77 และมีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 19.23 โดยนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ยอยู่ที่ 12.04 คิดเป็นร้อยละ 80.26 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์พบว่าอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ จะเห็นได้ว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 2 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1 ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 โดยผู้วิจัยได้เน้นย้ำให้นักเรียนเข้าใจในบทบาทของแต่ละคนมากยิ่งขึ้น และขั้นกิจกรรมกลุ่มผู้วิจัยได้นำเทคนิคเพื่อนคู่คิดสี่สหาย (Think-Pair-Square-Share) เข้ามาร่วมในขั้นกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งเทคนิคนี้จะให้สมาชิกในกลุ่มมีโอกาสจับคู่ ร่วมกันคิด ร่วมกันอภิปราย ทำให้นักเรียนแต่ละคนได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนภายในกลุ่มอย่างทั่วถึง นักเรียนที่มีความสามารถสูงคอยช่วยอธิบายเนื้อหาที่ครูสอนให้กับนักเรียนที่มีความสามารถต่ำจึงทำให้เข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ นราวดี จ้อยรุ่ง, นพมณี เชื้อวัชรินทร์ และเชษฐ์ ศิริสวัสดิ์ (2561) ที่ว่าถ้านักเรียนที่เก่งช่วยกันทบทวนเนื้อหาที่ครูสอนให้กับนักเรียนที่อ่อนจะทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหานั้นได้ดีขึ้นเนื่องจากนักเรียนอยู่ในวัยเดียวกันจะใช้ภาษาที่อธิบายเข้าใจกันได้ง่ายกว่าครูอธิบายจึงส่งผลให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สอบถามนักเรียน 5 คน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 2 ไม่ผ่านเกณฑ์ ในเรื่องของการเรียนนักเรียนบอกว่าเวลาเรียนเข้าใจและสามารถทำใบงานได้เพราะมีเพื่อนช่วยอธิบาย ดังนั้นในวงจรต่อไปผู้วิจัยจึงต้องดูแลนักเรียนเหล่านี้อย่างใกล้ชิดและให้เพื่อนในกลุ่มช่วยดูแลในเรื่องของการเรียน และเพื่อเป็นการเน้นย้ำให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนเพิ่มมากขึ้นผู้วิจัยจึงทำการสรุปบทเรียนก่อนที่จะให้นักเรียนทำใบงานทุกครั้ง

วงจรปฏิบัติการที่ 3 ใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 – 12 จำนวน 4 แผนการจัดการเรียนรู้ พบว่ามีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 13.12 คิดเป็นร้อยละ 87.44 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์พบว่าอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ จะเห็นได้ว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 3 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1 และ2 ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 โดยได้ทำข้อตกลงการให้คะแนนพิเศษเกี่ยวกับการตอบคำถาม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนตอบคำถาม เพราะ

ถ้าหากนักเรียนตอบคำถามจะทำให้เข้าใจในบทเรียนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Skinner ที่ Hergenhahn and Olson (1993) ได้กล่าวว่า ในการสอนการให้การเสริมแรงหลังการตอบสนองที่เหมาะสมของนักเรียนจะช่วยเพิ่มอัตราการตอบสนองที่เหมาะสมนั้นได้ เช่น ถ้าหากนักเรียนตอบคำถามที่ครูถามได้ ก็จะได้รับคะแนนพิเศษ ซึ่งนักเรียนก็จะกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยยังได้ทำการสรุปบทเรียนก่อนที่จะให้นักเรียนทำใบงานร่วมกันในขั้นกิจกรรมกลุ่ม และมีการสรุปเนื้อหาในเรื่องที่สอนอีกครั้งก่อนที่จะให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 3 จึงส่งผลให้ในวงจรนี้นักเรียนทุกคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75

ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสมสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เนื่องจากหลังจบวงจรปฏิบัติการที่ 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 จำนวน 26 คน ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมที่มีสื่อเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากสื่อจะช่วยสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนอยากที่จะเรียนรู้ในเนื้อหา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ที่เน้นให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม นักเรียนที่มีความสามารถสูงหรือปานกลางจะช่วยเหลือในเรื่องของการเรียนให้กับนักเรียนที่มีความสามารถต่ำให้มีความเข้าใจในเนื้อหาเพิ่มมากขึ้นเพื่อที่จะทำคะแนนของกลุ่มตนเองให้ได้มากที่สุดจากการแข่งขันระหว่างกลุ่มจึงส่งผลให้นักเรียนเหล่านี้ได้พัฒนาความสามารถในการเรียนให้สูงขึ้น (นิรมล บุญวาส และนวลศรี ชำนาญกิจ, 2558)

2. ผลการศึกษาเจตคติต่อรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม พบว่านักเรียนมีเจตคติต่อรายวิชาคณิตศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.09 ซึ่งเกิดจากนักเรียนได้เรียนรู้ด้วยสื่อการเรียนการสอนที่แปลกใหม่ และเหมาะสมที่นอกเหนือจากหนังสือเรียน โดยในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ผู้วิจัยได้ใช้สื่อในการทบทวนความรู้และกระตุ้นความสนใจ และในขั้นเรียนรู้เนื้อหาใหม่ผู้วิจัยได้ใช้สื่อในการนำเสนอบทเรียนร่วมกับให้นักเรียนสังเกตบัตรภาพ พบว่านักเรียนค่อนข้างให้ความสนใจและตื่นเต้นกับสื่อที่ผู้วิจัยได้จัดเตรียมไว้ จึงส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น การใช้สื่อนั้นนอกจากจะทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายแล้ว ยังช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจอยากที่จะเรียน มีความเพลิดเพลินในการเรียน และมีเจตคติที่ดีต่อรายวิชาคณิตศาสตร์ (ธนศักดิ์ แสนสำราญ, พรสิน สุภวาลย์, และสมวงษ์ แปลงประสพโชค, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับ จิตติมา ศีลประชาวงศ์ (2560) ที่ว่าสื่อประสมทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ ไม่เบื่อหน่าย ทำให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนดียิ่งขึ้น เป็นการประหยัดเวลาและทำให้นักเรียนเกิดความรู้ได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT เป็นเทคนิคที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มทำให้นักเรียนมีความสนุกสนานในการเรียนมีการช่วยเหลือเพื่อนภายในกลุ่มนักเรียนคนที่มีความสามารถสูงหรือปานกลางช่วยเหลือนักเรียนที่มีความสามารถต่ำในเรื่องของการเรียน และในการแข่งขัน

ระหว่างกลุ่มนั้นยังทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นสนุกสนานกับการแข่งขัน สอดคล้องกับคำกล่าวของ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2550) ที่ว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยวิธีการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดี และเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณิสา ชัยวัน และนิเวศน์ คำรัตน์ (2566) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคทีจีทีร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสม ครูควรเข้าใจหลักการการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งครูจะมีบทบาทเพียงแค่ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนครูจะต้องอธิบายหรือชี้แจงวิธีการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเข้าใจตรงกันทุกขั้นตอน

1.2 ในการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสมในช่วงแรกนักเรียนเก่งมักจะไม่ค่อยให้คำปรึกษาเพื่อน และนักเรียนที่อ่อนจะไม่ค่อยปรึกษาเพื่อน ดังนั้นครูผู้สอนควรคอยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยเหลือและปรึกษาหารือกันในระหว่างทำกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เนื่องจากในขั้นทำกิจกรรมกลุ่มในแต่ละกลุ่มจะประกอบไปด้วยนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันที่ต้องทำงานร่วมกัน ดังนั้นการจัดการเรียนด้วยเทคนิคนี้น่าจะช่วยพัฒนาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มได้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT ร่วมกับสื่อประสมที่ส่งผลต่อเจตคติทางลบต่อรายวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มเติมในเรื่องของความไม่ชอบ ไม่พอใจ และหลีกเลี่ยง ทั้งในด้านของความตระหนักในคุณค่าหรือประโยชน์ของคณิตศาสตร์ ความรู้สึกต่อคณิตศาสตร์ และความพร้อมที่จะกระทำหรือเรียนคณิตศาสตร์ เนื่องจากในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเจตคติทางลบต่อรายวิชาคณิตศาสตร์ในด้านเดียว คือ ด้านของความรู้สึกต่อคณิตศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กลุ่มบริหารงานวิชาการโรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม. (2566). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565*. โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม.

จิตติมา ศีลประชาวงศ์. (2560). *การออกแบบและพัฒนาสื่อประสม*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ชัชวาล จิตรขุนทด และวิทา ทองโสม. (2563). การแก้ปัญหาการท่องแม่สูตรคูณโดยใช้เกมตารางตัวเลขคณิตศาสตร์เข้ามาช่วยในการแก้ปัญหา การเรียนคณิตศาสตร์ โรงเรียนวัดสันติธรรม อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 3(3), 68-77.

ณัฏฐา ศรีรอด และกรวิภา สรรพกิจจำนง. (2564). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เวลาของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้บทเรียนสื่อประสม ชุดเวลาพาเพลิน. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 5(2), 371-382.

ณัฐชา พลเยี่ยม. (2563). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการและการแก้สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม. *วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น*, 7(4), 58-69.

ทิศนา แขมมณี. (2556). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 18). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนศักดิ์ แสนสำราญ, พรสิน สุภวาลย์, และสมวงษ์ แปลงประสพโชค. (2564). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง การเรียงสับเปลี่ยนและการจัดหมู่ โดยการใช้สื่อประสม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 23(2), 181-191.

ธัญญา แนวดง, คงรัฐ นวลแปง และคมสัน ตรีไพบูลย์. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยร่วมกับเทคนิค Think - Pair - Share ที่มีต่อมโนทัศน์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์. *วารสารมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 20(1), 29-41.

นราวดี จ้อยรุ่ง, นพมณี เชื้อวัชรินทร์ และเชษฐ์ ศิริสวัสดิ์. (2561). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาและทักษะกระบวนการกลุ่มของนักเรียนสายวิทยาศาสตร์พิเศษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 20(2), 75-88.

นิรมล บุญวาสและ นวลศรี ชำนาญกิจ. (2558). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยวิธีการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 10(30), 157-170.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สุวีริยาสาส์น.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2550). *การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิดวิธีและเทคนิคการสอน 2*. เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมเนจเม้นท์.

มนตรี วงษ์สะพาน. (2563). *พื้นฐานการวิจัยทางหลักสูตรและการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ตักสิลาการพิมพ์.

รุ่งอรุณ ลียะวณิช. (2555). *คู่มือครูคณิตศาสตร์ การสอนคณิตศาสตร์ด้วยเกม*. แอคทีฟ พริ้นท์.

วรรณิสา ชัยวัน และนิเวศน์ คำรัตน์. (2566). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคทีจีทีร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน*, 3(1), 121-137.

วัชรา เล่าเรียนดี, ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิณ ศิริสัมพันธ์. (2560). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21* (พิมพ์ครั้งที่ 12). เพชรเกษมพริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด 2545.

วีระยุทธ์ ชาตะกาญจน์. (2558). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ Action Research. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 2(1), 29-49.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). *การวัดประเมินผลคณิตศาสตร์*. ซีเอ็ดยูเคชั่น.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับอัพเดท).* กระทรวงศึกษาธิการ.

สุพิชญา สาขะจันทร์, มะลิวัลย์ ภัทรชาลีกุล และ นิภาพร ชุติมันต์. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค TGT ร่วมกับสื่อ eDLTV เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 19(3), 157-166.

สุวนันท์ ทองเจริญ, วรรณธิดา ยลวิลาศ, พรพิทักษ์ เห็มบาสัตย์, และวรรณพล พิมพะสาลี. (2566). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT เรื่อง สถิติ สาหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,* 20(88), 31-38.

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. (2558). *วิธีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ*. โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.

หริพล ธรรมมนารักษ์. (2558). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษายุคดิจิทัล (Innovation and Information Technology for Educational : In Digital Age)*. บริษัท ทริปเพิ้ล กรุ๊ป จำกัด.

หัตถยาภรณ์ ตุ่งยะ และรัตนา ศรีทัศน์. (2566). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการสื่อสารทางคณิตศาสตร์เรื่องการบวกและการลบเศษส่วน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGTร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดสี่สหายสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดไผ่ล้อม (พูลประชาอุปถัมภ์). *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 6(4), 84-95.

อดิวัฒน์ เรือนรื่น. (2563). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองเค็ด โดยใช้วิธีการสอนแบบ TGT*. [วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].

อุษา อินทร์นอก, ธัญญลักษณ์ เขจรภักดิ์ และณัฏฐชัย จันทชุม. (2565). การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ*, 23(1), 1-18.

Herganhahn, B.R. and and Olson, M. (1993). *An introduction to theories of learning 4 thed*. United States: Prentice Hall. *http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789 /3332 /1/60316324.pdf*

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง เคมีไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

The Development of Learning Activity Based on Inquiry Approach Coopered with SSCS Model to Enhance the Problem-Solving Ability on Electrochemistry of Mathayomsuksa 5 Students

ธนภรณ์ เจนจิรโฆษิต*[1] ฐิติวรดา พลเยี่ยม[2]

Thanaporn Janjirakosit*[1] Titiworada Polyiem[2]

(Received: 2024-09-19; Revised: 2024-10-10; Accepted: 2024-10-15)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 2) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหากับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสารคามพิทยาคม ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้การทดสอบทีกรณีกลุ่มเดียว (One sample t-test)

[1] นิสิตปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

[2] อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

[1] Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University.

[2] Lecturer, Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University.

* Corresponding Author: thanaporn.jrs@gmail.com

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS มีประสิทธิภาพเท่ากับ 75.36/77.45 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 70/70 ที่กำหนดไว้ 2) ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 78.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 76.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ: แนวคิดสืบเสาะหาความรู้, การจัดการเรียนรู้แบบ SSCS, ความสามารถในการแก้ปัญหา

Abstract

The objectives of this research were to 1) develop lesson plans based on an inquiry approach cooperating with the SSCS model with a required efficiency of 70/70, 2) compare problem-solving abilities with a 70 percent criterion, and 3) compare learning achievement with a 70 percent criterion. The sample used in this study were 42 students of Mathayomsuksa 5 in the 2nd semester of the academic year 2023 at Sarakhampittayakhom School, selected through cluster random sampling. The research instruments included 1) the lesson plans based on an inquiry approach cooperating with the SSCS model, 2) the problem-solving ability test, and 3) the achievement test. Statistics values used in this study consist of percentage, mean, standard deviation, and one sample t-test.

The results of the research were as follows: 1) The learning activities based on the inquiry approach learning approach cooperating with the SSCS model had an effective 75.36/77.45, which was higher than the set criterion of 70/70. 2) The problem-solving ability of students after participating in the learning activities was 78.13 percent. This was significantly higher than the 70 percent criterion, with statistical significance at the .05 level. and 3) The learning achievement of students after participating in the learning activities was 76.43 percent. This was significantly higher than the 70 percent criterion, with statistical significance at the .05 level.

Keyword: Inquiry-based learning, SSCS Model, Problem-solving ability

บทนำ

วิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในสังคมยุคปัจจุบันและอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลงทุก ๆ ด้านอย่างรวดเร็ว เนื่องจากวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่เชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับผู้คน ในการดำเนินชีวิตประจำวัน อาชีพต่าง ๆ ตลอดจนถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่มนุษย์เป็นผู้ศึกษาและคิดค้น ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตประจำวันและการทำงานต่าง ๆ โดยในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งให้ความสำคัญกับความสามารถในหลากหลายด้าน โดยเฉพาะความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งกำหนดให้เป็นสมรรถนะที่สำคัญ เพื่อทำให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ค้นคว้าหาความรู้ ประยุกต์ความรู้ที่ได้เรียนรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสมและถูกวิธี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) จึงได้กำหนดเนื้อหาสาระของวิชาเคมีอยู่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพิ่มเติม ซึ่งในวิชาเคมีจะเรียนรู้เกี่ยวกับ สสาร ปริมาณสาร องค์ประกอบและสมบัติของสาร การเปลี่ยนแปลงของสาร ทักษะและการแก้ปัญหาทางเคมี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากผลรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2565 ในรายวิชาเคมีของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสารคามพิทยาคม พบว่ามีนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีระดับโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 41.08 ซึ่งไม่ถึงเกณฑ์ร้อยละ 70 ตามที่โรงเรียนได้กำหนด (โรงเรียนสารคามพิทยาคม, 2565) ซึ่งเมื่อทำการวิเคราะห์คะแนนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนค่อนข้างต่ำในส่วนของข้อสอบที่มีลักษณะเป็นโจทย์เกี่ยวกับการแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน และโจทย์ที่มีเนื้อหาค่อนข้างยาวและซับซ้อน ในเรื่องเคมีไฟฟ้า และจากที่ผู้วิจัยได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในปีการศึกษา 2566 ผู้วิจัยจึงนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาไปตรวจสอบกับนักเรียน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ทำให้ทราบได้ว่าผู้เรียนไม่มีลำดับขั้นตอนของการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง เนื่องจากในแบบทดสอบได้กำหนดขั้นตอนในการแก้ปัญหา ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การทำความเข้าใจ การวางแผนแก้ปัญหา การดำเนินการแก้ปัญหา และการตรวจคำตอบ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555) พบว่าผู้เรียนไม่สามารถวิเคราะห์ปัญหาจากโจทย์ที่กำหนด หรือสถานการณ์ปัญหา ที่ต่างจากที่ผู้เรียนเคยพบเห็น ไม่เข้าใจว่าโจทย์นั้นต้องการอะไร และข้อมูลที่ให้มามีอะไรบ้างที่สามารถนำไปหาคำตอบได้ จึงทำให้แก้ปัญหาไม่ถูกต้อง จากการศึกษาปัญหาดังกล่าว วิเคราะห์ได้ว่าเนื้อหาในรายวิชาเคมี มีความซับซ้อน บางเนื้อหามีความเป็นนามธรรม มีการใช้สัญลักษณ์ที่เฉพาะในการประกอบการอธิบาย จึงต้องอาศัยการฝึกฝน การทำความเข้าใจอย่างมาก จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสน เกิดความรู้สึกท้อ ไม่อยากเรียน ไม่สนใจ และไม่กระตือรือร้น ทั้งที่

เป็นวิชาที่มีความจำเป็นอย่างมากในการดำรงชีวิต (พัชรี ร่มพยอม วิชัยดิษฐ, 2558) ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าควรได้รับการแก้ไข และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควบคู่ไปกับการแก้ปัญหา ในรายวิชาเคมี

จากข้างต้นผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี แนวคิดในการจัดการเรียนรู้ เพื่อหาแนวทางสำหรับการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งพบว่าแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นแนวคิดหนึ่งที่ยอมรับในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ซึ่งพัฒนาจากทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งเสริมผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ คือ การถามคำถาม มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยผู้เรียนในการรวบรวมข้อมูลใหม่เข้ากับความรู้ที่มีอยู่แล้ว และทำให้ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนกรอบความคิดทางปัญญาที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสม เพื่อรองรับข้อมูลนั้น และยังช่วยให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจผิด และความก้าวหน้าในการเรียนรู้ (ดนุลดา จามจุรี, 2564) โดยเน้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ มีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ถึงวิธีการที่จะใช้สติปัญญาของตนเองในการแก้ปัญหา (ทิศนา แขมมณี, 2562) ทำให้สามารถจดจำได้นานและนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นถ้านำการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ จึงเป็นการเรียนรู้ที่ไม่น่าเบื่อ แต่อาจมีผู้เรียนบางคนไม่ตอบสนองในการทำกิจกรรม เนื่องจากผู้เรียนบางคนชอบการเรียนรู้แบบมีโครงสร้างที่ชัดเจน ทำให้ไม่ถนัดในการเรียนเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำมาส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาให้ดียิ่งขึ้นและมีโครงสร้างที่ชัดเจนมากขึ้น พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS สามารถช่วยส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเป็นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้มุ่งเน้นสำหรับการสอนการแก้ปัญหาเป็นหลัก โดยนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาร่วมด้วย เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดหาเหตุผล ในการค้นคว้าหาคำตอบของปัญหา ทำการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เป็นลำดับขั้นตอน อีกทั้งยังได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือความรู้กับผู้อื่น วิธีการนี้เป็นการฝึกให้ผู้เรียนดำเนินการแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยครูทำหน้าที่คอยนำเสนอปัญหา กระตุ้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ และคอยให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในทุกขั้นตอน (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553) โดยในแต่ละขั้นจะยึดหลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมผู้เรียนเป็นรายบุคคล เน้นให้ผู้เรียนดำเนินการตามลำดับขั้นตอน เพื่อหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งผู้สอนจะคอยให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในทุกขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และไม่ปิดกั้นความคิดของผู้เรียน

จากเหตุผลและสภาพปัญหาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวสามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา และยังส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นอีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึง

ต้องกาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ที่เสริมด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง เคมีไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง เคมีไฟฟ้า ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง เคมีไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS กับเกณฑ์ร้อยละ 70

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เคมีไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS กับเกณฑ์ร้อยละ 70

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS มีความสามารถในการแก้ปัญหา สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre - Experimental Design) เป็นการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง เคมีไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบหลังเรียน (The single group, Posttest only Design) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสารคามพิทยาคม จำนวน 329 คน จาก 8 ห้องเรียน ซึ่งในแต่ละห้องประกอบด้วยนักเรียนคละความสามารถ

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสารคามพิทยาคม จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 42 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาในรายวิชาเคมี เรื่อง เคมีไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 แผน รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง เนื้อหาประกอบด้วย การหาเลขออกซิเดชัน ปฏิกิริยารีดอกซ์ การดุลสมการรีดอกซ์ด้วยวิธีเลขออกซิเดชัน การดุลสมการรีดอกซ์ด้วยวิธีครึ่งปฏิกิริยา องค์ประกอบของเซลล์เคมีไฟฟ้า แผนภาพเซลล์เคมีไฟฟ้า การคำนวณศักย์ไฟฟ้าของเซลล์ และการป้องกันการกัดกร่อนของโลหะ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) พบว่ามีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.89 – 4.97 ถือว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด

3.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา วิชาเคมี เรื่อง เคมีไฟฟ้า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ และสร้างเกณฑ์การวัดความสามารถในการแก้ปัญหา โดยพิจารณาจากการตอบคำถามในแต่ละขั้นของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย การทำความเข้าใจปัญหา การวางแผนแก้ปัญหา การดำเนินการแก้ปัญหา และการตรวจสอบผล โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงรายข้อ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) อยู่ระหว่าง 0.8 – 1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน หาคุณภาพของแบบทดสอบ หาค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สูตรของวิทนีย์และซาเบอร์ส (Whitney and Sabers) เป็นรายข้อ (ไพศาล วรคำ, 2566) ผลการวิเคราะห์ พบว่า มีค่าความยากอยู่ในช่วง 0.55 – 0.68 และค่าอำนาจจำแนก อยู่ในช่วง 0.26 – 0.33 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ 0.95

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี เรื่อง เคมีไฟฟ้า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงรายข้อ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) อยู่ระหว่าง 0.8 – 1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำผลมาวิเคราะห์ หาค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนกราย

ข้อ โดยใช้วิธีของเบรนแนน (Brennan) (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561) ผลการวิเคราะห์ พบว่ามีค่าความยาก อยู่ในช่วง 0.43 – 0.73 และค่าอำนาจจำแนก อยู่ในช่วง 0.21 – 0.54 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของโลเวท (Lovett) มีค่าเท่ากับ 0.88

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ชี้แจงข้อตกลงในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เรื่อง เคมีไฟฟ้า ให้ผู้เรียนทราบ

2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนในแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เรื่อง เคมีไฟฟ้า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับกลุ่มตัวอย่าง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 8 แผน รวม 12 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ ผู้สอนดึงดูดความสนใจให้แก่ผู้เรียนผ่านการยกตัวอย่างสถานการณ์ที่ใกล้ตัว เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ แล้วตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งนั้น

ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจค้นหา ร่วมกับการค้นหาและการแก้ปัญหา ผู้สอนมอบหมายงานแก่ผู้เรียนโดยผู้เรียนดำเนินการวิเคราะห์ว่าปัญหานั้นเกี่ยวข้องกับเรื่องใด แล้วจึงศึกษาหาวิธีการ หลักการ ที่สามารถนำมาแก้ปัญหาได้ ผู้สอนจะคอยให้คำปรึกษา คำแนะนำ เป็นระยะสำหรับผู้เรียนที่ยังคงมีข้อสงสัย

ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ร่วมกับการสร้างคำตอบ ผู้เรียนเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการแก้ปัญหานั้น เพื่อดำเนินการหาคำตอบสุดท้าย โดยผู้สอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง จากนั้นให้ผู้เรียนเรียบเรียงสรุปผลของการแก้ปัญหา เพื่อรายงานในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ ร่วมกับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผู้เรียนแต่ละคนมีโอกาสนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่ตนเองได้ใช้ โดยผู้เรียนคนอื่นสามารถแสดงความคิดเห็น หรือซักถามเพิ่มเติมได้ จากนั้นผู้สอนช่วยเพิ่มเติมความรู้ให้ครบตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ทั้งส่วนที่ดีอยู่แล้ว และในส่วนที่ควรปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามในสิ่งที่ยังสงสัย หรือไม่เข้าใจ โดยผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่เข้าใจ จากนั้นเป็นการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนจากใบงาน

3. เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาแบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ตรวจคะแนนและบันทึกคะแนน

4. เก็บรวบรวมผลคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

5. วิเคราะห์ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของการวิจัย ระบุปัญหา ข้อเสนอแนะต่าง ๆ สรุปและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง เคมีไฟฟ้า ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 วิเคราะห์ความเหมาะสมโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าประสิทธิภาพ

2. วิเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เรื่อง เคมีไฟฟ้า เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐาน One sample t-test

3. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เรื่อง เคมีไฟฟ้า เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐาน One sample t-test

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เรื่อง เคมีไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เรื่อง เคมีไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ผลของกิจกรรมการเรียนรู้	คะแนนเต็ม	จำนวนนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
ประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนรู้ (E_1)	100	42	75.36	6.87	75.36
ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2)	100	42	77.45	2.30	77.45
ประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้ (E_1/E_2) = 75.36/77.45					

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนรู้ (E_1) ซึ่งได้จากคะแนนใบงาน และพฤติกรรมท้ายแผน ทั้งหมด 8 แผน โดยมีค่าเฉลี่ยแต่ละแผน ได้แก่ 73.25, 74.13, 72.86, 75.24, 73.65, 75.16, 78.73 และ 79.84 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมทุกแผนเท่ากับ 75.36 จากคะแนนเต็ม 100 คิดเป็นร้อยละ 75.36 และมีประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E_2) ซึ่งได้จากคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 77.45 จากคะแนนเต็ม 100 คิดเป็นร้อยละ 77.45 แสดงว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS มีประสิทธิภาพเท่ากับ 75.36/77.45 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 70/70

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง เคมีไฟฟ้า ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง เคมีไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับเกณฑ์ร้อยละ 70

ความสามารถในการแก้ปัญหา	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	μ_0(70%)	t-value	p
การทำความเข้าใจปัญหา	42	8	7.20	0.86	5.6	11.96*	.000
การวางแผนแก้ปัญหา	42	8	5.96	0.79	5.6	2.87*	.006
การดำเนินการแก้ปัญหา	42	8	5.96	0.82	5.6	2.77*	.008
การตรวจสอบผล	42	8	5.90	0.82	5.6	2.41*	.021
รวม		32	25	2.30	22.4	7.34*	.000

*$p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS มีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทุกด้านเฉลี่ยเท่ากับ 25 จากคะแนนเต็ม 32 คิดเป็นร้อยละ 78.13 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.30 ดังนั้นความสามารถในการแก้ปัญหามีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหารายด้าน พบว่า ด้านการทำความเข้าใจปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.20 คิดเป็นร้อยละ 89.88 ด้านการวางแผนแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.96 คิดเป็นร้อยละ 74.40 ด้านการดำเนินการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.96 คิดเป็นร้อยละ 74.40 และด้านการตรวจสอบผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.90 คิดเป็นร้อยละ 73.80 ซึ่งทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง เคมีไฟฟ้า ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เคมีไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	μ_0(70%)	t-value	p
คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	42	20	15.29	1.71	14	4.86*	.000

*p < .05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 15.29 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.43 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.71 ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 75.36/77.45 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 70/70 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการที่ผู้วิจัยพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้

เรื่อง เคมีไฟฟ้า ตามขั้นตอน จนทำให้เกิดกิจกรรมที่ประกอบด้วยใบงาน แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบหลังเรียน โดยแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ เน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ผ่านประสบการณ์ที่ผ่านมาของแต่ละบุคคล โดยมีองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ คือ การถามคำถาม แล้วนำไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสารหรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่หาได้ เพื่อตรวจความรู้ที่ได้มา และเพิ่มเติมเป็นองค์ความรู้ที่สมบูรณ์ต่อไป ซึ่งการเรียนรู้ต้องให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงค้นหาความรู้ด้วยตนเอง (ฆนัท ธาตุทอง, 2559) ส่วนการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เน้นพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนทำงานอย่างเป็นระบบบ สามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เพื่อให้สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ส่วนผู้สอนทำหน้าที่คอยช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถดำเนินการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดอย่างเต็มความสามารถ โดยไม่จำกัดความคิดของผู้เรียน (Pizzini et al., 1989) สำหรับผู้วิจัยได้นำแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS มาพัฒนาขึ้นประกอบไปด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจและค้นหา ร่วมกับการค้นหาและการแก้ปัญหา ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ร่วมกับการสร้างคำตอบ ขั้นขยายความรู้ ร่วมกับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และขั้นประเมินผล ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหาจากสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยเริ่มจากผู้สอนนำเสนอปัญหา สถานการณ์ที่พบเจอในชีวิตประจำวัน หรือยกตัวอย่างเป็นหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการสอน เพื่อกระตุ้นความสนใจให้แก่ผู้เรียน โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิด ข้อสงสัย (ทิศนา แขมมณี, 2562) ก่อนที่ผู้เรียนจะเริ่มศึกษาค้นคว้า หาวิธีการต่าง ๆ เพื่อนำมาแก้ปัญหานั้น ผู้สอนจะคอยเป็นผู้อำนวยความสะดวกและคอยชี้แนะแนวทางให้เท่านั้น ซึ่งผู้เรียนต้องทำความเข้าใจและวิเคราะห์ปัญหานั้นว่าสิ่งที่ต้องการหาคืออะไร แล้วทำการศึกษาหาแนวทางต่าง ๆ ที่เหมาะสมที่สุด สำหรับการนำมาดำเนินการในการแก้ปัญหานั้นให้สำเร็จลุล่วง นอกจากที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองแล้ว ผู้เรียนยังมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแสดงความคิดเห็นกับผู้อื่นจึงทำให้ผู้เรียนเกิดมุมมองในการแก้ปัญหาที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบที่ต้องการ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553) หลังจากนั้นผู้สอนใช้บทสนทนาในการถามตอบกับผู้เรียนเกี่ยวกับการแก้ปัญหาจนกว่าผู้เรียนจะได้ข้อสรุปที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรียา โกมาลย์ และปาริชาติ ประเสริฐสังข์ (2564) ได้ทำการวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 84.91/77.19 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกรัตน์ จันทร์หอม และจิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์ (2565) ได้ทำการวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.33/76.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ 75/75

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS พบว่าผู้เรียนมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SSCS ที่เน้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ด้วยตนเอง และรู้จักลำดับขั้นตอนในการแก้ปัญหาที่เข้าใจง่าย มีความเป็นเหตุเป็นผล ทำให้ผู้เรียนมองว่าการแก้ปัญหาเป็นเรื่องที่ไม่ยากเกินความสามารถของตนเอง จึงทำให้อยากที่จะเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนของแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน ได้แก่ การค้นหา การแก้ปัญหา การสร้างคำตอบ และการแลกเปลี่ยนความคิด (Pizzini et al, 1989) จึงทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาหลากหลายมากยิ่งขึ้น มีนิสัยกระตือรือร้น ไม่ย่อท้อ และมีความมั่นใจในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ตลอดจนเป็นความสามารถพื้นฐานที่ผู้เรียนสามารถนำติดตัวไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555) อีกทั้งการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ อีกทั้งการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนกระตือรือร้น มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และทำการสำรวจตรวจสอบอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งผู้เรียนจะเกิดการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยค้นหาวิธีการ หรือคำตอบจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ (สิรินภา กิจเกื้อกูล, 2565) เมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการค้นหาคำตอบด้วยตัวเอง จะทำให้จดจำเนื้อหาได้ดีกว่า และเข้าใจเนื้อหาในส่วนที่ความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zulkarnain et al. (2020) ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง เคมีอินทรีย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบนี้มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉลี่ยสูงขึ้นร้อยละ 45 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Purwaningsih & Mubarok (2021) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง วัสดุในระบบนิเวศ พบว่าหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนอยู่ในระดับ ปานกลาง

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS พบว่าผู้เรียนมีคะแนนผลสมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมเรียนรู้ในครั้งนี้เป็นวิธีใหม่ที่ผู้เรียนไม่คุ้นเคย จึงทำให้มีความน่าสนใจ เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ โดยในกิจกรรมจะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และมีความรับผิดชอบในทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น ทำให้ผู้เรียนได้เกิดการพูดคุย แบ่งปันความรู้ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในห้องเรียน ซึ่งช่วยส่งเสริมทักษะการสื่อสาร และการรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น จึงทำให้ผู้เรียนทุกคนได้

คิดต่อยอดในด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เพราะการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ผ่านประสบการณ์ส่วนตัวของแต่ละบุคคล โดยไม่ยึดติดรูปแบบ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการสำรวจคำถามและหัวข้อที่น่าสนใจต่าง ๆ ด้วยตนเอง ส่วนผู้สอนคอยกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน อย่างตั้งคำถามจากความรู้เดิมที่มีอยู่ ให้คำอธิบาย วางแผนสำรวจ ค้นคว้าอย่างง่าย ๆ (นันท์นภัส นิยมทรัพย์, 2560) ซึ่งเน้นการแสวงหาความรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความจริงต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ในเนื้อหาของแต่ละวิชา (ภพ เลาหไพบูลย์, 2540) ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ และการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS มีส่วนเชื่อมระหว่างการนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้เพื่อดำเนินการแก้ปัญหา และช่วยให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองกับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนจะได้รู้ถึงข้อผิดพลาด หรือวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างไปจากของตนเอง จึงทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาให้สำเร็จตามที่กำหนดไว้ (Pizzini et al, 1989) เมื่อผู้เรียนรู้จักการดำเนินการอย่างเป็นลำดับขั้นตอนจนทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาเคมีได้ดีขึ้น จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ จันทมัตตุการ และคณะ (2562) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาเคมี เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โชติรส ฮับสมบูรณ์ (2565) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค SSCS ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องปริมาณสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ในแต่ละขั้นตอนจึงมีกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งบางกิจกรรมจำเป็นต้องใช้เวลามาก ผู้สอนอาจจะต้องมีกรยืนหยุ่นในการจัดกิจกรรมแต่ละขั้นตามความเหมาะสมกับระยะเวลาเรียน

1.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาโดยเฉพาะในขั้นการสรุปคำตอบ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากขั้นก่อนหน้าที่ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาได้ถูกต้องตามสิ่งที่ต้องการแก้ไข จึงทำให้ไม่สามารถสรุปคำตอบที่เกิดขึ้นจากการแก้ปัญหาที่สำเร็จแล้วได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการศึกษาพบว่าขณะทำกิจกรรม ผู้เรียนได้มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากสถานการณ์ที่ผู้สอนกำหนดให้ เป็นการแสดงออกถึงการสื่อสาร ในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยอาจนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ไปพัฒนาด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการให้เหตุผล เป็นต้น

2.2 ควรมีการสร้างและพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SSCS ร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัล หรือกิจกรรมอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ฆนัท ธาตุทอง. (2559). *หลักการจัดการเรียนรู้*. ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จารุวรรณ จันทมัตตุการ, เชษฐ์ ศิริสวัสดิ์ และปริญญา ทองสอน. (2563). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาเคมี เรื่อง ของแข็ง ของเหลว แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยาและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.* 21(4), 79–92.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). *80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). แดแน็กซ์อินเตอร์คอร์ปเปอเรชั่น.

โชติรส ฮับสมบูรณ์ และวันเพ็ญ ประทุมทอง. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับเทคนิค SSCS ที่มีต่อ ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางเคมี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องปริมาณสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 19(1), 253-265.

ดนุลดา จามจุรี. (2564). *การออกแบบการเรียนรู้ แนวคิดและกระบวนการ*. น่ำกังการพิมพ์.

ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). *การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา.* ตักสิลาการพิมพ์.

ทิศนา แขมมณี. (2562). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 23). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นันท์นภัส นิยมทรัพย์. (2560). *ความรู้พื้นฐานด้านการเรียนการสอน*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สุวีริยาสาส์น.

พัชรี ร่มพยอม วิชัยดิษฐ. (2558). ธรรมชาติของวิชาเคมี และการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ ธรรมชาติของวิชา. *วารสารวิทยาศาสตร์ มศว.* 31(2). 187-199.

ไพศาล วรคำ. (2566). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 14) ประสานการพิมพ์.

ภพ เลาหไพบูลย์. (2540). *แนวการสอนวิทยาศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ไทยวัฒนาพานิช.

โรงเรียนสารคามพิทยาคม. (2565). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report: SAR) ปีการศึกษา 2565*. งานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนสารคามพิทยาคม.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 5). สุวีริยาสาส์น.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (ม.ป.ป.) *การวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์ : โครงการพัฒนาตำราและสื่อสำหรับหลักสูตรการผลิตและพัฒนาครูวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี*. ซีเอ็ดยูเคชั่น.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.(ม.ป.ป.) *ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). บริษัท 3-คิว มีเดีย.

สิรินภา กิจเกื้อกูล. (2565). *การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อัจฉรียา โกมาลย์ และปาริชาติ ประเสริฐสังข์. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ SSCS ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.* 15(1), 198-208.

เอกรัตน์ จันทร์หอม และจิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์. (ม.ป.ป.) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับแบบจำลองไฟฟ้า เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.* 16(3), 199-210.

Edward L. Pizzini, Daniel P. Shepardson, & Sandra K. Abell. (1989). A rationale for and the development of a problem solving model of instruction in science education. *Science Education*, 73(5), 523–534.

Sri Dyah Ayu Purwaningsih, & Ibnul Mubarok. (2021). The Implementation of The BSCS 5E Model Based on Multiple Representations in Ecosystem Materials on Problem Solving and Metacognitive Abilities. *Journal of Biology Education*. 10(1), 63-69.

Zulkarnain, Hutkemri Zulnaidi, Susda Heleni, & Muhammad Syafri. (2020). Effects of SSCS Teaching Model on Students' Mathematical Problem-Solving Ability and Self-Efficacy. *International Journal of Instruction*. 14(1), 465-488.

ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

The Relationship Between Administrator's Role and Teachers' Core Competencies in Schools Under Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office

พรพิมล วงศ์บุญจันทร์*[1] สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ[2]

Pornpimol Wongboonchan*[1] Suphatthasak Khamsamart[2]

(Received: 2024-09-28; Revised: 2024-10-12; Accepted: 2024-10-15)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 2) สมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 324 คน ซึ่งได้มาสูตรทาโรยามาเน่ และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation: r)

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.47) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง ($\overline{X}$ = 4.70) รองลงมาคือด้านร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\overline{X}$ = 4.57) ส่วนด้านสนับสนุนให้บุคลากรใช้กระบวนการวิจัย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 4.37) 2) สมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ($\overline{X}$ = 4.56) รองลงมาคือด้านการบริการที่ดี ($\overline{X}$ = 4.53) ส่วนด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู

[1] นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธนบุรี

[2] ดร., อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธนบุรี

* Corresponding Author: pronpimon248@gmail.com

มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 4.44) 3) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวก (r = 0.92) กับสมรรถนะหลักของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา, สมรรถนะหลักของครูในสถานศึกษา, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

Abstract

This study aimed to investigate: 1) the roles of school administrators under Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office; 2) the core competencies of teachers in schools under the Samut Sakhon Primary Educational Services Area Office; and 3) the relationship between the roles of school administrators and the core competencies of teachers in schools under Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office. The sample group consisted of 324 teachers from schools under Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office. The sample size was determined using Taro Yamane's formula, and stratified random sampling was applied. The data collection instrument used was a questionnaire, with a reliability coefficient of 0.97. Data analysis was conducted using statistical software to determine the frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient (r).

The results of the study showed that: 1) The overall roles of school administrators under Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office had a high mean score ($\overline{X}$ = 4.47). When considered by aspect, the highest mean score was found in core curriculum analysis ($\overline{X}$ = 4.70), followed by cooperation with the basic education board ($\overline{X}$ = 4.57). The lowest mean score was in supporting personnel to use research processes ($\overline{X}$ = 4.37). 2) The overall core competencies of school teachers under Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office had a high mean score ($\overline{X}$ = 4.49). When considered by aspect, the highest mean score was in the aspect of achievement orientation ($\overline{X}$ = 4.56) followed by good services ($\overline{X}$ = 4.53). The lowest mean score was in the aspect of teacher ethics and professional ethics ($\overline{X}$ = 4.44). 3) There was a statistically significant positive correlation (r = 0.92) at the .01 level between the roles of school administrators and the core competencies of teachers in all aspects under Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office.

Keywords: Roles of School Administrators, Core Competencies of Teachers, Samut Sakhon Primary Educational Services Area Office

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ช่วยเชื่อมโยงโลกให้ติดต่อสื่อสารสะดวกขึ้นและส่งเสริมความเจริญทางการศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561; UNESCO, 2015) ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาและบริหารจัดการภายใต้ข้อจำกัด เช่น การปรับใช้นโยบายทางการศึกษา (Fullan, 2007) การลงทุนในเทคโนโลยี (McKinsey & Company, 2020) การสื่อสารกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการพัฒนาบุคลากรให้สามารถจัดการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้ร่วมเสนอความคิดเห็นและปฏิบัติงานร่วมกัน สร้างสรรค์แนวคิดใหม่ๆ และพัฒนาความรับผิดชอบในการตัดสินใจ ผู้บริหารควบคุมการปฏิบัติงาน ให้คำปรึกษา และติดตามผลการทำงานอย่างใกล้ชิด เพื่อประเมินและให้ข้อมูลป้อนกลับ ตลอดจนกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานการทำงานอย่างชัดเจน (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559) ผู้บริหารยังต้องมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ มีความคิดสร้างสรรค์ และสร้างแรงบันดาลใจเชิงบวก รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาทักษะใหม่ๆ ให้แก่ครูผู้สอน เพื่อนำเทคโนโลยีมาใช้ยกระดับคุณภาพการศึกษา (สมหมาย อ่ำดอนกลอย, 2556)

สมรรถนะของครูถือเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา เนื่องจากครูเป็นผู้ที่ส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สมรรถนะของครูไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับความสามารถเฉพาะทาง แต่ยังครอบคลุมถึงทักษะการจัดการเรียนการสอน แรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Day, 2000) การมีสมรรถนะที่เหมาะสมยังช่วยให้ครูสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ทำให้สามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน (Hargreaves & Fullan, 2012) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุถึงความสำคัญของการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างชัดเจน โดยเน้นให้มีระบบการผลิตและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูมีคุณภาพและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ยังได้กำหนดสมรรถนะหลักของครูไว้ 5 ด้าน ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม และจริยธรรมวิชาชีพ ซึ่งสมรรถนะเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและความสำเร็จของระบบการศึกษาโดยรวม (Leithwood, Jantzi, & Steinbach, 1999)

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เยาวชนในพื้นที่ โดยเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับ ดูแล สนับสนุน ส่งเสริม และประสานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หน่วยงาน องค์กร และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด อย่างไรก็ตาม ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นทั้งในด้านการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา และสมรรถนะของครูในโรงเรียน ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ขัดขวางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่นี้ ผลการประเมินการบริหารจัดการตามมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2562-2564 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่ยังเผชิญกับปัญหาความ

รับผิดชอบในการส่งเสริมการพัฒนางาน และขาดการบูรณาการความคิดริเริ่มเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา นอกจากนี้ ความท้าทายในด้านสมรรถนะของครูยังส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งทั้งสองปัจจัยนี้มีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาเยาวชนและการสร้างระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร, 2566)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว การพัฒนาสมรรถนะหลักของครูด้านทักษะ ความรู้ และความสามารถที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งต้องผ่านกระบวนการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารที่ดีสามารถยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนและเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ ในฐานะผู้นำ ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจในบทบาทเพื่อวางแผน ตัดสินใจ ประสานงาน และแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารและกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร

สมมติฐานการวิจัย

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

2. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 1,689 คน คน โรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 102 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 324 คน ได้มาสูตรของทาโรยามาเน่ โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นจำแนกตามเขตอำเภอเมือง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร, 2566)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 11 ด้าน ลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 44 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน จำนวน 5 ด้าน ลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ แบบสอบถามรายข้อทั้งฉบับมีค่า IOC (Index of item Objective Congruence) เท่ากับ 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.62 - 0.81 โดยแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.97

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธนบุรี เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้กับสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรสาครแต่ละแห่งด้วยตนเอง ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2567 ถึง พฤษภาคม 2567

4.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4.4 เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืน จึงตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล

4.5 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับแล้วคัดเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาใช้ในการวิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3. สมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient : r)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 228 คน มีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 262 คน ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 287 คน และประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 264 คน ผลการวิจัย สามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.70) รองลงมาได้แก่ด้านร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\overline{X}$ = 4.57) ส่วนด้านสนับสนุนให้บุคลากรใช้กระบวนการวิจัย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 4.37) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 1

ตารางที่ 1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง	4.70	0.52	มากที่สุด	1
2. ด้านร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.57	0.60	มากที่สุด	2
3. ด้านดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองชุมชน	4.49	0.66	มาก	4
4. ด้านสนับสนุนให้บุคลากรจัดทำหน่วยการเรียนรู้	4.44	0.68	มาก	5
5. ด้านระดมทรัพยากรในชุมชน	4.42	0.68	มาก	6
6. ด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาหลักสูตร	4.42	0.68	มาก	6
7. ด้านสนับสนุนให้บุคลากรใช้กระบวนการวิจัย	4.37	0.68	มาก	10

8.	ด้านเป็นผู้นำในการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ	4.40	0.68	มาก	8
9.	ด้านส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาวัดและประเมินผลการเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.38	0.66	มาก	9
10.	ด้านมีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษา	4.49	0.64	มาก	3
11.	ด้านส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อบริการเครือข่ายและชุมชน	4.37	0.65	มาก	10
	ภาพรวม	**4.47**	**0.65**	**มาก**	

2. ผลการศึกษาสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.56) รองลงมาได้แก่ ด้านการบริการที่ดี ($\overline{X}$ = 4.53) ส่วนด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 4.44) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 2

ตารางที่ 2 สมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

	สมรรถนะหลักของครู	$\overline{X}$	**S.D.**	**ระดับ**	**ลำดับที่**
1.	ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.56	0.61	มากที่สุด	1
2.	ด้านการบริการที่ดี	4.53	0.61	มากที่สุด	2
3.	ด้านการพัฒนาตนเอง	4.49	0.62	มาก	3
4.	ด้านการทำงานเป็นทีม	4.47	0.63	มาก	4
5.	ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู	4.44	0.67	มาก	5
	รวม	**4.49**	**0.64**	**มาก**	

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ทุกด้าน โดยมีค่า Sig (2-tailed) เท่ากับ .00 หมายความว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 3

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_{tot}
X_1	.580**	.411**	.456**	.320**	.342**	**.487****
X_2	.916**	.804**	.813**	.462**	.418**	**.751****
X_3	.799**	.721**	.855**	.630**	.664**	**.864****
X_4	.495**	.593**	.751**	.788**	.883**	**.888****
X_5	.376**	.467**	.739**	.689**	.881**	**.826****
X_6	.408**	.342**	.642**	.719**	.908**	**.808****
X_7	.206**	.287**	.554**	.698**	.927**	**.746****
X_8	.299**	.382**	.660**	.709**	.924**	**.803****
X_9	.194**	.267**	.539**	.684**	.916**	**.730****
X_{10}	.653**	.586**	.750**	.715**	.690**	**.816****
X_{11}	.315**	.394**	.664**	.689**	.911**	**.800****
X_{tot}	**.532****	**.552****	**.796****	**.769****	**.931****	.918**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลตามลำดับของสรุปผลการวิจัยหรือตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. จากการวิจัยพบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีบทบาทในการวางแผนตัดสินใจ และประสานงานได้ดี ซึ่งมีผลต่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนบทบาทของผู้บริหารคือการมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยนาม สุริยประภา (2560) ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ผู้บริหารที่มีบทบาทชัดเจนและทำงานอย่างเป็นระบบมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สมบัติ ศรีสุพรรณ (2561) เรื่องวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า การมี

วิสัยทัศน์ในการบริหารและการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ส่งผลให้ผู้บริหารสามารถผลักดันโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความเข้าใจและให้ความสำคัญกับการปรับใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน รองลงมาคือด้านการร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและคณะกรรมการเพื่อขับเคลื่อนการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ส่วนด้านการสนับสนุนให้บุคลากรใช้กระบวนการวิจัยมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า เนื่องจากขาดการส่งเสริมและการพัฒนาทักษะด้านการวิจัยในบุคลากร ทำให้กระบวนการวิจัยไม่ถูกนำมาใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี ชูเกียรติ (2561) ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการวิเคราะห์และปรับใช้หลักสูตรแกนกลางเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า ว่าผู้บริหารที่มีบทบาทในการวิเคราะห์และปรับใช้หลักสูตรมีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยของ วิไลลักษณ์ ปัญญาสม (2562) ศึกษาเรื่องความร่วมมือระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่าการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาส่งผลโดยตรงต่อการวางแผนและพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์วดี ธาราไพร (2563) เรื่องการสนับสนุนกระบวนการวิจัยในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพครู พบว่าผู้บริหารที่ให้การสนับสนุนการวิจัยในโรงเรียนสามารถยกระดับทักษะการสอนของครูและส่งเสริมวัฒนธรรมการพัฒนาเชิงวิชาการในโรงเรียนได้อย่างยั่งยืน

2.จากการวิจัยพบว่าสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมรรถนะด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ รองลงมาได้แก่ สมรรถนะด้านการบริการที่ดี ด้านมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือสมรรถนะด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทักษะสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ถือเป็นสมรรถนะของครูที่มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานและหน้าที่ให้มีคุณภาพ โดยการใช้ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ พัฒนาผลงานและการเลือกใช้นวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรวิภา สวนมะลิ (2565) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ผลการวิจัยพบว่าระดับสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนเอกชน อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับรายด้านสมรรถนะหลักของครู จากมากไปหาน้อยพบว่า สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมและสมรรถนะด้านการมุ่งสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือสมรรถนะด้านการบริการที่ดี สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง และสมรรถนะด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณครู ตามลำดับ และงานวิจัยของ ณรงค์ศักดิ์ ทองสาคร (2565) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารต่อสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่าระดับสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนเอกชน อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับรายด้านสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนเอกชน จากมากไปหาน้อยพบว่าสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมและสมรรถนะด้าน

การมุ่งสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือสมรรถนะด้านการบริการที่ดี สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง และสมรรถนะด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณครู และได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี ทองอนันต (2562) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพครูตามสมรรถนะหลัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณภาพครูตามสมรรถนะหลัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการมีจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการบริการที่ดีและด้านการพัฒนาตนเอง ตามลำดับ

3. จากการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากบทบาทของผู้บริหารในการวางแผน ประสานงาน และพัฒนาทรัพยากรบุคคลมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาสมรรถนะหลักของครู ทั้งในด้านการสอน การพัฒนาตนเอง และการทำงานเป็นทีม ซึ่งบทบาทของผู้บริหารที่มีความชัดเจนและเป็นระบบช่วยส่งเสริมให้ครูมีโอกาสพัฒนาทักษะใหม่ ๆ และนำความรู้ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ การสนับสนุนจากผู้บริหารยังช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อความร่วมมือระหว่างครู ส่งผลให้ครูสามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพิชญ์ มั่งสุข (2564) ที่ศึกษาบทบาทของผู้บริหารมืออาชีพกับสมรรถนะหลักของครูในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จังหวัดระยอง พบว่าบทบาทของผู้บริหารมืออาชีพและสมรรถนะครูมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ธนวัฒน์ ช่วยพัทลุง (2565) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารที่มีผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่าบทบาทผู้บริหารส่งผลต่อสมรรถนะครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมถึงงานวิจัยของ ชัยธวัช สุริกร (2565) ที่พบว่าบทบาทผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน การสร้างสื่อการสอน และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพที่ดีขึ้น ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดของสถานศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริม พัฒนาสมรรถนะหลักของครูในด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู เพื่อให้ครูได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารให้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความศรัทธาในวิชาชีพครู เป็นการพัฒนาตนเองจนเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานในสถานศึกษา

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของครูในเชิงบวกด้านต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อสนับสนุนให้ครูมีสมรรถนะหลักในการทำงานของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่ไว้ได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อเป็นแนวทางในการนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยการทำวิจัยเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเชิงลึก

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. สำนักพิมพ์กระทรวงศึกษาธิการ.

กิตติพิชญ์ มั่งสุข. (2564). *บทบาทของผู้บริหารมืออาชีพกับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จังหวัดระยอง*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชัยธวัช สุริกร. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะหลักของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. *วารสารการศึกษาและการพัฒนา*, 13(2), 35-52.

ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). *การบริหารการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณรงค์ศักดิ์ ทองสาคร. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารต่อสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดเชียงราย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.

ธนวัฒน์ ช่วยพัทลุง. (2565). *บทบาทของผู้บริหารที่มีผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2*. วารสารบริหารการศึกษา, 12(1), 75-89.

นภัสสร วงศ์พิชัย. (2564). *การสร้างวัฒนธรรมการพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พรวิภา สวนมะลิ. (2565). *การศึกษาสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พิมพ์วดี ธาราไพร. (2563). *การสนับสนุนกระบวนการวิจัยในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพครู*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิไลลักษณ์ ปัญญาสม. (2562). ความร่วมมือระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษา*, 12(3), 53-67.

สมหมาย อ่ำดอนกลอย. (2556). *การพัฒนาภาวะผู้นำและการบริหารจัดการในสถานศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุภาวดี ชูเกียรติ. (2561). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการวิเคราะห์และปรับใช้หลักสูตรแกนกลางเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน. *วารสารการศึกษา*, 8(2), 112-124.

สุภาวดี ทองอนันต. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพครูตามสมรรถนะหลัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2. *วารสารการศึกษา*, 10(2), 45-58.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร. (2566). *รายงานประจำปี 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร*. โรงพิมพ์อักษร: สมุทรสาคร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *สมรรถนะครู*. สำนักพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. สำนักพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Day, C. (2000). Teachers in the Twenty-first Century: Time to Renew the Vision. Teachers and Teaching: Theory and Practice, 6(1), 101-115.

Fullan, M. (2007). *The New Meaning of Educational Change* (4th ed.). Teachers College Press.

Hargreaves, A., & Fullan, M. (2012). *Professional Capital: Transforming Teaching in Every School*. Teachers College Press.

Leithwood, K., Jantzi, D., & Steinbach, R. (1999). *Changing Leadership for Changing Times*. Open University Press.

OECD. (2019). *Teaching for the Future: Effective Classroom Practices to Transform Education*. OECD Publishing.

McKinsey & Company. (2020). *How Technology is Reshaping Education: A Global Perspective*. https://www.mckinsey.com/education

UNESCO. (2015). *Education 2030: Incheon Declaration and Framework for Action Towards Inclusive and Equitable Quality Education and Lifelong Learning for All*. UNESCO.

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2567

การวิเคราะห์จำแนกการรับรู้ความสามารถตามกรอบ TPACK ที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาผ่าน TCAS ของนักศึกษาครู : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

A Discriminant Analysis of Competency Perception Based on the TPACK Framework Affecting the Admission of Teacher Students through TCAS : A Case Study of Buriram Rajabhat University

วนิดา หอมจันทร์[1] สุชาติ หอมจันทร์*[2]

Wanida Homjan[1] Suchart Homjan*[2]

(Received: 2024-10-5; Revised: 2024-10-30; Accepted: 2024-11-07)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้ความสามารถของนักศึกษาครู 2) วิเคราะห์จำแนกการรับรู้ความสามารถของนักศึกษาครู และ 3) สร้างสมการจำแนกการรับรู้ความสามารถของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการความรู้ตามกรอบแนวคิดทีแพคที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาผ่านระบบ TCAS กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 110 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สัดส่วน และทำการสุ่มแบบกลุ่มโดยใช้สาขาวิชาเป็นหน่วยในการสุ่ม หลังจากนั้นจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือนักศึกษาที่เข้าศึกษาผ่านระบบ TCAS รอบ 1 Portfolio จำนวน 60 คน และ รอบ 2 รับตรง จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น .925 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน

[1 -2]อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Lecturer in the Educational Testing and Research Group, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

* Corresponding Author: e-mail : Suchart.hj@bru.ac.th

มาตรฐาน และการวิเคราะห์จำแนกแบบขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า 1) การรับรู้ความสามารถของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการความรู้ตามกรอบแนวคิดทีแพค อยู่ในระดับมาก 2) ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาในสมการจำแนก 4 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้ในเนื้อหา(CK) ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครูและความรู้ด้านเนื้อหา (TPACK) ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครู (TPK) และความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา (TCK) ผลการวิเคราะห์พบว่าทั้ง 4 ตัวแปรเป็นตัวแปรสำคัญในการจำแนกกลุ่ม (Wilks'Lambda = .793 ,p < .05) โดยสามารถจำแนกกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 77.50 ซึ่งความรู้ในเนื้อหา (CK) มีน้ำหนักในการจำแนกสูงสุด (.594) 3)สมการจำแนกในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน เป็น ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

Y = -6.250 + 1.297CK -1.172TCK +.612TPK + .869TPACK

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

Zy = .594CK -.580TCK +.483TPK +.537TPACK

คำสำคัญ: ทีแพค, การวิเคราะห์จำแนก, นักศึกษาครู, TCAS

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the perception of competency of student teachers, 2) analyze and classify the perception of competency of student teachers, and 3) create an equation to classify the perception of competency of student teachers in terms of knowledge integration according to the concept framework of TPAC that affects admission through the TCAS system. The sample group is 110 fifth-year undergraduate students in the academic year 2024. The sample size was proportions and Cluster random sampling and use the field of study as the unit for randomization. After that, they are classified into 2 groups: students who enter through the TCAS system. Round 1 Portfolio of 60 people and Round 2 Direct Reception of 50 people, the tool used is a 5-level estimation scale questionnaire

with a confidence value of .925. The statistics used were mean, standard deviation, and step-by-step discriminant analysis. 1) The perception of the ability of teacher students in knowledge integration according to the TPAC conceptual framework is at a high level. Technology Knowledge Integrated with Teacher Knowledge and Content Knowledge (TPACK), Technology Knowledge Integrated with Teacher Knowledge (TPK) and Technology Knowledge Integrated with Content Knowledge (TCK). The analysis showed that all 4 variables were important variables in the classification of the group (Wilks'Lambda = .793 ,p < .05). The group can be classified correctly by 77.50 percent, of which knowledge in content (CK) has the highest weight in classification (.594). 3) The classification equation in the form of raw score and standard score is as follows

Forecast equation in the form of raw score

Y = -6.250 + 1.297CK -1.172TCK +.612TPK + .869TPACK

Forecast equation in the form of a standard score

Zy = .594CK -.580TCK +.483TPK +.537TPACK

Keywords: TPACK, Discriminant Analysis, Student Teachers, TCAS

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นหนึ่งในกลยุทธ์สำคัญที่ใช้ในการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา เนื่องจากเป็นผู้ที่มีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องการทักษะที่หลากหลาย รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2566) การผลิตครูที่มีคุณภาพในยุคดิจิทัลจึงกลายเป็นภารกิจสำคัญของสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทที่เทคโนโลยีมีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างมากในกระบวนการเรียนรู้

กรอบความรู้ TPACK (Technological Pedagogical Content Knowledge) ซึ่งพัฒนาโดย Mishra และ Koehler ได้รับความนิยมในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เป็นกรอบที่ใช้ในการบูรณาการ

ความรู้ด้านเทคโนโลยี การสอน และเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม เพื่อให้ครูสามารถปรับใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด (Koehler, Mishra, & Cain, 2020) การเรียนการสอนที่ผสมผสานเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพสามารถช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น และพัฒนาทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งครูที่มีสมรรถนะตามกรอบ TPACK จะมีศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมกับการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2560) และจากงานวิจัยของ Mishra (2019) เน้นการรวมความรู้เชิงบริบทเข้ากับกรอบ TPACK เพื่อให้ครูสามารถปรับใช้เทคโนโลยีในการสอนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนและเตรียมความพร้อมผู้เรียนสู่ศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต การรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถในการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับกระบวนการสอน ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้กับครูในการใช้เทคโนโลยีในห้องเรียน (Teo, 2022) สำหรับนักศึกษาครู ความสามารถในการรับรู้ตนเองในด้านนี้อาจมีอิทธิพลต่อการเลือกเส้นทางการศึกษาและการตัดสินใจเข้าศึกษาในสาขาครุศาสตร์ ผ่านระบบการคัดเลือกที่เรียกว่า TCAS (Thai University Central Admission System) ซึ่งเป็นระบบที่ใช้ในการคัดเลือกนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของไทย (ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย, 2566) ระบบ TCAS มีการแบ่งรอบการคัดเลือกออกเป็นหลายรอบ เช่น รอบแฟ้มสะสมผลงาน และรอบโควตา ซึ่งระบบเหล่านี้อาจมีผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง

อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถด้าน TPACK และการเลือกเข้าศึกษาผ่านระบบ TCAS ของนักศึกษาครูยังคงมีจำนวนไม่มากนัก โดยเฉพาะในบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นกลุ่มสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทในการผลิตครูในระดับภูมิภาค การศึกษาในประเด็นนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์มีภารกิจในการผลิตบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพและสามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2566) การวิเคราะห์จำแนก (Discriminant Analysis) จึงเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมในการทำความเข้าใจความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีการรับรู้ความสามารถด้าน TPACK ที่แตกต่างกัน และสามารถใช้ทำนายผลการคัดเลือกเข้าศึกษาในระบบ TCAS ได้อย่างแม่นยำ (Hair et al., 2023)

ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์จำแนกนี้สามารถนำมาใช้ในการพัฒนากระบวนการคัดเลือกนักศึกษาครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันการศึกษาในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในการปรับปรุงหลักสูตรและ

แนวทางการพัฒนาครูในระดับนโยบาย สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติที่เน้นการพัฒนาครูและคุณภาพการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2566) ดังนั้น การศึกษานี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนานักศึกษาครูและการจัดการการเรียนการสอนในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ความสามารถตามกรอบ TPACK ที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาผ่าน TCAS ของนักศึกษาครู : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2. เพื่อวิเคราะห์จำแนกการรับรู้ความสามารถตามกรอบ TPACK ที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาผ่าน TCAS ของนักศึกษาครู : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
3. เพื่อสร้างสมการจำแนกการรับรู้ความสามารถตามกรอบ TPACK ที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาผ่าน TCAS ของนักศึกษาครู : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สมมติฐานการวิจัย

การรับรู้ความสามารถตามกรอบ TPACK ที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาผ่าน TCAS ของนักศึกษาครู : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อย่างน้อย 1 ด้าน สามารถจำแนกนักศึกษาที่เข้าศึกษาผ่านระบบ TCAS

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์จำแนกการรับรู้ความสามารถตามกรอบ TPACK ที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาผ่าน TCAS ของนักศึกษาครู : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม

1. ประชากรและตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ ภาคปกติ ชั้นปีที่ 5 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 670 คน (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 2567)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ ภาคปกติ ชั้นปีที่ 5 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 110 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สัดส่วน และได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยการสุ่มแบบกลุ่มโดยใช้สาขาวิชาเป็นหน่วยในการสุ่ม ๆ มาร้อยละ 40 ได้จำนวน 5 สาขาวิชา และทำการสุ่มตามสัดส่วนในแต่ละสาขาวิชา หลังจากนั้นนำมาจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ นักศึกษาที่เข้าศึกษาผ่านระบบ TCAS รอบ 1 Portfolio ได้นักศึกษา จำนวน 60 คน และนักศึกษาที่เข้าศึกษาผ่านระบบ TCAS รอบ 2 รับตรง(สอบข้อเขียนและสัมภาษณ์) ได้นักศึกษา จำนวน 50 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่าง 4-5 เท่าของตัวแปรอิสระหรือตัวพยากรณ์ในการใช้สถิติจำแนกประเภท (อนุวัติ คูณแก้ว. 2566) และตรวจสอบการแจกแจงปกติหลายตัวแปร(Box's M test = 22.99 , $p > .05$) และค่า VIF มีค่าน้อยกว่า 10 จึงได้สรุปว่าตัวแปรอิสระไม่ได้มีความสัมพันธ์ร่วมเชิงพหุเชิงเส้น (Multicollinearity)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรในการวิเคราะห์จำแนกประเภท จำแนกเป็น 7 ตัวแปร (Koehler & Mishra, 2009 ; Mishra & Koehler, 2013) ได้แก่ ความรู้ด้านเทคโนโลยี (Technology Knowledge : TK) ความรู้ด้านวิชาครู (Pedagogical Knowledge : PK) ความรู้ด้านเนื้อหา (Content Knowledge : CK) ความรู้วิชาครูบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา (Pedagogical Content Knowledge : PCK) ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา (Technology Content Knowledge : TCK) ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครู (Technology Pedagogical Knowledge : TPK) และ ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครูและความรู้ด้านเนื้อหา (Technology Pedagogical and Content Knowledge : TPACK)

2.2 ตัวแปรจัดประเภท คือ นักศึกษาที่เข้าศึกษาผ่านระบบ TCAS ได้แก่

2.2.1 รอบ 1 Portfolio

2.2.2 รอบ 2 รับตรง(สอบข้อเขียนและสัมภาษณ์)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ความรู้ด้านเทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านวิชาครูและด้านเนื้อหา (Technological Pedagogical Content Knowledge: TPACK) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจและความสามารถของนักศึกษาครูในการบูรณาการเทคโนโลยีที่เหมาะสมและหลากหลายให้เข้ากับกระบวนการและวิธีการจัดการเรียนการสอนในเนื้อหาที่ตนเองสอนทำให้เกิดการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ จาก

นิยามดังกล่าวผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือการวิจัยออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ 1)ความรู้ด้านเทคโนโลยี 2) ความรู้ด้านวิชาครู 3)ความรู้ด้านเนื้อหา 4)ความรู้วิชาครูบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา 5)ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา 6)ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครู และ 7) ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครูและความรู้ด้านเนื้อหา ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามด้านละ 5 ข้อ รวมทั้งหมด 35 ข้อ แบบสอบถามผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ลักษณะเครื่องมือเป็นนแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ สาขาวิชา และการสอบเข้าศึกษาต่อ และ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการความรู้ตามกรอบแนวคิดทีแพค มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert(บุญชม ศรีสะอาด, 2560) นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำไปหาคุณภาพเครื่องมือกับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 5 จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้วิธีสหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน โดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) แล้ว คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .306 โดยใช้ค่าวิกฤตจากตารางเพียร์สันเป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบค่าอำนาจจำแนก (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561) มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ .532 -.824 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α-Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .925 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561) นั่นคือ มีค่ามากกว่า .70

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์นั้น ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. เตรียมแบบสอบถามโดยจัดเป็นแบบ google forms

2. ติดต่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารคณะครุศาสตร์ ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่ออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาชั้นปีที่ 5 ในการตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนักศึกษา โดยให้เจ้าหน้าที่ประจำคณะส่ง link แบบสอบถามให้กับนักศึกษาปีที่ 5 ตามสาขาวิชาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในกลุ่ม Line โดยชี้แจงกับ

นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทราบวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลและขอความร่วมมือกับนักศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามความเป็นจริง

4. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยตรวจให้คะแนนแบบสอบถามแต่ละข้อ และวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่อยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการประเมินเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามวิธีของ ลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด. 2560) โดยถือเกณฑ์การประเมินเป็นคะแนน ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย แปลความหมาย 4.51–5.00 มากที่สุด 3.51–4.50 มาก 2.51–3.50 ปานกลาง 1.51–2.50 น้อย และ 1.00 –1.50 น้อยที่สุด

5.2 การวิเคราะห์จำแนกปัจจัย (Discriminant Analysis) และหาสมการ โดยการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) แบบขั้นตอน(Stepwise Method) โดยวิธีวิลค์แลมบ์ดา (Wilk’s Lamda) (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การรับรู้ความสามารถตามกรอบ TPACK ที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาผ่าน TCAS ของนักศึกษาครู : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผู้วิจัยนำเสนอดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของนักศึกษาจำแนกตามการรับรู้ความสามารถของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการความรู้ตามกรอบแนวคิดทีแพคที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาผ่านระบบ TCAS

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการรับรู้ความสามารถของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการความรู้ตามกรอบแนวคิดทีแพคที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาผ่านระบบ TCAS ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรจำแนกกลุ่มนักศึกษา ที่มีอิทธิผลต่อการเข้าศึกษาผ่านระบบ TCAS

ตัวแปร	การเข้าศึกษาผ่านระบบ TCAS						เปรียบเทียบ (t-test)
	รอบที่ 1			รอบที่ 2			
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	
ความรู้ด้านเทคโนโลยี: TK	3.76	0.22	มาก	3.76	0.39	มาก	.023
ความรู้ด้านวิชาครู : PK	3.65	0.28	มาก	3.77	0.32	มาก	2.125*
ความรู้ด้านเนื้อหา : CK	3.91	0.28	มาก	3.97	0.36	มาก	.910
ความรู้วิชาครูบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา : PCK	3.89	0.32	มาก	3.86	0.36	มาก	.433
ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา: TCK	3.87	0.21	มาก	3.86	0.34	มาก	.203
ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครู: TPK	3.80	0.30	มาก	3.81	0.33	มาก	.132
ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครูและความรู้ด้านเนื้อหา :TPACK	3.77	0.26	มาก	3.76	0.36	มาก	.156
โดยรวม	3.81	.04	มาก	3.83	.02	มาก	.644

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 เมื่อแยกตามกลุ่มการเข้าศึกษาผ่านระบบ TCAS พบว่า นักศึกษาที่เข้าศึกษาผ่านระบบ TCAS รอบ 1 มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.81) และนักศึกษาที่เข้าศึกษาผ่านระบบ TCAS รอบ 2 มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่

ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.83) เมื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของนักศึกษาที่เข้าศึกษาผ่านระบบ TCAS รอบ 1 กับ รอบ 2 พบว่า โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านความรู้ด้านวิชาชีพครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์จำแนกการรับรู้ความสามารถของนักศึกษาครู จากผลการวิเคราะห์จำแนกพบว่ามีตัวแปรทั้งหมด 4 ตัวแปร ที่มีความสามารถในการจำแนกกลุ่มนักศึกษาที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาต่อผ่านระบบ TCAS ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มนักศึกษา ที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาต่อผ่านระบบ TCAS เรียงตามลำดับขั้นที่นำมาวิเคราะห์

ขั้นที่	ตัวแปร	ค่า F to Remove	ค่า Wilks' Lamda
1	TPACK	7.587	.804*
2	CK	9.861	.820*
3	TCK	9.337	.817*
4	TPK	6.062	.793*

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า มีตัวแปรทั้งหมด 4 ตัวแปรที่ร่วมกันจำแนกนักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อผ่านระบบ TCAS รอบ 1 และรอบ 2 ได้ตามลำดับขั้นที่ตัวแปรนั้น ๆ ได้รับการคัดเลือกเข้ามาร่วมจำแนก โดยในขั้นที่ 1 ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครูและความรู้ด้านเนื้อหา (TPACK) เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาวิเคราะห์จำแนกประเภทตัวแรก ขั้นที่ 2 ความรู้ในเนื้อหา(CK) ขั้นที่ 3 ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา (TCK) ขั้นที่ 4 ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครู (TPK) เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาวิเคราะห์จำแนกประเภทเป็นตัวสุดท้ายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรทั้ง 4 ตัว ที่ร่วมกันจำแนกกลุ่มกลุ่มนักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อผ่านระบบ TCAS รอบ 1 และรอบ 2 สามารถนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรใน

สมการจำแนก เพื่อเปรียบเทียบความสำคัญของแต่ละตัวแปร ตามน้ำหนักในการจำแนกกลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในสมการจำแนกประเภทของกลุ่มนักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อผ่านระบบ TCAS รอบ 1 และรอบ 2

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร
TPACK	.537
CK	.594
TCK	-.580
TPK	.483
λ = .333 ,R_C = .500 , Λ = .750 , χ^2 = 30.717 , df = 4 , p = .000 , α = .05	
ค่า Group Centroid กลุ่มเข้าศึกษา รอบ 1 = .527 , กลุ่มเข้าศึกษา รอบ 2 = -.620	

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรจำแนกที่สามารถแยกทั้งสองกลุ่มออกจากกลุ่มได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรที่ให้ค่าน้ำหนักในการจำแนกประเภทสูงที่สุด คือ ความรู้ในเนื้อหา(CK) ซึ่งมีน้ำหนักในการจำแนกเท่ากับ .594 รองลงมาได้แก่ ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครูและความรู้ด้านเนื้อหา (TPACK) มีน้ำหนักในการจำแนกเท่ากับ .537 ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครู (TPK) มีน้ำหนักในการจำแนกเท่ากับ .483 ส่วนตัวแปรที่ให้ค่าน้ำหนักต่ำที่สุด คือ ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา (TCK) ซึ่งมีน้ำหนักในการจำแนกเท่ากับ -.580 เมื่อนำน้ำหนักของตัวแปรไปเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยที่ได้จากสมการจำแนกของแต่ละกลุ่ม (Group Centroid) จะเห็นว่าตัวแปรที่มีแนวโน้มเป็นลักษณะของกลุ่มนักศึกษาที่เข้าศึกษารอบ 1 คือ ความรู้ในเนื้อหา(CK) ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครูและความรู้ด้านเนื้อหา (TPACK) ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครู (TPK) ส่วนตัวแปรที่มีแนวโน้มเป็นลักษณะของกลุ่มนักศึกษาที่เข้าศึกษารอบ 2 คือ ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา (TCK) ซึ่งสามารถแสดงสมการจำแนกประเภทในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานตามลำดับ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

Y = -6.250 + 1.297CK -1.172TCK +.612TPK + .869TPACK

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

Zy = .594CK -.580TCK +.483TPK +.537TPACK

ผู้วิจัยได้แสดงแผนภาพการกระจายของคะแนนจำแนก (Discriminant scores) ของทั้งสองกลุ่ม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของการกระจายตัวของคะแนนระหว่างกลุ่มที่เข้าศึกษาผ่านระบบ TCAS โดยกลุ่มนักศึกษารอบ 1 (Portfolio) ส่วนใหญ่มีคะแนนจำแนกเป็นบวก โดยมีค่าเฉลี่ย 0.527 กลุ่มนักศึกษารอบ 2 (รับตรง) ส่วนใหญ่มีคะแนนจำแนกเป็นลบ โดยมีค่าเฉลี่ย -0.620 และมีการซ้อนทับกันบางส่วนระหว่างสองกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับความแม่นยำในการจำแนกที่ 77.50% แผนภาพนี้ช่วยให้เห็นความแตกต่างในการจำแนกกลุ่มระหว่างนักศึกษาที่เข้าศึกษาในรอบที่แตกต่างกันได้อย่างชัดเจน รายละเอียดแสดงดังภาพประกอบ 1 และตารางที่ 4

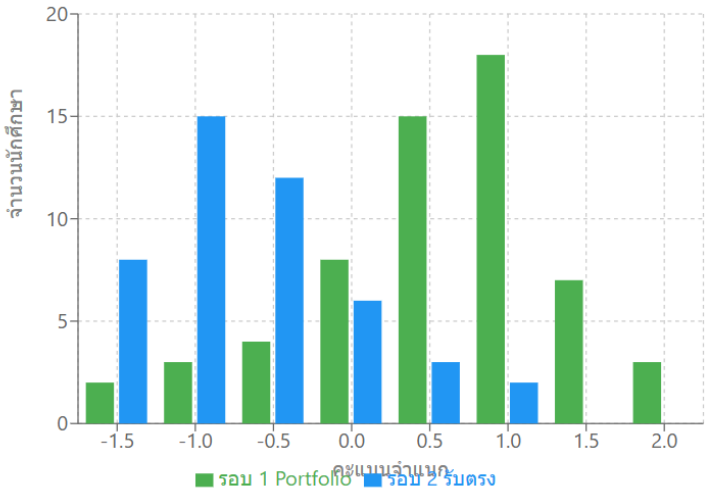

ภาพประกอบ 1 แผนภาพการกระจายของคะแนนจำแนก (Discriminant scores)

ตารางที่ 4 ผลการจำแนกกลุ่มนักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อผ่านระบบ TCAS รอบ 1 และรอบ 2

กลุ่มจริง	จำนวน(คน)	กลุ่มที่คาดคะเน(คน)	
		รอบ 1	รอบ 2
1. กลุ่มเข้าศึกษาต่อ รอบ 1	60	44 (73.3%)	16 (26.7%)
2. กลุ่มเข้าศึกษาต่อ รอบ 2	51	9 (17.6%)	42 (82.4%)
สมการจำแนกประเภททำนายได้ถูกต้องร้อยละ 77.50			

จากตารางที่ 4 เมื่อนำสมการจำแนกประเภทที่ได้ไปคาดคะเนความเป็นสมาชิกของกลุ่มนักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อในรอบ 1 และ รอบ 2 พบว่า สมการจำแนกประเภทสามารถจำแนกกลุ่มนักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อในรอบ 1 ได้ถูกต้อง ร้อยละ 73.3 สามารถจำแนกกลุ่มที่เข้าศึกษาต่อในรอบ 2 ได้ถูกต้องร้อยละ 82.4 และสามารถจำแนกทั้งสองกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 77.50

อภิปรายผล

การวิเคราะห์จำแนกการรับรู้ความสามารถตามกรอบ TPACK ที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาผ่าน TCAS ของนักศึกษาครู : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผู้วิจัยนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การรับรับรู้ความสามารถของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการความรู้ตามกรอบแนวคิดทีแพค ทั้ง 7 ด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และจากการทดสอบความเป็นเอกภาพของเมตริกซ์ความแปรปรวน ความแปรปรวนร่วม (Variance-Covariance Matrix) โดยใช้การทดสอบ Box's M มีค่า 22.99 และค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .065 จึงสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์จำแนกการรับรู้ความสามารถของนักศึกษาครูด้านการบูรณาการความรู้ตามกรอบแนวคิดทีแพคที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาผ่านระบบ TCAS ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้ทั้ง 7 ด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยทั้ง 7 ด้าน อาจจะเป็นปัจจัยพื้นฐานของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 ซึ่งเป็นนักศึกษาฝึกสอนในสถานศึกษาที่จะส่งผลให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ ด้านที่จะส่งผลให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จสอดคล้องกับ ลิลลา อดุลยศาสน์และสุภา ยธิกุล (2561) ได้ศึกษาวิจัยในเรื่อง การวัดระดับ TPACK (Technological Pedagogical and

Content Knowledge) และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับ TPACK ของครูคณิตศาสตร์ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลจากการวิจัยชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรครูที่มีการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและสามารถบูรณาการเทคโนโลยีให้เข้ากับการจัดการเรียนการสอนส่งผลให้นักศึกษาครูมีศักยภาพและสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการเทคโนโลยีไปประยุกต์จริงในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนในชั้นเรียน จนเมื่อถึงเวลาที่นักศึกษาครูจะต้องออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในปีที่ 5 จะพบว่านักศึกษาบางคนได้นำความรู้ที่ได้จากรายวิชานี้ไปประยุกต์ใช้จริงในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mouza, Karchmer-Klein, Nandakumar, Ozden, & Hu (2014) ที่กล่าวถึงผลจากการใช้วิธีสอนแบบบูรณาการเพื่อพัฒนา TPACK ของนักศึกษาครู

2. ผลการวิเคราะห์จำแนกการรับรู้ความสามารถตามกรอบ TPACK ที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาผ่าน TCAS ของนักศึกษาครู : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ความรู้ในเนื้อหา (CK) ผลการวิจัยพบว่าความรู้ในเนื้อหามีน้ำหนักสัมประสิทธิ์สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานสูงที่สุด (.594) เนื่องจากเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญสำหรับครูในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ การมีความรู้เชิงลึกในเนื้อหาช่วยให้ครูสามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างถูกต้องและเข้าใจถึงความซับซ้อนของเนื้อหา ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการสอนในสถานการณ์ต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ(Ball et al., 2008) ที่เสนอว่าความรู้ในเนื้อหาเป็นพื้นฐานสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Depaepe et al. (2015) พบว่าความรู้ในเนื้อหาของครูมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของความรู้ในเนื้อหาต่อการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ Kleickmann et al. (2013) พบว่าความรู้ในเนื้อหาของครูมีการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญในช่วงของการฝึกหัดครู ซึ่งอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้ความรู้ในเนื้อหาสามารถจำแนกการเข้าศึกษาของนักศึกษาครูได้

2.2 ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครูและความรู้ด้านเนื้อหา (TPACK) TPACK มีน้ำหนักในการจำแนกเป็นอันดับสอง (.537) เนื่องจากเป็นความรู้ที่ผสมผสานระหว่างเทคโนโลยี วิธีการสอน และเนื้อหาวิชา ทำให้ครูสามารถออกแบบการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Mishra และ Koehler (2006) ที่เสนอว่า TPACK เป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูในยุคดิจิทัล การที่ TPACK สามารถจำแนก

การเข้าศึกษาได้อาจเนื่องมาจากความสำคัญของการบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Voogt et al. (2013) พบว่า TPACK มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการสอนของครู ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของ TPACK ในการพัฒนาวิชาชีพครู นอกจากนี้ Chai et al. (2013) พบว่าการพัฒนา TPACK ของนักศึกษาครูมีผลต่อความมั่นใจในการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอน ซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้ TPACK สามารถจำแนกการเข้าศึกษาของนักศึกษาครูได้

2.3 ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้วิชาครู (TPK) TPK มีน้ำหนักในการจำแนก (.483) เนื่องจากเป็นความรู้ที่สำคัญในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ช่วยให้ครูสามารถเลือกและปรับใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับกระบวนการสอนสอดคล้องกับแนวคิดของ Koehler และ Mishra (2009) ที่เสนอว่า TPK เป็นความรู้ที่สำคัญในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การที่ TPK สามารถจำแนกการเข้าศึกษาได้อาจเนื่องมาจากความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาวิชาชีพครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tondeur et al. (2017) พบว่าการพัฒนา TPK ของนักศึกษาครูมีผลต่อการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอนในอนาคต ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของ TPK ในการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาครู นอกจากนี้ Koh และ Chai (2014) พบว่า TPK มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีในการสอนของครู ซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้ TPK สามารถจำแนกการเข้าศึกษาของนักศึกษาครูได้

2.4 ความรู้เทคโนโลยีบูรณาการกับความรู้ด้านเนื้อหา (TCK) TCK มีน้ำหนักในการจำแนก (|-.580|) เนื่องจากเป็นความรู้ที่สำคัญในการผสมผสานเทคโนโลยีกับการนำเสนอเนื้อหา ทำให้ครูสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่ออธิบายและสื่อสารแนวคิดที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพแม้ว่าจะมีค่าเป็นลบ แต่ในการวิเคราะห์จำแนกจะพิจารณาค่าสัมบูรณ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Niess (2005) ที่เสนอว่า TCK เป็นความรู้ที่สำคัญในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาความเข้าใจในเนื้อหา การที่ TCK สามารถจำแนกการเข้าศึกษาได้อาจเนื่องมาจากความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอและอธิบายเนื้อหาในยุคดิจิทัล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Herring et al. (2016) พบว่า TCK มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของ TCK ในการพัฒนาสื่อการสอน นอกจากนี้ Angeli และ Valanides (2009) พบว่าการพัฒนา TCK ของนักศึกษาครูมีผลต่อความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยี ซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้ TCK สามารถจำแนกการเข้าศึกษาของนักศึกษาครูได้

3. สมการจำแนกการรับรู้ความสามารถตามกรอบ TPACK พบว่า CK มีค่าสัมประสิทธิ์สูงสุด สะท้อนถึงความสำคัญของการมีพื้นฐานเนื้อหาที่มั่นคงในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ball et al. (2008) ที่ระบุว่าความรู้ในเนื้อหาเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการสอนที่มีประสิทธิภาพ รองลงมาได้แก่ TPACK สอดคล้องกับแนวคิดของ Mishra และ Koehler (2020) ที่เสนอว่า TPACK ช่วยให้ครูออกแบบการสอนที่สอดคล้องกับผู้เรียนในยุคดิจิทัล สำหรับ TPK และ TCK มีค่าน้ำหนักรองลงตามลำดับ โดยการมีค่า TCK เป็นลบแสดงให้เห็นว่าปัจจัยนี้มีอิทธิพลในกลุ่มที่เลือกเข้าศึกษาผ่านรอบ 2 มากกว่า เนื่องจากต้องการความชำนาญในการบูรณาการเทคโนโลยีให้เข้ากับเนื้อหาวิชามากขึ้น จากผลการวิเคราะห์จำแนก พบว่าสมการสามารถจำแนกกลุ่มนักศึกษาได้ถูกต้อง 77.5% ซึ่งเป็นระดับที่แสดงถึงความแม่นยำที่ดีในเชิงสถิติ ในการวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่า CK และ TPACK เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลให้สามารถจำแนกกลุ่มนักศึกษาครูตามกรอบแนวคิด TPACK ได้อย่างชัดเจน ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรและการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเตรียมพร้อมการบูรณาการเทคโนโลยีในกระบวนการสอนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิเคราะห์การรับรู้ความสามารถตามกรอบ TPACK สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยเน้นการเสริมสร้างความรู้ในเนื้อหา (CK) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพให้แก่นักศึกษาครู

2. ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการรับนักศึกษาครูในระบบ TCAS โดยเน้นการพิจารณาความสามารถด้าน TPACK เพื่อให้ได้กลุ่มนักศึกษาที่มีศักยภาพสูงในการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอน

3. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลเพื่อสนับสนุนการจัดการฝึกอบรมครูในด้าน TPACK โดยเฉพาะการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอน เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทที่หลากหลาย

2. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาความสามารถด้าน TPACK กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพื่อหาความเชื่อมโยงที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. การวิจัยครั้งต่อไปควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) เพื่อเพิ่มความลึกซึ้งและความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยเฉพาะการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับประสบการณ์ของนักศึกษาครูที่ใช้ TPACK ในการสอน

เอกสารอ้างอิง

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (2567, พฤษภาคม). *รายงานการประชุมคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุริยาสาส์น.

ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). *การใช้โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ*. ตักศิลาการพิมพ์.

ระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (TCAS). (2566). https://www.mytcas.com/

รายงานประจำปี 2566: ภารกิจและการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา. (2566). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ลิลลา อดุลยศาสน์ และสุภา ยธิกุล. (2561). การวัดระดับ TPACK (Technological Pedagogical and Content Knowledge) และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับ TPACK ของครูคณิตศาสตร์ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (รายงานผลการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). *แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)*. https://plan.bru.ac.th

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). *การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

อนุวัติ คูณแก้ว. (2566). *การเลือกใช้สถิติพื้นฐานและสถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัย การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นการวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลลัพธ์*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Angeli, C., & Valanides, N. (2009). Epistemological and methodological issues for the conceptualization, development, and assessment of ICT–TPCK: Advances in technological pedagogical content knowledge (TPCK). *Computers & Education*, *52*(1), 154-168. https://doi.org/10.1016/j.compedu.2008.07.006

Ball, D. L., Thames, M. H., & Phelps, G. (2008). Content knowledge for teaching: What makes it special. *Journal of Teacher Education*, *59*(5), 389-407. http://dx.doi.org/10.1177/0022487108324554

Chai, C. S., Koh, J. H. L., & Tsai, C. C. (2013). A review of technological pedagogical content knowledge. *Educational Technology & Society*, *16*(2), 31-51. https://www.jstor.org/stable/jeductechsoci.16.2.31

Depaepe, F., Verschaffel, L., & Kelchtermans, G. (2015). Pedagogical content knowledge: A systematic review of the way in which the concept has pervaded mathematics educational research. *Teaching and Teacher Education, 49*, 12-23. https://doi.org/10.1016/j.tate.2013.03.001

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2023). *Multivariate data analysis* (9th ed.). Cengage Learning.

Herring, M. C., Koehler, M. J., & Mishra, P. (Eds.). (2016). *Handbook of technological pedagogical content knowledge (TPACK) for educators*. Routledge.

Kleickmann, T., Richter, D., Kunter, M., Elsner, J., Besser, M., Krauss, S., & Baumert, J. (2013). Teachers' content knowledge and pedagogical content knowledge: The role of structural differences in teacher education. *Journal of Teacher Education*, *64*(1), 90-106. https://doi.org/10.1177/0022487112460398

Koehler, M. J., Mishra, P., & Cain, W. (2020). What is technological pedagogical content knowledge (TPACK)? *Journal of Education, 193*(3), 13-19. https://doi.org/10.1177/0022057420964796

Koehler, M. J., & Mishra, P. (2009). What is technological pedagogical content knowledge? *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, *9*(1), 60-70. https://www.learntechlib.org/primary/p/29544/

Koh, J. H. L., & Chai, C. S. (2014). Teacher clusters and their perceptions of technological pedagogical content knowledge (TPACK) development through ICT lesson design. *Computers & Education*, *70*, 222-232. https://doi.org/10.1016/j.compedu.2013.08.017

Mishra, P., & Koehler, M. J. (2020). Technological pedagogical content knowledge (TPACK): Theoretical foundations and practical applications. *Educational Technology Research and Development, 68*(3), 543-552. https://doi.org/10.1080/15391523.2009.10782544

Mishra, P. (2019). Considering contextual knowledge: The TPACK framework and teacher knowledge. *Educational Technology Research and Development*, *67*(1), 19-36. https://doi.org/10.1080/21532974.2019.1588 611

Mishra, P., & Koehler, M. J. (2013). A review of technological pedagogical content knowledge. *Educational Technology & Society, 16*(2), 31-51. https://www.researchgate.net/publication/290044779

Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*, *108*(6), 1017-1054. https://doi.org/10.1111/j.1467-9620.2006.00684.x

Mouza, C., Karchmer-Klein, R., Nandakumar, R., Ozden, S. Y., & Hu, L. (2014). Investigating the impact of an integrated approach to the development of preservice teachers' technological pedagogical content knowledge (TPACK). *Computers & Education*, *71*, 206-221. https://doi.org/10.1016/j.compedu.2013.09.020

Niess, M. L. (2005). Preparing teachers to teach science and mathematics with technology: Developing a technology pedagogical content knowledge. *Teaching and Teacher Education*, *21*(5), 509-523. https://doi.org/10.1016/j.tate.2005.03.006

Teo, T. (2022). A model for understanding teachers' intention to use technology for teaching and learning. *Computers & Education, 177*, 104372. http://dx.doi.org/10.1016/j.compedu.2011.06.008

Tondeur, J., Scherer, R., Siddiq, F., & Baran, E. (2017). A comprehensive investigation of TPACK within pre-service teachers' ICT profiles: Mind the gap! *Australasian Journal of Educational Technology*, *33*(3), 46-60. https://www.researchgate.net/publication/318677637

Voogt, J., Fisser, P., Pareja Roblin, N., Tondeur, J., & van Braak, J. (2013). Technological pedagogical content knowledge–a review of the literature. *Journal of Computer Assisted Learning*, *29*(2), 109-121. https://www.researchgate.net/publication/235733342

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2567

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

The Relationship Between the Exercise of Executive Power and the Motivation to Operate Teachers in Educational Institutions. Under the Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office

วิลัยวรรณ อินนันชัย*[1] สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ[2]

Wilaiwan Innanchai*[1] Suphattarasak Khamsamart[2]

(Received: 2024-09-28; Revised: 2024-10-15; Accepted: 2024-10-15)

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 2) ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาเดียวกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยครูจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 324 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ ซึ่งประกอบด้วย 3 ตอน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

[1] นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธนบุรี

[2] ดร., อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธนบุรี

* Corresponding Author: angsook_78380509@hotmail.com

ผลการวิจัยพบว่า 1.การศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่าภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านอำนาจการให้รางวัลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านอำนาจการบังคับบัญชา และด้านอำนาจความเชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2.การศึกษาความแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา พบว่าภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านความสำเร็จในการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และด้านการได้รับการยอมรับมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3.การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig (2-tailed) = .01) ซึ่งบ่งชี้ว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: อำนาจของผู้บริหาร แรงจูงใจ ครู

Abstract

Research on the relationship between executive power and motivation in the operation of a moment in Educational institutions under the Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office have the purpose of research 1) to Study the use of power of school administrators under the Office of Samut Sakhon Primary Educational Service Area 2) To study the motivation of teachers in educational institutions under the Primary Educational Service Area Office. Samut Sakhon and 3) to study the relationship between executive power and operating motivation. of teachers in educational institutions under the Office of Samut Sakhon Primary Educational Service Area with the sample group used in This research is teachers in educational institutions under the Office of Samut Sakhon Primary Educational Service Area, number 324. The research tool used was a questionnaire consisting of one version, which comprised three sections, with a reliability value of 0.97. The data by determining the percentage, mean, standard deviation, and statistics used in the hypothesis test use the method

of determination. Pearson Product - Moment Correlation Coefficient The results can be summarized, discussed, and suggested as follows:

1. The results of the study on the use of power of school administrators under the Office of Educational Service Areas. Samut Sakhon Primary Education Overall, the average was the highest level when considered according to the table on a per-side basis. It was found that the awarding power side had the highest average value, followed by the commanding authority side. Power of expertise is the lowest average.

2. Results of the study on the motivation of teachers in educational institutions under the district office Samut Sakhon Primary Education Overall, the average is very high when considering the table as follows: On the other hand, it was found that the achievement of work was the highest average, followed by progress in duty. The acceptance section of the work has the lowest average.

3. Results of the Analysis of the Relationship between the Institutional Administrator's Authority and Incentives in Teacher operation under the Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office in all aspects with a Sig value. (2-tailed) is equal to. 00 means that the role of the school administrator is related to the will to The work of teachers under the Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office is statistically significant. .01

Keywords: executive power, motivation, teachers

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2551 มีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางและกรอบการจัดการศึกษาของประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการจัดระเบียบการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้กระบวนการศึกษาเดินหน้าในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาที่ครอบคลุมด้านวิชาการ งบประมาณ และการบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ผู้บริหารจึงต้องมีความสามารถในการระดมทรัพยากร ดูแลบำรุงรักษาทรัพย์สิน และจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนก็เป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารต้องมีคุณภาพ มีวิสัยทัศน์ และความรู้ความสามารถในการบริหารการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่สังคมไทยต้องการ (ศุภชัย, 2561; จิราพร, 2562; วิทยา, 2563)

การใช้อำนาจในการบริหารจัดการโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้บริหารต้องเลือกใช้เทคนิคและวิธีการที่เหมาะสมกับลักษณะของครูและบุคลากร เพื่อสร้างความร่วมมือและสนับสนุนการปฏิบัติตามนโยบายที่ตั้งไว้ อำนาจควรตั้งอยู่บนความสุจริต ยุติธรรม และคุณธรรม สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถ และความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน (เกียรติศักดิ์ พลเดช, 2566) การใช้อำนาจของผู้บริหารไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงาน แต่ยังช่วยจูงใจให้สมาชิกในองค์กรร่วมแรงร่วมใจกัน ซึ่งสำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษา (สุพัตรา กสิวัฒนาวุฒิ, 2565) ทั้งนี้ French, J.R. & Raven, B.H. (2001) ได้อธิบายว่าอำนาจในการบริหารแบ่งออกเป็นหลายประเภท เช่น อำนาจการให้รางวัล การบังคับบัญชา และอำนาจตามกฎหมาย การใช้อำนาจในลักษณะที่สร้างสรรค์ช่วยสร้างความเชื่อมั่นจากบุคลากร การให้โอกาสในการเติบโตและพัฒนาทักษะของผู้ใต้บังคับบัญชาจะสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ (อภินันท์ ข่าขันมะลี, 2563).

แรงจูงใจในการทำงานมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนอย่างมาก เนื่องจากช่วยให้ครูมีพลัง ความสุข และความหวังในชีวิตส่วนตัวและการทำงาน ครูที่มีแรงจูงใจจะมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ส่งผลให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พัฒน์นรี วิบูลย์เพ็ง, 2562) และศริน

ยาพร วงษ์ขันธ์ (2566) ระบุว่าแรงจูงใจเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยสร้างความสามัคคีในองค์กรและบรรลุเป้าหมายในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และแนวคิดของHerzberg, F. (1959) ที่ว่าปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จ การยอมรับ และความรับผิดชอบ ขณะที่ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เช่น เงินเดือนและสภาพการทำงาน มีบทบาทในการป้องกันความไม่พึงพอใจมากกว่าการสร้างความพึงพอใจ โดยปัจจัยจูงใจที่สำคัญมีผลต่อความพึงพอใจในงานอย่างมีนัยสำคัญ

อย่างไรก็ตามจากการทบทวนวรรณ ที่ผ่านมาพบว่า อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เช่นเดียวกับที่ ศรินยาพร วงษ์ขันธ์ (2566) พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ 4 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยเฉพาะการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดกับแรงจูงใจด้านความต้องการความสำเร็จ รองลงมาคือ ด้านความต้องการอำนาจและด้านความต้องการใฝ่สัมพันธ์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครทำหน้าที่กำกับ ดูแล สนับสนุน และประสานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษา เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและเป็นธรรม อย่างไรก็ตามปัจจุบันสำนักงานพบปัญหาขาดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำในบางวิชา นอกจากนี้ยังมีปัญหาขาดแคลนครูตามกรอบงานที่กำหนด ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การบริหารงานบุคคลบางกรณีไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และการใช้อำนาจในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามีความแตกต่าง ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของครู (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, 2565)

จากความสำคัญของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องนี้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางและช่วยในการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการใช้อำนาจอย่างเหมาะสม ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

2. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

2. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 1,689 คน จาก 102 โรงเรียน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามเขตอำเภอเมือง 54 โรงเรียน จำนวนครู 958 คน, อำเภอบ้านแพ้ว 29 โรงเรียน จำนวนครู 411 คน, และอำเภอกระทุ่มแบน 19 โรงเรียน จำนวนครู 320 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ครูจาก 102 โรงเรียน คำนวณโดยใช้สูตร Taro Yamane ได้จำนวน 324 คน การสุ่มตัวอย่างทำโดยใช้วิธีแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามระดับอำเภอของสถานศึกษาและสัดส่วนตำแหน่งครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การใช้อำนาจของ

ผู้บริหารสถานศึกษา ครอบคลุมอำนาจการให้รางวัล อำนาจการบังคับบัญชา อำนาจตามกฎหมาย อำนาจอ้างอิง และอำนาจความเชี่ยวชาญ ตอนที่ 3 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

แบบสอบถามมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) เท่ากับ 1.00 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.97

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยจะทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือจากสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครในการตอบแบบสอบถาม

4.2 จัดเตรียมแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองและเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน เพื่อนำไปดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ ของแบบสอบถามแต่ละฉบับแล้วคัดเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาใช้ในการวิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การหาค่าความถี่ (frequency : f) และค่าร้อยละ (percentage : %)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation : S.D.)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์แรงจูงใจในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: S.D.)

การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ใช้การ

วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient : rxy)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 254 คน มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 165 คน ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 273 คน และประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 302 คน ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ระดับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.50 ,S.D. =0.60) เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่าด้านอำนาจการให้รางวัล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.61 ,S.D. = 0.53) รองลงมาได้แก่ด้านอำนาจการบังคับบัญชา ($\overline{X}$ = 4.54 ,S.D. = 0.57) ส่วนด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 4.43 ,S.D. = 0.61) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวม

(n=324)

	การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.	ด้านอำนาจการให้รางวัล	4.61	0.53	มากที่สุด	1
2.	ด้านอำนาจการบังคับบัญชา	4.54	0.57	มากที่สุด	2
3.	ด้านอำนาจตามกฎหมาย	4.45	0.62	มาก	4
4.	ด้านอำนาจอ้างอิง	4.47	0.62	มาก	3
5.	ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ	4.43	0.61	มาก	5
	รวม	**4.50**	**0.60**	**มากที่สุด**	

2. ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.48, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่าด้านความสำเร็จในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ =4.56 , S.D. = 0.60)

รองลงมาได้แก่ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงานหรือโอกาสในการเจริญเติบโต ($\overline{X}$ = 4.50 , S.D. = 0.62) ส่วนด้านการได้รับการยอมรับ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 4.40 ,S.D. = 0.59) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษ าสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวม

(n=324)

	แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.	ด้านความสำเร็จในการทำงาน	4.56	0.60	มากที่สุด	1
2.	ด้านการได้รับการยอมรับ	4.40	0.59	มาก	5
3.	ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงานหรือโอกาสในการเจริญเติบโต	4.50	0.62	มากที่สุด	2
4.	ด้านลักษณะงานที่ทำ	4.48	0.61	มาก	3
5.	ด้านความรับผิดชอบ	4.46	0.59	มาก	4
	รวม	**4.48**	**0.60**	มาก	

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครทุกด้าน โดยมีค่า Sig (2-tailed) เท่ากับ .00 ซึ่งน้อยกว่า .01 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ยอมรับ (H_1) หมายความว่า การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านอำนาจอ้างอิง (r= .855) ด้านอำนาจตามกฎหมาย (r= .836) ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ (r= .763) ด้านอำนาจการบังคับบัญชา (r= .709) และด้านอำนาจการให้รางวัล (r= .494) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของ ผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

(n=324)

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_{tot}
X_1	.442**	.430**	.453**	.317**	.358**	**.494****
X_2	.885**	.490**	.739**	.433**	.311**	**.709****
X_3	.837**	.681**	.854**	.491**	.506**	**.836****
X_4	.863**	.697**	.866**	.520**	.506**	**.855****
X_5	.781**	.644**	.682**	.470**	.498**	**.763****
X_{tot}	**.898****	**.689****	**.843****	**.523****	**.509****	**.858****

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลตามลำดับของสรุปผลการวิจัยหรือตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา จากการวิจัยพบว่าการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคืออำนาจการให้รางวัล รองลงมาคืออำนาจการบังคับบัญชา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคืออำนาจความเชี่ยวชาญ อาจเป็นเพราะการใช้อำนาจของผู้บริหารในด้านการให้รางวัล เช่น เงินหรือสิ่งของอื่นๆ สามารถกระตุ้นการทำงานของบุคลากรให้บรรลุเป้าหมายได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยวรรณ งามสง่า (2564) ที่ศึกษาเรื่องการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่าการใช้อำนาจของผู้บริหารในสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย คือ อำนาจความเชี่ยวชาญ อำนาจอ้างอิง อำนาจการให้รางวัล อำนาจตามกฎหมาย และอำนาจการบังคับ

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู จากการวิจัยพบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความสำเร็จในการทำงาน รองลงมาคือด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการได้รับการยอมรับ อาจเป็นเพราะแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูขึ้นอยู่กับการยอมรับและการชื่นชมจากบุคคลภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมถึงการได้รับกำลังใจและการยกย่องในความสามารถในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิวาวรรณ ราโช (2564) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านความสำเร็จในการทำงานซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านการได้รับการยอมรับ และด้านความรับผิดชอบ ตามลำดับและงานวิจัยของศรินยาพร วงษ์ขันธ์ (2564) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ 4 พบว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและในแต่ละด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ลักษณะงานที่ทำ และความรับผิดชอบ และได้สอดคล้องกับงานวิจัยของเกียรติศักดิ์ พลเดช (2566) พบว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และในแต่ละด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ลักษณะงานที่ทำ และความรับผิดชอบ

3. ผลการศึกษาและข้อค้นพบจากความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู การวิจัยนี้พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ปิยวรรณ งามสง่า (2564) เรื่องการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยชี้ว่าผู้บริหารที่ใช้อำนาจจากความเชี่ยวชาญและการอ้างอิงส่งผลดีต่อแรงจูงใจของครู ส่วนอำนาจตามกฎหมายและการบังคับมีผลกระทบเชิงลบน้อยกว่า นอกจากนี้ยัง

พบว่า แรงจูงใจของครูสูงสุดในด้านการได้รับการยอมรับและโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานของ ทิวาวรรณ ราโช (2564) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ซึ่งพบว่า การใช้อำนาจการให้รางวัลและการบังคับบัญชามีอิทธิพลต่อแรงจูงใจของครู และสามารถพยากรณ์แรงจูงใจได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจของ ศรินยาพร วงษ์ขันธ์ (2564) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ 4 พบว่า การใช้อำนาจความเชี่ยวชาญและการอ้างอิงมีบทบาทสำคัญที่สุดในการกระตุ้นแรงจูงใจของครู ในขณะที่แรงจูงใจด้านความสำเร็จในการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างชัดเจนกับการใช้อำนาจของผู้บริหารดังนั้น สรุปได้ว่า การใช้อำนาจเชิงสร้างสรรค์ เช่น การอ้างอิงและการให้รางวัล มีผลเชิงบวกต่อการสร้างแรงจูงใจให้ครู ซึ่งส่งเสริมความสำเร็จในการทำงานและความก้าวหน้าในอาชีพ ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวช่วยพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้อำนาจอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยยึดมั่นในหลักเกณฑ์ มาตรฐาน และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด เพื่อป้องกันการใช้อำนาจในทางที่ผิดหรือไม่เหมาะสม พร้อมทั้งต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในงานด้านการศึกษา เพื่อผลักดันให้สถานศึกษามีการพัฒนาอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

1.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมแรงจูงใจของครูด้วยการยกย่อง ชื่นชม และให้การยอมรับอย่างจริงใจในความสามารถของครู เพื่อสร้างขวัญกำลังใจและกระตุ้นความเชื่อมั่นในวิชาชีพ การเสริมแรงจูงใจนี้ไม่เพียงเพิ่มความศรัทธาในงานของตน แต่ยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร

1.3 ผู้บริหารต้องพัฒนาแนวทางการใช้อำนาจให้เชื่อมโยงกับการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของครู โดยใช้อำนาจอย่างสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การบริหารที่เน้นการสนับสนุนจะช่วยให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด และสร้างความร่วมมืออย่างยั่งยืนภายในองค์กร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรดำเนินการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหารในเขตพื้นที่ดังกล่าว เพื่อวิเคราะห์จุดแข็งและจุดที่ต้องปรับปรุง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาแนวทางบริหารที่มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น ซึ่งผลการวิจัยจะช่วยกำหนดนโยบายและกลยุทธ์การบริหารที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

2.2 ควรเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อให้เข้าใจปัจจัยและกระบวนการที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของครูอย่างแท้จริง ข้อมูลเชิงคุณภาพนี้จะช่วยให้สามารถวางแนวทางที่เหมาะสมในการเสริมสร้างแรงจูงใจของครูได้อย่างตรงจุด

2.3 ควรทำการวิจัยในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบและหาความเชื่อมโยงระหว่างรูปแบบการใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจของครู ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารงานและเสริมสร้างแรงจูงใจของครูในแต่ละพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2*. กระทรวงศึกษาธิการ.

เกียรติศักดิ์ พลเดช. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนะต่อการใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2. *Journal of Contemporary and Interdisciplinary Management*, 2(2), 33-49.

จิราพร ศรีสุข. (2562). *คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ทิวาวรรณ ราโช. (2564). การใช้อำนาจของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 5(1), 67-80.

ปิยวรรณ งามสง่า. (2564). *การใช้อำนาจของผู้บริหารกับแรงจูงใจของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร.*[วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พัฒน์นรี วิบูลย์เพ็ง. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี,* 7(2),91-99.

ศรินยาพร วงษ์ขันธ์. (2566). *ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ 4.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัญฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

ศุภชัย ทองคำ. (2561). *การบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัญฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิทยา มณีโชติ. (2563). *การพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัญฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุพัตรา กสิวัฒนาวุฒิ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจกับการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต *2. Journal of Roi Kaensarn Academi,* 7(6), 134-148.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *การศึกษาในประเทศไทย: แนวทางการพัฒนา.* สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. (2565). *รายงานการดำเนินงานและพัฒนาการศึกษาประจำปี.* สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. (2566). *รายงานประจำปี 2566*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.

อภินันท์ ข่าขันมะลี. (2563). การใช้อำนาจของผู้บริหารกับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต *2. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์,* 7(6), 156-166.

French, J.R. & Raven, B.H. (2001). *The bases of social power in Darwin Cartwright and Alvin Zander group dynamics: Research and theory (6th ed.).* Harper and Row.

Herzberg, F. (1959). *The Motivation to Work*. John Wiley and Sons.

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2567

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

Developing a Program to Strengthen Transformational Leadership of School Administrators Under Roi-et Primary Educational Service Area Office 2

ศักรินทร์ ถวิลผล*[1], ธันยาภรณ์ นวลสิงห์[2]

Sakkarin Thawinphon*[1], Thanyaporn Nualsing[2]

(Received: 2024-10-15; Revised: 2024-11-05; Accepted: 2024-11-14)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้การวิจัยแบบผสานวิธี แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 335 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี จำนวน 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินโปรแกรม จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และ 3) แบบประเมินโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ

[1] นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Master Student Major Educational Administration, Roi-Et Rajabhat University.

[2] อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Lecturer, Educational Administration Program, Faculty of Education and Human Development, Roi-Et Rajabhat University.

* Corresponding Author: sakkarin.thawinphon@gmail.com

2. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ประกอบด้วย 5 โมดูล 4) วิธีดำเนินการพัฒนา ยึดหลัก 70:20:10 ประกอบด้วย การปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา การศึกษาดูงาน และการฝึกอบรม และ 5) การวัดและประเมินผล ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: โปรแกรม, ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, การเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Abstract

The objectives of this research were: 1) to investigate the existing situation, desirable situations, and the need to develop transformational leadership of school administrators; and 2) to develop a program to strengthen transformational leadership of school administrators. Mixed methods research was employed, divided into two phases, Phase 1: investigating the existing situation, desirable situations, and the need to develop transformational leadership of school administrators. The samples were 335 administrators and teachers, determine the sample size based on the Krejcie and Morgan Table and Stratified random sampling according to school size, which is randomized by using stratified random sampling technique. Phase 2: developing a program to strengthen transformational leadership of school administrators. The informants were 5 outstanding school administrators, and 5 experts to evaluate the program. Research instruments were 1) a questionnaire, 2) a structured interview form, and 3) a program evaluation form. Statistical used to analyze data were mean, standard deviation, and the modified priority needs index.

The research results were:

1. Existing situation of transformational leadership of school administrators overall was at a moderate level, while desirable situation was at the highest level, and the priority need were ranked from high to low: Idealized influence of Charisma Leadership, Inspirational motivation, Interpersonal relationship, Intellectual stimulation, Individualized consideration, respectively.

2. The program to strengthen transformational leadership of school administrator consisted of 1) rationale, 2) objectives, 3) content consisted of 5 modules, 4) developing methods based on the principle of 70: 20: 10, consisted of Practicality, Observational study and training, and 5) measurement and evaluation. The program evaluation of appropriateness and feasibility was at the highest level.

Keywords: Program, Transformational Leadership, Strengthening Transformational Leadership

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนควรได้รับการจัดสรรให้โดยรัฐ เพื่อการพัฒนาศักยภาพของคนในทุกช่วงวัยให้เติบโตอย่างสมบูรณ์ในทุกด้าน การศึกษานี้จะเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และความสามารถในการทำงาน รวมถึงการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งจะนำไปสู่ความมั่นคงและเสถียรภาพของสังคมและประเทศชาติ เพื่อให้มีความเจริญก้าวหน้าเทียบเท่ากับนานาประเทศในเวทีโลก ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (กมล รอดคล้าย, 2560) ซึ่งในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ องค์กรทุกภาคส่วนจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด และสร้างโอกาสให้สามารถดำรงอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการปรับตัวนี้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้เพียงลำพัง ต้องอาศัยบุคคลหรือกลุ่มคนภายในองค์กรที่มีบทบาทในการผลักดันการเปลี่ยนแปลง ผู้นำองค์กรและสมาชิกในทีมมีความสำคัญในการช่วยให้การเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างราบรื่น โดยผู้นำที่ดีต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้นำทั้งด้านบุคลิกภาพ ด้านแรงจูงใจ ด้านความรู้ความสามารถ และนำคุณลักษณะการเป็นผู้นำที่ดีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทขององค์กร (Riaz and Haider, 2010) ซึ่งผู้นำเป็นบุคคลที่สำคัญขององค์กรทุกองค์กรในการนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือเป็นผู้ที่จะนำพาองค์กรให้ผ่านพ้นวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือองค์กรภาคเอกชน (ปรมะ อะนันทวรรณ, 2565) ล้วนแล้วต้องอาศัยภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นความสามารถของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลต่อผู้ตามหรือสมาชิกคนอื่น ๆ ขององค์การ เป็นกระบวนการที่ผู้นำใช้อิทธิพลและอำนาจที่มีของตนหรือวิธีการที่หลากหลายกระตุ้นชี้นำให้บุคคลอื่นเกิดความเต็มใจและกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน สามารถตัดสินใจในการสร้างและการสื่อสารวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีความรู้และเครื่องมือที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายองค์กรร่วมกัน อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (วรวุฒิ อันปัญญา , 2563)

ตั้งแต่ช่วงกลางทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา ทฤษฎีภาวะผู้นำ เริ่มเปลี่ยนแปลงไปสู่ภาวะผู้นำเชิงบูรณาการ ซึ่งพยายามจะรวมทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม และทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์เข้าด้วยกัน (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2554) โดยที่ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงสิ่งที่ผู้นำทำแล้วประสบความสำเร็จหรือทำแล้วก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสิ่งใหม่ๆ มากกว่าที่จะมุ่งอธิบายถึงการใช้คุณลักษณะของผู้นำเพื่อให้เกิดความศรัทธาและการมีปฏิกิริยาจากผู้ตามเพราะลักษณะสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ การมุ่งให้มีการเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมที่เป็นอยู่ (Change Oriented) โดยการกระตุ้นให้ผู้ตามตระหนักถึงโอกาสหรือปัญหาและร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ในองค์กร (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2557) ดังนั้นแล้วหากองค์กรนั้นต้องการเปลี่ยนแปลงองค์กร ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีผลอย่างมากต่อความสำเร็จและนำพาองค์กรไปสู่สถานการณ์ใหม่ที่ดีขึ้น เนื่องจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นการแสดงบทบาทของผู้นำในการกระตุ้นผู้ตามให้เกิดความสนใจในมุมมองใหม่ ๆ ตระหนักถึงภารกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร พัฒนาผู้ตามให้มีศักยภาพและความสามารถที่สูงขึ้น โน้มน้าวผู้ร่วมงานและผู้ตามให้มองไกลเกินกว่าความสนใจของตนเองเพื่อประโยชน์ขององค์กร ทำให้ได้รับความไว้วางใจ ความจงรักภักดี ความเคารพ ยกย่อง นับถือ (Bass and Avolio, 1994) โดยการพัฒนาความเป็นผู้นำ นอกจากจะเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความเข้มแข็งสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้รับนโยบายมาสู่การปฏิบัติแล้ว ยังเป็นจุดเริ่มต้นในการเตรียมความพร้อมเพื่อความก้าวหน้าของข้าราชการผู้มีศักยภาพ ผู้นำที่เปลี่ยนแปลงค่านิยม ความเชื่อ และความต้องการของคนอื่นให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น

เป็นการเปลี่ยนผลประโยชน์ของแต่ละคนให้เป็นประโยชน์ที่ดีขึ้นขององค์กร เป็นวิธีการช่วยพัฒนาให้มองในแนวใหม่ แก้ปัญหาในแนวใหม่ ทำให้คนกล้าทำการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น เร้าใจ และกระตุ้นให้ใช้ความพยายามที่มากขึ้น จนบรรลุผลสำเร็จมากกว่าเป้าหมายที่วางไว้ ผู้นำจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีจิตสำนึกมีความมุ่งมั่นเปลี่ยนแปลงความรู้สึกที่มุ่งผลประโยชน์ตัวเองไปเน้นประโยชน์ขององค์กรและของกลุ่ม (เสนาะ ติเยาว์, 2544) โดยการพัฒนาความเป็นผู้นำ สามารถทำได้ในหลายรูปแบบและหลายวิธี โดยวิธีการที่มีการใช้อย่างแพร่หลายในการพัฒนาและมีกระบวนการที่ชัดเจน คือ การใช้โปรแกรมพัฒนา เนื่องจากโปรแกรม คือ ชุดกิจกรรม แผน หรือกิจกรรมที่มีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบ มีกระบวนการ และมีขั้นตอนที่ออกแบบมาจากการนำเอาเนื้อหา องค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ตรงตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองคกร ให้เกิดความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด (พัชรินทร์ สงคราม์ศรี, 2561)

อีกทั้งตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ในด้านคุณภาพการศึกษา มีใจความสำคัญประการหนึ่งในการมุ่งพัฒนาผู้บริหารให้มี "ภาะผู้นำการเปลี่ยนแปลง" เพื่อเป็นการส่งเสริมให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา นโยบายของรัฐบาล นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) ประกอบกับจากการศึกษาบริบททั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ที่มีพันธกิจในการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ พัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ โดยจากรายงานทิศทางการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ที่มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา พบว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จุดอ่อน (WEAKNESSES : W) ในรายการที่สะท้อนถึงสภาพปัญหาจากการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ การปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ ไม่ครบถ้วน ไม่ครอบคลุมทุกโครงการ/ตัวชี้วัด การวางแผนการปฏิบัติงานตามแผนและการติดตามประเมินผลตามแผนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด และบุคลากรในบางส่วนขาดความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่และปฏิบัติตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง อีกทั้งยังขาดทักษะ ประสบการณ์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้บริหารบางส่วนขาดวิสัยทัศน์ และความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก อุปสรรค (THREATS : T) ในรายการที่สะท้อนถึงสภาพปัญหาจากการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและขาดแคลนทรัพยากรในการบริหารจัดการ การเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านการศึกษาบ่อยส่งผลให้การบริหารจัดการศึกษาขาดความต่อเนื่อง และนโยบายการกระจายอำนาจของภาครัฐขาดการดำเนินการอย่างจริงจังส่งผลต่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการศึกษา อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ไม่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ในการบริหารนำพาองค์กรสู่การพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2, 2566)

จากรายงานข้างต้น พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ประสบปัญหาที่เกี่ยวข้องมาจากการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในหลายๆ

ประเด็น ทั้งด้านการบริหารจัดการองค์กร ทั้งการบริหารทรัพยากรบุคคล และการรับนโยบายสู่การปฏิบัติ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมที่จะเป็นผู้นำ ในการปรับบริบทของสถานศึกษา แก้ไขปัญหา ปรับจุดด้อยให้เป็นจุดเด่น เปลี่ยนอุปสรรคให้กลายเป็นโอกาสอย่างเหมาะสม ซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้รูปแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมและมีสมรรถนะในการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ ภายใต้ข้อจำกัดของสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องมีทักษะในการบริหารภายใต้การเปลี่ยนแปลง ทั้งการเปลี่ยนแปลงในด้านนโยบายและสภาพแวดล้อม ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมองเห็นมุมมองในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้ตอบสนองต่อนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 และให้สามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปตามบริบทของการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ที่พบว่าการที่จะพัฒนาองค์กรให้ก้าวสู่บริบทของการเปลี่ยนแปลงให้ทันยุคทันสมัยนั้น ผู้นำหรือผู้บริหารเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก การที่จะผู้บริหารจะเปลี่ยนแปลงในด้านนโยบายการจัดการศึกษา วิสัยทัศน์ ตลอดจนความรู้ความสามารถ เพื่อนำพาองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างถูกต้องตามกระบวนการในการเสริมสร้างภาวะผู้นำ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาและการพัฒนาปฏิบัติงานของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 2,549 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 231 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,318 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวนทั้งสิ้น 335 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 31 คน และครูผู้สอน จำนวน 304 คน ได้มาโดยการเปรียบเทียบประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 2 ตอน

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) และเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Type) ได้แก่ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด/มาก/ปานกลาง/น้อย/น้อยที่สุด ซึ่งข้อคำถามประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การกระตุ้นการใช้ปัญญา 3) การสร้างแรงบันดาลใจ 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และ 5) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะของด้านนั้น ๆ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.996 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.987 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการตอบแบบสอบถามผ่านทาง Google form ด้วยการแสกนคิวอาร์โค้ดแนบในหนังสือขอความอนุเคราะห์ แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

3.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์หาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index Modification) และจัดลำดับความต้องการจำเป็นนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) จำนวน 5 คน ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังต่อไปนี้

1.1.1 สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์ในการบริหารมาแล้วอย่างน้อย 5 ปี

1.1.2 มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ได้รับรางวัลผู้บริหารดีเด่นจากสมาคมผู้บริหาร หรือได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติจากคุรุสภา ในด้านการบริหารสถานศึกษาสู่การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลง

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสม (Propriety) และความเป็นไปได้ (Feasibility) ของโปรแกรม จำนวน 5 คน ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคุณสมบัติ คือ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก และมีคุณสมบัติเพิ่มเติมตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่มีประสบการณ์สอน ในสาขาการบริหารการศึกษา หรือมีประสบการณ์ในการสอนงานวิจัยและการประเมินผล จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 2 เป็นผู้บริหารการศึกษาหรือบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 1 คน

กลุ่มที่ 3 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) โดยผู้วิจัยนำประเด็นที่ได้จากการหาค่า $PNI_{Modified}$ 3 ลำดับแรกในแต่ละด้าน มากำหนดเป็นรายการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

2.2 แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Type)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี โดยการศึกษาและทำความเข้าใจนัยแห่งความหมายของคำให้สัมภาษณ์ และสร้างข้อสรุปเป็นความเรียง

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผลโดยเทียบกับเกณฑ์

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ 1) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 2) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา 3) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 4) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และ 5) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 4) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และ 5) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ตามลำดับ ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 4) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา และ 5) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ รายละเอียดแสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			$PNI_{modified}$	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	3.43	0.79	ปานกลาง	4.75	0.48	มากที่สุด	0.385	1
2. ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา	3.51	0.79	มาก	4.70	0.54	มากที่สุด	0.339	4
3. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	3.45	0.82	ปานกลาง	4.74	0.48	มากที่สุด	0.374	2
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	3.56	0.75	มาก	4.74	0.48	มากที่สุด	0.331	5
5. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	3.48	0.82	ปานกลาง	4.74	0.50	มากที่สุด	0.362	3
โดยรวม	**3.49**	**0.80**	**ปานกลาง**	**4.73**	**0.50**	**มากที่สุด**	**0.355**	

2. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ประกอบด้วย 5 Module ได้แก่ Module 1 การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ Module 2 การกระตุ้นการใช้ปัญญา Module 3 การสร้างแรงบันดาลใจ Module 4 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และ Module 5 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 4) วิธีดำเนินการพัฒนามีวิธีการดำเนินการตามกรอบ 70:20:10 ประกอบด้วย การปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา การศึกษาดูงาน และการฝึกอบรม 5) การวัดและประเมินผล มีโครงสร้างของโปรแกรมฯ รายละเอียดแสดงดังแผนภาพ 1

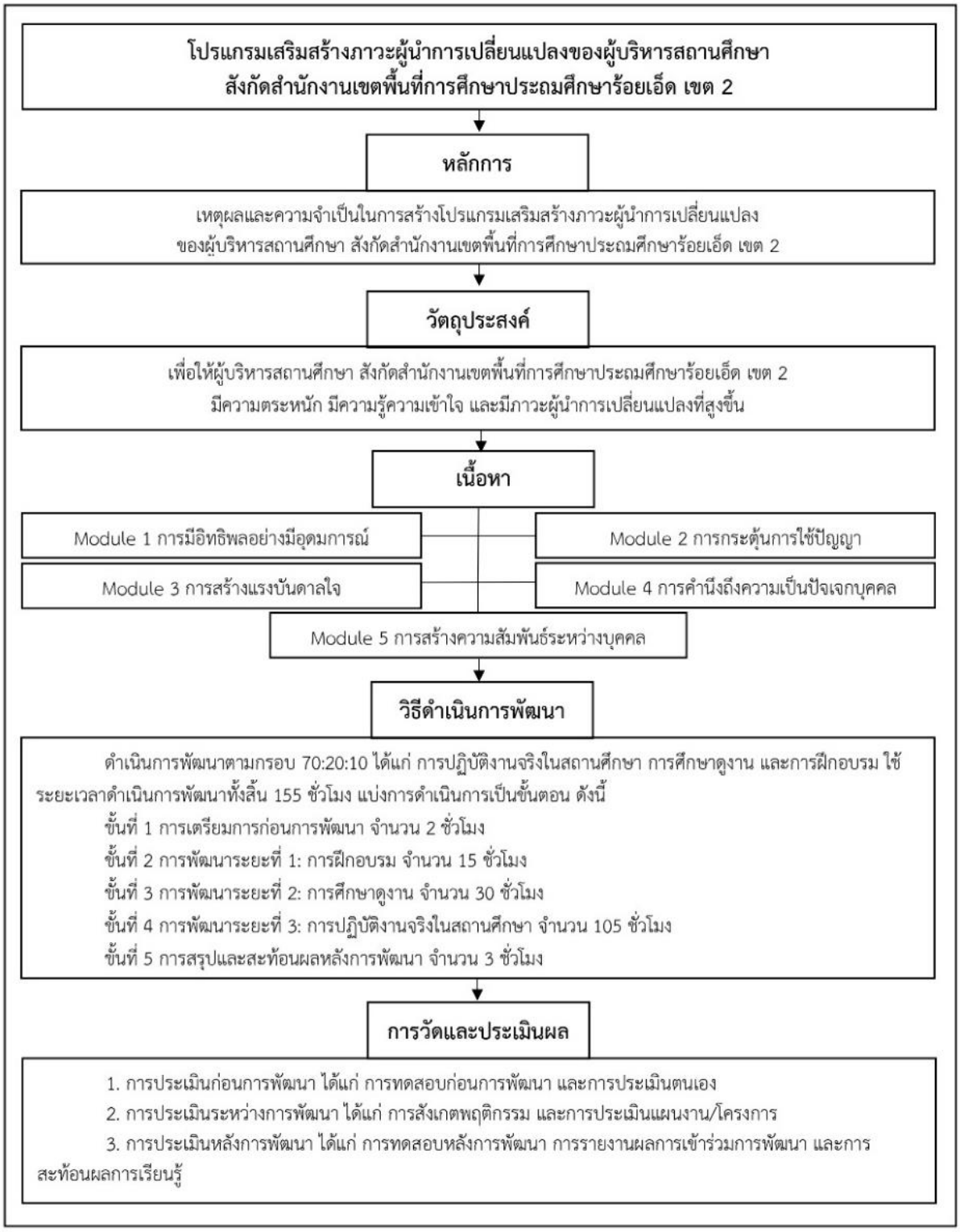

แผนภาพ 1 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า โดยรวม มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของโปรแกรม ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีดำเนินการพัฒนา และ การวัดและประเมินผล พบว่า ทุกองค์ประกอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความเป็นไปได้โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบ อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน รายละเอียดแสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสม และระดับความเป็นไปได้ ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. หลักการ	4.60	0.49	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.80	0.40	มากที่สุด	4.80	0.40	มากที่สุด
3. เนื้อหา	4.80	0.40	มากที่สุด	4.60	0.49	มากที่สุด
4. วิธีดำเนินการพัฒนา	4.60	0.45	มากที่สุด	4.68	0.44	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล	4.80	0.40	มากที่สุด	4.80	0.40	มากที่สุด
โดยรวม	**4.72**	**0.43**	**มากที่สุด**	**4.78**	**0.35**	**มากที่สุด**

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษา สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบัน ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ 1) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 2) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา 3) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 4) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และ 5) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ตามลำดับ เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาโดยส่วนใหญ่มีรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยอาศัยความคุ้นชิน มีวัฒนธรรมองค์กรแบบเดิม ๆ และผู้บริหารยังไม่เข้าใจถึงบริบทการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง จึงเป็นผลทำให้ผู้บริหารยังมีการยึดติดในรูปแบบการบริหารแบบเดิม ไม่กล้าที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีการ และรูปแบบการบริหารในมุมมองที่แตกต่างและแปลกใหม่ที่จะเป็นการนำสถานศึกษาไปสู่การเปลี่ยนแปลง จึงทำให้สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ดังนั้นการเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และเป็นไปในมุมมองใหม่ ๆ ตามบริบทการ

เปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในปัจจุบันที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้านอย่างรวดเร็ว ดังที่ ปรมะ อะนันทวรรณ (2565) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) คือ ผู้นำที่พร้อมจะเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา โดยการเปลี่ยนแปลงจะเป็นสิ่งที่ดีต่อองค์กรหรือการคิดนอกกรอบเดิม ๆ อยู่ตลอดเวลา เพื่อทำให้ผู้ร่วมงานไม่ยึดติดกับเนื้องานเดิม ๆ หรือติดอยู่กับสภาวะเดิม ๆ ซึ่งเป้าหมายในการทำงานก็จะท้าทายและยากขึ้นอยู่เรื่อย ๆ และจากผลการวิจัยที่พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงสุด ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญกับความเป็นปัจเจกบุคคล สนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาตนเองตามความต้องการอย่างสม่ำเสมอ ตลอดทั้งเข้าใจในความแตกต่างของบุคลากรภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวความคิดของ Bass and Riggio (2006) ได้ให้ความเห็นว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้ผู้ตามพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จที่สูงขึ้น โดยกระตุ้นให้ผู้ตามใช้ศักยภาพของตนในการทำงานอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งมีความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเอง และยังสร้างโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ใช้การสื่อสารแบบสองทาง และคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยผลจากการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์ และนวรัตน์วดี ชินอัครวัฒน์ (2563) ที่พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในช่วงที่จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำงานของตนให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมของสถานศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป อันเป็นผลมาจากการปฏิรูปการศึกษา และสภาพสังคมที่มีการแข่งขันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยความเป็นผู้นำที่เข้มแข็งจึงจะสามารถสร้างความมั่นใจ ความมั่นคงให้กับคนในองค์กร และก่อให้เกิดการยอมรับในการทำงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประชา โสภัณนา (2563) ที่พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูดสุด คือ ด้านการคำนึงถึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาได้สนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ตามความสามารถ และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลอยู่เสมอ

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 4) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และ 5) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ตามลำดับ เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากในปัจจุบันการดำเนินงานภายในสถานศึกษาจะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำพาองค์กรนั้น ๆ ให้เป็นไปได้ จึงเป็นเหตุทำให้บุคลากรภายในสถานศึกษาล้วนแล้วต่างมีความคาดหวังและพึงประสงค์ให้ผู้บริหารศึกษาของตนเป็นผู้นำที่มีความสามารถ มีประสิทธิภาพในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จและเกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น ดังที่ รุ้งนภา จันทร์ลี (2562) กล่าวถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า เป็นพฤติกรรมของผู้นำในการทำงานและการบริหารงานที่นำพาองค์กรพัฒนาในทางที่ดีขึ้น โดยอาศัยพฤติกรรมแบบอย่างที่ดีด้านวิสัยทัศน์วุฒิภาวะและแนวคิดเพื่อจูงใจสร้างแรงบันดาลใจกระตุ้นให้ผู้ตามรู้สึกไว้วางใจเกิดความนับถือในตัวผู้นำเป็นผลให้ผู้ตามเกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดพัฒนาทัศนคติ ยกระดับวุฒิภาวะของผู้ตามให้เกินกว่าความคาดหวังของตนเอง

เพื่อเกิดประโยชน์ และนำพาองค์กรให้พัฒนาสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และผลจากการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรินทร์ สงครามศรี (2561) ที่พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูดสุด ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประชา โสภัณนา (2563) ที่พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์สูดสุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ เนื่องจากมีความคาดหวังในการเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดีสำหรับผู้ใต้บังคับบัญชา โดยประพฤติปฏิบัติที่สะท้อนถึงคุณธรรมและจริยธรรมในการทำงาน พร้อมหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจในหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตน

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ เหตุที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษายังขาดการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์และต้องได้รับการเสริมสร้างมากที่สุดเมื่อเทียบกับองค์ประกอบในด้านอื่น ๆ อันเป็นเหตุมาจากในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน ไม่สามารถสร้างความน่าเคารพ นับถือ และยังไม่เป็นที่มั่นใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษาว่าผู้บริหารของตนจะสามารถนำพา หรือสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรได้ ผลจากการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชยพร สำราญสุข (2566) ที่พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ ดาราวงศ์ และชัชชญา พีระธรณิศร (2566) ที่พบว่า ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ลำดับสูงที่สุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้นำที่ดีต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่าง เป็นที่ยกย่อง เคารพนับถือ ศรัทธาไว้วางใจ และทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความภาคภูมิใจ สามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปยังผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถควบคุมอารมณ์ให้มั่นคงอยู่เสมอ ซึ่งเป็นไปดังที่ Bass (1997) กล่าวไว้ว่า การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ เป็นการที่ผู้นำประพฤติตนเป็นแบบอย่างหรือเป็นโมเดลสำหรับผู้ตาม ผู้นำจะเป็นที่ยกย่องเคารพ นับถือ ศรัทธา และไว้วางใจแก่ผู้ตาม เมื่อผู้ตามได้ร่วมงานกับผู้นำอย่างใกล้ชิด จะรู้สึกภาคภูมิใจและมีแนวโน้มที่จะประพฤติตนตามแบบผู้นำ โดยต้องการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้นำเพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่งสิ่งที่ผู้นำต้องปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงคุณลักษณะนี้คือ ผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ตาม โดยหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว แต่จะทำงานเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นและกลุ่ม และจะแสดงออกให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาด ความมีสมรรถภาพ การเชื่อมั่นในตนเอง ความแน่วแน่ในอุดมการณ์ ผู้นำจะเสริมความภาคภูมิใจ ความจงรักภักดี ความมั่นใจของผู้ตาม และทำให้ผู้ตามมีความเป็นพวกเดียวกับผู้นำผ่านวิสัยทัศน์

2. จากผลการศึกษา โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาฯ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ประกอบด้วย 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ Module 1 การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ Module 2 การกระตุ้นการใช้ปัญญา Module 3 การสร้างแรงบันดาลใจ Module 4 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และ Module 5 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 4) วิธีดำเนินการพัฒนา มีวิธีการดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำ ตามกรอบ 70:20:10 ประกอบด้วย

การปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา การศึกษาดูงาน และการฝึกอบรม และ 5) การวัดและประเมินผล ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจาก โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่พัฒนาขึ้นได้ดำเนินการพัฒนาตามหลักการพัฒนาตามแนวคิดการพัฒนาภาวะผู้นำอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดกรอบการพัฒนาตามกรอบ 70:20:10 ซึ่งเป็นการพัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาได้จริง โดยร้อยละ 70 หมายถึง การพัฒนาที่เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา ร้อยละ 20 หมายถึง การพัฒนาที่เป็นการเรียนรู้จากการศึกษาดูงาน และร้อยละ 10 หมายถึง การพัฒนาที่เป็นการเรียนรู้จากการฝึกอบรม ดังที่ Jennings and Wargnier (2015) ได้กล่าวถึง วิธีการพัฒนาการเรียนรู้แบบ70:20:10 ประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ 3 ส่วนสำคัญ คือ 70 เปอร์เซ็นต์ มาจากการเรียนรู้และพัฒนาผ่านประสบการณ์การทำงานจริง 20 เปอร์เซ็นต์ มาจากการเรียนรู้และพัฒนาผ่านผู้อื่น เช่น การเป็นพี่เลี้ยงการ สอนงาน การเรียนรู้จากผู้อื่น การเรียนรู้จากผู้ที่อยู่รอบข้างหรือจากเครือข่าย การได้รับคำแนะนำจากบุคคลอื่น เป็นต้น 10 เปอร์เซ็นต์ มาจากการเรียนรู้และพัฒนาผ่านหลักสูตรอย่างเป็นทางการ เช่น การศึกษา การฝึกอบรม หรือการสัมมนา และเมื่อพัฒนาโปรแกรมขึ้นมาแล้ว ได้นำโปรแกรมที่ได้พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม ซึ่งโปรแกรมที่ได้พัฒนาขึ้นเป็นที่ยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิดังผลการวิจัยที่ปรากฏ จึงทำให้โปรแกรมดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้ในทางปฏิบัติ เพื่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุชัย วันศรีรัตน์ (2564) ที่ได้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาระผู้นำการเปลี่ยนแปลงของของบริหารสถานศึกษา โดยมีขอบข่าย ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) กลุ่มเป้าหมาย 4) เนื้อหา 5) การดำเนินการ และ 6) การประเมินผล โดยโปรแกรมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรินทร์ สงครามศรี (2561) ที่ได้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กลุ่มเป้าหมาย 4) เนื้อหา 5) การดำเนินการ และ 6) การประเมินผล โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสูงกว่าค่าดัชนีฯ โดยรวม มีจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และ 3. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ด้าน ควรได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างอย่างเร่งด่วน ดังนั้นแล้วหน่วยงานต้นสังกัด ควรส่งเสริม และพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความต้องการเรียงลำดับความจำเป็นเร่งด่วน โดยอาจเลือกในด้านที่ตนเองต้องการพัฒนาก่อน และดำเนินการจนครบทุกด้าน

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมที่

พัฒนาขึ้นมีคุณภาพ สามารถที่จะนำไปใช้ได้จริงในการเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นแล้วหน่วยงานต้นสังกัด หรือกลุ่มโรงเรียน อาจพิจารณาใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นนี้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของการใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ทราบประสิทธิภาพและผลลัพธ์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษา วิจัย และพัฒนาโปรแกรมหรือรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้มีวิธีการพัฒนาและเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลาย และเป็นตัวเลือกในการเข้ารับการพัฒนาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่สนใจอย่างเหมาะสม

2.3 จากผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดในการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ซึ่งในการวิจัยครั้งต่อไปอาจนำผลการวิจัยนี้ ไปใช้เป็นแนวคิด หรือ ประเด็นในการออกแบบการวิจัยให้มีความเฉพาะหรือเจาะจงในด้านดังกล่าวยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กมล รอดคล้าย. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.* บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

ไชยพร สำราญสุข. (2566). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปรมะ อะนันทวรรณ. (2565). ภาวะผู้นำองค์กร : ในทัศนะตามแนวพระพุทธศาสนา. *วารสารวิชาการสังคมศาสตร์วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด, 1*(2),19-32. https://so14.tcithaijo.org/index.php/jssmcure/article/view/297

ประชา โสภัณนา. (2563). *การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พัชรินทร์ สงครามศรี. (2561). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รุ้งนภา จันทร์ลี. (2562). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

วรวุฒิ อันปัญญา. (2563). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วันเพ็ญ ดาราวงศ และชัชชญา พีระธรณิศร. (2566). การพัฒนาภาะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ เขต 3. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 9*(1): 142-150. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/article/view/258617

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2554). แนวทางการศึกษาภาวะผู้นำ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, *3*(5), 28-40. https://ph01.tci-thaijo.org/index.php/snru_journal/article/view/10001/9035

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2557). *ภาวะผู้นำ : ทฤษฎีและนานาทัศนะร่วมสมัยปัจจุบัน.* สำนักพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์.

สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์. และนวรัตน์วดี ชินอัครวัฒน์. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 7*(5), 183-195 https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/243396

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567.*

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. (2566). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 5 ปี (ปีงบประมาณ 2566 – 2570) ของ สพป.ร้อยเอ็ด เขต 2.* http://www.ret2.go.th/ict/

เสนาะ ติเยาว์. (2544). *หลักการบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อนุชัย วันศรีรัตน์. (2564). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรือนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัยมศึกษาร้อยเอ็ด.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Bass, B.M. (1997). *Leadership and Peformance Beyond Exception.* New York : The Free Press.

Bass, B.M. and B.J. Avolio. (1994.) *Improving Organizational Effectiveness Through Transformational Leadership.* Thousa and Oaks: Sage.

Bass, B.M. and R.E. Riggio. (2006.) *Transformational Leadership.* 2nded. Mahwah, New

Jennings, C., & Wargnier, J. (2015). *Effective learning with 70:20:10.* The new frontier for the extended enterprise. Retrieved from https://alberonpartners.com/wp-content/uploads/2019/09/Alberon_Wargnier_2011-70-20-10_vEN.pdf

Riaz, A. and Haider, M.H. (2010). Role of transformational and transactional Leadership on job satisfaction and career satisfaction. *Business and Economic Horizons*, *1*, 29-38.

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2567

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

Developing a Program to Strengthen Sustainable Leadership of School Administrators under the Secondary Educational Service Area Office Roi-Et

เพชรลดา ดอนกลาง[*1] โกวัฒน์ เทศบุตร[2]

Phetlada Donklang[*1] Kowat Tesaputa[2]

(Received: 2024-10-21; Revised: 2024-11-04; Accepted: 2024-11-07)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา และพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำนวน 334 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งขั้น กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินโปรแกรม จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินโปรแกรม วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

[1] นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สังกัดภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

* Corresponding Author, Email: saiphetlada@gmail.com

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา มีสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อันดับ 1 การกระจายและสร้างเครือข่าย อันดับ 2 การอนุรักษ์ความรู้นำสู่การพัฒนา อันดับ 3 ความยุติธรรมและเสมอภาค อันดับ 4 การสืบสานความสำเร็จ อันดับ 5 การสร้างและส่งเสริมความหลากหลาย อันดับ 6 ความลุ่มลึกในองค์ความรู้ และอันดับ 7 การบริหารทรัพยากรและนวัตกรรม ตามลำดับ และโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ประกอบด้วย 7 โมดูล 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล โดยมีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำที่ยั่งยืน โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1) to investigate the existing situation and desirable situations, and the needs to develop sustainable leadership of school administrators, and develop a program to strengthen sustainable leadership of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Roi-Et,
by Mixed methods research. The sample group was 334 administrators and teachers in secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office Roi-Et, which is randomized by using stratified random sampling technique. The informants were 3 best practices of school administrators, and 5 experts to evaluate the program. Research instruments were questionnaire, interview, and program evaluation form. Statistical used to analyze data were mean, standard deviation,
and the modified priority needs index.

The research results were found; the existing situation of sustainable leadership of school administrators in overall was at a moderate level, while desirable

situation was at a high level, and the priority needs to develop sustainable leadership of school administrators were ranked from high to low: No.1 distribution and network creation, No.2 Knowledge conservation leads to development, No.3 Justice and equality, No.4 continuation of success, No.5 creating and promoting diversity, No.6 depth of knowledge, and No.7 resource management and innovation, respectively. The program to strengthen sustainable leadership of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Roi-Et consisted of 1) rationale, 2) objectives, 3) content consisted of 7 modules, 4) developing methods comprising training, field-trip and workshop, 5) measurement and evaluation, the program evaluation of appropriateness and feasibility was at
the highest level.

Keywords : Sustainable Leadership, Leadership Strengthen Program, Administrators

บทนำ

การพัฒนาการศึกษาเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืน เพราะการศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญที่สุดในการพัฒนาสังคมให้คนเป็นสมาชิกที่ดี มีคุณภาพ และคุณธรรม การพัฒนาการศึกษา จึงมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาทั้งระบบสังคม และความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ดังที่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งเป็นชุดเป้าหมายการพัฒนาระดับโลกหลังปี 2015 ที่ได้รับการรับรองจาก 193 ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาติ เมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2015 ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ทั้งหมด 17 เป้าหมาย และเป้าหมายที่ 4 ได้ระบุถึงการสร้างหลักประกันว่า ทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2567) สถานศึกษา จึงถือเป็นระบบหนึ่งของสังคมในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาแก่ประชาชนโดยตรง และเป็นหน่วยงานหลักของระบบการศึกษา และภาวะผู้นำของผู้บริหารก็มีผลต่อการพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะมีบทบาทในการผลักดันให้เกิดความสำเร็จในการจัดการศึกษา ซึ่งคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดีต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ มีวิสัยทัศน์

มีปฏิภาณไหวพริบ มีบุคลิกภาพที่ดี มีความคิดริเริ่ม มีความยุติธรรม มีจุดมุ่งหมาย มีความยืดหยุ่นและเปิดเผย ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารในการบริหารจัดการการศึกษาเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน และพัฒนาไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน การพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงมีความสำคัญต่อบริหารจัดการองค์กรภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทั้งสถานการณ์ปัจจัยต่าง ๆ ให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนเชื่อมโยงในทุกมิติ ทั้งสภาพสังคมเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม สนองความต้องการของคนในยุคปัจจุบัน และไม่กระทบต่อความต้องการหรือการพัฒนาของคนในอนาคต

การศึกษาในยุคปัจจุบันมีความต้องการภาวะผู้นำที่ยั่งยืนมากกว่าภาวะผู้นำแบบฉับพลัน เพราะในปัจจุบันไม่ได้ต้องการเพียงแค่กระบวนการบริหารจัดการทั่วไป แต่ต้องการแสวงหาแนวทางที่จะทำให้เกิดภาวะผู้นำที่ยั่งยืน ผู้บริหารจะต้องเรียนรู้ในการเปลี่ยนความคิด มีพลังอำนาจในตัวเองเพื่อที่จะไปสร้างพลังอำนาจให้กับผู้อื่นโดยการสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วม และการร่วมคิด ร่วมทำ ทำให้เกิดการมองเห็นภาพร่วมกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีความยั่งยืน ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กร โดยการประเมินการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560 –2564) พบจุดอ่อน (Weakness: W) ที่สะท้อนถึงการบริหารสถานศึกษาที่ขาดความลุ่มลึกในองค์ความรู้ ส่งผลให้เกิดความอ่อนแอทางวิชาการ คือ ผู้เรียนมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในเกือบทุกวิชา โดยเฉพาะในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 และการที่ผู้เรียนส่วนมากขาดทักษะความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์การใช้เหตุผลและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ยังพบปัญหาที่สะท้อนให้เห็นความอ่อนแอด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล คือ การบริหารจัดการอัตรากำลังของครู การขาดความรู้และทักษะเฉพาะในวิชาความรู้ การขาดแคลนครู และการสอนไม่ตรงตามวุฒิการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด, 2565) ซึ่งปัญหาที่พบจากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กรข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา จึงได้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้บริหารซึ่งจะนำสู่การพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ดำเนินการเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด และระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด รวมจำนวน 2,541 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 60 คน และครู จำนวน 2,481 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำนวน 334 คน ซึ่งได้จากกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางของ Krejcie and Morgan (1970: 607-610) จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน และครู จำนวน 304 คน และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังนี้

1. การศึกษาวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ด้านการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนด

2. การประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 3 ประเภท มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 ทุกข้อ โดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) ตั้งแต่ 0.31 - 0.91 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Alpha Coefficient: α) เท่ากับ 0.98 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) ตั้งแต่ 0.32 - 0.78 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Alpha Coefficient: α) เท่ากับ 0.90

2. แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยการพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถามโดยคณะผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผลการตรวจสอบคุณภาพ พบว่า ข้อคำถามมีความเหมาะสมสอดคล้องตามกับผลการศึกษาลำดับความต้องการจำเป็น และเห็นชอบให้นำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไปได้

3. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม มีลักษณะเป็นแบบประเมินแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยการพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถามโดยคณะผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผลการตรวจสอบคุณภาพ พบว่า แบบประเมินมีความเหมาะสม มีข้อคำถามที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของโปรแกรม มีประเด็นการประเมินครบถ้วน และเห็นชอบให้นำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไปได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยขอหนังสือราชการคณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยระยะที่ 1 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารและครู โดยวิธีเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จัดส่งทางไปรษณีย์ และเก็บข้อมูลออนไลน์โดยใช้ Google form ส่งผ่านทาง Application LINE

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อนัดหมายวันเวลาและสถานที่ เพื่อทำการสัมภาษณ์และขอพบเพื่อขอรับการประเมินโปรแกรม ด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นโดยใช้ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index)

2. การวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และวิเคราะห์ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด สามารถนำเสนอผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และระดับภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านความลุ่มลึกในองค์ความรู้	3.60	0.99	มาก	4.30	0.96	มาก
2. ด้านการสืบสานความสำเร็จ	3.42	1.16	ปานกลาง	4.22	0.93	มาก
3. ด้านการกระจายและสร้างเครือข่าย	3.41	1.21	ปานกลาง	4.44	0.81	มาก
4. ด้านความยุติธรรมและเสมอภาค	3.40	1.12	ปานกลาง	4.19	0.95	มาก
5. ด้านการสร้างและส่งเสริมความหลากหลาย	3.47	0.81	ปานกลาง	4.18	1.02	มาก
6. ด้านการบริหารทรัพยากรและนวัตกรรม	3.66	0.94	มาก	4.26	1.00	มาก
7. ด้านการอนุรักษ์ความรู้นำสู่การพัฒนา	3.32	1.30	ปานกลาง	4.18	1.02	มาก
โดยรวม	3.47	1.09	ปานกลาง	4.25	0.96	มาก

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรและนวัตกรรม ($\overline{X}$ = 3.66) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการอนุรักษ์ความรู้นำสู่การพัฒนา ($\overline{X}$ = 3.32) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการกระจายและสร้างเครือข่าย ($\overline{X}$ = 4.44) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด มี 2 ด้าน คือ ด้านการสร้างและส่งเสริมความหลากหลาย และด้านการอนุรักษ์ความรู้นำสู่การพัฒนา ($\overline{X}$ = 4.18)

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่า I ค่า D ค่า $PNI_{modified}$ และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

การพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สพม.ร้อยเอ็ด	I	D	$PNI_{modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. ด้านความลุ่มลึกในองค์ความรู้	4.30	3.60	0.19	6
2. ด้านการสืบสานความสำเร็จ	4.22	3.42	0.23	4
3. ด้านการกระจายและสร้างเครือข่าย	4.44	3.41	0.30*	1
4. ด้านความยุติธรรมและเสมอภาค	4.19	3.40	0.25*	3
5. ด้านการสร้างและส่งเสริมความหลากหลาย	4.18	3.47	0.20	5
6. ด้านการบริหารทรัพยากรและนวัตกรรม	4.26	3.66	0.17	7
7. ด้านการอนุรักษ์ความรู้นำสู่การพัฒนา	4.18	3.32	0.26*	2

หมายเหตุ $PIN_{modified}$ มากกว่าหรือเท่ากับ 0.25 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นและควรได้รับการแก้ไข

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ ด้านการกระจายและสร้างเครือข่าย ด้านการอนุรักษ์ความรู้นำสู่การพัฒนา ด้านความยุติธรรมและเสมอภาค ด้านการสืบสานความสำเร็จ ด้านการสร้างและส่งเสริมความหลากหลาย ด้านความลุ่มลึกในองค์ความรู้ และด้านการบริหารทรัพยากรและนวัตกรรม ตามลำดับ

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ไว้ว่า ด้านที่ค่าความต้องการจำเป็นมากกว่าหรือเท่ากับ 0.25 เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นและควรได้รับการแก้ไข ได้แก่ ด้านการกระจายและสร้างเครือข่าย ($PNI_{modified}$ = 0.30) ด้านการอนุรักษ์ความรู้นำสู่การพัฒนา ($PNI_{modified}$ = 0.26) และด้านความยุติธรรมและเสมอภาค ($PNI_{modified}$ = 0.25)

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

2.1 ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ด้านการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การพัฒนาต้นสังกัดควรอบรมพัฒนาแบบมีส่วนร่วมและตรวจสอบผลเป็นระยะและต่อเนื่อง ควรมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ พัฒนาทักษะการสืบค้นข้อมูล ความใฝ่เรียนรู้ ความเพียร และสร้างเครือข่ายการพัฒนาร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา จัดการด้านเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ระบบอินเตอร์เน็ต ระบบ E-learning ลิงค์แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และนำเสนอองค์ความรู้ผ่านเว็บไซต์โรงเรียนเพื่อประโยชน์ในวงกว้าง ควรมีการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ที่ดีเพื่อส่งต่อความสำเร็จ จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน แผน ปฏิทิน นำเสนอเทคนิคการทำงาน และให้อิสระในการสร้างสรรค์และพัฒนาการทำงาน โดยคู่มือควรมีการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันเสมอ ควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธภาพอันดีเพื่อส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือเสมอ มีการทำงานเป็นทีม กำหนดบทบาทหน้าที่ชัดเจน ประกาศนโยบายความยุติธรรมและเสมอภาคในองค์กร เชิดชูผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดี ศึกษาและนำเสนอแนวคิดและพฤติกรรมของผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน ครูและบุคลากรได้เรียนรู้ ส่งเสริมการเปิดใจรับฟังและยอมรับความแตกต่างซึ่งกันและกันในองค์กร ทำงานร่วมกันแบบถ้อยทีถ้อยอาศัย จัดกิจกรรมนันทนาการ ส่งเสริมคนเก่งให้สอนงานคนอื่น ๆ เชิญผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันอุดมศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษา มาให้ความรู้และส่งเสริมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ เช่น ระบบ to school การจัดกิจกรรมประกวดด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และการให้ความสำคัญกับการใช้ PLC เพื่อพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน

2.2 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 2.1) เพื่อสร้างความตระหนักในการเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา 2.2) เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืน และ 2.3) เพื่อส่งเสริมการนำแนวคิดภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา ลงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการ PLC 3) เนื้อหา ประกอบด้วย 7 โมดูล ได้แก่ โมดูลที่ 1 ความลุ่มลึกในองค์ความรู้ โมดูลที่ 2 การสืบสานความสำเร็จ โมดูลที่ 3 การกระจายและสร้างเครือข่าย โมดูลที่ 4 ความยุติธรรมและเสมอภาค โมดูลที่ 5 การสร้างและส่งเสริมความหลากหลาย โมดูลที่ 6 การบริหาร

ทรัพยากรและนวัตกรรม และโมดูลที่ 7 การอนุรักษ์ความรู้นำสู่การพัฒนา 4) วิธีการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักการ 70:20:10 มีวิธีการพัฒนา ได้แก่ 4.1) การฝึกอบรม 4.2) การศึกษาดูงาน และ 4.3) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 5) การวัดและประเมินผล โดยการประเมินการวัดความรู้ความเข้าใจ การตรวจสอบผลการปฏิบัติจริง และการวัดทัศนคติ

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด พบว่า โปรแกรมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นข้อค้นพบสำคัญที่ผู้วิจัยจะนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบันการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรและนวัตกรรม สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ในสภาพการปฏิบัติงานจริงของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรของสถานศึกษา ทั้งด้านคน งบประมาณ วิธีการปฏิบัติ และการจัดการทรัพยากรในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทุกสถานศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการบริหารทรัพยากรและนวัตกรรม และมีสภาพการปฏิบัติในปัจจุบันด้านนี้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับ Hargreaves and Fink (2004) ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรและนวัตกรรมไว้ว่า เป็นพันธกิจของผู้บริหารที่จะต้องจัดหาบำรุงรักษา และบริหารทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร แต่สาเหตุที่การปฏิบัติในสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง อาจมีความสอดคล้องกับผลของค่าเฉลี่ยในข้อที่น้อยที่สุดในด้านนี้ คือ ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาความสร้างสรรค์ การเท่าทันต่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้แก่นักเรียน ซึ่งในสภาพความเป็นจริง การปฏิบัติในด้านนี้ ยังไม่มีชัดเจน ทั้งที่เทคโนโลยีได้เข้าถึงนักเรียนทุกคนอย่างแพร่หลายและทั่วถึง แต่การส่งเสริมให้นักเรียนรู้เท่าทันดิจิตอล ยังไม่ครอบคลุมและไม่ทั่วถึง จึงทำให้อาจเกิดผลเสียกับนักเรียนบางคนที่ขาดวิจารณญาณหรือไม่ได้รับการเอาใจใส่จากผู้เกี่ยวข้องเท่าที่ควร สำหรับผลของสภาพปัจจุบันด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการอนุรักษ์ความรู้นำสู่การพัฒนา สาเหตุที่สภาพปัจจุบันเป็นเช่นนี้

อาจเนื่องมาจาก การปฏิบัติในปัจจุบันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ยังขาดความชัดเจนในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งที่มีคุณค่าในอดีต ซึ่งก็คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ที่ยังขาดกระบวนการ PLC ที่มีความชัดเจนในการรวบรวมองค์ความรู้จากตัวคน (Tacit Knowledge) หรือก็คือคุณค่าในอดีต เพื่อให้คงอยู่ไม่สูญหายไปพร้อมกับตัวคน ดังที่ Hargreaves (2007: 223) ได้อธิบายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ความรู้นำสู่การพัฒนาไว้ว่า เป็นการให้ความสำคัญต่อประสบการณ์ในอดีต ให้ความสำคัญปกป้องอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งที่มีคุณค่าในอดีตและเรียนรู้จากสิ่งนั้นเพื่อที่จะได้สร้างอนาคตที่ดีกว่า ซึ่งในปัจจุบันการดำเนินการในด้านนี้ ยังขาดความชัดเจนจึงมีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันต่ำที่สุด และผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้ สะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติในปัจจุบันที่ควรได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ เสาวลี แจ้งใจดี ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์ และพรพิพัฒน์ เพิ่มผล (2564) ซึ่งได้ศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำผู้บริหารโรงเรียนกีฬา สังกัดมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ พบว่า ภาวะผู้นำผู้บริหารโรงเรียนกีฬามีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ที่มีผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการกระจายและสร้างเครือข่าย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สภาพการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน ผู้บริหารมีการสร้างสัมพันธภาพอันดีในการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกับองค์กรอื่น ๆ แต่ยังขาดพลังและความต่อเนื่องในการส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกันที่ชัดเจน อาจเพราะแตกต่างกันของขนาดสถานศึกษาและการได้รับการจัดสรรงบประมาณ เนื่องจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดเล็ก จึงอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้เกิดช่องว่างในการร่วมพัฒนา ดังที่ ทิวากานต์ ศรีสวัสดิ์ และกนกอร สมปราชญ์ (2558) ได้อธิบายเกี่ยวกับการกระจายและสร้างเครือข่ายไว้ว่า เป็นกระบวนการปฏิบัติงานของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับองค์กรอื่น ๆ สร้างความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพลัง มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน การสนับสนุนซึ่งกันและกัน เมื่อในสภาพความเป็นจริง มีความแตกต่างกันในด้านขนาดสถานศึกษาและงบประมาณ รวมถึงความห่างไกลของที่ตั้ง ย่อมส่งผลให้การบริหารเครือข่ายสถานศึกษาขาดประสิทธิภาพและเป็นด้านแรก

ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของสภาพที่พึงประสงค์ และผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มี 2 ด้าน คือ ด้านการสร้างและส่งเสริมความหลากหลาย และด้านการอนุรักษ์ความรู้นำสู่การพัฒนา สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การสร้างและส่งเสริมความหลากหลายในมุมมองของการพัฒนาขีดความสามารถของครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติอย่างทั่วถึงในปัจจุบัน ได้แก่ การอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถของครูและบุคลากรทางการศึกษา และการเข้าร่วมเป็นโรงเรียนเครือข่ายร่วมพัฒนาวิชาการ ซึ่งแต่ละสถานศึกษาจะมีการจัดโครงการพัฒนาบุคลากรและเป็นสมาชิกเครือข่ายเพื่อร่วมพัฒนาวิชาการร่วมกับสถานศึกษาในสังกัดเดียวกัน สอดคล้องกับ Fullan (2005) ที่ได้อธิบายไว้ว่า การสร้างความยั่งยืนต้องสามารถสร้างขีดความสามารถในการทำงานให้เกิดขึ้น โดยอาศัยเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน สำหรับด้านการอนุรักษ์ความรู้นำสู่การพัฒนา ในปัจจุบันสถานศึกษามีการวางแผนด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา มีการประเมินตนเองต่อเนื่องทุกปีการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้พร้อมรับการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา แสดงถึงพฤติกรรมของผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและมีการดำเนินการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษามาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ภาวิณี วัฒนพรหม (2564) ที่ได้อธิบายไว้ว่า การอนุรักษ์ความรู้นำสู่การพัฒนาเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารในการเรียนรู้แนวทางสู่ความสำเร็จจากประสบการณ์ในอดีตและพัฒนาให้ดีขึ้นในอนาคต และถึงแม้ว่า ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบในบางด้านจะมีสภาพที่พึงประสงค์ในระดับต่ำ แต่ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงถึงความต้องการได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืน สอดคล้องกับการศึกษาของสุนทรีพร อำพลพร (2565) ซึ่งทำการศึกษาสภาพที่คาดหวังของภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้คือ ด้านการกระจายและสร้างเครือข่าย ด้านการอนุรักษ์ความรู้นำสู่การพัฒนา ด้านความยุติธรรมและเสมอภาค ด้านการสืบสานความสำเร็จ ด้านการสร้างและส่งเสริมความหลากหลาย ด้านความลุ่มลึกในองค์ความรู้ และด้านการบริหารทรัพยากรและนวัตกรรม ตามลำดับ สาเหตุที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการบริหารงานของสถานศึกษา

ในปัจจุบัน ยังขาดความชัดเจนหรือขาดทิศทางในบริหารจัดการเพื่อความยั่งยืนในอนาคต ด้านที่มีความต้องการจำเป็นเป็นลำดับแรก คือ การกระจายและสร้างเครือข่าย เนื่องมาจากโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นแบบลำดับขั้น มีลำดับการบังคับบัญชาจากบนลงล่าง บุคลากรในระดับล่างอาจรู้สึกว่าตนเองไม่มีความสำคัญ ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นหรือแสดงศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ เพราะการบริหารจัดการย่อมขึ้นอยู่กับหัวหน้างานและผู้บริหาร แต่ในทางปฏิบัติในความเป็นจริงแล้ว ผู้บริหารไม่สามารถที่จะแบกรับ ภาระต่าง ๆ เพียงคนเดียวได้ งานทุกงานในสถานศึกษาย่อมเกิดจากความร่วมมือของทุกคน ผู้บริหารมีความสำคัญในการขับเคลื่อนงานทุกส่วนให้ดำเนินไปได้ ในการบริหารองค์กรในปัจจุบัน ผู้บริหารควรวางโครงสร้างการบริหารอย่างเหมาะสมและมีศักยภาพสูงสุด ควรให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม และการกระจายอำนาจ เพื่อให้องค์กรสามารถขับเคลื่อนการทำงานไปได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Hargreaves (2007) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า ภาวะผู้นำไม่สามารถถูกแบกรับด้วยผู้นำหรือผู้บริหารเพียงคนเดียวได้ กล่าวคือ ผู้บริหารเพียงคนเดียว ไม่สามารถควบคุมหรือจัดการทุกสิ่งทุกอย่างได้โดยปราศจากความช่วยเหลือจากผู้อื่นในองค์การ พื้นฐานความรู้ความสามารถและสติปัญญาของบุคลากรทุกคนล้วนเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อใช้ช่วยให้องค์กรเกิดความยืดหยุ่นและสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดได้การใช้เพียงสติปัญญาและความสามารถของผู้นำแต่เพียงคนเดียว จะทำให้องค์กรไม่มีความยืดหยุ่นและมีโอกาสในการสร้างข้อผิดพลาดได้มากขึ้น ด้วยเหตุนี้ภาวะผู้นำที่ยั่งยืน จึงให้ความสำคัญต่อภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจมากกว่าจะเน้นไปที่ภาวะผู้นำของผู้นำเพียงแค่คนเดียว จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้ จึงส่งผลให้ ด้านการกระจายและสร้างเครือข่าย เป็นด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นเป็นลำดับแรก และมีความสอดคล้องกับการพัฒนาองค์กร ที่พื้นฐานของการพัฒนา ควรปรับโครงสร้างขององค์กรให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด หรือวิธีการที่จะนำมาพัฒนา โดยในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น การวางโครงสร้างของสถานศึกษาให้รองรับการพัฒนาสู่ภาวะผู้นำที่ยั่งยืน จึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการพัฒนาเป็นอันดับแรก และผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับ สุนทรีพร อำพลพร (2565) ที่พบว่า ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีความต้องการจำเป็นทุกด้าน โดยมีด้านที่สอดคล้องกัน คือ ความยุติธรรม ความหลากหลาย ความพร้อมด้านทรัพยากร ความยืนยาว ความลุ่มลึก และการกระจายอำนาจ

2. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 2.1) เพื่อสร้างความตระหนักในการเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา 2.2) เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืน และ 2.3) เพื่อส่งเสริมการนำแนวคิดภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา ลงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการ PLC 3) เนื้อหา ประกอบด้วย 7 โมดูล ได้แก่ โมดูลที่ 1 ความลุ่มลึกในองค์ความรู้ โมดูลที่ 2 การสืบสานความสำเร็จ โมดูลที่ 3 การกระจายและสร้างเครือข่าย โมดูลที่ 4 ความยุติธรรมและเสมอภาค โมดูลที่ 5 การสร้างและส่งเสริมความหลากหลาย โมดูลที่ 6 การบริหารทรัพยากรและนวัตกรรม และโมดูลที่ 7 การอนุรักษ์ความรู้นำสู่การพัฒนา 4) วิธีการพัฒนา โปรแกรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักการ 70:20:10 มีวิธีการพัฒนา ได้แก่ 4.1) การฝึกอบรม 4.2) การศึกษาดูงาน และ 4.3) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 5) การวัดและประเมินผล โดยการประเมิน การวัดความรู้ความเข้าใจ การตรวจสอบผลการปฏิบัติจริง และการวัดทัศนคติ จากผลการพัฒนาโปรแกรมข้างต้น จะเห็นได้ว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ใช้หลักการ 70 : 20 : 10 เป็นพื้นฐานของการพัฒนา โดยหลักการ 70 : 20 : 10 ที่นำมาใช้นี้ เป็นการแบ่งสัดส่วนของการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาออกเป็นสามส่วน คือ การเรียนรู้จากการฝึกอบรม การเรียนรู้จากบุคคลอื่น และการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน ซึ่งปิยนันท์ สวัสดิ์ศฤงฆาร (2563) ได้นำเสนอแนวคิดไว้ว่า กฎ 70 : 20 : 10 เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ช่วยให้โครงการเรียนรู้และการพัฒนาขององค์กร มีประสิทธิผลสูงสุด โดยเริ่มจากการฝึกอบรมสร้างความตระหนัก ให้ความรู้ และศึกษาดูงานเกี่ยวกับเรื่องที่จะเสริมสร้าง คือ ภาวะผู้นำที่ยั่งยืน แล้วมอบหมายให้ผู้บริหารสถานศึกษานำความรู้มาวางแผน การนำลงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา โดยนำกระบวนการ PLC มาใช้ เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์กร และเกิดการเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์จากการทำงานไปพร้อมกัน ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาทั้งในด้านความตระหนัก พัฒนาความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา และการพัฒนาทักษะด้านการบริหารตามแนวคิดภาวะผู้นำที่ยั่งยืนไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งการนำกระบวนการ PLC มาใช้ขับเคลื่อนการเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนในครั้งนี้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิวากานต์ ศรีสวัสดิ์ และกนกอร สมปราชญ์ (2558) ซึ่งได้กล่าวถึงคุณลักษณะสำคัญของภาวะผู้นำที่ยั่งยืนไว้ว่า เป็นการสร้างวัฒนธรรมการปฏิบัติงาน ผู้บริหาร

ควรมีความสามารถในการสร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกระบวนการของ PLC จะทำให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากร ได้เรียนรู้และพัฒนาการทำงาน และภาวะผู้นำที่ยั่งยืนไปอย่างสอดคล้องและต่อเนื่องกัน

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด พบว่า โปรแกรมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ได้รับการออกแบบและพัฒนาโปรแกรมอย่างเป็นระบบ ผ่านกระบวนการศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อนำมาวางแผนกำหนดระยะเวลาและลำดับความสำคัญของเนื้อหาโปรแกรมได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของเป้าหมาย การกำหนดหลักการ เนื้อหา วัตถุประสงค์ วิธีการพัฒนา และการวัดและประเมินผลของโปรแกรมได้รับการออกแบบและวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สอดคล้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ดังที่ พัชรินทร์ สงครามศรี (2561) ได้อธิบายว่า โปรแกรมเป็นชุดกิจกรรม แผนหรือกิจกรรมที่มีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนในการพัฒนาที่ออกแบบมาจากการนำเอาองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ตรงตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์กรให้เกิดความคุ้มค่าและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และองค์ประกอบของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) เนื้อหา 3) วัตถุประสงค์ 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล ซึ่งมีความครบถ้วนสมบูรณ์และสอดคล้องกับ อภิชา วิชาชัย (2564) ซึ่งได้พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การประเมินผลติดตามผล และสอดคล้องกับ ลภัสรดา ภาราสิริสกุล และชยากานต์ เรืองสุวรรณ (2566) ซึ่งได้พัฒนาโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระ 4) กิจกรรมการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล และจากเหตุผลข้างต้นที่กล่าวมาจึงทำให้ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ พักตร์นภา หาญประชุม (2565) ซึ่งได้ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยพบว่า โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการอนุรักษ์ความรู้นำสู่การพัฒนา แสดงให้เห็นว่า สำนักงานเขตฯ ควรให้ความสำคัญและพัฒนาการปฏิบัติงานในปัจจุบันในด้านการอนุรักษ์ความรู้นำสู่การพัฒนา ได้แก่ การให้ความสำคัญและพัฒนากระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ให้มีความชัดเจนและเห็นผลเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จากผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการกระจายและสร้างเครือข่าย แสดงให้เห็นว่าสำนักงานเขตฯ ควรให้ความสำคัญและพัฒนาด้านการกระจายและสร้างเครือข่าย เป็นลำดับแรก เพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและสานต่อความสำเร็จที่ยั่งยืนไปยังผู้บริหารรุ่นต่อ ๆ ไป

1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ ด้านการกระจายและสร้างเครือข่าย ความจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนในองค์กร โดยควรให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการเสริมสร้างภาวะผู้นำแก่สมาชิกองค์กรทุกคน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาวิชาการที่มีศักยภาพ มีส่วนร่วมและมีกระบวนการทำงานร่วมกันของเครือข่ายที่ชัดเจน ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนการดำเนินงานเครือข่าย การตรวจสอบผลการดำเนินงาน และการสะท้อนผลการดำเนินงานเพื่อนำสู่การพัฒนาเครือข่าย ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ทราบข้อมูลประสิทธิผลของการใช้โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืน โดยใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้น และสะท้อนผลการปรับปรุงโปรแกรมจากการนำไปใช้งานจริง

2.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม เกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษารูปแบบอื่น ๆ เช่น สถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนที่เฉพาะเจาะจงสำหรับสถานศึกษาที่มีรูปแบบแตกต่างกัน

2.3 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม เกี่ยวกับการกระจายและสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา และองค์กรเอกชน ในการร่วมพัฒนาความเข้มแข็งทางวิชาการให้แก่สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและการให้คำแนะนำปรึกษาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวัฒน์ เทศบุตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชิต กำมันตะคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม ที่กรุณาตรวจสอบความถูกต้องของงานวิจัย และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้งานวิจัยถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

ทิวากานต์ ศรีสวัสดิ์ และกนกอร สมปราชญ์. (2558). ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 38(4), 57-64.

ปิยนันท์ สวัสดิ์ศฤงฆาร. (2563). *70-20-10 **Rule***. สารานุกรมการบริหารและการจัดการ. https://drpiyanan.blogspot.com/2021/12/70-20-10-rule.html#more

พักตร์นภา หาญประชุม. (2565). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. http://202.28.34.124/dspace/bitstream/123456789/1752/1/63010581036.pdf

พัชรินทร์ สงครามศรี. (2561). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา*

เขต 20. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=55&RecId=29114&obj_id=277504

ภาวิณี วัฒนพรหม. (2564). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบยั่งยืน ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน จังหวัดกำแพงเพชร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย]. https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=70&RecId=6334&obj_id=4824&showmenu=no&userid=0

ลภัสรดา ภาราสิริสกุล และชยากานต์ เรืองสุวรรณ. (2566). โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 7(2), 257-270.

ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2567). *ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ SDGs*. ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. https://www.sdgmove.com/intro-to-sdgs/

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569)*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด.

สุนทรีพร อำพลพร. (2565). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. *วารสาร มจร บาฬีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์*, 8(1), 240-255.

เสาวลี แจ้งใจดี ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์ และพรพิพัฒน์ เพิ่มผล. (2564). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำผู้บริหารโรงเรียนกีฬา สังกัดมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ. *วารสารครุศาสตร์สาร*, 15(1), 175-189.

อภิชา วิชาชัย. (2564). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. http://202.28.34.124/dspace/bitstream/123456789/862/1/62010586069.pdf

Fullan, M. (2005). *Leadership & Sustainability: System Thinkers in Action*. Urban Leadership Community.

Hargreaes, A. (2007). Sustainability Leadership and Development in Education:

Creating the Future, Conserving the Past. *European Journal of Education*, 42(2), 223-233.

Hargreaes, A., & Fink, D. (2004). The Seven Principles of Sustainable Leadership. *Education Leadership*, 61(7), 8-13.

Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2567

การพัฒนาทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับเทคนิค คิด-พูด-เขียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

Developing Mathematical Communication and Interpretation Skills using Inquiry-based Learning Activities with Think-Talk-Write Techniques for Grade 10th Students

จักศิริวรรณ สำเภา*[1] สมถวิล ขันเขตต์[2] ปริญา ปริพุฒ[3]

Chaksiriwan Samphao*[1] Somthawin Khunkhet[2] Pariya Pariput[3]

(Received: 2024-10-21; Revised: 2024-11-29; Accepted: 2024-12-03)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write 2) เปรียบเทียบทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์กับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกุดข้าวปุ้นวิทยา จำนวน 1 ห้องเรียน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) แบบวัดทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test (Dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (1) การสร้างความสนใจ (2) การสำรวจและค้นหา (3) การอธิบาย (4) การขยายความรู้ (5) การประเมินผล ซึ่งผ่านการประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญโดยมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.57, S.D.= 0.61)

[1] นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

[2] อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

[3] อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

* Corresponding Author: jugsiriwan@gmail.com

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์หลังเรียนในแต่ละหน่วยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write หลังเรียนในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.59, S.D.= 0.51)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เทคนิค คิด-พูด-เขียน ทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์

Abstract

The objectives of this study were to: 1) create inquiry-based learning activities that use the Think-Talk-Write technique; 2) compare mathematics communication and meaning-making skills with the 70 percent criterion; and 3) assess students' satisfaction with learning management. Using cluster random sampling, the sample Grade 10th students from Kudkhaopunwittaya School. 1) Lesson plans for planning inquiry-based learning activities combined with Think-Talk-Write techniques. 2) A subjective test of mathematical communication and meaning-making skills to be used after each plan; 3) Questionnaire on student satisfaction; and the statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and dependent sample t-test statistics.

According to the study's findings,

1. The results of the development of the learning were at the highest level overall. The five steps of the process were (1) engagement, (2) exploration, (3) explanation, (4) elaboration, and (5) evaluation. The results, with an average score of 4.57 and a standard deviation of 0.61.

2. Students had mathematical communication skills and meaning communication after studying higher than the criterion of 70 percent of the full score, according to the results of the comparison of communication skills and mathematical meaning communication using

the learning activities in the form of inquiry with the Think-Talk-Write technique with a criterion of 70 percent of the full score, with a significance level of 0.05.

3. Students expressed the greatest satisfaction with the activities. with an average score of 4.59 and a standard deviation of 0.51.

Keywords: Inquiry-Based Learning, Think-Talk-Write techniques, mathematical communication

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัย และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม เพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไว้ว่าเป็นความสามารถที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็นและต้องการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ ทักษะการเชื่อมโยง ทักษะการให้เหตุผล และทักษะการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ เป็นทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์อีกทักษะหนึ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกระดับชั้นและมีความสำคัญต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์เป็นอย่างมาก ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2560) กล่าวว่า การสื่อสารและการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ เป็นทักษะและกระบวนการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ แนวคิดทางคณิตศาสตร์หรือกระบวนการคิดของตนให้ผู้อื่นรับรู้ได้อย่างถูกต้องชัดเจนและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ อัมพร ม้าคนอง (2553) กล่าวว่า การสื่อสารทางคณิตศาสตร์มีความสำคัญในการทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้สื่อสารกับผู้รับสาร โดยในกระบวนการสื่อสาร ผู้สื่อสารจะต้องจัดระบบความคิดและสื่อเป็นภาษาพูดหรือเขียนให้ผู้รับสารเข้าใจตรงกันในขณะเดียวกัน ผู้รับสารก็จะต้องทำความเข้าใจและคิดตาม

แม้ว่าทักษะการสื่อสารและการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์จะมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต แต่จากการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เห็นได้จากผลการประเมิน PISA 2022 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศไทยด้านคณิตศาสตร์ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD นอกจากนี้ยังเห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกุดข้าวปุ้นวิทยา พบว่า ผลการสอบย้อนหลังในปีการศึกษา 2563, 2564 และ 2565 คะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้คะแนนเฉลี่ย 25.46, 24.47 และ 24.39 คะแนนตามลำดับและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้คะแนนเฉลี่ย 26.04, 21.28 และ 21.61 คะแนนตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของระดับประเทศทุกปี โดยเฉพาะมาตรฐาน ค. 1.1 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับตรรกศาสตร์ จึงควรเร่งพัฒนาอย่างเร่งด่วน (รายงานผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน, 2565) อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ผ่านมาไม่ได้เน้นเรื่องการสื่อสาร สื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และการนำเสนอมากนัก ผู้เรียนจึงยังมีความสามารถในด้านนี้ไม่ดีพอ จะเห็นได้จากการที่ผู้เรียนจำนวนมากไม่สามารถนำเสนอข้อมูลให้ผู้อื่นเห็นภาพรวมหรือประเด็นสำคัญได้ (อัมพร ม้าคนอง, 2553)

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษารูปแบบการสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ เพื่อให้จัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นั่นคือ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ซึ่งเป็นการดำเนินการเรียนการสอน โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิด และลงมือเสาะแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง โดยที่ผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน เช่น ในด้านการสืบค้นหาแหล่งความรู้การศึกษาข้อมูล การวิเคราะห์ การสรุปข้อมูล การอภิปรายโต้แย้งทางวิชาการและการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น (ทิศนา แขมมณี, 2555) โดยกระบวนการการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2561) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) 2) ขั้นสำรวจค้นหา (Exploration) 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) 4) ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) และ 5) ขั้นประเมินผล (Evaluation) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้จะช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน ผ่านการค้นคว้าด้วยตนเอง การนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจึงถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภัส พรมบังเกิด (2563), สุภาภรณ์ อุ้ยนอง (2564) และ นัฐธิดา มุสิกชาติ (2565) ที่ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การให้เหตุผลและมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ตามลำดับ พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะทางคณิตศาสตร์ที่สูงขึ้น ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จต้องเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น การจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างบรรยากาศในการมีส่วนร่วมของนักเรียน การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด การนำเสนอแลกเปลี่ยนร่วมกัน และเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ นั่นคือ เทคนิค Think-Talk-Write

เทคนิค Think-Talk-Write เป็นเทคนิคที่มีพื้นฐานมาจากความเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้ซึ่งพัฒนาโดย Huinker and Laughlin ซึ่งจัดอยู่ในประเภทการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยการแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่ง Think-Talk-Write เป็นเทคนิคการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงแนวความคิดของตนเอง ผ่านการพูด และการเขียน ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนการคิด (Think) เป็นขั้นตอนที่ฝึกให้นักเรียนคิดจากนั้นจดบันทึกตามแนวคิดโดยใช้ภาษาตามความเข้าใจของตนเอง 2) ขั้นตอนการพูด (Talk) เป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีได้พูดคุยหรือสนทนาและอภิปรายถึงการหาคำตอบ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะนำความคิดในขั้นตอนแรกมาพูดคุยกันด้วยภาษาที่เข้าใจ

กันเอง อีกทั้งยังได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นหรือสะท้อนความคิดของตนเองร่วมกับผู้อื่น 3) ขั้นตอนการเขียน (Write) เป็นขั้นตอนของการเขียนคำตอบที่ได้จากการคิดและอภิปรายร่วมกันในขั้นตอนแรกและขั้นตอนที่สอง โดยนักเรียนจะเขียนคำตอบอย่างเป็นลำดับขั้นที่ถูกต้อง (Huinker and Laughlin, 1996 อ้างถึงใน ณัฐสุดา ไชยสีหา, 2565) จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า เทคนิค Think-Talk-Write เป็นเทคนิคที่จะช่วยในการพัฒนาทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ มนต์วลี สิทธิประเสริฐ (2560), เดช พละเดช (2562), สรณัฐ ใจนันท์ (2562), ชลธาร ผ่องแผ้ว (2565) และ จิราภา ทิมเขียว (2565) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think-Talk-Write เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ที่สูงขึ้น ดังนั้น การเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think-Talk-Write จึงเป็นการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญและต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ จึงสนใจการพัฒนาทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับเทคนิคคิด-พูด-เขียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับคณิตศาสตร์หรือกระบวนการคิดของตนเองให้ผู้อื่นได้รับรู้โดยใช้ภาษาและสัญลักษณ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write กับเกณฑ์ร้อยละ 70

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐานการวิจัย

ทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ที่ได้รับการจัดการเรียนรูแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มในแต่ละหน่วย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One shot case study เป็นการวิจัยเชิงทดลองที่มีกลุ่มทดลอง (X) หนึ่งกลุ่มและสังเกตผล (O) ครั้งเดียว โดยดำเนินการทดลองแล้วศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับตัวแปรตาม ดังตารางที่ 1 (ประสาท เนืองเฉลิม, 2556)

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่มทดลอง	ตัวแปรอิสระ
X	O

เมื่อ X คือ กลุ่มทดลอง

O คือ การสังเกตผล

2. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกุดข้าวปุ้นวิทยา อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวน 100 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนกุดข้าวปุ้นวิทยา อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี ที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 33 คน ใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ซึ่งใช้ห้องเรียนที่คละเพศ คละความสามารถเป็นหน่วยในการสุ่ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ศึกษาเนื้อหาสาระคณิตศาสตร์ จัดทำเครื่องมือวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) และหาคุณภาพเครื่องมือจากการทดลองนำไปใช้ ดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การเชื่อมประพจน์ ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 4 หน่วย แต่ละหน่วย

ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 12 ชั่วโมง โดยดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50-1.00 ถือว่ามีความเที่ยงตรงสามารถใช้ได้ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมจะต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.61

2. แบบวัดทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write ซึ่งเป็นแบบอัตนัย จำนวน 12 ข้อ ใช้วัดหลังเรียนแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ครั้งละ 1 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนนทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบรูบริค แต่ละด้าน มี 5 ระดับ ผ่านการพิจารณาความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 – 1.00 และนำเครื่องมือไปทดลองเก็บข้อมูลแล้วนำมาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ เพื่อหาค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากตั้งแต่ 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนกที่เข้าเกณฑ์ตั้งแต่ 0.20 - 1.00 ซึ่งวิเคราะห์ผลโดยใช้โปรแกรม R-TAP (ศูนย์บริการวิชาการและเผยแพร่นวัตกรรมทางการศึกษา และภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2565) พบว่า แบบวัดทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์มีค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.46 – 0.72 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.22 – 0.63 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะเท่ากับ 0.86

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80 – 1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 33 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนกุดข้าวปุ้นวิทยา อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ไปถึงผู้อำนวยการโรงเรียนกุดข้าวปุ้นวิทยา อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานี อุบลราชธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ปฐมนิเทศชี้แจงกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ทราบถึงการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write เพื่อเตรียมความพร้อมกับนักเรียน โดยให้นักเรียนดาวน์โหลดแอฟพลิเคชัน และอธิบายวิธีการเข้าใช้งานเพื่อให้สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีในขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ซึ่งแอฟพลิเคชันที่ใช้ ได้แก่ Nearpod, Wordwall, Quizizz และ Mentimeter

3. ดำเนินการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง โดยทดลองจำนวน 4 หน่วย แต่ละหน่วยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 12 ชั่วโมง ซึ่งดำเนินการวัดทักษะโดยใช้แบบวัดทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ทุกครั้งหลังเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ครั้งละ 1 ข้อ โดยแต่ละข้อวัดพฤติกรรมย่อย 3 ด้าน ได้แก่ การเขียนแสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ การใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ และการเขียนแสดงขั้นตอนในการหาคำตอบ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางวิเคราะห์โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การเชื่อมประพจน์

หน่วยการเรียนรู้	จำนวนแผนการจัดการเรียนรู้	เวลาเรียน	จุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้
หน่วยที่ 1 การเชื่อมประพจน์ด้วยตัวเชื่อมประพจน์ “และ”	3 แผน	3 ชั่วโมง	1. นักเรียนสามารถเขียนแสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ 2. นักเรียนสามารถใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ได้ 3. นักเรียนสามารถเขียนแสดงขั้นตอนในการหาคำตอบ
หน่วยที่ 2 เรื่อง การเชื่อมประพจน์ด้วยตัวเชื่อมประพจน์ “หรือ”	3 แผน	3 ชั่วโมง	
หน่วยที่ 3 เรื่อง การเชื่อมประพจน์ด้วยตัวเชื่อมประพจน์ “ถ้า...แล้ว...”	3 แผน	3 ชั่วโมง	
หน่วยที่ 4 เรื่อง การเชื่อมประพจน์ด้วยตัวเชื่อมประพจน์ “ก็ต่อเมื่อ”	3 แผน	3 ชั่วโมง	

4. เมื่อเรียนเนื้อหาจบให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write จากผู้เชี่ยวชาญไปหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อนำไปหาคุณภาพและความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 2 นำผลการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของแบบวัดทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 หน่วย แต่ละหน่วยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 12 ชั่วโมง โดยใช้สถิติ t-test (Dependent Samples) เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มในแต่ละหน่วย

ตอนที่ 3 นำผลการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนในแต่ละด้าน

ผลการวิจัย

1. ผลการการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think - Talk - Write สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (1) การสร้างความสนใจ (2) การสำรวจและค้นหา (3) การอธิบาย (4) การขยายความรู้ (5) การประเมินผล ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think -Talk – Write จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think -Talk - Write มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.57 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.61 และมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ระหว่าง 0.80 – 1.00

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มในแต่ละหน่วย แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มในแต่ละหน่วย

คะแนน	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	ร้อยละ	S.D.	t	P
หน่วยที่ 1	33	12	10.31	85.94	0.89	8.44*	0.000
หน่วยที่ 2	33	12	10.87	90.57	0.71	15.08*	0.000
หน่วยที่ 3	33	12	10.71	89.23	0.64	15.35*	0.000
หน่วยที่ 4	33	12	10.35	90.40	0.70	15.22*	0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ได้เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write มีทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์หลังเรียนในแต่ละหน่วย พบว่า มีค่าเฉลี่ย 10.31 , 10.87, 10.71 และ 10.35 คะแนน ตามลำดับ และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89, 0.71, 0.64 และ 0.70 ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์แต่ละหน่วย กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม พบว่า นักเรียนมีทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์หลังเรียนแต่ละหน่วย สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมย่อยของทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเขียนแสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ ด้านการใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ และด้านการเขียนแสดงขั้นตอนในการหาคำตอบ โดยแต่ละด้านคะแนนเต็ม 4 คะแนน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.57, 3.81 และ 3.30 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63, 0.45 และ 0.69 ตามลำดับ โดยด้านที่นักเรียนทำคะแนนได้มากที่สุด คือ ด้านการใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ และนักเรียนทำคะแนนได้น้อยที่สุดในด้านการเขียนแสดงขั้นตอนในการหาคำตอบ

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think - Talk – Write

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
ด้านที่ 1 เนื้อหาสาระการเรียนรู้	4.46	0.52	มาก
ด้านที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.62	0.52	มากที่สุด
ด้านที่ 3 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.60	0.51	มากที่สุด
ด้านที่ 4 ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน	4.61	0.49	มากที่สุด
รวม	**4.59**	**0.51**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 เมื่อพิจารณาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write ในแต่ละด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46, 4.62, 4.60 และ 4.61 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.52, 0.52, 0.51 และ 0.49 ตามลำดับ

เมื่อเรียงลำดับความพึงพอใจของนักเรียนในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think -Talk - Write สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (1) การสร้างความสนใจ (2) การสำรวจและค้นหา (3) การอธิบาย (4) การขยายความรู้ (5) การประเมินผล โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.57 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.61 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพสามารถนำไปพัฒนาทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาได้ผ่านขั้นตอนอย่างเป็นระบบและมีวิธีการที่เหมาะสม โดยเริ่มจากศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จากหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ศึกษาเนื้อหาสาระคณิตศาสตร์ เรื่อง การเชื่อมประพจน์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิเคราะห์รายละเอียดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัด

กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write โดยนักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการมีการกระตุ้นความสนใจด้วยกิจกรรมหรือสถานการณ์ เช่น บัตรคำถาม สลากประพจน์ แบบทดสอบออนไลน์โดยใช้แอฟพลิเคชัน Nearpod, Wordwall, Quizizz และ Mentimeter เป็นต้น ทำให้นักเรียนได้ฝึกคิด แล้วพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่มเกี่ยวกับแนวคิดของตนเองในขั้นการอธิบาย โดยครูสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เป็นกันเอง แล้วนำองค์ความรู้ที่ได้มาเขียนบันทึกสรุปผลจากการเรียนรู้รวมถึงได้ประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่ที่ใกล้ตัวนักเรียนในขั้นขยายความรู้และขั้นประเมินผล ซึ่งเป็นไปตามหลักการของพิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2555) ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ คือ การจัดการเรียนการสอนโดยวิธีให้นักเรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองหรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนบรรลุเป้าหมาย และ Supandi et al (2018) ได้กล่าวว่าเทคนิค Think-Talk-Write ทำให้นักเรียนเรียนรู้เนื้อหา (Think) จากนั้นอภิปรายแนวคิดที่ได้ (Talk) และนักเรียนเขียนแนวคิดที่ได้จากแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Write) ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การสร้างความสนใจ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน ทบทวนบทเรียนโดยผู้สอนควรเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้เดิมกับปัจจุบัน โดยจัดกิจกรรมหรือสร้างสถานการณ์กระตุ้น หรือท้าทายให้ผู้เรียนสนใจ อยากรู้ ขัดแย้ง หรือเกิดปัญหา และทำให้ผู้เรียนต้องการศึกษาค้นคว้า หรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง ขั้นที่ 2 การสำรวจและค้นหา เป็นขั้นที่นักเรียนได้คิด (Think) หาแนวทางในการหาคำตอบตามแนวความคิดตนเอง แล้วจดบันทึกความคิดของตนเอง ขั้นที่ 3 การอธิบาย เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้เข้ากลุ่มย่อยแล้วนำความรู้ที่ได้รวบรวมในขั้นที่ 2 มาพูด (Talk) อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันภายในกลุ่ม โดยผู้เรียนจะต้องรับฟังคำอธิบายของคนอื่นอย่างคิดวิเคราะห์ ซักถามกันจนในที่สุดผู้เรียนได้เขียน (Write) ข้อสรุปร่วมกันในการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ได้พัฒนาความรู้ ขั้นที่ 4 การขยายความรู้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่ครูกำหนดให้ โดยนักเรียนจะได้คิด (Think) ในการรวบรวมข้อมูลและแนวทางที่จะนำมาใช้ในการหาคำตอบ แล้วจดบันทึกตามแนวคิดของตนเอง จากนั้นนักเรียนพูด (Talk) อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม และเขียน (Write) คำตอบที่ได้จากการคิดและอภิปรายร่วมกันอย่างเป็นลำดับขั้นอย่างที่ถูกต้อง ขั้นที่ 5 การประเมินผล เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ตรวจสอบและประเมินผลแนวคิดที่ได้จากการเรียนรู้โดยนักเรียนคิด (Think) แนวทางในการแก้ปัญหาแล้วจดบันทึกตามแนวคิดของตนเอง จากนั้นนักเรียนพูด (Talk) อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม และเขียน (Write) คำตอบที่ได้อย่างเป็นลำดับขั้นอย่างที่ถูกต้องโดยเป็นการประเมินรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเดช พละเดช (2562) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ในบริบทการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ ด้วยวิธีการอภิปรายร่วมกับเทคนิค Think - Talk - Write เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ผลการประเมินของการนำเสนอ

รูปแบบการเรียนรู้ฯ อยู่ในระดับดี และงานวิจัยของจิราภา ทิมเขียว (2565) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาตามสภาพจริงเป็นฐานร่วมกับเทคนิค Think-Talk-write เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผล และความสามารถในการสื่อสารและการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความเหมาะสมกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาตามสภาพจริงเป็นฐานร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มในแต่ละหน่วย พบว่า นักเรียนที่ได้เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write มีทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write ที่มีกระบวนตามการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างความสนใจ การสำรวจและค้นหา การอธิบาย การขยายความรู้ และการประเมินผล ซึ่งได้แทรกเทคนิค Think-Talk-Write ในแต่ละขั้นตอน ดังนี้ ขั้นสร้างความสนใจ เป็นขั้นที่นักเรียนได้ทบทวนความรู้หรือเตรียมความพร้อมเข้าสู่บทเรียนโดยใช้กิจกรรมหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย เช่น ใช้แอฟพลิเคชัน Nearpod, Wordwall, Quizizz และ Mentimeter จากนั้นขั้นการสำรวจและค้นหา นักเรียนได้คิด (Think) หาคำตอบตามความคิดตนเองจากคำถามหรือสถานการณ์ที่ครูสร้างขึ้นโดยมีการใช้สื่อทำมือ เช่น บัตรคำถาม สลากประพจน์ เป็นต้น จากนั้นนักเรียนได้พูด (Talk) อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันภายในกลุ่มแล้วเขียน (Write) ข้อสรุปในการหาคำตอบในขั้นการอธิบาย จากนั้นในขั้นขยายความรู้นักเรียนได้นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่ครูกำหนดให้ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ใกล้ตัวนักเรียน โดยนักเรียนจะได้คิด (Think) ในจดบันทึกตามแนวคิดของตนเอง จากนั้นนักเรียนพูด (Talk) อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม และเขียน (Write) คำตอบที่ได้เป็นลำดับขั้นอย่างที่ถูกต้อง และขั้นการประเมินผล นักเรียนได้ตรวจสอบความถูกต้องร่วมกันในห้องเรียนและประยุกต์ใช้ความรู้ในการประเมินเป็นรายบุคคล ซึ่งในการจัดกิจกรรมครั้งแรก พบว่า นักเรียนให้ความสนใจ และตื่นเต้นในขั้นสร้างความสนใจและขั้นการสำรวจและค้นหาที่ได้ฝึกคิดจากสื่อทำมือ ข้อคำถามที่ครูสร้างขึ้น แต่ในขั้นการอธิบายที่ต้องนำเสนอแนวคิดตนเองกับเพื่อนในกลุ่มนักเรียนจะไม่กล้าพูด ไม่สามารถอธิบายความเข้าใจของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้ และใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ไม่ถูกต้อง แต่เมื่อได้ฝึก ย้ำ ซ้ำ ทวน มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกิจกรรมกลุ่มอย่างสม่ำเสมอรวมถึงบรรยากาศในชั้นเรียนที่เป็นกันเองทำให้นักเรียนมีความกล้าที่จะพูด นำเสนอแนวคิดตนเองมากยิ่งขึ้นและใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ได้ถูกต้องแม่นยำมากขึ้น เห็นได้จากคะแนนด้านการ

เขียนแสดงแนวคิดทางคณิตศาสตร์ ด้านการใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ และด้านการเขียนแสดงขั้นตอนในการหาคำตอบ โดยแต่ละด้านคะแนนเต็ม 4 คะแนน พบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.57, 3.81 และ 3.30 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63, 0.45 และ 0.69 ตามลำดับ โดยด้านที่นักเรียนทำคะแนนได้มากที่สุด คือ ด้านการใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ และนักเรียนทำคะแนนได้น้อยที่สุดในด้านการเขียนแสดงขั้นตอนในการหาคำตอบ ซึ่งเป็นไปตามกระทรวงศึกษาธิการ (2560) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสื่อสารและการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ไว้ว่า การที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายหรือการเขียนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นถ่ายทอดประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้อย่างมีความหมายเข้าใจได้อย่างกว้างขวางลึกซึ้งและจดจำได้นานมากขึ้น และสอดคล้องกับเทคนิค Think-Talk-Write ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ฝึกให้นักเรียนคิดเมื่อได้รับคำถามหรือการกระตุ้นและเปิดโอกาสให้นักเรียนมีได้พูดคุยหรือสนทนาและอภิปรายถึงการหาคำตอบแล้วเขียนคำตอบอย่างเป็นลำดับขั้นอย่างที่ถูกต้อง (Huinker and Laughlin, 1996 อ้างถึงใน ณัฐสุดา ไชยสีหา, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนต์วลี สิทธิประเสริฐ (2560) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 82.88 ในงานวิจัยของ สรณัฐ ใจนันท์ (2562) ที่ได้ศึกษาการใช้เทคนิค คิด พูด เขียน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยเทคนิคคิด พูด เขียน ในด้านการพูดมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 อยู่ในระดับดีมาก และความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ด้านการเขียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 อยู่ในระดับดีมาก และในงานวิจัยของ ชลธาร ผ่องแผ้ว (2565) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกับ เทคนิค คิด พูด เขียน ที่มีต่อมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์และทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับ เทคนิค Think-Talk-Write มีทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง วงกลม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.59 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ

ต่อเนื้อหาสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ บัตรประโยค สลากคำถาม ซึ่งทำให้นักเรียนมีความตื่นเต้น สนใจและได้ฝึกการคิด รวมถึงได้พูดคุยแลกเปลี่ยนแนวคิดตนเองกับเพื่อนในกลุ่ม ร่วมกันหาคำตอบและเขียนสรุปคำตอบได้ ซึ่งเห็นได้จากคะแนนในด้านที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีค่าเฉลี่ย 4.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 โดยเป็นด้านที่นักเรียนพึงพอใจมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามหลักการของเทคนิคThink-Talk-Write ที่จะช่วยสร้างปัญญาสะท้อนกลับและจัดระเบียบความรู้ โดยเริ่มจากการที่นักเรียนได้คิดด้วยตนเอง จากนั้นพูดแบ่งปันความคิดเห็นกับเพื่อนก่อนที่จะเขียนข้อสรุปที่ได้เรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดและเขียน สามารถให้คำและภาษาได้อย่างถูกต้องและได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนรู้ (Huinker and Laughlin, 1996 อ้างถึงใน สรณัฐ ใจนันท์, 2562) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐสุดา ไชยสีหา (2565) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think-Talk-Write เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ ธนะ จิตต์กระจ่าง (2564) ที่ได้ศึกษาการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคงทองวิทยา โดยใช้การสอนแบบอุปนัยร่วมกับเทคนิคร่วมกันคิด (NHT) เรื่องตรรกศาสตร์ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก แต่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write ยังมีนักเรียนบางส่วนที่สับสนในเนื้อหาที่เรียน เนื่องจากสถานการณ์หรือข้อคำถามที่ครูกำหนดขึ้นมีความหลากหลายเกินไปและครูนำเสนอความรู้ไม่ครอบคลุมทำให้ผู้เรียนบางส่วนเกิดความสับสนในเนื้อหาที่เรียน เห็นได้จากด้านที่ 1 เนื้อหาสาระการเรียนรู้ มีความพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.46 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 ซึ่งเป็นด้านที่ผู้เรียนพึงพอใจน้อยที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดในข้อที่ 18 นักเรียนกล้าที่จะอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นมากขึ้น นอกจากนี้พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจน้อยที่สุดในข้อที่ 9 นักเรียนชอบกิจกรรมในขั้นที่ 5 การประเมินผล เนื่องจากในขั้นนี้เป็นขั้นที่นักเรียนได้นำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่เป็นรายบุคคล แต่เนื่องจากเวลาในการทำกิจกรรมที่น้อยเกินไป ทำให้นักเรียนเร่งรีบและทำกิจกรรมได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติผ่านการทำกิจกรรมแบบกลุ่มที่มีการคละความสามารถ เก่ง ปานกลาง อ่อน ซึ่งนักเรียนจะได้ฝึกฝนการนำเสนอแนวคิดตนเองผ่านการพูดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและเขียนข้อสรุปที่ได้เรียนรู้

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้จากสื่อที่หลากหลาย ทั้งสื่อทำมือและสื่อเทคโนโลยี ทำให้ผู้เรียนให้ความสนใจตื่นเต้น และสนุกสนานในการเรียนทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด พูดสื่อสาร และเขียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ แต่ควรคำนึงถึงเวลาในการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write ในทักษะด้านอื่นๆ เช่น ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ทักษะการให้เหตุผล เป็นต้น

2.2 ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write ไปใช้พัฒนานักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ และนำไปใช้พัฒนานักเรียนกับเนื้อหาอื่น ในรายวิชาคณิตศาสตร์หรือรายวิชาอื่น ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสื่อสารแนวคิดผ่านการพูดและการเขียน โดยเป็นแนวความคิดที่มีพื้นฐานมาจากการเข้าใจทางการเรียนที่ทำให้ผู้เรียน คิด พูด และเขียนได้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560).* โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จิราภา ทิมเขียว. (2565). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาตามสภาพจริงเป็นฐานร่วมกับเทคนิคThink-Talk-write เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผล และความสามารถในการสื่อสารและการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.*

[วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร].
https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php

จิราภัส พรมบังเกิด เดช บุญประจักษ์ และกฤษณะ โสขุมา. (2565). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อสมการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วิจัยรำไพพรรณี*, 14(3), 63-71.
https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RRBR/article/view/248224

ชลธาร ผ่องแผ้ว. (2565). *ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกับเทคนิค Think Talk Write ที่มีต่อมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์และทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา].
https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php

ณัฐสุดา ไชยสีหา. (2565). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค Think Talk Write เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
https://khoon.msu.ac.th/_dir/fulltext/2023/01/Nutsuda_Chaiseeha65.pdf

เดช พละเดช. (2562). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ในบริบทการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ ด้วยวิธีการอภิปรายร่วมกับเทคนิค Think - Talk - Write เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
https://digital.car.chula.ac.th/cgi/viewcontent.cgi?article=9965&context=chulaetd

ทิศนา แขมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้ เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 16). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนะ จิตต์กระจ่าง. (2564). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคงทองวิทยา โดยใช้การสอนแบบอุปนัยร่วมกับเทคนิคร่วมกันคิด(NHT) เรื่อง ตรรกศาสตร์.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร].
https://shorturl.asia/TZjA5

นัฐธิดา มุสิกชาติ. (2565). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน (5Es) ร่วมกับเทคนิค Think - Pair – Share ที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลและมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา].
https://buuir.buu.ac.th/xmlui/bitstream/handle/1234567890/10258/62920072.pdf?sequence=1

ประสาท เนืองเฉลิม. (2556). *วิจัยการเรียนการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2555). *สอนเขียนแผนบูรณาการบนฐานเด็กเป็นสำคัญ.* จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มนต์วลี สิทธิประเสริฐ. (2560). *ผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ร่วมกับเทคนิค Think-Talk-Write ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Ed_SLM/Monwalee_S.pdf

ศูนย์บริการวิชาการและเผยแพร่นวัตกรรมทางการศึกษา และภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา (2565). *โปรแกรมวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (RESEARCH TOOLS ANALYSIS PROGRAM: RTAP)* คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. https://edurtap.msu.ac.th/rtapapp/

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้.* โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *คู่มือการใช้เครื่องมือประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6.* โรงพิมพ์อักษรไทย (น.ส.พ.ฟ้าเมืองไทย).

สรณัฐ ใจนันท์. (2562). *การใช้เทคนิคคิด พูด เขียน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]. https://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2562/emath10762sjan_full.pdf

สุภาภรณ์ อุ้ยนอง กฤษณะ โสขุมา และสมวงษ์ แปลงประสพโชค. (2564). การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ที่ส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วิจัยรำไพพรรณี,* 15(3), 95-106. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RRBR/article/view/256427

อัมพร ม้าคนอง. (2553). *ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ.* โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Supandi, S., Waluya, S. B., Rochmad, R., Suyitno, H., & Dewi, K. (2018). Think-Talk-Write Model for Improving Students' Abilities in Mathematical Representation. *International Journal of Instruction*, *11*(3), 77-90. https://doi.org/10.12973/iji.2018.1136a

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2567

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1

The Relationship between Academic Leadership of School Administrators and Efficiency of the Learning Activities Management of Teachers under Phatthalung Primary Educational Service office Area 1

วิทยา ศรีอินทร์ *[1] ศิลป์ชัย สุวรรณมณี [2]

Wittaya Sri-in *[1] Sinchai Suwanmanee [2]

(Received: 2024-11-05; Revised: 2024-12-09; Accepted: 2024-12-12)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครู จำนวน 264 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) และสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามขนาดสถานศึกษา จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลาก ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ .951 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู มีค่าเท่ากับ .957 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

[1] นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Master's Students Educational Administration, Faculty of Education, Thaksin University.

[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Assistant Professor in Educational Administration, Faculty of Education, Thaksin University.

* Corresponding Author: ballwittaya@gmail.com

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research study aims to: 1) study academic leadership of school administrators, 2) investigate efficiency of learning activity management, and 3) examine the relationship between academic leadership of school administrators and efficiency of learning activity management of teachers under the Office of Phatthalung Primary Educational Service Area 1. The research samples were 264 government teachers who were selected through stratified random sampling based on school sizes and simple random sampling by drawing lot. The sample size was determined by the formula of Taro Yamane (1973). The research instrument was a questionnaire towards academic leadership with a reliability value of .951 and towards efficiency of learning activity management with a reliability value of .957. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Correlation Coefficient.

The research findings revealed that: 1) the academic leadership of school administrators, both holistic and individual aspects, was at a good level, 2) the efficiency of learning activity management of teachers, both holistic and individual aspects, was at a good level, and 3) the relationship between academic leadership of school administrators and efficiency of learning activity management of teachers under the Office of Phatthalung Primary Educational Service Area 1 was positively high at the significance level of .01.

Keywords: Academic Leadership, Learning Activities Management, School Administrators

บทนำ

ปัจจุบันโลกเผชิญกับปัญหาซับซ้อน เช่น ภาวะอากาศเป็นพิษและการระบาดที่ส่งผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ทำให้ประเทศต่าง ๆ ต้องพัฒนาความพร้อมในการรับมือไทยเองก็ตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมคนให้พร้อมสำหรับอนาคต (จินดา สรรประสิทธิ์, 2563) โดยรัฐบาลจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มุ่งพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพในทุกด้าน ทั้งกาย ใจ และสติปัญญา เน้นสุขภาวะที่ดี การเรียนรู้ตลอดชีวิต และทักษะศตวรรษที่ 21 เช่น ภาษาอังกฤษและการคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างประชากรที่มีทักษะสูงและมีความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

การศึกษามีบทบาทพัฒนาความรู้และศักยภาพคน แต่ประเทศไทยเผชิญปัญหาความไม่เท่าเทียมและไม่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจยุคอุตสาหกรรม ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาไม่ถึงมาตรฐานสากล จึงเป็นความท้าทายที่ต้องเร่งปรับปรุงเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในระบบ(สุชารัตน์ ลูกเมือง, 2564) ภาวะผู้นำมีความสำคัญในการพัฒนาองค์กรและขับเคลื่อนโรงเรียนสู่เป้าหมาย ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ ทักษะชักชวนบุคลากร ริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถพัฒนาองค์กรและบุคลากรให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (สมเดช ใสสิน, 2565) ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และงานทั่วไป โดยเป็นผู้นำทางวิชาการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม แก้ปัญหา จัดหาทรัพยากร และประเมินประสิทธิภาพการศึกษา เพื่อให้การบริหารเป็นไปตามมาตรฐานอย่างมีประสิทธิภาพ(เนติศักดิ์ มานะพิมพ์, 2564)

ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญ จำเป็นต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นแก่ผู้บริหาร เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งวิชาการอย่างแท้จริง และสถานศึกษาก็จะประสบความสำเร็จในการจัดการตามภารกิจและคุณภาพการศึกษาของไทยก็จะมีคุณภาพและประสิทธิภาพที่แท้จริง (เศรษฐพงศ์ นันภิวงค์, 2563) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นภาวะผู้นำที่ยึดหลักการสนับสนุนครูผู้สอนและให้ครูผู้สอนได้พัฒนาการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต่อความต้องการที่แต่งต่างของผู้เรียน บทบาทของผู้นำทางวิชาการจะคอยช่วยเหลือครูผู้สอนในห้องเรียน นิเทศครูในชั้นเรียน และนำข้อมูลที่ได้มาเพื่อวิเคราะห์และปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป (Hunt, L, 2020) บทบาทหลักของครูคือการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคนิคที่ช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียน โดยคำนึงถึงความสามารถพื้นฐานของนักเรียน เป้าหมายการเรียนรู้ และทักษะการถ่ายทอดของครู(นุชนาถ สุทธการ, 2565) ซึ่งการนำกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนและใช้กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อวัดและประเมินผลความรู้ความสามารถของนักเรียนบนความแตกต่างระหว่างบุคคล (จุรีพร มุลนี, 2565)

ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ของครูเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ทั้งนี้เพราะว่าการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนอกจากจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจมีแนวทางแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

ยังทำผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ครูผู้สอนต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนและให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน (มุกดามณี ศรีพงษ์เพริศ, 2561) ดังนั้นประสิทธิภาพจัดการเรียนรู้ของครูนั้นจะสัมพันธ์กับการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสนับสนุนศักยภาพผู้บริหารและครูในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด อย่างไรก็ตาม ผลการทดสอบ O-NET ของนักเรียนและรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนชี้ว่าคะแนนยังต่ำกว่าเป้าหมาย และยังมีปัญหาในด้านการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ตลอดจนการเรียนรู้ที่ไม่ทันสมัยต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 การวัดผลและประเมินผลที่ยังไม่ครอบคลุม การส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกไม่เพียงพอ ผลคะแนนการอ่านและการเขียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ การนำการวิจัยมาปรับใช้ยังมีน้อย และขาดความต่อเนื่องในการนิเทศและติดตามผลการเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1, 2567) ซึ่งสะท้อนถึงประสิทธิภาพของการบริหารด้านวิชาการของผู้บริหารสภานศึกษา และประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู

จากเหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1” เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา และ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูให้เพิ่มสูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ทำหน้าที่สอน โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

2. ประชากรและตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 980 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 285 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดสถานศึกษา

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรที่ 1 ภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งได้จากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัย มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายทางวิชาการของสถานศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ 4) การจัดการเรียนรู้ และ 5) การนิเทศการศึกษา

3.2 ตัวแปรที่ 2 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและงานวิจัย มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์หลักสูตรและการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2) การใช้กลวิธีในการจัดการเรียนรู้ 3) การสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู และ 4) การวัดและประเมินผล

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 แบบแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคร์ท จำนวน 37 ข้อ เลือกข้อคำถามที่มีค่า

IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 ตอนที่ 3 แบบสอบถามประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคร์ท จำนวน 28 ข้อ เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00

4.2 ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีของ Cronbach โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นไว้ที่ 0.70 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับในส่วนของแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ .951 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับในส่วนของแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู เท่ากับ .957

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยทักษิณ ถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 เพื่อขออนุญาต ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้าราชการครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

5.2 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อขอความร่วมมือไปยังสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1

5.3 นำส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปให้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละสถานศึกษาผ่านสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 ทาง Google fromโดยให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับคืนทางGoogle fromตามที่ผู้วิจัยได้สร้างเอาไว้ซึ่งมีผู้ตอบกลับมาจำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 92.63

5.4 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงานวุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา โดยวิเคราะห์คำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าร้อยละ (Percentage)

6.2 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการและระสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 ซึ่งเป็นแบบ

มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยตรวจให้คะแนนแบบสอบถามแต่ละข้อ และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่อยู่ในระดับน้อยที่สุด

6.3 วิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 โดยการหาเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)แล้วนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผลตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

6.4 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 วิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของเพียร์สัน (Pearson’s Product Correlation Coefficient) โดยใช้หลักเกณฑ์การแปลความหมายตามแนวของชูศรี วงศ์รัตนะ (2560) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71 - 1.00 แสดงว่า มีความสัมพันธ์สูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31 - 0.70 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01 - 0.30 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ต่ำ

เครื่องหมาย + และ - หน้าตัวเลขสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ บอกถึงทิศทางของความสัมพันธ์ ดังนี้

ค่า r มีเครื่องหมาย + หมายถึง มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

ค่า r มีเครื่องหมาย - หมายถึง มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1พบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายทางวิชาการของสถานศึกษา และ การนิเทศการศึกษา

2. ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย

คือ การใช้กลวิธีในการจัดการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ การวิเคราะห์หลักสูตรและการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และ การวัดและประเมินผล

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง (r = .716**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการการจัดการเรียนรู้ของครูสูงที่สุด

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุงเขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู (n=264)				
	การวิเคราะห์หลักสูตรและการออกแบบการจัดการเรียนรู้ (Y_1)	การใช้กลวิธีในการจัดการเรียนรู้ (Y_2)	การสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ (Y_3)	การวัดและประเมินผล (Y_4)	รวม
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายทางวิชาการของสถานศึกษา (X_1)	.573**	.562**	.500**	.496**	.606**
2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_2)	.583**	.665**	.572**	.569**	.678**
3. การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ (X_3)	.522**	.552**	.519**	.484**	.590**
4. การจัดการเรียนรู้ (X_4)	.542**	.636**	.561**	.542**	.647**
5. การนิเทศการศึกษา (X_5)	.619**	.599**	.567**	.524**	.657**
รวม	.643**	.678**	.612**	.588**	.716**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 ผู้วิจัยขอนำเสนอประเด็นในการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา มุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายทางวิชาการของสถานศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษา การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการของสถานศึกษา การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และ ด้านการนิเทศการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของสุทธิศักดิ์ โคกคาน (2566) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความตระหนักให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจและประสานงานกันเพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง การโน้มน้าวของผู้บริหารในการตั้งเป้าหมายความสำเร็จร่วมกันช่วยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่งผลให้สถานศึกษาเข้าสู่ระดับคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูง นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 โดยรวมและรายด้าน ซึ่งอยู่ในระดับ มากนั้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสฤษฎ์ กลิ่นหอม และอำนวย ทองโปร่ง (2567) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรา โพธิ์ใคร และกิจพิณิฐ อุสาโห (2567) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Villa and Tulod (2021) ได้ศึกษาการเชื่อมโยงระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการปฏิบัติหน้าที่ของครู พบว่าภาวะผู้นำทางการวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cansoy et al. (2022) ได้ศึกษาประสิทธิผลร่วมของครูในฐานะตัวกลางในความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความมุ่งมั่นของครู พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาผลการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมสูงที่สุด อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการ

ส่งเสริมสภาพแวดล้อมในโรงเรียนนำไปสู่การเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร โดยสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้ปรึกษาหารือด้านการจัดการเรียนรู้ ด้วยบรรยากาศที่เป็นกันเองและเป็นมิตร มีการให้รางวัลและยกย่องชมเชยแก่นักเรียนที่มีผลงานทางด้านวิชาการดีเด่น บรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการจะช่วยให้นักเรียนและครูมีแรงบันดาลใจในการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ วิสูตร แสนกล้า (2566) ที่กล่าวว่า การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ เป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมสภาพแวดล้อมในโรงเรียนนำไปสู่การเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร มีการปรับปรุงอาคารสถานที่และสร้างสิ่งแวดล้อมด้านวิชาการอย่างเป็นระบบและมีระเบียบ มีการส่งเสริมให้รักษาสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนและสถานที่ภายในโรงเรียน ให้น่าดู น่าอยู่ น่าเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภลัคน์ รัตนบุรี และ สุนทรี วรรณไพเราะ (2567) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศพล ศศิธรและคณะ (2567) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตหนองแขมกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา องค์ประกอบการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ด้วยนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567–2568 ในการ พัฒนาวิธีการประเมินวิทยฐานะครูและบุคลากรทางการศึกษา มุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567–2568 ในการปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยและหลากหลาย พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้และสมรรถนะด้านวิชาการ ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ส่งผลให้ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อม ใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และมีการวัดและประเมินผล ให้มีความสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนโดยเน้นการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการตามสภาพจริงและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำไปสู่ลักษณะพฤติกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะของผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชานนท์ กุสุริย์ และวิชิต กำมันตะคุณ (2566) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ที่ดีเกิดครูส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอด ครูสร้างประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถค้นพบความรู้และเกิดประสบการณ์ ครูมีกระบวนการส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเองมากที่สุด อีกทั้งครูส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมซึ่งให้ผู้เรียนสามารถอภิปรายสะท้อนความคิดของตนเองได้ โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ และสอดคล้องกับแนวคิดของ นริศรา กาฬเพ็ญ และสรรฤดี ดีปู่ (2567) ที่กล่าวว่า

กระบวนการจัดการจัดการเรียนรู้ของครูด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี สามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการแก้ไขปัญหาได้ตามเป้าหมายที่กำหนด มี 5 องค์ประกอบ คือ การมีความรู้ในการสอนการวางแผนการเตรียมการสอน การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน การมีความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้เรียนและผู้สอน การมีบุคลิกภาพที่ดี นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิกานต์ ศักดาณรงค์ และสุภาวดี วงษ์สกุล (2566) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธินิมิตวิทยาคม พบว่าประสิทธิภาพการสอนของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bada et al. (2024) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษามัธยมในไนจีเรียเกี่ยวกับบทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ประสิทธิภาพการสอนของครู มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาผลการวิจัยประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นรายด้าน พบว่าด้านการใช้กลวิธีในการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมสูงที่สุด อาจเป็นเพราะการจัดการศึกษาตามมาตรา 22 ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้พัฒนาตามศักยภาพ โดยครูใช้วิธีการสอนหลากหลาย สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และหลักสูตร พร้อมกระตุ้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ สุพจน์ สุระเพิ่ม (2565) ที่กล่าวว่า กลวิธีในการจัดการเรียนรู้ เป็นการปฏิบัติของครูที่แสดงถึงการมีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอน จัดระบบการสอนและจัดทำแผนการสอน การแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ แจ้งขอบข่ายเนื้อหาของบทเรียนที่ต้องเรียนรู้ เลือกสื่อการสอนและวิธีสอนที่สอดคล้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด วางแผนตามกิจกรรม ตามศาสตร์การสอนถูกต้องตามหลักวิชา ดำเนินการสอนอย่างเป็นขั้นตอนและมีการสรุปทบทวนเนื้อหา มีการใช้เทคนิคการสอน วิธีสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกระตุ้นจูงใจนักเรียนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร อินทุสมิต (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า ประสิทธิภาพการสอนของครู ด้านการใช้กลวิธีในการสอนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุสนีดา ดาเลโบ๊ะ (2566) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู ในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 พบว่า ประสิทธิภาพการสอนของครู ด้านการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง และรายด้านมีความสัมพันธ์

เชิงบวกระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำทางวิชาการมีบทบาทในการสร้างประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู โดยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะต้องมีบทบาทในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร สถานศึกษา ส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมในการสอน ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ให้สอดคล้องวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายทางวิชาการของสถานศึกษาร กระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สนับสนุนการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน รวมถึงสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ อรรถพล เทินสะเกษ และยุวธิดา ชาปัญญา (2563) ที่กล่าวว่า การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ จะช่วยสร้างความกระตือรือร้นให้ครูพัฒนาตนเองและปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลในการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ผลักดันการปฏิรูปหลักสูตรและการสอน โดยทำงานร่วมกับครู กระตุ้นและให้คำแนะนำ รวมถึงประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยดังกล่าว ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรณกร ปานะโปยและคณะ (2567) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู สหวิทยาเขตหนองสองห้อง–พล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูทุกด้านมีความสัมพันธ์ความสัมพันธ์ทางบวก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ma and Marion (2021) ได้ศึกษาการสำรวจว่าภาวะผู้นำด้านการสอนส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูอย่างไรโดยการวิเคราะห์หลายระดับ พบว่า ภาวะผู้นำด้านการสอนที่เน้นการพัฒนาบรรยากาศแห่งการเรียนรู้เชิงบวก ด้านการสอนที่กำหนดภารกิจของโรงเรียน จัดการโปรแกรมการสอน มีผลกระทบโดยตรงและในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของครู 01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wahab et al. (2020) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับผลการปฏิบัติงานของครู พบว่า ว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครู ในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เป็นรายด้านพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ สูงสุด อาจเป็นเพราะ ภาวะผู้นำทางวิชาการส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ พัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมติดตามผลการสอนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัสวี ยาทองไชย (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ

ของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านทักษะในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามสมรรถนะประจำสายงานของครู ด้านการจัดการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษา เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ดีขึ้น

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู ด้านการวัดและประเมินผลเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ของมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพราะผลการใช้ภาวะผู้นำด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูจากกลุ่มตัวอย่างเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำในโอกาสต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู

2.3 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

2.4 ควรจะศึกษาทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในลักษณะผสานวิธี (Mixed Methodology) เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศอย่างรอบด้าน เพื่อนำมาพัฒนาตัวผู้บริหารสถานศึกษาและยกระดับประสิทธิภาพการเรียนรู้ของครู

เอกสารอ้างอิง

จินดา สรรประสิทธิ์. (2563). *การพัฒนานวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิราพร อินทุสมิต. (2564). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน*[วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

จุรีพร มุลนี. (2565). *ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1* [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเกริก.

ชนิกานต์ ศักดาณรงค์ และสุภาวดี วงษ์สกุล. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนโพธินิมิตวิทยาคม. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ*, *10*(3), 435–446. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU/article/view/262339

ชานนท์ กุสุริย์ และวิชิต กำมันตะคุณ (2566). การปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. *วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์*, *7*(2), 184–207. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/Lawpol_Journal/article/view/264398

ชูศรีวงศ์รัตนะ. (2560). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*(พิมพ์ครั้งที่ 13). ไทยเนรมิตกิจอินเตอร์ โปรเกรสซิฟ.

ทศพล ศศิธร, พิมพ์ประภา อมรกิจภิญโญ และธัญธรณ์ อมรกิจภิญโญ. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตหนองแขมกรุงเทพมหานคร. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 9*(1), 36–49. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jmbr/article/view/266750

นริศรา กาฬเพ็ญ และสรรฤดี ดีปู่. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ*, *11*(1), 133–146. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JAS_CPRU/article/view/270514

เนติศักดิ์ มานะพิมพ์. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*(พิมพ์ครั้งที่9). สุวิริยาสาส์น.

พัชรา โพธิ์ใคร และกิจพิณิฐ อุสาโห. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนหนองหาน 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. *วารสารการบริหารการจัดการและการพัฒนาที่ยั่งยืน*, *2*(1), 17–34. https://so15.tci-thaijo.org/index.php/jamsd/article/view/348

มนัสวี ยาทองไชย. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานตามสมรรถนะประจำสายงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

มุกดามณี ศรีพงษ์เพริศ. (2561). *ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

รังสฤษฎ์ กลิ่นหอม และอำนวย ทองโปร่ง. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1. *วารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี*, *5*(1), 27–39.https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JLA/article/view/4368

รุสนีดา ดาเลโบ๊ะ. (2566). *ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาสเขต 2* [สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

วรรณกร ปานะโปย, สายัณห์ ผาน้อย, และกฤษฎาพันธ์ พงษ์บริบูรณ์. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู สหวิทยาเขตหนองสองห้อง–พล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, *8*(1), 309–322 http://ojs.mbu.ac.th/index.php/jbpe/article/view/2455

วิสูตร แสนกล้า. (2566). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ศุภลัคน์ รัตนบุรี และ สุนทรี วรรณไพเราะ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, *18*(1), 36–50. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/reru/article/view/273133

เศรษฐพงศ์ นันภิวงค์. (2563). *ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของการบริหาร วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตดอยสามหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34* [การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยพะเยา.

สมเดช ใสสิน. (2565). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา* [การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยพะเยา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1. (2567). *แผนปฏิบัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 (ฉบับทบทวนปี2567)*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1. https://drive.google.com/file/d/1lEGj8pXgg1EDOZR7Zw8vcQKM02Gcojcq/view

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580*. สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf

สุกัญญา เทพินทร์. (2566). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สุชารัตน์ ลูกเมือง. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล* [สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

สุทธิศักดิ์ โคกคาน. (2566). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สุพจน์ สุระเพิ่ม. (2565). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

อรรถพล เทินสะเกษ และยุวธิดา ชาปัญญา. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1. *วารสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, *14*(3), 199–207. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/reru/article/view/236281

Bada, H. A., Tengku Ariffin, T. F., and Nordin, H. B. (2024). The effectiveness of teachers in Nigerian secondary schools: The role of instructional leadership of principals. *International Journal of Leadership in Education*, *27*(1), 44–71. https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13603124.2020.1811899

Cansoy, R., Parlar, H., and Polatcan, M. (2022). Collective teacher efficacy as a mediator in the relationship between instructional leadership and teacher commitment. *International Journal of Leadership in Education*, *25*(6), 900–918. https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13603124.2019.1708470

Ma, X., and Marion, R. (2021). Exploring how instructional leadership affects teacher efficacy: A multilevel analysis. *Educational Management Administration & Leadership*, *49*(1), 188–207. https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1741143219888742

Villa, F. T., and Tulod, R. C. (2021). Correlating Instructional Leadership Practices of School Administrators with Teachers Competencies. *Linguistics and Culture Review*, *5*(1), 83–99. https://www.lingcure.org/index.php/journal/article/view/1318/68

Wahab, JA, Mansor, AZ, Hussin, M., and Kumarasamy, S. (2020). Headmasters' Instructional Leadership and Its Relationship with Teachers Performance. *Universal Journal of Educational Research*, *8*(11), 97–102. https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=8274265

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed). Harper & Row.

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา ที่ 15 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2567

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

The Development of Learning Model to Enhance Responsibility for Teacher Students in Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

ปริญา ปริพุฒ[1*]

Pariya Pariput[1*]

(Received: 2024-10-08; Revised: 2024-10-24; Accepted: 2024-10-30)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบและศึกษาผลการใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่เรียนรายวิชาปรัชญาการศึกษาและความเป็นครูมืออาชีพ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 หมู่เรียน นักศึกษา 28 คนซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบประเมินความรับผิดชอบ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ และ 4) แบบบันทึกสะท้อนคิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงปริมาณใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม และการประเมินผล โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้น คือ“SPIRIT” ได้แก่ (1) กำหนดเป้าหมาย (Set goal) (2) ออกแบบเส้นทางการเรียนรู้ (Plan) (3) นำไปปฏิบัติ (Implement) (4) ตรวจสอบและปรับปรุง

[1]อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Lecture, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

[*]Corresponding Author: pariya.p@ubru.ac.th

(Review) (5) ประเมินบ่งชี้ความสำเร็จ (Identify) และ (6) ยอมรับปรับเปลี่ยน (Transform) 2) ผลการใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา ประกอบด้วย 2.1) นักศึกษามีคะแนนการประเมินความรับผิดชอบของตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2.3) ผลจากการสะท้อนคิดพบว่า นักศึกษาได้คิดไตร่ตรองและสื่อสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเองหลังการปฏิบัติภาระงานที่แสดงออกถึงการรู้งาน รู้ตน รู้กลวิธีในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง นำมากำหนดเป้าหมายเพื่อวางแผน ตรวจสอบ ประเมินผล และยอมรับผลของการปฏิบัติงานแล้วนำมาปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ของตนเองให้พัฒนาต่อยอดไป

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนรู้, ความรับผิดชอบ, นักศึกษาครู

Abstract

This research aimed to develop a model and study the results of using learning model to promote student responsibility. The sample group was selected by cluster random sampling, consisting of first-year students, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, who studied the Philosophy of Education and Professionalism course in the first semester of the academic year 2024, consisting of 1 group and 28 students by Cluster random sampling. The research instruments consisted of 1) 6 learning management plans, 4 hours each, totaling 24 hours; 2) a responsibility assessment form for students to self-assess, a 5-level rating scale assessment form with 10 items; 3) a questionnaire on satisfaction with the learning management model, a 5-level rating scale with 15 items; and 4) a reflective record form, which was an open-ended question about the results of the learning management tasks, with 4 items. Data were analyzed using mean and standard deviation, t-test and content analysis.

The research results found that 1) the learning model that promotes student responsibility consisted of 4 components: principles, objectives, activity organization steps, and evaluation. There are 6 steps in learning management, namely "SPIRIT", which are (1) Set goal (2) Design learning pathway (Plan) (3) Implement (Implement) (4) Review and improve (Review) (5) Evaluate success (Identify) and (6) Accept and change (Transform). 2) The results of using learning activities that promote student responsibility found that 2.1) Students had higher self-responsibility assessment scores after studying than before studying. Statistically significant at the .05 level. 2.2) Students were highly satisfied with the overall learning management model. 2.3) The results of reflection found that students thought, reflected and communicated about their learning after performing tasks that showed their knowledge of the work, self-awareness, and appropriate learning strategies. They used this to set goals for planning, reviewing, evaluating and accepting the results of the work and then used this to adjust their own learning for further development.

Keywords: Learning model, Responsibility, Student teachers

บทนำ

ความรับผิดชอบมีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาส่วนรวมและชาติบ้านเมือง จึงจำเป็นต้องสร้างคน พัฒนาคน และส่งเสริมให้คนไทยเป็นคนที่มีความรับผิดชอบสูง ซึ่งธรรมชาติของความรับผิดชอบจะเกี่ยวพันกับ 3 คำคือ ตระหนัก สำนึก และมุ่งมั่น ความรับผิดชอบจึงหมายถึง การทำหน้าที่ให้สำเร็จตามเป้าหมายใดเท่าตามข้อกำหนดหรือแนวทางหรือปรับปรุงให้มีความเหมาะสม (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2562) ในการพัฒนาคุณลักษณะการรู้คิดรับผิดชอบนั้น เป็นหนึ่งในห้าของมาตรฐานการเรียนรู้ของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ในมิติด้านคุณธรรมจริยธรรม (สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา, 2553) ประกอบกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 ได้กำหนด คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค ข้อ 2

ไว้ว่า “เปนคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณครูและยึดมั่นใน จรรยาบรรณของวิชาชีพครู ปฏิบัติหน่าที่ตามอุดมการณความเปนครูด่วยความรัก ศรัทธา ซื่อสัตยสุจริต รับผิดชอบตอวิชาชีพ อุทิศตนและทุมเทในการเอาใจใส สรางแรงบันดาลใจ พัฒนาการเรียนรูและผลประโยชน สูงสุดแกผูเรียน มีความพอเพียงและประพฤติตนเปนแบบอยางที่ดีทั้งทางด่านวิชาการและวิชาชีพ” (มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562, 2562) จะเห็นได้ว่า ความรับผิดชอบนั้นเป็นคุณลักษณะแรกที่ต้องการสร้างให้เกิดในผู้เรียนระดับอุดมศึกษา แต่หากไม่สามารถพัฒนาได้ในระยะเวลาอันสั้น ฉะนั้นจึงต้องเร่งสร้างเพื่อกล่อมเกลาและสร้างทักษะพื้นฐานของการคิดรับผิดชอบ จึงจะสามารถพัฒนาต่อยอดสู่ความยั่งยืนได้ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2562)

อย่างไรก็ตามการศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือการเรียนระดับมหาวิทยาลัย เป็นการเรียนที่นักศึกษามีความเป็นอิสระมาก การที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษาอย่างดี ต้องอาศัยความตั้งใจ ความรับผิดชอบต่อตนเอง และการจูงใจในการฝึกฝน และศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งแสวงหาวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนให้สูงขึ้น ความรับผิดชอบต่อตนเองจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียน ดังนั้น การให้นักศึกษาครูได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบโดยเน้นวิธีคิดพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ด้วยปัญญาอย่างรอบคอบ เพื่อนำไปประกอบอาชีพครูและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในอนาคตด้วย (อนุสิษฐ์ พันธ์กล่ำ, 2560) โดยลักษณะผู้เรียนรู้คิดรับผิดชอบมีคุณลักษณะสำคัญคือ 1) คิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ 2) มีทักษะการตัดสินใจที่ดี 3) ตระหนักรู้ในตนเองและเข้าใจผู้อื่น 4) มีสำนึกรับผิดชอบ และ 5) มีทักษะการจัดการความขัดแย้งและสื่อสารที่ดี การเรียนการสอนที่พัฒนาการรู้คิดรับผิดชอบจำเป็นต้องสร้างผ่านประสบการณ์และความเข้าใจโดยการเรียนรู้เชิงบวก (Positive Learning) และเสริมพลัง (Empower) ให้กับผู้เรียนเพื่อสร้างทัศนคติที่ดี เริ่มจากการสร้างสมดุลระหว่างการรู้จักตนเอง (Self-Realization) และการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Social Belonging) ที่เรียกว่า การเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาการทางอารมณ์และสังคม (Social and Emotional Learning) และพัฒนาความเป็นพลเมืองที่เรียนรู้อย่างตื่นตัว (Active Learning) เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เพื่อสร้างความรับผิดชอบในสิ่งที่จะเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีลักษณะสำคัญ 9 ประการคือ กิจกรรมแบบเปิด สภาพที่แท้จริง ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ความกระตือรือร้น กระบวนการคิด วิธีการหลากหลาย การมีปฏิสัมพันธ์ ความร่วมมือและความรู้ที่แท้จริง (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2562) ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การเรียนรู้ส่วนบุคคล การเรียนรู้อย่างผู้เชี่ยวชาญ ที่ทำให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ที่แปลกใหม่จากประสบการณ์ตรง ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นผ่านการเรียนรู้จากสถานการณ์ปัญหา การฝึกแก้ปัญหา การคิดตัดสินใจ และสามารถฝึกความรับผิดชอบให้กับตนเองได้ระดับแรก เพื่อนำไปพัฒนาตนเองในระดับวิชาชีพชั้นสูงต่อไป

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ ตระหนักให้ความสำคัญทั้งในระดับปัจเจกบุคคลตลอดจนสู่องค์กร หากสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรับผิดชอบนั้น เห็นได้ถึงความสัมพันธ์ของกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ และระดับหลักสูตร ที่มีความสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาชีพครูตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เป็นแบบอย่างในการดำเนินกิจกรรมด้านการผลิตและพัฒนาครูที่สอดคล้องกับหลักการพื้นฐาน ปรัชญา แนวคิดในการสร้างครู สร้างคน สร้างชาติ เป็นแหล่งผลิตครูดีมีคุณภาพอันเป็นที่ยอมรับในสังคมวิชาชีพครูและหลักสูตรการเรียนการสอนที่จัดขึ้นก็สามารถดำเนินตามกรอบที่เป็นไปตามแนวโน้มการยกระดับคุณภาพการผลิตครูให้ได้ครูดี ครูเก่ง เป็นไปตามที่สังคมต้องการ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนผ่านรูปแบบหลักสูตรการผลิตครูมาเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ และการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่มุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติจริงในสถานการณ์จริงของผู้ประกอบวิชาชีพครู เช่น การมีประสบการณ์ตรงในห้องเรียนจริงช่วยฝึกการสะท้อนคิดได้ดี การเขียนบันทึกการเรียนรู้เป็นการทบทวนและสรุปองค์ความรู้รายบุคคลเพื่อการนำไปประยุกต์ใช้ กิจกรรมจิตศึกษาช่วยทำให้เกิดพลังสงบ มีสมาธิในการเรียน การสรุปองค์ความรู้ทำให้ได้ทบทวนและตรวจสอบความคิด การใช้คำถามนำของผู้สอนช่วยชี้แนะให้เกิดการสะท้อนคิด การมีส่วนร่วมในกิจกรรมช่วยพัฒนาทักษะการสะท้อนคิด สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายช่วยเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดี สามารถนำแนวคิดที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ได้จริง การประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกันช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันจากมุมมองที่หลากหลาย (ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว, 2562) สอดคล้องกับงานวิจัยที่ส่งเสริมคุณธรรมของนักศึกษาอย่างหลากหลาย เช่น รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูของสิริรัตน์ นาคิน (2559) รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ของนงเยาว์ อุทุมพร (2564) รูปแบบการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตของนักศึกษาของปรีชา ธนะวิบูลย์ จีรภัทร อาดนารี และนงเยาว์ อุทุมพร (2565) ที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักศึกษาได้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดประเมินผลตามสภาพจริงให้มีคุณภาพเพื่อพัฒนานักศึกษาครูที่ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนรายวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาชีพครูที่ผ่านมา พบว่านักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายน้อย ส่งงานไม่ทันตามกำหนดเวลา หรือทำงานไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งอาจส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นครูในอนาคต ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจและให้ความสำคัญกับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของนักศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อพัฒนารูปแบบการการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
2) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้แก่

2.1) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนการประเมินความรับผิดชอบของนักศึกษาก่อนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

2.2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีคะแนนการประเมินความรับผิดชอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาครู

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการวิจัย แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบฯ ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการนำรูปแบบฯ ไปใช้ และขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงและเผยแพร่รูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาครู และได้ออกแบบการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯไปใช้ และกำหนดแบบแผนการทดลอง ผู้วิจัยเลือกใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest- Posttest Design) นำเสนอแบบแผนการวิจัย ดังนี้

กลุ่มทดลอง	การทดลอง		
	O_1	X	O_2

O_1 หมายถึง การประเมินความรับผิดชอบก่อนการใช้รูปแบบ
X หมายถึง รูปแบบฯ
O_2 หมายถึง การประเมินความรับผิดชอบหลังการใช้รูปแบบ

2. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยเป็นนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 10 สาขาวิชา สาขาวิชาละ 1 หมู่เรียน ได้แก่ สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ การประถมศึกษา การศึกษาปฐมวัย คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา พลศึกษา ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ทั่วไป และสังคมศึกษา จำนวน 10 ห้องเรียน รวม 300 คน โดยในแต่ละหมู่เรียนนักศึกษามีบริบทที่ใกล้เคียงกันจากการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต และแผนการศึกษาในหลักสูตรกำหนดให้ นักศึกษาทุกหมู่เรียนเรียนในรายวิชาปรัชญาการศึกษาและความเป็นครูมืออาชีพในชั้นปีที่ 1

ตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2570 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 28 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม ใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest- Posttest Design ใช้เวลาในการทดลอง 6 ครั้ง ครั้งละ 4 ชั่วโมง ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การคัดเข้าร่วมการวิจัยพิจารณาดังนี้ (1) เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ที่เรียนรายวิชาชีพครู วิชาปรัชญาการศึกษาและความเป็นครูมืออาชีพ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 (2) เป็นนักศึกษาที่ผู้วิจัยเป็นอาจารย์ผู้สอน (3) เป็นผู้สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม (4) เป็นนักศึกษาที่มีความต้องการเสริมสร้างความรับผิดชอบของตนเอง

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบข่ายเนื้อหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาปรัชญาการศึกษาและความเป็นครูมืออาชีพ ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) ดังนี้ (1) อุดมการณ์และจิตวิญญาณความเป็นครู (2) คุณธรรมจริยธรรมสำหรับครู (3) จรรยาบรรณวิชาชีพครู (4) การประพฤติตนตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพครู (5) คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ (6) ต้นแบบครูดีในดวงใจ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ออกแบบการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของนักศึกษา การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ การเรียนรู้ส่วนบุคคล การเรียนรู้อย่างผู้เชี่ยวชาญ การคิดรับผิดชอบ การวัดและประเมินผลการปฏิบัติและการประเมินตนเอง จากนั้นจึงได้จัดทำร่างรูปแบบ ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรม แบบประเมินความรับผิดชอบ และแบบสอบถามความพึงพอใจ ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านได้ตรวจสอบความตรงและประเมินความเหมาะสม ซึ่งได้รับข้อเสนอแนะว่า ควรมีการประเมินความรับผิดชอบจากอาจารย์ผู้สอนในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม และใช้คำถามกระตุ้นการคิดระหว่างการทำกิจกรรมด้วย ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาปรับปรุง

และนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาปรับแก้ไขจนได้เครื่องมือการวิจัย 3 ชนิด ได้แก่

1) แบบประเมินความรับผิดชอบของนักศึกษา สำหรับนักศึกษาประเมินตนเอง เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า ระดับ คือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1) จำนวน 10 ข้อ ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการประเมินการเรียนรู้ส่วนบุคคลของ Bray and McClaskey (2015) และการเรียนรู้อย่างผู้เชี่ยวชาญของ Ertmer and Newby (1996) จำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้อภิปัญญา ด้านกระบวนการกำกับตนเอง และด้านความรับผิดชอบ จำนวน 10 ข้อ หาคุณภาพโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าระหว่าง 0.8-1.0 แล้วหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) มีค่าระหว่าง 0.38-0.73 และค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของคอร์นบาค (Alpha-Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.793

2) แบบบันทึกสะท้อนคิด เป็นข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับผลการปฏิบัติภาระงานจากการจัดการเรียนรู้ฯ หาคุณภาพโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าเท่ากับ 0.8

3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำแนกเป็น 4 ด้านคือด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรม ด้านการประเมินผล และด้านผลลัพธ์ จำนวน 15 ข้อ หาคุณภาพโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าระหว่าง 0.80-1.00 แล้วนำไปทำการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) มีค่าระหว่าง 0.42- 0.87 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของคอร์นบาค (Alpha-Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.83

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้ 1) จัดทำเค้าโครงและเครื่องมือการวิจัยเพื่อเสนอขอจริยธรรมวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และได้รับอนุมัติใบรับรองเลขที่ HE6720039 เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2567 2) ปฐมนิเทศนักศึกษาเพื่อชี้แจงรายละเอียดการวิจัย และพิจารณาลงชื่อในหนังสือแสดงความยินยอมและเข้าร่วมการวิจัย 3) จัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน ๆ ละ 4 ชั่วโมง ในรายวิชาปรัชญาการศึกษาและความเป็นครูมืออาชีพ โดยให้นักศึกษาทำการประเมินความรับผิดชอบของนักศึกษาก่อนเรียน และทำการบันทึกการสะท้อนคิดหลังกิจกรรมการเรียนรู้ทุกครั้ง 4) เมื่อครบทุกแผนฯแล้วให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบฯ จากนั้นนำไปตรวจสอบความเรียบร้อยและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การประเมินความรับผิดชอบของนักศึกษา เปรียบเทียบก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วัดด้วยแบบประเมินความรับผิดชอบของตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ t-test (for dependent)

2) การบันทึกการสะท้อนคิด วัดด้วยแบบบันทึกการสะท้อนคิด เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสะท้อนคิดในกระบวนการกำกับตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3) ความพึงพอใจต่อรูปแบบ วัดด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา หมายถึง แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม และการประเมินผล ดังนี้

<u>หลักการ</u> เน้นเรียนรู้บนฐานการคิดรับผิดชอบตามแนวคิดการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalized learning) และการเรียนรู้อย่างผู้เชี่ยวชาญ (Expert learning) ให้ผู้เรียนได้รู้งาน รู้ตน รู้กลวิธีในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง นำมากำหนดเป้าหมายเพื่อวางแผนตรวจสอบประเมินผล และยอมรับผลของการทำงาน แล้วสะท้อนคิดไตร่ตรองเพื่อปรับเปลี่ยน การเรียนรู้ของตนเองให้พัฒนาต่อไป

<u>วัตถุประสงค์</u> เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง จำแนกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้อภิปัญญา 2) ด้านกระบวนการกำกับตนเอง และ 3) ด้านความรับผิดชอบ

<u>ขั้นตอนการจัดกิจกรรม</u> มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้น คือ“SPIRIT” ได้แก่

1) กำหนดเป้าหมาย (***S****e*t goal) เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ ทบทวนความรู้และประสบการณ์เดิม เพื่อกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง 2) หลากหลายเส้นทางเรียนรู้ (**P**lan) เป็นการวางแผน สร้างทางเลือกในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองโดยใช้ความรู้อภิปัญญาทั้งกลวิธีด้านปัญญา แรงจูงใจและสภาพแวดล้อม 3) สู่การปฏิบัติ (**I**mplement) เป็นการลงมือปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ 4) ตรวจวัดทบทวน (Review) เป็นการสะท้อนผลระหว่างการปฏิบัติงานเพื่อทบทวนและตรวจสอบว่า เป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร เพื่อนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาให้การปฏิบัติงานต่อเนื่องจนเสร็จงาน 5) ใคร่ครวญความสำเร็จ (Identify) เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามแผนหรือไม่ อย่างไร

6) ชี้เหตุยอมรับปรับเปลี่ยน (Transform) เป็นการสะท้อนคิดหลังการปฏิบัติงานในการปรับปรุง/พัฒนากระบวนการกำกับตนเอง ยอมรับผลการกระทำของตนเองและพร้อมที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

การประเมินผล นักศึกษาประเมินความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง จากพฤติกรรมที่นักศึกษาแสดงออกถึงการรู้งาน รู้ตน รู้กลวิธีในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง นำมากำหนดเป้าหมายเพื่อวางแผน ตรวจสอบ ประเมินผล และยอมรับผลของการปฏิบัติงานแล้วนำมาปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ของตนเองให้พัฒนาต่อไป จำแนกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้อภิปัญญา 2) ด้านกระบวนการกำกับตนเอง และ 3) ด้านความรับผิดชอบ และประเมินการสะท้อนคิด หมายถึง พฤติกรรมการคิดไตร่ตรองและสื่อสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเองหลังการปฏิบัติภาระงานในประเด็นสิ่งที่ได้เรียนรู้ สิ่งที่ทำได้ดี ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองในครั้งต่อไป

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา (SPIRIT Model)

ผลการพัฒนารูปแบบฯ โดยการประเมินร่างรูปแบบ เป็นการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ทำการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของรูปแบบฯ พบว่า รูปแบบมีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 และมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 2 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี มีดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความรับผิดชอบโดยรวมของนักศึกษาก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา

การประเมินตนเอง	n	คะแนนเต็ม	$\overline{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	28	50	24.89	4.24	25.21*	.000
หลังเรียน	28	50	43.04	4.38		

P<.05

จากตาราง 1 พบว่า นักศึกษามีคะแนนการประเมินความรับผิดชอบของตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการสะท้อนคิดพบว่า นักศึกษาได้คิดไตร่ตรองและสื่อสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเองหลังการปฏิบัติภาระงานที่แสดงออกถึงการรู้งาน รู้ตน รู้กลวิธีในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง นำมากำหนดเป้าหมายเพื่อวางแผน ตรวจสอบ ประเมินผล และยอมรับผลของการปฏิบัติงานแล้วนำมาปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ของตนเองให้พัฒนาต่อยอดไป

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ข้อ	**รายการประเมิน**	$\overline{X}$	**S.D.**	**แปลผล**
ด้านเนื้อหา		**4.31**	**0.60**	**มาก**
1	มีความน่าสนใจ	4.29	60.00	มาก
2	มีความยากง่ายเหมาะสม	4.43	0.57	มาก
3	สอดคล้องกับบริบทงานครู	4.21	0.63	มาก

ด้านกิจกรรม		**4.35**	**0.68**	**มาก**
4	มีความหลากหลาย	4.18	0.48	มาก
5	เหมาะสมกับเวลา	4.07	0.77	มาก
6	มีสถานการณ์ที่กระตุ้นสำนึกรับผิดชอบ	4.68	0.61	มากที่สุด
7	กระบวนการทำงานเดี่ยว/กลุ่ม	4.36	0.78	มาก
8	สื่อและแหล่งการเรียนรู้	4.46	0.58	มาก
ด้านการประเมินผล		**4.46**	**0.59**	**มาก**
9	การให้ข้อมูลย้อนกลับ	4.36	0.62	มาก
10	การสะท้อนผล	4.43	0.57	มาก
11	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.61	0.57	มากที่สุด
ด้านผลลัพธ์		**4.48**	**0.58**	**มาก**
12	ทำให้มีความรู้ในการปฏิบัติงาน	4.29	0.60	มาก
13	ทำให้สามารถกำกับตนเองในการปฏิบัติงาน	4.54	0.58	มากที่สุด
14	ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาได้จริง	4.57	0.57	มากที่สุด
15	สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.54	0.58	มากที่สุด
โดยรวม		**4.40**	**0.62**	**มาก**

จากตาราง พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.40 S.D.=0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจด้านผลลัพธ์มากที่สุด ($\overline{X}$=4.48 S.D.=0.58) รองลงมาคือด้านการประเมินผล ($\overline{X}$=4.46 S.D.=0.59) ด้านกิจกรรม ($\overline{X}$=4.35 S.D.=0.68) และด้านเนื้อหา ($\overline{X}$=4.31 S.D.=0.60) ตามลำดับ โดยนักศึกษามีผลการประเมินความพึงพอใจในข้อ 6 มีสถานการณ์ที่กระตุ้นสำนึกรับผิดชอบ ($\overline{X}$=4.68 S.D.=0.61) ข้อ 11 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($\overline{X}$=4.61 S.D.=0.57) ข้อ 14 ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา ($\overline{X}$=4.57 S.D.=0.57) และข้อ 15 สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ($\overline{X}$=4.54 S.D.=0.58) อยู่ในระดับมากที่สุด และนักศึกษามีผลการประเมินความพึงพอใจน้อยที่สุดคือข้อ 5 เหมาะสมกับเวลา ($\overline{X}$=4.07 S.D.=0.77)

อภิปรายผล

ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจจากผลการวิจัย จึงนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา ได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม และการประเมินผล โดยมีผลการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่ารูปแบบนี้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้พัฒนาความรับผิดชอบของนักศึกษาครู ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ **1** การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ **2** การพัฒนารูปแบบฯ ขั้นตอนที่ **3** การศึกษาผลการนำรูปแบบฯ ไปใช้ และขั้นตอนที่ **4** การปรับปรุงและเผยแพร่รูปแบบฯ ตามแนวทางของทิศนา แขมมณี (2560) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้ ต้องพิจารณาตามวัตถุประสงค์เป็นหลัก ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญคือ แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดพื้นฐานมาสังเคราะห์เป็นหลักการสำคัญของรูปแบบ ได้แก่ 1) การคิดรับผิดชอบ ของไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ (2562) 2) การเรียนรู้ส่วนบุคคล(Personalized Learning) ของ Bray and McClaskey (2015) 3) การเรียนรู้อย่างผู้เชี่ยวชาญ (Expert Learning) ของ Ertmer and Newby (1996) และได้กำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรม 6 ขั้น คือ“SPIRIT” ที่สามารถส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาครูได้ ดังนี้ ขั้นที่ 1) **กำหนดเป้าหมาย** (***S***et goal) เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ ทบทวนความรู้และประสบการณ์เดิม เพื่อกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบตามแนวคิดการเรียนรู้ส่วนบุคคลของ Bray and McClaskey (2015) ที่ว่า เมื่อผู้เรียนเผชิญสถานการณ์ปัญหาที่ต้องการแก้ไข จะคิดทบทวนถึงความรู้หรือประสบการณ์ที่เคยใช้ในการแก้ปัญหานั้น หรือเชื่อมโยงประสบการณ์เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างทางเลือกและตัดสินใจ ขั้นที่ 2) **หลากหลายเส้นทางเรียนรู้** (**P**lan) เป็นการวางแผน สร้างทางเลือกในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองโดยใช้ความรู้อภิปัญญาทั้งกลวิธีด้านปัญญา แรงจูงใจและสภาพแวดล้อม ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างผู้เชี่ยวชาญของ Ertmer and Newby (1996) ที่ว่า เมื่อผู้เรียนประสบปัญญาจะนำความรู้อภิปัญญา (Metaknowledge) มาใช้โดยคิดทบทวนหรือศึกษาค้นคว้าด้วยกลวิธีด้านปัญญา แรงจูงใจและสภาพแวดล้อมว่าตนเองมีความรู้อะไรบ้างที่จะใช้ในการทำงานนี้ให้สำเร็จ ตนเองต้องใช้ความพยายามมากแค่ไหน ทำงานนี้ไปเพื่ออะไร และจะทำงานนี้ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร แล้ว

นำมาออกแบบวางแผนการทำงานหรือกำหนดเป็นปฏิทินการทำงาน ขั้นที่ 3) **สู่การปฏิบัติ** (Implement) เป็นการลงมือปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างผู้เชี่ยวชาญของ Ertmer and Newby (1996) ที่ว่า เมื่อผู้เรียนได้ใช้ความรู้อภิปัญญาออกแบบวางแผนการทำงานแล้วจะต้องใช้กระบวนการกำกับตนเอง (Metacontrol หรือ Self - regulation) เพื่อปฏิบัติงานตามแผน (Planning) ตรวจสอบ (Monitoring) และประเมินผล (Evaluation) ระหว่างการทำงานเพื่อให้สำเร็จตามแผนที่วางไว้ ขั้นที่ 4) **ตรวจวัดทบทวน** (Review) เป็นการสะท้อนผลระหว่างการปฏิบัติงานเพื่อทบทวนและตรวจสอบว่า เป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร เพื่อนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาให้การปฏิบัติงานต่อเนื่องจนเสร็จงาน ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างผู้เชี่ยวชาญของ Ertmer and Newby (1996) ที่ว่า เมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตามแผนแล้ว จะต้องสะท้อนผลระหว่างการปฏิบัติงาน (Reflection in action) เพื่อกำกับติดตามผลจนเสร็จสิ้นตามแผนที่กำหนด ขั้นที่ 5) **ใคร่ครวญความสำเร็จ** (Identify) เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามแผนหรือไม่ อย่างไร ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างผู้เชี่ยวชาญของ Ertmer and Newby (1996) ที่ว่า เมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตามแผนแล้ว จะต้องสะท้อนผลหลังการทำงาน (Reflection on action) เพื่อประเมินผล ขั้นที่ 6) **ชี้เหตุยอมรับปรับเปลี่ยน** (Transform) เป็นการสะท้อนคิดหลังการปฏิบัติงานในการปรับปรุง/พัฒนากระบวนการกำกับตนเอง ยอมรับผลการกระทำของตนเองและพร้อมที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบตามแนวคิดการคิดรับผิดชอบของไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ (2562) ที่ว่า ความรับผิดชอบ เป็นการยอมรับผลจากการกระทำของตนเองทั้งด้านดีและด้านลบ ซึ่งผู้ที่มีความรับผิดชอบ จะยอมรับและปรับปรุงพฤติกรรมการทำงานของตนเองจากจุดด้อยหรือความผิดพลาดที่เกิดจากการทำงานตามข้อเสนอแนะจากบุคคลอื่นหรือจากการสะท้อนคิดของตนเอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนและประเมินผลตามที่กำหนดไว้จนได้รูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของนงเยาว์ อุทุมพร (2564) ได้ทำการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ตามกระบวนการ 4 ขั้นตอนคือ 1) ศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยมาใช้สังเคราะห์เป็นโครงสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรม 2) พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมโดยผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญและการหา

ประสิทธิภาพ 3) นำรูปแบบการจัดกิจกรรมไปใช้ และ 4) ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกิจกรรม เช่นเดียวกับงานวิจัยของรานี ลิ้มเจริญ (2564) ได้พัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม

2. ผลการศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา จำแนกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

2.1 นักศึกษามีคะแนนการประเมินความรับผิดชอบของตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบนี้สามารถกระตุ้นให้นักศึกษามีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง ทั้งนี้เนื่องจาก รูปแบบการเรียนนี้ออกแบบตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างผู้เชี่ยวชาญ (Expert Learning) ของ Ertmer and Newby (1996) ที่เน้นการปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนแสดงออกถึงการรู้งาน รู้ตน รู้กลวิธีในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง นำมากำหนดเป้าหมายเพื่อวางแผน ตรวจสอบ ประเมินผล และยอมรับผลของการปฏิบัติงานแล้วนำมาปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ของตนเองให้พัฒนา ส่งผลให้เกิดความรับผิดชอบที่จำแนกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้อภิปัญญา 2) ด้านกระบวนการกำกับตนเอง และ 3) ด้านความรับผิดชอบ เมื่อนักศึกษาเกิดการรู้คิดจากประสบการณ์ตรงที่ได้ลงมือปฏิบัติจริง ดังเช่นงานวิจัยของปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว (2562) ที่พบว่า การมีประสบการณ์ตรงในห้องเรียนจริงช่วยฝึกการสะท้อนคิดได้ดี การเขียนบันทึกการเรียนรู้เป็นการทบทวนและสรุปองค์ความรู้รายบุคคลเพื่อการนำไปประยุกต์ใช้ กิจกรรมจิตศึกษาช่วยทำให้เกิดพลังสงบ มีสมาธิในการเรียน การสรุปองค์ความรู้ทำให้ได้ทบทวนและตรวจสอบความคิด การใช้คำถามนำของผู้สอนช่วยชี้แนะให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมช่วยพัฒนาทักษะการสะท้อนคิดเพื่อการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของปริญา ปริพุฒ (2559) ที่ได้ทำการศึกษาการเรียนรู้ส่วนบุคคลโดยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและสะท้อนคิดด้วยการใช้คำถามระหว่างการปฏิบัติงาน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงแก้ไขปัญหาและทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบสำคัญที่ว่า การเขียนบันทึกสะท้อนคิดทุกครั้งหลังกิจกรรม ช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องแนวคิดการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalized Learning Approach) ของ Bray and McClaskey (2015) ที่ว่า การที่ผู้เรียนแต่ละคนมีความตระหนัก และมีส่วนร่วมรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง โดยมีส่วนร่วมในการออกแบบ

กิจกรรม จัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง ครูมีบทบาทเป็นหุ้นส่วนในการเรียนรู้ และสร้างทางเลือกในการเรียนรู้ที่หลากหลายให้กับผู้เรียนแต่ละคน ประกอบกับการที่นักศึกษาได้สะท้อนการเรียนรู้ของตนเอง เป็นกระบวนการการกำกับตนเอง (Self-regulation) ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูราเชื่อว่า การกำกับตนเองนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) การเรียนด้วยความตั้งใจ (Motivation) 2) การกำกับตรวจสอบ (Monitoring) และ 3) การรู้คิด (Cognition) ทำให้ผู้เรียน มีความรับผิดชอบและสามารถควบคุมพฤติกรรมในการเรียนรู้ของได้มากขึ้น สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รู้ถึงการใช้กลวิธีในการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีการจูงใจตนเองเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายหมายในการเรียนรู้ที่ได้ตั้งไว้ได้ (ปารีญา ราพา และ ฉัตรวิไล สุรินทร์ชมพู. 2565) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว (2562) ที่ได้ทำการศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสะท้อนคิดของนักศึกษาครู พบว่า ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ มี 6 ขั้น ใช้ชื่อว่า “S4CL” ได้แก่ เรียนรู้ตนเอง (Self learning) ร่วมมือเรียนรู้ (Collaborative Learning) ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Collaborative Sharing) ร่วมสรุป องค์ความรู้ (Collaborative Constructing) ร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ (Collaborative Evaluating) และบันทึกผลการเรียนรู้และสะท้อนคิด (Learning Log and Reflective Thinking) สามารถพัฒนาการสะท้อนคิดของนักศึกษาได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุสิษฐ์ พันธ์กล่ำ (2560) ที่พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมุติ สามารถพัฒนาความรับผิดชอบของนักศึกษาได้ ดังเช่นที่ Sulaima and Ruchi (2018) ได้กล่าวว่า ความรู้อภิปัญญาช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบ (Accountability) จากการที่ผู้เรียนได้ตระหนักในกลวิธีการทำงานที่ได้วางแผน ลงมือปฏิบัติและตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง และส่งผลทำให้เกิดการกำกับตนเองสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

2.2 นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเรียนรู้ฯโดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้สามารถส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาได้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้อย่างผู้เชี่ยวชาญของ Ertmer and Newby (1996) ที่เชื่อว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากการสะท้อนผลการทำงานของตนเอง เมื่อนักศึกษาตระหนักว่าความรับผิดชอบคือผลของการกระทำ และเห็นแนวทางการปรับปรุงแก้ไขจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม และอาจารย์ ส่งผลให้นักศึกษาสามารถยอมรับและปรับเปลี่ยนการทำงานของตนเอง อีกทั้งการออกแบบกิจกรรมที่ให้นักศึกษาทำงานผ่านกระบวนการ

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เมื่อนักศึกษาได้ปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา ได้แสดงออกถึงจรรยาบรรณวิชาชีพ และสัมผัสประสบการณ์ตรง ทำให้นักศึกษาพึงพอใจในรูปแบบนี้ สอดรับกับหลักการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองของ Mara (2023) ที่ว่า ผู้เรียนรู้อย่างเชี่ยวชาญจะมีแนวทางในการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) เป็นการประเมินตนเองและตั้งคำถามกับตนเองว่า อะไรที่ทำได้ดีและอะไรที่ต้องปรับปรุง 2) การวางแผน (Planing) เป็นการนำจุดที่ต้องปรับปรุงในข้อ 1 มาวางแผนพัฒนาทักษะใหม่ในการทำงานให้สำเร็จและทดลองทำตามแผน 3) การประเมินผล(Evaluation) เป็นการประเมินผลการทำงานตามแผนว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร เพื่อนำผลไปพัฒนาในวงรอบต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของนงเยาว์ อุทุมพร (2564) ปารีญา ราพา และ ฉัตรวิไล สุรินทร์ชมพู (2565) และสายใจ ระดมสุข (2566) ที่พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักศึกษาได้คิดไตร่ตรองและสื่อสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการเรียนรู้สามารถส่งเสริมความรับผิดชอบของนักศึกษาครูได้ จึงควรเสนอแนะให้สถาบันผลิตครูได้นำไปใช้ในการส่งเสริมความรับผิดชอบให้แก่นักศึกษา เช่น การบูรณาการในวิชาที่เรียน บูรณาการในกิจกรรมพัฒนานักศึกษา กิจกรรมเสริมความเป็นครู โดยเฉพาะการบูรณาการผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองที่ดีต่อไป

1.2 เนื่องจากข้อจำกัดในด้านระยะเวลาในการทำกิจกรรม จึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลหรือนวัตกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับเวลาและบริบทของนักศึกษาแต่ละสาขาวิชาด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความรับผิดชอบของนักศึกษาอย่างรอบด้าน เช่น การประเมินจากเพื่อน การประเมินจากครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาตัวแปรตามอื่น ๆ ที่เกิดจากการใช้รูปแบบนี้ เช่น การแก้ปัญหา การให้เหตุผล การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงระบบ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย งบประมาณเงินรายได้ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ พิชญาภิรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริรัตน์ นาคิน อาจารย์ ดร. สาวิตรี เถาว์โท และอาจารย์ชนารักษ์ เวชสวัสดิ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย และขอขอบพระคุณท่านผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษาที่ให้ความร่วมมือจนงานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

เอกสารอ้างอิง

ทิศนา แขมมณี. (2560). *รูปแบบการเรียนการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 21). จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

ทัศนา ประสานตรี. (2555). การพัฒนารูปแบบความเป็นครูของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม,* 2(3), 25-32. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/npuj/article/view/54446

นงเยาว์ อุทุมพร. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ,* 14(2), 105-119. https://ir.stou.ac.th/bitstream/123456789/487/1/44241.pdf

ปริญา ปริพุฒ. (2559). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ส่วนบุคคลเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้เรียนรู้อย่างเชี่ยวชาญ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์], มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปารีญา ราพา และ ฉัตรวิไล สุรินทร์ชมพู. (2565). การพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนแบบออนไลน์โดยการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองของนักศึกษาวิชาชีพครู. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์,* 8(2), 799-808. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/267123

ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสะท้อนคิดของนักศึกษาครู. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,* 25(1), 188-205. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemmsu/article/view/199140

ปรีชา ธนะวิบูลย์ จีรภัทร อาดนารี และนงเยาว์ อุทุมพร. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. *วารสารวิจัยราชภัฏธนบุรีรับใช้สังคม สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี,* 9(1), 1-16. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/DRURDI/article/view/257448

ไพฑูรย์ สินลารัตน์, นวลจิตต์ เชาวกีรติพงศ์, ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ และไสว ฟักขาว. (2562). *คิดรับผิดชอบ : สอนและสร้างอย่างไร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562. (2562, 6 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนพิเศษ 56ง . หน้า 12.

รานี ลิ้มเจริญ. (2564). ผลของการใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้แนวคิดการกำกับตนเองเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเชิงกระบือ. *วารสารการวัดผลการศึกษา,* 38(104), 82-93. https://eptb.swu.ac.th/jemeptb_vol-38-104/

สายใจ ระดมสุข. (2566). การศึกษาความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. *วารสารเกษมบัณฑิต,* 24(1), 47-64. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jkbu/article/view/242063

สิริรัตน์ นาคิน. (2559). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู* [วิทยานิพนธ์ ปริญญาดุษฎีบัณฑิต], มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. (2554). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2553*. พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

อนุสิษฐ์ พันธ์กล่ำ. (2560). ผลการพัฒนาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบโดยใช้บทบาท สมมติสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. *วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร,* 2(4), 77-89. https://so08.tci-thaijo.org/index.php/EJFE/article/view/838

Bray, B. and McClaskey, K. (2015). *Make Learning Personal.* Corwin.

Ertmer, P.A. and Newby, T.J. (1996). The Expert Learner : Strategic, Self - regulated and Reflective. *Instructional Science,* 24(1), 1 24. https://doi.org/10.1007/BF00156001

Mara C. D. (2023). A practical guide to expert learner skills in the research environment. *Molecular Biology of the Cell*, 34(5), 1-4. https://www.molbiolcell.org/doi/epdf/10.1091/mbc.E22-11-0517

Sulaima, S. and Ruchi, D. (2018). Metacognition in the context of education: an overview. *International Journal of Research in Economics and Social Science (IJRESS)*, 8(3), 480-488. https://euroasiapub.org/metacognition-in-the-context-of-education-an-overview/